Füruzan

Sevda Dolu Bir Yaz

ÖYKÜ

YKY
Yapı Kredi Yayınları

SEVDA DOLU BİR YAZ

Füruzan İlk kitabı *Parasız Yatılı*'yla 1972 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan ilk kadın yazar oldu. İlk kitaplarında kötü yola düşmüş kadın ve kızların, çöken burjuva ailelerinin, yoksulluk ve yalnızlıkla boğuşan kadın ve çocukların, yeni ortamlarda bunalan ve yurt özlemi çeken göçmenlerin dramlarına sevecenlikle yaklaştı; kişileri derinlemesine inceledi, anlatımını ayrıntılarla besledi. 12 Mart dönemini anlattığı ilk romanı *Kırk Yedi'liler* ile 1975 TDK Roman Ödülü'nü kazandı. 1975'te bir sanatçılar programıyla (D.A.A.D.) çağrıldığı Batı Berlin'de bir yıl kalarak işçiler ve sanatçılarla röportajlar yaptı. *Dokuz Çağdaş Türk Öykücüsü* (1982, Volk und Welt Verlag) antolojisiyle *Die Kinder der Türkei* (1979, Kinderbuch Verlag) çocuk kitabını ise Doğu Berlin'de konuk kaldığı dönemde hazırladı. Öyküleri Fransızca, İspanyolca, Farsça, İtalyanca, Japonca, İngilizce, Rusça, Bulgarca, Boşnakça gibi dillere çevrildi: Öykülerinden yapılan bir toplam A. Saraçgil çevirisiyle 1991'de Napoli'de, *Kırk Yedi'liler* S. Pirvanova çevirisiyle 1986'da Bulgaristan'da, "Sevda Dolu Bir Yaz", "Nehir" ve "İskele Parklarında" öyküleri Damian Craft çevirisiyle 2001'de Londra'da, *Parasız Yatılı* Elif Deniz-Pierre Vincent çevirisiyle (*Pensionnaire d'état*) 2010'da Fransa'da, *Gül Mevsimidir* Gülbende Kuray Ulusoy çevirisiyle (*La stagione delle rose*) 2016'da İtalya'da yayımlandı. 2006'da 10. Ankara Öykü Günleri'nde, 2007'de Dil Derneği'nin Dil Bayramı'nda ve Antalya Öykü Günleri'nde, 2008'de 7. İzmir Öykü Günleri'nde onur ödülleri aldı. 2008 TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı seçildi. 2009'da Dil Derneği İzmir şubesince Türk Diline Emek Ödülü verildi. 2017'de 9. Kadıköy Kitap Günleri'nin Onur Yazarı seçildi.

1981'de Ömer Kavur'la birlikte senaryolaştırdığı "Ah Güzel İstanbul" öyküsü sinema filmi olarak çekildi, Antalya Film Festivali'nde ödül aldı. 1986-87 yıllarında "Gecenin Öteki Yüzü" öyküsünü Okan Uysaler ile birlikte senaryolaştırdı; TRT'de dizi film olarak çekildi ve yılın en iyi dizisi seçildi. 1988-90 yıllarında çektiği *Benim Sinemalarım* 1990'da Cannes Film Festivali'nin "Eleştirmenlerin 7 Günü" ve "Altın Kamera" dallarından çağrı alarak 158 film arasından seçilen 8 filmden biri olarak gösterime girdi; 1991'de ise Uluslararası İran Fecr Film Festivali'ndeki Uluslararası Jüri'den "En İyi İlk Film Jüri Özel Ödülü"nü kazandı ve Tokyo Uluslararası Film Festivali'nde seçilen "En İyi On Asya Filmi" arasında yer aldı. "Kış Gelmeden" (1997) ve "Sevda Dolu Bir Yaz" (2001) öykülerini oyunlaştırdı ve bu oyunlar Devlet Tiyatroları'nda yaklaşık 200 kez sahnelendi.

Öykü: *Parasız Yatılı* (1971), *Kuşatma* (1972), *Benim Sinemalarım* (1973), *Gül Mevsimidir* (uzun öykü, 1973), *Gecenin Öteki Yüzü* (1982), *Sevda Dolu Bir Yaz* (1999). **Roman:** *Kırk Yedi'liler* (1974), *Berlin'in Nar Çiçeği* (1988). **Gezi-Röportaj:** *Yeni Konuklar* (1977), *Evsahipleri* (1981), *Balkan Yolcusu* (1994). **Oyun:** *Redife'ye Güzelleme* (1981), *Kış Gelmeden – Sevda Dolu Bir Yaz* (2018). **Şiir:** *Lodoslar Kenti* (1991). **Çocuk Kitabı:** *Die Kinder der Türkei* (*Türkiye Çocukları*, 1979). **Yaşantı:** *Füruzan Diye Bir Öykü* (hzl. Faruk Şüyün, 2008).

Füruzan'ın
YKY'deki kitapları:

Lodoslar Kenti (1995)
Parasız Yatılı (1996)
Kuşatma (1996)
Benim Sinemalarım (1996)
Gül Mevsimidir (1996)
Gecenin Öteki Yüzü (1996)
Kırk Yedi'liler (1996)
Berlin'in Nar Çiçeği (1996)
Balkan Yolcusu (1996)
Redife'ye Güzelleme (1997)
Evsahipleri (1998)
Yeni Konuklar (1998)
Sevda Dolu Bir Yaz (1999)

Toplu Öyküler (Delta, 2003)
Toplu Öyküler - Toplu Romanlar (Delta, 2009)
Kış Gelmeden - Sevda Dolu Bir Yaz (Oyun, 2018)

Füruzan Diye Bir Öykü (Yaşantı, 2009)

Doğan Kardeş:
Yaz Geldi - Seçme Öyküler (2009)

FÜRUZAN

Sevda Dolu Bir Yaz

Öykü

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 1194
Edebiyat - 321

Sevda Dolu Bir Yaz / Füruzan

Kitap editörü: Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Kapaktaki resim: Çağla Özbek

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Telefon: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 44977

1. baskı: İstanbul, Haziran 1999
22. baskı: İstanbul, Haziran 2020
ISBN 978-975-08-0086-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2015
Sertifika No: 44719
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Sevda Dolu Bir Yaz • 7

ŞARKILAR KİTABI
Birinci Yaz Şarkıları • 43
İkinci Yaz Şarkıları • 79

Sevda Dolu Bir Yaz

Aslı'ya

Yaz pazarları böyledir karşı yakada.

Tenhadır.

Otomobiller seyrelir, yeşillikler çoğalır, güneş ağaçların arasından süzülür. Hep öyleydi, ya şimdi...

Hafta sonlarını deniz kıyısında, kırlarda geçirmek isteyenler, 'su yanı, esinti olsun' diyenler, buraları tanımadıklarından, trenden inince günlük yükleriyle çevrelerine bakınıp dururlar.

Biz Güllü Köşk'te yaşarken böyle insanlara rastlanmazdı.

Oradakiler pazarın, yazın ne olduğunu bilenlerdi.

Yatak odalarının kapıları öğleye doğru açılırdı.

Hizmetçiler, yamaklar, işliklerinde sessizce çalışırlardı.

Adalar yönünden mimoza kokuları eserdi.

Köşkün orta kat balkonunun kapıları yavaşça çekilince, ben de oturmaktan yorulmuş bacaklarımla fırlar, koşmaya başlardım.

Ne çok severdim dört yatak odasının çevrelediği sofayı, kapıları açıldığında bahçeyle birleştiriveren, enine uzayan o balkonu. Çamlara, göğe, sıcaktan uçup gitmiş göğe karışmış denize, oradan bir yürüsem varabilirim sanırdım.

Balkonun sayısız kapıları katlanıp üst üste çekilirdi. Dantela gibi örülmüş demirden korkulukları yediveren gülleriyle, hanımeli desteleriyle örtüldüğünden, o açıklık ağaçlara katılıp sürerdi.

Bir gün büyüdüğümde, yeşilliklerin üstünden yürüyerek vapura binmeden, İstanbul'a varırım, diye düşünürdüm.

Çocuktum.

Koşmaya başlayınca büyükler 'uslu dur, uslu dur, terleyeceksin' derlerdi.

Ben de ellerim çenemde bir kıyıya çekilir, çevreme bakarak oyalanırdım.

Hat boyunda uzanan kuş kafesi güzel köşklerin bahçelerini mavi çam, manolya, japon söğüdü, ortanca, mor sümbüller, salkımlar çeşitli gül hevenkleri sarardı.

Trenle geçenler bahçıvanların çiçek öbeklerini durma bakımda tuttuğu yerleri görebilmek için cam yanını seçerlerdi.

Hat boyuna dönük balkonlarda, verandalarda, satenden verev sabahlıklarıyla çaylarını yudumlayan genç, güzel kadınlar, bakıcılara 'çocuklara dikkat et' diye nazlı nazlı seslenirlerken terleyen enselerinden ellerini tembel tembel geçirirlerdi.

Hiç unutmam, sanki dündü hepsi.

El değiştireyim, bavul ağırlaştı.

Canım yoruldun mu? Yürürken ikide bir takılıyorsun.

Dikkat et, ayakkabılarının burnu örseleniyor.

Bak şimdi bize, ikimiz mavnalı, kayıklı iskeleden çıkıp, ne yapacağız dersin?

Haydi haydi söyleyeyim.

Şu kuleli, renkli camlı, saray gibi kocaman gara girip bilet alaraktan trene bineceğiz.

Sevindin, sevindin...

Elbette sevinirsin.

Bir çocuk bu yaşta, İstanbul içinde de olsa, annesiyle ucu bucu görünmeyen bir gardan, ellerinde bavulları trene binerlerse, bu elbette bir yolculuk sayılır.

Ben trenle gidilen yerleri ne de çok severim.

Babamla Ankara'ya böyle bir yolculuğa çıkmıştım.

Olsa olsa senden iki yaş büyüktüm.

Beni onunla niçin yolladıklarını hâlâ bilmem.

Çünkü baba tarafım kalabalıktı benim.

Ne sandın, benim de babam vardı elbette, olmaz mı hiç?

Seni görmeyi beklemedi ah...

Ankara Ekspresi'ne binip, yataklı kompartımanımıza girerek baş başa kaldığımızda rüya görüyorum sanmıştım.

Çok küçüktüm, nereye oturtsalar ayaklarım yere değmezdi. Şimdi, babamı da kendimi de bu yolculuğun bana anlatılmış kişileriymiş sanıyorum.

Hayat... Gözünü açıyorsun varsın, kapıyorsun yoksun.

Babaannem hep şöyle konuşurdu. "Akıllı uslu davranmayı bilmek daima elzemdir" derdi.

Birden öğrenmiştim babamla Ankara'ya gideceğimi.

Babaannem biz yola çıkmadan bir gün önceki ikindi üstü, köşkte her akşam yapılan çay davetinde, gümüş zarflı bardağında kaşığını arasız çevirerek, bu açıklamayı yapıvermişti.

'Çocuk için iyi olacaktır, küçük bir değişiklik.'

Çağrılı konuk hanımefendiler de bu tasarının yerindeliğini onaylayıp, okşamak için başımı aranmışlardı.

Haydarpaşa'ya kadar karolu kemeri olan bir otomobil tutmuştuk. Babamın kemik rengi, yanlarından kahverengi zırh geçmiş Pontiac arabasına binmemiştik. Babaannem 'burada kalsın' demişti. Köşkün meşeden oygulu bahçe ana kapılarını açıp arabayı içeri sokmuştuk.

Bahçenin bir de Hilmi Paşalar'ın yönünde demirden, aşı boyalı, kullanılmayan küçük bir kapısı daha vardı.

Ben direksiyona oturdumdu.

Babaannem 'sen oğlan çocuğu musun, in oradan' demişti.

Mayıstı.

Boyumu aşan cennet yeşili pisipisi otlarının arasına gömülüp kalmıştı koca otomobil. Aynasını hohlayıp yüzüme bakınca, burnumun yayvanlığına, gözlerimin yanlara kayarak kocamanlaşmasına gülmekten ölmüştüm.

Babaannem Çerkez Kalfa Besime'ye 'haydi şu çocuğu alın ordan' diye beni göstermişti.

Çok gülmeme, çok ağlamama öfkelenirdi. 'Yakışıksız' derdi.

Babaannem o yıllar her davranışımı gözler, her şeyimle ilgilenirdi. Sevgisinden olmalı. Köşkün dışına çıkarım diye de ödü patlardı.

Ben otların, sayısız çeşitteki çiçeklerin içinde dolanır, demli çayların, çatının sağ çıkıntısındaki kuş evinin güvercinlerinin toz kokusunda yaşar dururdum.

"Düşmez kalkmaz bir Allah" lafı boşa söylenmemiştir.

Babam o yolculuğumuzda bana trenin içindeki lokantadan tatlı bile getirtmiş, 'Otelde yerimiz hazır' demişti.

Babam nasıl da gençti, keşke sen de onu bir kerecik görebilseydin, çok isterdim, Allahım ne çok isterdim. Bıyıkları, saçları cam gibi parlardı.

Bize, çok yüksek bir yapı olan otelin üçüncü katında iki yataklı, tek bir odayı vermişlerdi.

Acaba sahiden otel çok mu yüksekti? Şimdi şu gar bana küçüklüğümdeki gibi yine yüksek, büyük görünüyor.

Fakat bazı şeyler hiç de o kadar büyük değil, yeniden gördüğüm zaman.

Bizi defterlere yazan otelin adamı babama hep, 'evet beyefendi, evet beyefendi' demişti.

Üç aynalı, içi cevizden bir asansöre binmiştik. Kapıları içe açılıyordu.

Ben hep babama bakıyordum.

Asansörde başımı eline dayadım. Boyum ancak oraya yetiyordu.

Ceketini çekince 'Ne o sen misin?' demişti, 'korkuttun çocuk beni.' Hemen gülüvermiştik.

Beni güldürmeyi severdi.

İkide bir aynı şarkıyı söylerdi.

İlk duyduğumda anlamadığım için gülmemiştim.

Açıklamalar yapmıştı şarkı için.

Gülmemi istediğini anlar anlamaz da, o şarkıyı ne zaman söylese gülüverirdim.

Odanın kadife perdelerinin ipek püsküllleri tarazlanmıştı.

Tek kişilik ceviz karyolalar bir adımlık arayla yan yana duruyordu. Banyo fayansları mavi çiçeklerle süslüydü. Havluluklar kuş pençesi kesimli, aynası ovaldi.

Yüzümü yıkamak için musluğa boyum yetişmiyordu.

Demek ki ufak tefek olacağım o zamandan belliymiş.

Babam yıkamıştı yüzümü.

Ne kadar hoştu ellerinin değmesi.

Avuçları bütün yüzümü içine alabiliyordu.

O gece erkenden yattık.

Babam yine o şarkıyı söyledi, neşelendik.

"Biliyor musun" dedi, "sana bir sır vereceğim. Ben bunu dedemden öğrenmiştim. Çünkü babam ağırbaşlı bir adamdı. Dedemse keyifli zamanlarında bu tuhaf Fransızca parçayı söyler, hatta gümüş bastonunu çevirerek dans ederdi. Ben de şaşardım. Bir paşa, her tarafında sırmalar, nişanlar asılı bir adam.

Ortada kimse yokken şarkısına hemen başlardı. Birgün önünde eğilip onu selamlayarak, 'Dedeciğim, söylediklerinizden bir şey anlayamıyorum. Hoşlanıyorum, lakin Türkçesi nedir şarkınızın?' demiştim. Dedem, kumral lavanta kokulu sakallarını yüzüme sürerek kahkahalar atmış, 'Bu zaten Türkçeydi oğlum, ben Fransızcaya çevirdim' demişti."

Babamla otelde daha neler konuşmuştuk, çıkaramıyorum, ama konuşmuştuk.

Sabah gözlerimi açtığımda onun giyinmiş olduğunu görmüştüm.

Otel odasında beni biraz yalnız bırakacağını, uslu uslu oturup beklememi, döndüğünde de birlikte pastaneye giderek pastalardan, canım daha ne isterse onlardan yiyebileceğimi söylemişti. Sonra beni kucaklamış, yüzünü yüzüme yaklaştırarak,

'Uslu kız olacaksın değil mi?' demişti.

Ben söz dinlerdim.

Yalnız bilmem neden, ara sıra gülmeyle ağlama nöbetleri alırdı beni.

Ağlamama evdekiler çok öfkelenirlerdi.

'Anne, anne' diye saatlerce ağlardım.

Çocuklar da sanki dünya kurulduğundan beri anne diye ağlıyorlar.

Ama ben annemi hiç görmemiştim ki...

Onu tanıyıp, anlayıp, annem budur diyene kadar beni beklememişti.

Birgün sordum, 'Ölmüştür' demişti babaannem.

'Peki nerde, annemin ölüsü nerde?'

'Üsteleme çocuk' demişti babaannem, 'ne anlarsın böyle şeylerden. Vakittir, in bahçeye bakalım, oyalan.'

Babam çıkınca, mavi halısı kırmızı baklava kesimi göbekli, başucu komodinleri camlı, abajurları serpme çiçek süslü otel odasında ilkten 'adım adım oyunu' oynamıştım.

Köşkün bitimini fırdolayı dönerek saran karo taşların iki renkten geçmeli bölüntülerinde de oynardım bunu.

Sonra sıkıldım, durdum. Tavana baktım, cam göbeği yeşil yağlıboyaydı.

Dışardan ezan sesi geldi.

Tek büyük pencereye yöneldim.

Perdeyi aralayıp baktım. Perde toz kokuyordu, tersinden bal rengi bir ipekliyle astarlıydı, gündüz uyuyanlar ışık almasın diye.

Babamla geçen tren yolculuğunu, büyürken de hep çok şey düşünerek, kendime anlatarak daha iyi anladım, öğrendim.

Öyle işte...

Bilirsin canım, benim elim hiç boş durmaz.

Dikiş dikmeye o kadar alışığım ki, gözüm kapalı hıristo teyeli yapıyorum.

Sus sus başkaları duysa inanmazlar.

İşte bu yüzden kendimi bırakıverir, geçmişime dalar giderim. Müşterilerimin bazıları beni sağır sanırlar. Babamla yaptığım tren yolculuğu hayatımdaki ilk en mutlu şeydir, ikincisi de seni doğurmam. İyi ki de oldun bir tanem.

Hayatımdaki bütün bu olağanüstü şeyleri kime anlatacaktım ki...

İnsanlar benimle işlerinin dışında pek konuşmazlar.

Ben de istemem zaten. Saatlerce, hatta günlerce konuşmadığım olur.

Başlarda biraz yadırgamışlardı, sonra alıştılar.

'Evet, hayır, olabilir, düzeltirim, pensleri göğüs altından bele kadar indireyim, bu yıl pliseler daha geniş, nasıl istersenız' deyip dururum. Sana söylediklerimi bir de ancak babama anlatabilirdim.

O da nedense benim büyümemi beklemedi.

Ben seni hep bekleyeceğim. Korkma sakın, e mi?

Babamla geçen tren yolculuğumu, sıkıntılı, kasvetli zamanlarımda, hatta düğünümde bile düşünmüşümdür.

Bana düğün de yaptılar elbette.

Ayaklı Singer dikiş makinem de çeyizimdendir.

Kiralık gelinlik kaldırıldı, Foto Servanis'te fotoğraf çektirildi. Sonra o fotoğraf kayboldu.

Nasıl kayboldu?

Bunlar aklıma gelince de başım ağrıyor.

Hayatımdaki bu tek uzun yolculuğun en küçük yanı eksik kalmasın diye, dikkat kesilmişimdir.

Sen de öyle olmalısın.

Çocukken yaşananlara önem verilmeli.

Çünkü insan o yaşlarda sevinmeye öyle hazırdır ki, o sevinçlerin benzerlerini bile yaşayamayabilir bir daha...

Ne yazık, ne yazık...

Perdeyi çabalayıp anca aralamıştım. Dışarıda yüksek yapılarla çevrelenmiş bir iç avlu vardı. Çöp bidonları sıralanmıştı. Her şey betondandı. Bu bitişik yükseltiden oluşan altı kenarlı bir açıklığın üstündeydi gök. Avluya bakan dar, uzun, seyrek camlar kirliydi. Ötelerden tren düdükleri, klakson gürültüleri, bir de bir satıcının sesi geliyordu.

Hiçbir şey kıpırdamıyordu baktığım yerde.

Perdeyi örttüm.

Halının ortasına oturdum, ağlamaya başladım.

Öğrendiğim için ağlarken sesimi yükseltmemeye dikkat ediyordum.

Orda kalacakları yazan otelin adamı duyup da yukarı çıkmamalıydı.

Alışkanlıkla 'anneciğim, anneciğim' diye ağlaya ağlaya, orada kıvrılıp uyuyakalmıştım.

Çocukluk...

Yerde yatarken babam gelip beni bulmuş.

Eli alnımdaydı uyandığımda.

Hemen gülüvermiştim.

Ben kolayca gülerim değil mi canım. Fakat kahkahasız...

Pastaneye gitmemiştik...

Şimdi atlayalım vagonumuza.

Haydi hoop...

Sen geç cam kıyısına.

Bilirim bu saatte trenler tenhadır.

İkinci mevkinin yolcusu biraz daha çoktur ama, yer var otur otur. Hat boyunu sen de gör.

Ben bakmasam da, gözlerim kapalı da olsa hepsini bilirim.

Birgün babaannem Mirlivalar'ın köşkünün konuğu bir hanımefendiye anlatırken, 'Onların yakınındaki köşk kimindi, çıkaramadım' diye konuşunca 'Selanikli İpekçizadeler'le, oğullarının babaanneciğim' demiştim. Bu kadar da ezberimdedir.

Babamla Ankara'dan döndüğümüzde babaannemi, alnı ak tülbentle çatılmış, pirinç karyolasında yatar bulduk. Billur kâsecikteki ferahlama suyuna parmaklarını batırırken, 'Siz mi geldiniz?' diye seslenmişti.

Babam bir koşu sofayı geçip annesinin elini öpmeye davranmıştı.

Babaannemin odasının kapısı yarı aralıktı.

Tuvalet masasındaki billur fanuslu saat çaldı.

Ben sofanın ortasında atlas işlemeli örtüyle kaplı yuvarlak masanın altına hemen süzülmüştüm.

Köşkte öğle uykusuna yatıldığında da oraya gizlenirdim.

Bükülür, yüzümü avucuma dayar, boydan boya bahçeye açılan ikinci kat balkonundan taşarak sofaya uzanan yeşillikleri izlerdim.

Güneşte yaprakların oynaşıp durmasına bıkmadan bakardım. Bazı günler de uyuyakalırdım. İkindiyi haber veren demlenmiş çay, sulanan ılık toprak kokusu, mutfakta koşuşturan hizmetçilerin akşamüstü hazırlıklarının gürültüsüyle uyanırdım.

O gün yine masanın oraya sindim.

Babaannemin babamı neredeyse bağırarak azarladığını duyuyordum. Babam bir şeyler mırıldanıyordu, ancak o zaman yaprakların hışırtıları, kuş sesleri öne geçebiliyordu.

Ardından oğlunu yeterince dinlediğini belirten sabırsız bir sesle sözlerine girişiyordu babaannem.

"Konuşma. O kadınla... Hayır, hayır! Masum bir genç kız değil bir kadındı o, sus ve dinle lütfen... Bu işe düşüncesizce nasıl girdin? Günahsızdı, çok gençti deme sakın. Genç olmak özür değildir. Senin terbiyen de vardı. Bir de çocuk peydahladınız. Aldırtmadı. Kurnazdı çünkü. Mahmut Ata'yı araya filan koyduk ya... O kaçın kurrasıydı. Hayatının en büyük fırsatıydı. Hatta buralar ancak rüyada görebileceği uzaklıkta şeylerdi. Yok, yeniden itiraz istemem. O ilk senelerdeki karşı çıkmalara asla kalkışma... Üç gündür migrenim azdı... Bu arada neler olduğunu biliyor musun? Çocukla sen Ankara'dayken, utanmayarak bir de ailecek kalkıp geldiler. Önceden haber almıştım, geleceklerdi ya, yine de inanamıyordum. Konuştular: 'Barlara,

kötü yollara düşecek hanımefendiciğim. Hiç olmazsa izin verin, sizin hoşgörünüze sığınsın. Kız çocuk büyütmek zamanımızda zordur. Her şeyi istiyor, heves ediyorlar. Kötü değildi kızımız hanımefendi, sadece çok gençti. Evet haklısınız kusur sayılacak kertede canlıydı. Lütfen müsaade ediniz, gelsin, elinizi öpsün, af dilesin. O razıdır. Yumuşak başlı olmayı öğrenir zamanla. Siz öğretirsiniz eminiz.' Düşünebiliyor musun lütfen, ben! Ben, nelerle karşılaşmak zorunda kaldım, düşün düşün. Yaltaklanmanın böylesi mide bulandırıcı... Sus... Henüz sözüm bitmedi sus. Konuşulanlara dikkat etmelisin. Af dilemek, buraya sığınmaya kalkmak, nikâh filan istememek, bir de çocuğunun dadılığını yapmasının en ehven çözüm diye ileri sürülmesi. Densizce istekler. Sıkıldığımı belli eden her davranışı gösteriyorum, gitmeyi bilmiyorlar. Pişmanmış, ağlıyormuş, tentürdiyot içerek intihara bile yeltenmiş. 'Bu hepimizin başını derde sokmaz mıymış' diye de gizli bir tehdit savurduklarında gülümsedim doğrusu. 'Öyle mi acaba?' dedim, telaşlandılar... Pişmanmış haddini bilmemekten... Barlar... Bütün yaz dans etmedi mi bu sofada? Gramofon plaklar... Her ikindi çıkıp çıkıp geliyordu. O yaz güya ilk defa sevdalanmış... Hatta kara bir sevdadır bu inanın diye ısrardalar... Gülünç bütün bunlar dedim... Aklınızı derhal başınıza toplayın dedim... Henüz çocukmuş öyle mi dedim... Sen, Saint-Joseph'ten arkadaşların, komşularımız hanımefendilerin kızları... Bilmiyorum, onu birinizin ısrarla davet ettiği mi oluyordu ben duymadan? Aranızda cemiyetteki ait olduğu yeri, durumunu bilmeden yerinde hiç oturamayansa bir o. Neymiş dans etmeyi, şarkı söylemeyi çok seviyormuş. Halıcılar'ın Mahsultan Hanım'ın edep erkân noksanlığı 'efendim görseniz cin gibi akıllı güzel, çok güzel bir çocuk. Eli ayağı ise pek zarif, katiyen halk kızı demezsiniz, yanıma alıp yetiştireceğim bir çeşit famdöşambr olarak. Sevaptır değil mi... Bilhassa siz insan hallerini çok iyi anlarsınız. Korursunuz, elinizden kaç yetim gelin oldu. Davranış tutum öğrenecek. Adını da değiştirttim. Yaz sonu nüfusuma bile geçirmeyi düşünüyorum, fakat elbette önce dikkatle bakacağım, haklısınız. Her şey ona yaraşıyor. Çabuk inanıyor her söylenene belki ama öğrenir çok gençtir, adeta çocuk.' Kızın takdimi böyle yapılmıştı... Mahsul-

tan Hanım'la geldikleri ilk gün ben de ayırt edemedimdi. Evet, bir kesim alımlı duruyordu. Çevresine bakmaktan bile kaçınmaktaydı. Ne yazık ki, bu mahcubiyeti çok kısa sürdü. Güzelliği mi? Bayağıydı. Göğüsleri, kalçaları o yaşında bile örtülür, saklanır gibi değildi... Şimdi bunca zaman sonra yeniden köşke sokacağım ha? Allah korusun.. Bu alttan alışlar, ben bilirim ki sinsiliktir. Sonunda Besime Kalfa'yı çağırtıp yollarını göstermesini söyledim. Nasıl bir aileyiz, mali durumumuz, biz kimiz, kızımızın istikbali ne olacaktır diye ilkten düşünmeyerek hoppalıklarına göz yummak... Bırakmalı, bundan sonra da dansedebilir. Cayamadığı bu olduğuna göre ağlaması nedendir? Sus... Bu iş bitirilmiştir. Hayır diyorsan ki, asla... Küçük kızı ortada bırakmadık. Onunsa baba demeye ağzı pek alıştı. Büyüyor muhakkak dikkat icap ediyor. Alışkanlığını değiştirmek zahmeti de sana düşecek. Baba sözünden vazgeçmeli. Gramofon çalarak, dansederek geçirilen o yazın sonunu düşünmek mecburiyeti bir benim olmamalı. Seni ancak ve ancak bağışladım. Sen mi zorladın onu kameriyede? Öyle bile olsa karşı koysaydı. Genç kızların kendilerini kolayca vermeleri aşktan mıdır? Bu ayak takımının hesapları bambaşkadır. Bizlerin aklı ermez..."

Babam konuşuyor olmalıydı ki sesler sönmüştü.

Babaannemin yatağından indiğini somyanın gıcırtısından anlamıştım.

Oda kapısına yürürken de konuşuyordu.

"Elbette Dilara'yla evleneceksin. Siz yoldayken Ankara'dan Süreyya Hanımefendi telefon açtılar. Seni pek beğenmişler. İsteklidirler. Kıza sorulmuş, hoştur demiş. Babası sefirdir biliyorsun. Dilara, sen Mülkiye'de tahsil ederken, İsviçre'de tahsildeydi. Dört yaş küçüğündür. Bir hariciyeci için ideal bir zevce. Biz büyükler aramızda biliyoruz o nahoş konuyu. Açıkça konuşulmadıysa da. Yok olup gidecek bir olayı, hatta olay bile denemeyecek bir gençlik şaşkınlığını Dilara'nın öğrenmesi icap etmiyor, unutma. Dikkat edilecektir. Senden de bunu isterim. Bak epey zaman var ki seni bunaltmadım, sabırlı olmayı bildim. Kaç yaz vardır, ya *Cercle d'Orient* ya da Atçılık Kulübü'nde geçirdin zamanını. Ankara'yla olan işlerini ise titizlikle sonuçlandırdılar. Bunda Süreyya Hanım'ın büyük alicenaplığı

olmuştur, unutmayalım. Hayat öyle on sekiz yaşların kafasıyla yaşanamaz, öğreneceksin. Alışkanlıkların, yol yordam bilmenin usulleri, neredeyse kişinin doğuştan ailesinden kanına geçer... Ben kötü olamayacak kadar soyluyum. Unutma, yeniden söylüyorum. Onur, umur görmüş bir aileyle akraba olacağız. Seçilmiş münasebetler bahtiyarlığın asıl temelidir. Aylarca sinir nöbetleri geçirdim. Doktor Simon Bey bile çözemedi. Her şey şimdi ancak yolundadır. Herkes yerini buldu, yanlış düzeltildi. Başıbozuk duygular, arzular sevda değildir, asla unutma... Dilara'nın annesi ise Serasker torunudur. 'Gençliktir, hoş görmeliyiz hanımefendiciğim' dedi. Ne kadar titizlik etmişsem de demek ki bu mevzu Ankara'da dahi konuşulmuş. Dün akşamüstü de ben telefon açtım. Hal hatır sohbetine başladık. Zeki kadındır, lafı o getirdi. 'Hafifmeşrep kızlar, hoppa hanımlar olmasa delikanlılarımız kendilerini nasıl bilecekler, değil mi büyük hanımefendiciğim?' dedi. İsteklidirler. Kimler olduğumuzu da önemimizi de biliyorlar elbette. Yalansız girdik işe. Fakat yeni bir hatayı bilesin kaldıramam. Bakkal amcası, iplikten çoraplı anası, ceketinin kolları parlamış ezik küçük memur babası içyağı kokuyorlardı. Üstelik kız da değilmiş. O yaz ortaya çıkmadan önce, Yeldeğirmeni'nde bir muhasebeciyle düşüp kalktığını ise bütün Kadıköy biliyor."

Babaannem oda kapısını kapatırken birdenbire sesinin çığlıklara dönüştüğünü duymuştum.

"Çocuk için karar verildi. Aynı sözleri, aynı saçmalıkları ortaya atamazsın. Sus... Uzatma, sus..."

Başımı masaya çarpmıştım.

Sesler birden kesilmişti.

Cama vuran bir arının vızıltısını, ardından bir çayır kuşunun kesik, telaşlı ötüşünü duymuştum.

Babamın beni otel odasında bırakıp nereye gitmiş olduğunu, dinlediklerimle bağdaştırıp anlamaya çalıştımsa da anlayamamıştım.

Bizim Ankara dönüşümüzün ertesinde, yakın köşk tanışlarının konukluğumuza geldikleri akşam çayları birkaç gün yapılmadı.

O gece yatarken, kendi sesimle uyanmıştım.

Katıla katıla ağlıyordum.

Hıçkırıklarımı bastıramadığımdan, korkudan da tıkanıyordum. 'Anne, anne' diye bağırmaya başlamıştım.

Çerkez Kalfa Besime yetişip odama girmiş, beni kucaklayarak babamın yatak odasına götürmüştü.

Odaları babaannemle yan yanaydı.

Yatak takımı gül ağacındandı.

Pencereleri üç taneydi.

Üstünde karşılıklı duran "vazoda çiçekler modeli" işlenmiş ağır dokumlu tül perdeler asılıydı.

Yer halısı ipekti.

Ne zaman koşmaya davransam, halı kayar, ben de düşerdim.

Sarıldığımda babam, limon kolonyası karışmış, yeni ütülenmiş sıcak pike kokardı.

Gözlerimi yumup kıpırtısız kalırdım.

Köşkün yatağı, yorganı, yastıkları, örtüleri, yemek takımları pike, ham ipek, keten kumaşlardandı.

Bilemezsin yıkanmış, güneşte kurutulmuş çamaşırların ütülenince saldığı kokuyu bir duymalı...

Çatıdaki ütü odasına yan yana sıralanmış koca sepetlere katlanıp yerleştirilen beyaz çamaşırlardan, ütülenince saf sabun, yeniden buharlaşır, yayılırdı çevreye. Haftada iki kez ütü yapılırdı. Ben o günler oradan ayrılmazdım. Yüreğim heyecanla dolardı. Bir de köşkün çift mermer kurnalı hamamı yakıldığında içim sevinçle kabarırdı.

Başımı sabunla köpürtüp duran Çerkez Kalfa Besime'nin 'vah yavrucak vah, anasına da benzemedi ki, güzel de olmayacak vah' demesine hiç aldırmazdım. 'Kız güzeldi alla'için... Köşke ilk geldiği gün, biz bile kadınlığımızla bakıp bakıp maşallah demiştik. Yapıncak üzümü gibi kınalı, kolunun bacağının sarı ayva tüyleri henüz düşmemiş gepgenç bir kız, adeta çocuk. Sesi de dokunaklıydı. Küçüktü ya, her şeyi, göğsüydü, kalçasıydı oluvermişti kadın gibi. Üstünü görmüştü besbelli. Mahsultan Hanımefendi'ye başvurmuştu ailesi. Anlatıyordu. Okutun adam edin, hizmetinin karşılığı bu olsun diye ricacı olmuşlar. Mahsultan Hanımefendi kısırdır, herkes bilir ya.'

Çerkez Kalfa Besime'nin çenesi nedense hamamda hiç durmazdı. Beni bastıra bastıra ovup arıttıktan sonra, uçları simli çift peştamala sarar, odama götürürdü.

'Haydi bir başına giyinmeyi dene bakalım' derdi, 'Öğren bunları... Hiç belli olmaz, hiç belli olmaz.'

Babamın odasına girdiğimizde yatağından doğrulmuştu.

'Nedir, ne oluyor?'

'Küçükbey susturamadım. Büyükhanımefendi ilacını alıp yeni yattı. Gürültü olmamalı diyerek de tembihledi. Affedersiniz.'

'Peki, gelsin.'

Onun yatağına ilk kez giriyordum.

Kıyısı dantelli yastığı eliyle kabartarak, 'Yat bakalım küçüğüm, fakat ağlamak yok e mi?' dedi.

Boynuna sarıldım.

Güneşte kurumuş, kar beyazı çamaşırlar benzeri kokuyordu, o.

Uyanıktı.

Ben de uyuyamıyordum.

Babam, otelde geçirdiğimiz geceki gibi konuşkan değildi.

Sessizce yatıyorduk.

Elimi boynunda dolalı tutabilmek için yan duruyordum.

Kaç saat geçti bilmem.

Kirpiklerimin arasından sabahın ilk ışıklarıyla mavileşen perdeleri gördüm.

Denizin babamın yatak odasının camına dayandığını düşündüm.

Yüzünü aradım onun.

Sırtüstü yattığından, bıyık bırakmaya başladığını da ilk o gece anlayıverdim.

Dudaklarının üstündeki gölgeler koyulmuştu.

Kirpikleri bence bir erkeğe aykırı sayılacak kadar uzundu, kıvrıktı.

Benimkiler düzdür.

Bir ara bana baktığını sezip hemen gözlerimi yumdum, uyumuştum.

Uyandığımda kendi yatak odamdaydım.

Sonraları daha iyi anladım.

Orta katta kullanılan beyaz çamaşırlar için ayrılmış bölümdü yatak odam.

Benim için boşaltılmış olmalıydı.

Dar, tek pencereli, uzunlamasına bir odaydı.

Karyolam camı ortalayarak yerleştirilmişti.

Pencereme yakın kara dut ağacının dağınık taze dalları, yeni sürgün yaprakları, lodoslarda eğilip camımı okşardı.

O dokunuşları dinlemeye doyamazdım.

Yumuşak bir kucakta sallanırmış gibi oyalanırdım.

Odama girince beş altı adımda karyolama varırdım.

Üstünde örtüsü gerili, yanında hazeren bir iskemle dururdu. Gömme dolabın kapaklarını çıkardıklarından, fildişi rengi dantel örtülü raflarında bana ayrılan havlular, iç çamaşırları, peştamallar, bir de Bursa işi çocuk bornozu vardı.

Babamın o yaz sıkıntıdan bir ara Çelik Palas'a gittiği söyleniyordu.

Bu da babaannemin konuklarıyla sürdürdüğü yaz akşamlarının sohbetlerinden almayı başardığım haberlerdendi.

Pembe bornozu onun Bursa dönüşü getirdiğini bana söylemediler ama, ben zaten öğrenmiştim.

Bir de elektrik kesildiğinde yakılan turuncu fanuslu çifte lamba dururdu raflarda.

Odam sıcaktan gevrekleşmiş kayısı gibi kokardı.

Mutfakta, kuzinede reçel, tatlı kaynatılınca aynı koku köşkü sarar, bahçeye bile taşardı.

Uyandığımda korkuyla nerdeyim diye bakınmıştım.

Babamla geçirdiğim geceyi düşününce de sevinçle toparlanmıştım.

Trende üst üste, otelde yan yana yataklarımız olmuştu.

O gece de beni karyolasına alıp, boynuna sarılmama izin vermişti.

Köşkte ses yoktu.

Yeniden yatıp gözlerimi yumdum.

Kapım yavaşça aralanmıştı.

Siresatenden gülkurusu rengi yorganımı sıyırıp baktım.

Çerkez Kalfa Besime, birbirine yakın ışıksız kara gözleri, uzun dar dik bedeniyle, içeriye yarı yarıya eğilmiş beni gözlüyordu.

— İyi misin kızım?

— İyiyim efendim.

— Uyandın mı? Saat öğleyi geçiyor. Büyükhanımefendi Beyoğlu'na terzisi Madam Fotina'ya ve şapkacısına gitti. Tembihledi, bırakın uyandırmayın çocuğu diye. İkindi oluyor, haydi kalk.

Hava bulutlu olmalıydı, güneş yoktu. Kara dut ağacının gölgesi perdeme düşmüyordu.

Çerkez Kalfa Besime rastık karası saçları, üstünden yaz boyu çıkarmadığı el işi çağla rengi floş yeleğiyle, beni kucakladı, iskemleye oturttu, giydirmeye başladı.

Beni temiz giydirirlerdi.

O yazdan önceki kışları pek açık seçik çıkaramıyorum ya...

Babamla geçen tren yolculuğunun yazı bambaşkaydı.

Her şey hayatımda o yıl oldu biliyorum.

Nedir dersen, pek çok şey sanırım.

Yazlıklarımı anlatayım sana dinle...

Giydiklerimin hemen hepsi beyazdı, Fransız pikesinden yapılmıştılar. Üç taneydiler. Bahriye yakalısının önündeki ipekten kurdelası lacivert, havuz yakalısının etekleri plili, kayısı renginin en uçuğundan dikilmişti, eteğiyle yakası margarit, deseni aplikeliydi. Nisandan hazirana tek atkılı, kara rugandan pabuçlarımı giyerdim. Temmuz başını bulduk mu ortaya sandaletlerim çıkarılırdı. Üstten göz kesimi çift delikli, astarsız, krem rengi, yumuşacık deridendiler.

Üstümü hiç kirletmezdim.

Sıcakta gevşeyen olgun hokka güllerinin hanımelleriyle geçişerek sarmaladığı kameriyenin oraya gider, arada bir bahçeyi yoklayan esintinin sarstığı güllerin, hanımellerinin beni yarı uykulu yapan kokularının dağılışını içime çekerdim.

Kameriyenin ferforje iskemleleriyle mermer masasının üstünde geceden kalma çiylerin nemine uzanıp bastırırdım avuçlarımı.

Babaannem orada oturmayı sevmezdi. 'Rutubetlidir, sağlığa zararlıdır, güneş almaz, kaldırtacağım zaten efendim' derdi.

7.30 banliyösünün sesi duyulduğunda, ayrılmak için izin isteyen konuk hanımefendilere, 'acele etmektesiniz. Güneş hâlâ yüksektedir. Hem efendim gidilecek yerler uzaksa da...' deyince babaannem, birlikte gülüşürlerdi.

Ağır şık giyimleri, incileri, bilezikleri, elmasları, pırlantalarıyla, saçları permanantlı bu hanımlar, rujlu dudaklarının daha aklaştırdığı dişleriyle yeniden ölçülü bir gülüş sunarak, babaanneme teşekkürlerini belirtirlerdi.

'Sizin bahçenin sihrine hakikaten doyulmuyor efendim. Yarın akşam acaba Moda Kulübü'ne bir uzansak mı, ne dersiniz?' diye sorarlardı.

Konuklar için hazırlanmış mevsim reçellerinin paylaştırıldığı küçük porselen tabakları, gümüş çay takımını, kekleri, pastaları, meyve jölelerini, şekerdanlığı toplardı yardımcı kızlar.

Ben büyüklerin '7.30 banliyösü geldi, vakittir' demelerine bakıp, pek çok akşam babamın o trenden çıkacağını da öğrenmiştim.

Köşkün bahçe kapısına dönük köşesinde sessizce beklerdim.

Büyük tahta kapının süslerinden kızıllaşarak elenen güneşin ışıkları içinde, ağır ağır açılmasıyla üstten takılı çıngıraklar tınlamaya başlardı.

Babam ince uzun bacakları, hafif terli gepgenç yüzüyle, çimenlerin, hüsnüyusuf kümelerinin, aslanağızlarının iki yandan sınır çektiği yolda birden görünürdü.

O bir şeyi çekip iterken, kaldırırken ya da açarken bütün bunları isteksizce yaparmış gibi yumuşacık kullanırdı ellerini.

Saklandığım yerden fırlar, köklendiğinin ertesi boy atan ısırganların, bodur dikenlerin beni dalamasına aldırmadan ona koşardım.

Kuşların, gizli böceklerin dışında hiçbir canlı şeyin olmadığı o dar yolda beni nedense görmezdi babam.

Oysa o yaz onu en az altı yedi kez karşılamıştım.

Köşke dönüş saatleri aslında belirsizdi.

Kimi günler odasında kaldığını, gazeteleri, kahvaltısını, öğle yemeğini yukarıya çıkardıklarını, yatağında dinlenerek vakit geçirdiğini, günbatımına yakın telefonla arayan arkadaşlarını köşke davet ettiğini öğrenirdim.

Onlar için hazırlanan çay masasının çevresinde toplanacakları ana kadar yerimde duramaz, 'kavruk bir çocuktan umulmayacak bir şekilde koşturup duruyor efendim,' dedikleri gibi, mutfak, bahçıvan evi, kameriye üçgenindeki gidiş gelişlerimi kesmezdim.

Bu ortalıkta fazlaca dolanmam babaanneme iletilirdi.

— Peki gürültü yapmıyorsa?

— Büyükhanımefendiciğim, ter içinde kalıyor efendim. Sırtına mendil koydurtmuyor, durduramıyoruz ki... Sonra Küçükbey'in arkadaşlarına bilirsiniz ikramı farklıdır. Eksik bir şey olursa kızabilir efendim.

— Hem düzgün hazırlayın her şeyi, hem de çocuğun sırtına mendil koyunuz. Başka işiniz nedir?

Sonra üç dört genç adam çıkageliyordu. Açık renk giyimleri, ince iskarpinleri, ipek gömleklerine işlenmiş ad soyadı baş harfleri, düzgün saçları, çapkın bir neşeyle dolu yüzleriyle çay masasının çevresinde toplandıklarında, onları o kadar genç, öylesine uçarı görüyordum ki... şaşıyordum. Yukarıdan ancak öyle günlerde, yüksek sesle çalınmasına izin verilen radyodan dağılan müzik, bu genç adamları sanki daha da güzelleştiriyordu.

Çünkü babaannem, yerli yersiz müzik çalınmasına karşıydı, bunun başını ağrıttığını söylüyordu.

Babam köşkten çıkıp gittiğindeyse, kendimi sabırla onun dönüşüne hazırlıyordum.

7.30 banliyösünden indiği günlerde, soluk soluğa bekliyor, bacaklarımın olanca gücüyle, her şeyi göze alarak fırlıyor, ona sarılıyordum.

'Dur bakayım yaramaz' diyordu, 'düşeceksin.'

Parmak uçlarıyla belli belirsiz başımı okşuyordu.

Babaannemin sesi ötelerden hemen bize ulaşıyordu.

— Sen mi geldin? Trenle mi?

— 7.30 banliyösüyle anneciğim.

— Arabayı yine mi almadın?

— Biliyorsunuz efendim, bu sıcak aylarda, Saint-Joseph'ten beri treni tercih ederim. Alışkanlık oldu.

Babaannem aynı kesim kloş etekli, üstten bol tutulmuş, yalnız kumaşları değişik, yazlık giyimlerinin tek süsü pırlantalı yaka iğnesiyle çay masasının başında, önündeki üç katı da dolu porselen meyvelikten üzüm tanelerini koparıp yiyerek oğlunu beklerdi.

Ben babamdan yavaşça uzaklaşır, geride kalırdım.

Sonraları 7.30 banliyösünün düdüğünü duyduğumda babamı karşılamaya koşmadım.

Sindim bekledim.

Köşkün güzel bahçe kapısının açılışına, onun yürüyüşündeki uyumlu yumuşaklığa bakmakla yetindim.

O annesine yaklaşıp elini öper, alnına koymazdı.

Gündelik şeyleri konuşmaya girişirlerdi.

Bir ara gözleri bana rastladığında, kimsenin seçemeyeceği çabuklukta, kışkırtıcı bir göz kırpmayla, kaçamak bir şekilde gülümseyiverirdi.

Beni severdi, biliyor musun, severdi, sahiden severdi.

Fakat çok gençti, ona dayatılanlara karşı koyamıyordu, herkes öyle söylüyordu, 'Küçükbey o yaz çocuktu açıkçası. Sesi bile henüz kendini bulamamıştı. Doğrusu kolaylıkla kandırılıp baştan çıkarılabilirdi.'

Annesi de yumuşak bir anne değildi ki... Büyük bir hanımefendiydi.

Çerkez Kalfa Besime beni giydirip aşağı indirdiğinde, sanki bacaklarım tutmuyordu. Ayaklarımı sürüyordum.

'Ne oluyor sana çocuk?' demişti. 'Şımarıklığı bırak, yeri değildir, işim var.'

Akşam çayı konuklarının ağırlandığı bahçedeki mermerden koca bir sofayı anımsatan alanda kurulu masada kahvaltım duruyordu. Bir bardak, iki reçel tabakçığı, üç cins peynirin sıralandığı büyük piyata tabak, suya bırakılmış tereyağı, gümüş kabında yumurtam, üstü peçeteyle örtülmüş kızarmış ekmek sepeti.

Çerkez Kalfa Besime, beni koltuk altlarımdan havalandırıp iskemleye yerleştirmişti.

Çay içeriden getirilip önüme konmuştu.

Öğle sıcağının toprağa alçalmasından ötürü kuş sesleri seyrelmişti.

Hiçbir şey yiyememiştim.

Lokmalarım ağzımda büyüyor, avurtlarımı doldurup geriyordu.

'Haydi' demişti, 'bitir kahvaltını.'

'Beni babamın yanına götürmüş müydün dün gece Çerkez kalfacığım?'

'Nereden çıkmakta bu laflar çocuk? Kim seni Küçükbey'in yanına götürmüş? Rüya görmüşsün. Kahvaltını bitir bakalım. Öğle oldu.'

O gece beni yatmaya çıkardıklarından çok sonra dönmüştü babaannem.

Karşı yatak odasında gidiş geliş kesilmemişti.

Kalfa, hizmetçiler, yardımcılar, hatta bahçıvan koşuşturmuşlardı.

Ağır eşyaların çekilmesine benzer ığıltılar olmuştu köşkte.

Sonra sessizlik...

Gece kuşunun ötüşünü duymuştum.

O bizim ağaçlarda tünemezdi.

Yan köşkteydi.

Orada, ellerinde meşaleler tutan, göğüsleri bitmemiş, mermerden, çıplak iki kız heykeli de vardı.

Ertesi sabah kalktığımda babaannemi beni kahvaltı masasında bekler buldumdu.

Üstünde kol yenleri çok bol, ağır mavi birmandan, morları, sarıları göz alan papağan desenli bir sabahlıkla oturuyordu. Hep topladığı saçlarınıysa, alnından geriye doğru tarayıp salmıştı. Onu ilk kez böyle görüyordum. Genç bir kadını andırıyordu.

'Gel bakalım' demişti. 'Dün yemeğini yememişsin. Olur mu? Haydi, bu sabah yumurtanı da bitireceksin, göreyim... Küçük lokmalar alıyoruz değil mi, hani öğrenmiştik...'

Kahvaltımı yaparken hiç konuşmamıştık.

Güllü kameriyenin orada bir ötleğenin ara sıra şakımasını dinledik.

Köşk sessiz, kimsesiz gibiydi.

Ben babaanneme pek de benzemeyen bu kadınla karşılıklı oturup duruyordum.

Tereyağlı son dilimimi de bitirirken babaannem, bahçe koltuğuna salınmış gevşek vücudunu hafifçe toplayarak, ardındaki çakıllarla bölüntülenen öbekten yükselen ıtır azmanından parmaklarını geçirip, burnuna götürüp koklamış, sonra derin bir soluk almıştı.

'Oldu' demişti, 'gördün mü işte, aferin. Böylesi yaraşır sana. Fiyatlara dair fikrin olsa, önüne konan her şeyi yerdin. Bugün ne yapmayı düşünüyorsun bakalım, anlat bana.'

Heyecanlanmıştım, kızarmıştım.

O soru sormaz, yalnız ne yapmam gerektiğini söylerdi.

'Karaduttaki yaban arısı kovanını sopayla dürtüp düşüreceğim' derken, bunu korkusuzca söyleyebilmiş olmaktan ötürü de kıpırtısız kalakalmıştım. Davranışımın yakışıksızlığını sözüm biter bitmez düşünmüş, azarlanmaya hazır, başımı eğmiş ellerime bakıyordum.

Babaannem yeniden ıtırın yapraklarına değerek, bana gerçek bir gülümseme sunmuştu. Sağ yanağında gamzesi vardı. O gün onu ilk kez hem sabahlıklı, hem saçı çözük, hem de gamzesiyle görüyordum.

'Biliyorum, şaka ediyorsun' dedi. 'Fakat böylesi tuhaflıkları yaramazlara bırak. Seni Teslime Hanım'la Kadıköy çarşısına alışverişe göndereceğim. Nasıl? Hoşuna gitti değil mi? Havuz yakalını, mavi çizgili soketlerini, sandaletlerini giydirsinler. Kadının elini sakın bırakma. Hatta sana Cemilzade'den bergamut şekeri de alabileceğini söyledim. Fazlaca oyalanmayın. Köşkte çok işimiz vardır... Önümüzdeki günlerde pek kıymetli, mühim misafirler ağırlayacağız... Teslime Hanım da sanırım hazırlanmıştır. Tramvay uygundur yolunuz için. Bilirim treni daha çok sevmektesin.'

Teslime Hanım hem aşçı, hem mutfak yöneticisiydi. Kısa boylu, tıknaz, soluması duyulan bir kadındı. Öyle titizdi ki, elleri yıkanmaktan kâğıt gibi kurumuş, yüzünün kılcal damarları sabunlanmaktan cildinin altında tel tel belirmişti.

Kadıköy çarşısı o yıllar bayram yeriydi.

Yine de öyledir ama, o zamanlar bambaşkaydı.

Park gibi sulanmış, yağmur yemiş kır gibi kokuluydu.

Cemilzade'den bergamutları aldık. Kutusunu özenle sardılar, onu ben taşıdım.

Açık tramvaya bindik.

Kıyıya Teslime Hanım oturdu, elinde baharat paketleri vardı.

Ismarlananlar ertesi gün köşke getirildi.

Çıraklar, toprak sarısı uzun önlükler giyerlerdi.

Paketleri, şişeleri, sebze, meyve sandıklarını hızla taşırlardı köşke.

Erenköy'de indiğimizde yanımızdan geçen bir arabayı babamınki sanıp elinden kurtulmuştum Teslime Hanım'ın. 'Çocuğum gel buraya' diye seslenmişti. 'Ne babası efendim, niçin böyle alıştırıyorlar? Günahtır. Allah'tan da mı korkmuyorlar? Yavrucuğum gel buraya... Beni yorma bacaklarım ağrıyor.'

O günden sonra her şey birden sarsılarak yerlerini değiştirdi diyebilirim.

Yıllarca düşündüm.

Sonradan açıkça anladım.

Evet, aynen öyle oldu.

Katlar karışmış, köşkün önü arkasına dönmüş, denizi yeşilliklerle birlikte kucağında taşıyan orta balkon, budanan sarmaşıklarından, çiçeklerinden ötürü demir korkuluklarına kavuşmuş, sonunda sadece balkon olmuştu.

O gece beni üç eşikle çıkılan ilk kattaki yerleri enlemesine geniş, boydan kısa, meşe parkeli salona açılan odalardan birine yatırdılar.

Eşyalarım önceden taşınmıştı.

Karyolam, iskemlem yine pencerenin önündeydi, ama pencereler iki taneydi.

Perdeler krem rengi ipektendi.

Güneşlikler biraz solmuştu.

Fazladan bir de konsol vardı.

Konsol mermerinin üstünde bej derisi aşınmış, üç dört albüm duruyordu.

Konuklar akşamın geceye kavuştuğu saatlerde geldiğinde, köşkün temizliği ancak bitmişti.

Babaannem neredeyse ağaçların, yaprakların, çiçeklerin tozunu da aldırtacaktı.

Teslime Hanım günlerce alafranga yemek yapmanın daha kolay olduğunu açıklayıp durmuştu.

Eski yatak odama çıkmama göz yumulmadığını, bir kez merdivenlere yöneldiğimde, babaannemin ardımdan yetişen sesiyle anlamıştım.

'Nereye çocuk? Oralar ancak temizlendi. Senin eşyaların ise aşağıdadır. Haydi'

İndimdi.

Bahçeye koşup, karadutun üç çatala ayrılan kalın gövdesinde yapışık arı kovanına baktımdı.

Ağlamak istemiyordum ya, ağlamaya başladımdı.

Güllü kameriyeye gittimdi.

Öteki çiçeklerle birlikte gülleri de budamışlardı.

Kameriyenin örtüklüğü kalmamıştı.

Kullanıldığını görmediğim küçük demir kapıya doğru attımdı kendimi.

Belli ki temizlikte bir orası unutulmuştu.

Ballıbabalar, pisipisiler, yaban otları, yüksük otları, aslanağızları boyumu aşıyordu.

Yüzükoyun yatıp rahatça ağladımdı.

Akşam olduğunu yine konuk hanımefendilerin, 'müsaadenizi isteyelim. 7.30 banliyösü istasyondan ayrıldı,' diye konuştuklarını duyunca anladım.

Biri, 'Büyükhanımefendiciğim, bu haberiniz bizi nasıl mesut etti' diyordu.

Bir başkası ise –bu Mahsultan Hanımefendi olmalıydı, konuşurken sesinde gülücükler uçuşurdu– 'evet en doğrusuydu' diyordu, 'sizi hep takdir etmişizdir. İleriyi, hakikatleri daima önceden görürsünüz efendim. Ne zaman burada olacaklar?'

'Az kaldı.'

'Nikâh ve düğünden sonra hemen mi hareket edecekler Avrupa'ya?'

Babaannemin, 'Öyle icap ediyor. Tayinleri çıktı' deyişindeki rahatlığı duyuyordum.

Sonra seslerini indirmişlerdi.

Ancak dikkatsizlik sonucu açıkta savrulan sözcükler bana kadar ulaşabilmişti.

‘Siz ötekine Allah için aşırı derece cömert davrandınız. Mecburiyetiniz mi vardı? Hepimiz biliriz ki...’

Uğurlama sona erince, hizmetçilerin ortalığı toplama gürültüleri başlamıştı.

Ancak akşam yemeğinde beni aradılar.

Bulduklarında ateşböceklerini avucuma dizmeye çalışıyordum.

Babaannemin karşısına götürdüler.

O beni baştan aşağı süzdü.

‘Nedir, yüzün gözün toprak içinde. Elbisense mahvolmuş. Her yerin çimen yeşili. Alınız Besime Kalfa, hamam yaptırınız. Sonra mutfakta yemeğini veriniz’ demişti.

Konuklar geldiğinde bahçe ışıklarla donatılmıştı.

Üç kişiydiler.

Bembeyaz tayyörlü genç bir kız, lacivert ipek döpiyesli orta yaşa yakın bir kadın, onların hizmetkârları olduğu belli olan, bej rengi uzun yazlık bir pardösü giymiş genç bir kız. En arkada da sokakta duran bir otomobilden bavullar indiren mintanlı, kravatsız bir genç adam.

Babaannem onları ilk giriş kapısına kadar giderek karşılamıştı.

Genç kızla, orta yaşlı kadınla öpüşmüştüler.

Hizmetçi olan pardösülü genç kız elleri iki yanında bekliyordu.

Ben babamı gözlediğim yere gizlenmiştim.

Babam onlar köşkteyken hiç görünmedi.

O iki haftayı ben, ya kullanılmayan küçük demir bahçe kapısının dibinde yaban otları arasında, ya yemek için oturduğum mutfak masasının başında, ya da 7.30 banliyösünün sesini duyar duymaz koşup beklediğim köşede geçirdim.

Birgün, konuk genç kız, üstünde leylak moru margizetten elbisesiyle güzel yüzüne yakışan geniş kenarlı yazlık şapkasıyla, koltuğunun altına sıkıştırdığı kitabıyla bahçeyi dolaşırken, beni karadut ağacının altında görüvermişti.

Yanıma yaklaşmıştı. İnce gövdeli uzun boyluydu.

Burnu büyükçeydi.

Sarı saçları dolgun lülelerle salınmıştı omuzlarına.

'Ne yapıyorsun bakayım, küçük?' demişti. 'Ne kadar narinsin. Yüzün mine çiçekleri gibi ufacık, fakat doğrusu pek de hoş. Daha önce sana acaba rastladım mı?.. Birlikte yürüyelim ister miydin?.. Ama sakın benden çekinme... Sen kimin kızısın?'

Kaçmıştım yanından.

Otların içindeki kuytuluğuma dalıp yok olmuştum.

O gece beni yemek için bile aramayı akıl etmedilerdi.

Konuklar geldikten sonra babaannemle kurulan yakınlıkları, içtenlikle, sevgiyle dolu olmalıydı.

Köşkün neresinde görünse çevresini sindiriveren babaannem değişmişti. Gözlerindeki pırıltı, gülüşünün sesi görülür, duyulur olmuştu.

Genç kızla konuşurken, onun küçük yazlık giyimlerinin açıkta bıraktığı duru tenli, narin kollarını arada okşayıp, 'yok efendim, tenkit etmeyiniz. Dilaramız zekidir...' diyerek, sevgi gösterilerinde bulunuyordu.

Ben bu konukluğun ortada yaşanan bölümlerini, kuş sesleri, ot hışırtıları, ağustosböceklerinin yazı baskınlaştıran ötmeleriyle çevrelenen korunağımın uzaklığından izledim.

Yüreğim çarpmıyor gibiydi.

O günlerde, dokunaklı bir şarkı bilmeyi ah ne de çok istemişimdir.

Giderlerken, babaannem de onlarla arabaya bindi.

Çerkez Kalfa Besime, 'Büyükhanımefendi gara kadar uğurlayacak' diye açıkladı.

Ağustos sonuydu.

Babam birgün trenle değil, arabasıyla geldi.

Bahçeyi hızla geçti, solgundu.

Babaannemle orta kata çıktılar, uzun uzun oturdular.

Ben aşağıda, mermer bölümün orada bekledim.

Çerkez Kalfa Besime köşke girip çıkarken hep bana baktı.

Sonra gün batarken yaklaştı, 'Kırlangıçlar da göç ediyor galiba' dedi beni kucaklayarak, artık epeydir yemek yediğim mutfaktaki yerime götürdü.

Yemeğimi bitirir bitirmez, yeniden bahçenin dibine kaçtımdı.

Yaz akşamları aydınlıktır.

Bekledimdi.

Onlar ikisi de birbirlerine bakmadan indilerdi.

Karşılıklı oturdulardı masaya, sonra konuşmaya başladılardı.

Ben özlemle yalnız babama bakıyordum. Değişmiş görünüyordu.

Birden, 'Peki anneciğim' dedi, 'siz de beni biraz anlayınız. Sanırım sokağa atacak değiliz... Affedersiniz... Zenginliğimizi aramızda konuşmamızın bile kaba olduğunu bana küçüklüğümde siz öğrettiniz.'

Babaannem birden ayağa kalkarak, 'ne münasebet' diye babamın sözlerini kesmişti.

'Yeniden böyle... Bu türlü düşüncelerim olsaydı, ilkten yapabilirdim. Aileye de maddi destekte bulunuldu o seneler... küçüğün hayatı için en uygun olan yapılacaktır. Lütfen hemen yerine otur, yemek yediğimizi de unutma. Bu konuşmalar fazladır artık. Kararlar alındı. Katiyen geri dönülmeyecektir.'

'Siz oturun anneciğim' demişti babam, 'ayakta olan sizsiniz.'

Yatağıma girdiğimde seslerin kesilmesini beklemiştim.

Yüreğim şakaklarımda atıyordu.

Oda kapıları kapandı, ortada hiç kimse kalmadı.

Ayak uçlarıma basa basa babamın yatak odasına çıktımdı.

Ayışığı yarı açık perdelerin arasından inerek odayı aydınlatıyordu.

Ağlamamak için dudağımı ısırıyordum.

Karyolaya yaklaştığımda onu uyanık bulmuştum.

Sıçramıştı.

Tıpkı Ankara'da asansörde ceketini çektiğim günkü gibi.

'Ne o, sen misin?'

'Benim babacığım. Çok bekledim. Sen de geldin.'

Eğildi, beni yanına çekti.

'Ne o, yoksa ağlıyor muyuz? Hiç olur mu, hiç olur mu? Ağlamamalıyız. Ben sana o şarkımızı söyleyeyim mi? Hani duyar duymaz gülüverdiğimizi... Yahu unutmuşum... Fakat elbet hatırlayacağım, bekle...'

'Ben unutmadım ki baba. Söyleyeyim mi baba, ister misin baba?'

'Yok canım... Sahi mi? Nasıl? Bravo, tabii söyleyebilirsin.'

Kısık bir sesle konuşuyorduk ikimiz de.

Kesinlikle ağlamamam gerektiğini iyice anlayıvermiştim.

Kuş tüyü yatağın içinde biraz toparlanarak dikildim.

Sesimin kısık ama yine de güzel çıkmasını istiyordum.

Ağzımı babamın kulağına yaklaştırdım.

Paris'e git efendi
Aklın fikrin var ise
Aleme gelmiş olmaz
Gitmeyenler Paris'e

diye şarkıyı söyleyip bitirdim.

Köşk daha da sessizdi.

Babam susuyordu.

'Şimdi güleceğiz değil mi babacığım?'

Yanağını yanağıma dayamıştı.

'Gülelim kızım, evet gülelim.'

Yanakları ıslaktı. Sıcaktandı sanırım. Terlemişti.

Sonra onunla yorganı üstümüze çektik.

Konuşmadık.

Arada saçlarımı okşuyordu.

Gözlerimi açtığımda alt kattaki yatağımdaydım.

Gece yine mi rüyaydı derken, yastığımda onun hepsi ipekten olan, adının aile adının harfleri işli mendillerinden birini katlanıp, bırakılmış buldum.

Sonra aradan pek çok yaz geldi geçti...

Hiçbiri asla o yaza benzemedi.

Çünkü o, babamla benim sevda dolu yazımızdı.

O sıra bir babam vardı elbette...

Vardı...

Ayakkabılarıma, güzel üç yazlık giyim takımıma, havuz, bahriye, margaritli yakaları olanlara zamanla sığmadım.

Evin çalışanları için gelip, en az üç dört gün kalan gündelikçi terzi Madam Erakliya'nın diktiklerini giyer oldum.

Kışlar Şişli'de Şair Nigâr Sokağı'ndaki konakta geçiyordu.

Bana ayrılan odamda çarpıntılı kalkardım sabahları.

Postayı alırken yabancı pullu mektuplara, merdivenlerin bitimine dek bakabilmek için ne çok tökezlemişimdir.

Dizlerimdeki çürükler o yıllarda hiç eksilmedi.

Yüzümün çocukluğumdakinin aynı olduğu söylendi.

Aynaya sık bakmazdım ki...

Bacaklarımla omuzlarım çok güzelmiş ya, ufak tefekliğimden ötürü göze çarpmıyormuşum.

Benden istenenleri daima yaptım.

Benimse pek isteğim olmadı.

O yüzden 'hayır' demenin gerekebileceğini hiç düşünmedim.

Büyüdüm.

Köşkün dikişlerine artık ben koşuyordum.

Genç kız olurken, zaten babamın benim babam olmadığını, bir şeker bayramının arife günü Çerkez Kalfa Besime; bayramın ilk günü elini öperken de babaannem söyledi.

İlkokuldan sonra beni Kız Sanat Okulu'na verdilerdi.

Pekâlâ biçki-dikiş öğrendim.

Babamın babam olmadığına alıştım.

Babaannemin bunu söylediği gün gözlerinin bakışını, 'biz arkandayız, kızım unutma' deyişini, çocukluğumdaki her şeyi yeniden yeniden gözden geçirdim.

Söyledikleri gibi, köşkler, konaklar, apartmanlar, arabalar sahibi; yüksek okumuş, o genç, yakışıklı, yüksek okumuş, diller bilen adamın benim gibi bir kızı olamazdı.

Zamanla daha da doğru göründü bana bu.

Büyükhanımefendi cömert, soylu yüreğinin sesini dinleyerek, bir öksüzü, bir kimsesizi koruyup büyütürken, çocuğun baba isteğine, arzusuna karşı koymamak için, hiç evlenmemiş pırlanta gibi oğluna 'baba' denmesine göz yummuş olamaz mıydı?

Düğünümü köşkte yaptık.

Orta katta.

Ne çok severdim orayı.

Yıllar sonra yeniden çıkmak kısmet olmuştu işte.

Oğulları için bana bakmaya gelenleri, orada karşılamıştık.

O gün saçlarımı sıkıca tarayıp ensemde topuzlamış, limon kolonyasıyla yanaklarımı, boynumu ıslatmıştım. Üstümde margizetten bir elbise vardı, beşgen yakalı, parçalı kloş. Kendim dikmiştim.

Büyükhanımefendi'nin işleri çok olduğundan köşkte bulunamamıştı.

Görücülerle Çerkez Kalfa Besime her şeyi konuştuydu.

Beğenildim.

Bir de 'gençler birbirlerini görsünler' dendi.

Aman bilsen babanın nasıl da bembeyazdı elbiseleri. Ayakkabıları da öyle.

Denizaltıcı.

Boyu boyuma göre uzun, çenesi güzel bir adam. Denizgediklisi.

'Olur efendim' dedim. Ne diyecektim ki...

Evlendik.

Üsküdar Doğancılar'da ara sokaklardan birinde, köşesi mermer çeşmeli, akasya ağaçlı bir ev tuttular bize, hoşlandım.

Vücudum kocamın vücuduna hiç alışamadı.

İcap etmez, olsun diye düşündüm.

Hatıralarımı yeniden canlandırmak, bir çocuk sahibi olabilmek için kötü bir evlilik sayılmazdı benimki.

Makinenin başında kimse yokken bir yandan dikiş diker, bir yandan o şarkımızı söylerdim.

Gülerdim de biliyor musun?

Çocukluğum ne hoştu...

Ne kadar dalsam da dikerken, korkma hata yapmam.

En titiz müşterilerimizin nervürleri bir milim sekmez.

Kafamla ellerim alıştıklarını ayrı ayrı pek güzel şaşmadan yerine getirirler.

Belki de bunu doğduğumdan beri biliyordum.

Baban huysuz adamdı, ama nur içinde yatsın, beni dövmezdi.

Dikişe başladım.

Bayramların dışında Kozyatağı'ndaki köşke uğramadım.

'Uygunu böylesidir' demişti Çerkez Kalfa Besime, 'kızım sen de kendi hayatına alış e mi?'

Sonra beni ilk kez Büyükhanımefendi'nin bütün eski çalışanlarıyla birlikte kabul ederek el öptürdüğü o şeker bayramı, sana gebeydim.

Köşkün satılacağını, kendisinin de oğlunun yanına gideceğini açıkladı bize.

Ben yine ağlamaya başlamaz mıyım?

Utanılacak şey..

Oğlu yani benim vaktiyle babam sandığım o genç adam dışarlardaydı. Elçi bile olacağı söyleniyordu.

'Kızım niçin ağlamaktasın?' diye dönüp bana sormuştu Büyükhanımefendi.

'Yanımıza aldığımızda da böyleydi, kundaklık zamanından beri... O hatırlamaz. Ama huyudur. Buralar epeydir bize göre olmaktan çıktı. Bir vakit dışarda olacağım. Yaz için Ada'da bir şeyler seçiliyor, beğenilen alınacak...'

O gün Güllü Köşk'ten çıkınca, Kozyatağı'nı, Erenköy'ü yaşlı gözlerle yürüdüm tren istasyonuna kadar.

Vagonda oturup sessiz sessiz ağlayıp dururken, Boşnak sarışını bir genç kadın bana yaklaşarak 'hemşire' demişti, 'başınız sağolsun. Biraz kolonya ister miydiniz? Üstümde taşırım da.'

Hat boyunu gözyaşlarımın buğusundan seçemiyordum.

Baban işi gereği çoğunluk dışarıdaydı.

Akşamları biraz içerdi.

Arada, 'konuş kadın, konuşsana. Ruh gibi gezme' diyerek üstüme yürüdüğünde, gülümser, 'peki ne konuşayım, ne söyleyeyim?' deyince öfkelenirdi.

'Hay Allahım ne yapılır böylesine? Haydi kalk bari kavunu kes' diyerek içmeye başlardı.

Sana gebe kaldığımda onu öylesine seviyordum ki, yerli yersiz boynuna sarılıp sarılıp yanaklarından öptüm.

Buna alışık değildi, beni iterdi. Haklıydı da...

Ben bayramdan bayrama elini öperdim onun.

Töredir, kocanın eli öpülür.

Doğurana kadar süren bu taşkınlığımı, kiminde dik dik bakarak, kiminde somurtarak karşıladı.

Sen doğdun canım.

Ben tekli kısırmışım, ebe söyledi.

Ne zordu doğum ooof...

Aman kim aldırır, geçti gitti.

Günlerim de hoştu sanırsam.

Dikişlerime dikkat ediyor; seni temiz, bakımlı tutmaya çalışıyordum.

Baban yok.

O da seni görmeyi beklemedi.

Büyükler niçin böyle yaparlar anlayamıyorum.

Hem çocuk sahibi olabilecek kadar onları severler, hem de terk ederler.

Ben seni yanımdan hiç ayırır mıyım, ayırmam.

Babanın gemisi battığında bana haber ancak üç gün sonra ulaştı.

Baba tarafından kimse gelip başsağlığı dilemedi.

Birkaç yıl sonra da İzmir'e yerleştiler.

Benim sessizliğime, uysallığıma o ne sinsidir, acıdık, evi olsun, kocası olsun istedik. Oğlumuzu mutlu edemedi açıkçası,' dediklerini müşterilerimden biri anlatıvermişti.

Hiç ses çıkarmadım.

Konuşsunlar, konuşsunlar.

Sen benim çocuğumsun.

Babana üzüldüm elbette.

Giyimlerine, çamaşırlarına aylarca el süremedim.

İşte böyle, birileri çıkar, annen, baban, kocan öldü deyiverirler...

Neden bilmem, o kara haberi aldığım gün seni yıkadım, pakladım, bayramlıklarını giydirdim. Pencereye oturup Kız Kulesi'ne bakıp 'hay Allahım, hay Allahım bana sabır ver' diyerek yatışmaya çabalıyordum.

Göğsüm sıkışıyordu.

Epey ağladım, yetmedi.

Sonunda seni alıp doğru Kozyatağı'na gittim.

İnsanların arasında olmak istedim.

Ne olursa olsun Büyükhanımefendi beni severdi. Küçükken daha ayağım yere değmezken, yanlarında koruyup büyütmüşlerdi.

Trenden inip yürüdüm.

Kollarımda sen serçe gibi hafiftin.

Köşkü bulamıyordum.

Yeniden yeniden aynı yollara giriyordum.

Acıdan, şaşkınlıktandır diyerek, sokağı ana caddeye açılan yönünden üç dört kez dolandım.

Köşeden çıkan bir atlı sucu bana bakarak 'nereyi arıyorsun kızım' diye sorduğunda anlattım.

'Buralara epeydir gelmemişsin, belli' dedi. 'Bahçe kapısını da tanımadın mı? Henüz sökmediler. İçinde köşk yok artık, haklısın. Bahara doğru yıkım bitti. Bahçe duvarı kapatıyor boşluğu'

O gün eğer sen kucağımda olmasaydın ben inan vallahi billahi ölürdüm.

Hem köşkün, hem babanın acı haberi, ikisi bir arada. Yürek acaba dayanır mıydı?

Güllü Köşk'ün ağaçtan oygulamalarla süslü pirinçten tokmaklı meşe bahçe kapısına yaslanıp durdum, dinlendim.

O zamanlar yine daha tenhaydı buralar.

Şimdiki gibi dakika başı adam insan geçmezdi.

Demek orta kat balkonunu bile kıyıp yıkmışlardı.

Hayret...

Bak geçtiğimiz sokak var ya, o sokaktı işte.

Girildiğinde nasıl da her yan gül kokardı.

Gündelik dikişe çağıranların apartmanları şimdi bizim köşkün yerinde.

Göreceksin, bu bahçelere bahçe denmez. Fakat kendime sık sık 'esintisi de değişmemiştir ki...' diyorum.

Şimdi seninle üç gün kalacağız burada.

Bize sandık odasını açarlar.

Toparlamışlardır, temizlemişlerdir, meraklanma.

Çünkü 'önemli bir ailenin yetiştirmesidir. Hatta bir yandan kan bağı bile vardır' diye benim için yıllardır konuşulur.

Ben susarım.

Soramazlar da...

Yakışmaz ki...

Dikişler bitene kadar, 'yemesini, oturup kalkmasını, tutumunu, sözünü bilen kadındır' diye ağırlamalarında da, sorularında da titiz dikkatlidirler.

Ben sana daha neler neler anlatacağım.

Görüyor musun tam bu çıktığımız yerin yanında pencereme yakın karadut ağacı vardı. Dağınık taze dalları, yeni sürgün yaprakları, lodoslarda eğilip eğilip camımı okşardı. Büyükhanımefendi, Küçükbey evlenip gittiği yıl, 'bahçeyi kirletmektedir' diye kestirmişti.

Küçükbey'in ipek mendilini hâlâ saklarım.

Hani şu yastığıma bırakılmış olanı.

Daima merak ettim, acaba onu oraya kim koydu dersin?

Bunlar üçüncü katta oturuyorlar.

Niye öyle elimi çekiyorsun?

Ürkme...

Seni kıracak hiçbir şeye izin vermem.

Yanımıza sık uğramazlar.

Huyumu öğrenmişlerdir.

İşlerini yapmak beni hiç yormaz, yeter ki bize çok yaklaşmaya yeltenmesinler.

Az kaldı bir tanem.

Babamın kızı olduğumu sandığım yazlardan başlayarak kuşları, böcekleri, ağaçları, çiçekleri bir de çocukları sevmeyi öğrendim.

Sen yoruldun...

Gel kucağıma bir tanem...

Gel...

ŞARKILAR KİTABI

Birinci Yaz Şarkıları

O ilk yazı asla unutmadım.

Çocukluğumun en büyüleyici yazıydı.

Çünkü ondan öncekileri anımsamıyordum.

Geçmiştekileri, büyüklerim sonraki yıllarda anlatacaklardı bana.

Onlar benim yazlarım sayılmazlardı ki.

İçimde kalacak günlerin en uzunlarının yaşandığı, sıcak öğlelerde tüm görüntülerin eriyerek dalgalandığı, büyüklerin gölge yerlere çekildiği, epeydir eski görkemini yitirdiği söylenen sokağımızın içten içe uykulu bir tembelliği yaşadığı yazlardan biriydi.

O yaz sonunda artık okula yazılacağımı söylemişlerdi bana.

Bu 'artık'la neyi vurguladıklarını anlamamıştım.

Çok mu yaramazdım acaba?

Okula hiç heveslendiğimi sanmıyordum.

Gidince okulu görürdüm, beğenmesem de gitmezdim.

Annemle küçük teyzem istemezsem zorlamazlardı diyordum, beni çok severlerdi çünkü.

Başka teyzem yoktu; ona küçük teyze demek yaraşıyordu.

O, on sekiz yaşına o yaz girmişti.

Anneannemle dedemin çocuklarına taktıkları gösterişli adlardan ötürü daha on yedisini bir hafta önce arkasında bırakan küçük teyzemin yeniyetme kız yüzüne, Cezayir menekşesi mavisi gözlerindeki şaşkınlık dolu bakışlarına en yakışanı küçük teyze olmasıydı.

Babam gemisiyle uzak seferlere çıktığında, küçük teyzem Bakırköy'den kalkıp bize gece yatısına gelirdi.

Annemin yalnız kalmaması için bunu büyüklerimiz gerekli buluyordu.

İki kız kardeş gerçek bir özlemle kucaklaşırlardı.

Uzun sürmüş bir ayrılığın bitiminde kavuşmuşlar gibi bakarlardı birbirlerine.

Ben yanlarına sokulup onlara çevirirdim bakışlarımı; bulunduğum noktadan ikisinin de görünüşü olağanüstü etkileyici olurdu. İpek giyiminin (belki de ipek benzeri bir kumaştı, bilemiyorum) kumaşından yapılma kemerinin sıktığı ince belini belirginleştiren dolgun göğüsleri soluklanırdı teyzemin. Terlemiş koltukaltlarından yayılan uçuk leylak kokusu, yaldızlı kumral saçlarının inen lüleleri, kalçalarına ancak eren boyumun elverdiği açıdan beni daha da etkileyerek çıkarlardı ortaya.

Annemin tembellikle hâlâ çıkarmadığı sabahlığının yarı açık yakasından sedef yalımlı göğüslerinin orta ayrımına ince bir ter inerdi.

Bu kucaklaşmadan sonra kardeşini kendinden biraz uzaklaştıran annem, sesine nazlı bir küskünlük katarak konuşurdu:

— Eee, enişten gitmese buralara yolun düşmeyecek belli ki. Lakin yine de sevindim seni gördüğüme, Nagehancığım. Yavrum, bilsen ne çok konuşulacak şey var. Dur, dön bakayım şöyle... Vallahi pek şık olmuş robun. Nereden çıkardınız kalıbını? Yine Hrisula ile mi dikip bitirdiniz? Ne marifetlidir canım o kız da...

— Evet, derdi küçük teyzem. Sağ yanağında çukur oluveren gülümseyişiyle. Beyoğlu'nda Mısır apartmanındaki meşhur Madam'ın yanına çırak olarak yeni girdi. Tam Paris modası patronları çıkarıyor Madam'dan habersiz. Ah bir bilse kadın, düşün neler neler olur. Senin için hazırladığımız iki mulaj var, ablacığım. Marsilya'dan eniştem Amoroza emprime getirmişti ya, işte tam ona uyar. Hangisini beğenirsen....

Babam seferdeyken teyzem bize gelince, ben daha özgürleşirdim.

Öğlenin tenhalaştırdığı mahalle onları da kaygılarından uzaklaştırırdı. Birbirlerinin ağzından aldıkları sözcüklerle sürdürdükleri tutkulu konuşmaları yavaş yavaş ağırlaşır, yarı uykulu bir dalgınlığa koyverirlerdi kendilerini.

Çıkmamın yasaklandığı yaban incirinin ana bedeninin dallara ayrıştığı çatal noktasındaki, ağaca dayalı beş basamaklı uydurma tahta merdivene tırmanıp yerleştiğim değişmez yerimden evimize bakıyordum.

Ben ancak o yaz her şeyi, herkesi tanıdığımı kim ne derse desin, çok iyi biliyorum.

Arkadaki üç ağaçlı, yer yer kurumaya yüz tutmuş asmalı, ateş allı, erguvan pembeli, turunculu, sakız akı, kendinden benekli bol sardunyalı bahçesiyle bir dikdörtgen kesimindeki evimiz sokak açılımına yerleşmişti. İki buçuk katlı, yarı kâgir, onarımı geciktiğinden kullanılmaya kapatılmış bahçeye bakan çatı arası balkonlu bir evdi. Yazları bile değişmeyen serinliği içindeki loş mutfak, annemin titizliği ile donanmış bir sabun kokusuyla çarpardı oraya girene.

Yaz öğlelerinde yemekten sonra sanırım beni hep uykuya yatırırlardı.

O yaz direndim. Uyumadım.

Ağaçtaki yerimden mahallemizin seslerini, renklerini toparlamaya başladım.

Her iki yanımızdan uzanan bahçeleriyle evler birbirinin eşiydi.

Onlara sıra evler deniyordu.

Sıcak her görüntüyü eliyor, titreyen bir tülle sarmalıyordu.

Komşulardaki açık bir radyodan gelen öğle haberleri spikerinin sesi ağaç dallarına, çiçeklere, su sızdıran tulumbalara, üstünde tünediğim yaban incirinin tüten kokusuna ulaşana dek sözcükler anlamlarını yitiriyordu. Sonra ortak uykularındaki evleri tedirgin etmeyen, terlik tıkırtıları, bebeğini uyutan bir annenin ninnisi, "Ya hak" diye esnemesini bitiren yaşlı bir emeklinin sesi yansıyordu dışarı.

İki kız kardeşin her buluşması hiç eksilmeyen sevecenlikleriyle yineleniyordu.

Aynı sözcükler, aynı dirilik akıp gidiyordu birbirlerine.

Neden sonra duvardaki ahşap saate bakıp, çevrede başkaları varmış gibi ortaya "Aaa n'oluyor canım, saati kaçlamışız" diyorlardı.

Annem yüzünü kaplayan ışık dolu bir anlamla kız kardeşine bakmayı sürdürüp, gülmeye başlıyordu.

— Fakat niçin bakıyorsun ablacığım, inan ki her şeyi eksiksiz anlattım, diyordu küçük teyzem.

Yanaklarını belli belirsiz bir pembelik yokluyordu.

Annemin inci grisi ipek sabahlığını süsleyen, bilinmedik uzak ülkelerin, tüyleri renk renk, uzun bacaklı kuşları, bu diri oynak bedenin kahkahalarla titreşen dalgalanmasını yansıtırlardı. Uçları kıvrık pembe çatıların arasından geçerek gelen, kıyısında durdukları ırmağın cam kesiği mavisine doğru eğilip gagalarını suya değdirir duruma gelirlerdi sonunda kuşlar... Ben büyük bir hazla kim bilir hangi uzak, büyülü denizlerden getirilen bu giysinin sonsuz masalına dalardım.

Annem ince uzun boynundaki terleri eliyle yokladığı an, iki kardeş bana dönerlerdi.

— Bu şımarık haylaz dibimizde yine ne bekliyor acaba? Dizlerindeki yara kabukları bitmeyen afacan... Çikolata elbette...

Küçük teyzem bavulu andıran çantasını yapma bir telaşla açardı. Yassı, büyük bir *Nestle*'yi bana uzatırken değişmeyen tembihini eklerdi:

— Güzelim, sakın hepsini birden yeme, e mi? Hele bu sıcakta. Dedenle anneannen yolladı, bir ucunu da ben ekledim.

Sonra da çantasından *Radyo Haftası*'yla *Yıldız* dergilerinin son sayılarını özenle çıkarıp,

— Akşam bakarız, değil mi ablacığım? Bu ayki Radyo'nun kapağında Hamiyet Yüceses var, derdi.

Annem ilgiyle dergilere yönelir, okşarcasına alır, sehpaya bırakırdı.

Önümde diz çökerdi teyzem.

Yüreğim hızlanmaya başlardı.

Ak teninin burnuna doğru çillerle süslenmesine bakardım. Kirpiklerinin inişiyle koyulaşan gözlerini doğrudan gözlerime dikerdi.

— İki evin kıymetlisi seni. Bu yıl mektebe yazılıyorsun demek ki. Aklın fikrin yaramazlıktadır ya, bakalım nasıl olacak bu iş göreceğiz. Biraz erken olmuyor mu başlaması Şahende abla?

— Evet, daha küçük, ama biliyorsun çabuk öğreniyor. Anlattım. "Bekletmeyelim peki" dedi müdire hanım. Alışır talebeliğe. Arkadaşlar bulur hem kendisine.

— Ninemle dedem nasıllar? Onlar niye gelmediler, küçük teyze?

Sorumu nedense garip bir çabuklukla yanıtlardı küçük teyzem.

— Şeker bayramında siz geldiniz ya unuttun mu canım. Hem işleri çok biriciğim. Burası nerenin yolu. Kolay değil. Tren, vapur, tramvay. İşleri çok, çok...

İşleri çok der demez iki kardeş de toparlanırlardı.

Annemin sabahlık kuşları ırmaktan uzaklaşır, küçük teyzemin leylak kokusu yiterdi.

— Kerim Ali dayına gidiyorlar günaşırı. Deden de öyle, işinden çıkar çıkmaz...

Kerim Ali dayımı bir kez görmüştüm.

O da ilk yazımda.

Daha önceleri de gördüğümü söylüyorlardı ya, ben hiç anımsamıyordum. Belleğimde bir iz yoktu ki dayımdan.

Güz geldiğinde ilkokula başlayacağım için o ilk yazımda beni onun elini öpmeye götürmüşlerdi.

Bakırköy tren istasyonunda indiğimizde dedem bizi bekliyordu.

Uzaklardan gelen yabancı birilerini karşılamaya gelmiş birinin dikkati vardı davranışlarında.

Demiryollarının hareket dairesinde çalıştığından, üniforması beni etkilerdi. Şapkasının alınlığındaki süse hayranlıkla bakardım.

Dedem iri kemikli, uzun boyluydu. Burnuyla dudağının arasını gürlükle kapatan kırlaşmaya başlayan bıyıklarıyla her görende saygı, çekinme duyguları uyandırırdı.

Bana karşı sevecen, bağışlayıcı olduğunu öğrendiğimde bile dedemden çekinirdim.

Raylar boyunca süren cılız ağaçlara kargalar konup kalkıyordu. İstasyonun musluklarından biri sızıntıyla akıyor, su birikintisinin çevresinde kumrular sekerek dolaşıyorlardı.

Parlak güneş, çıktığımız kurşun rengi merdivenlerin bir bölümüne yığılmıştı.

Dedemlerin evine değil, başka yöne gittiğimizi sezip soracakken caymıştım.

Trenden indiğimizden beri büyükler nedense başkalaşıyorlardı. Annem yüzünü sık sık yoklayan gülüşünü yitirmişti. Bir

şey, içinde olduğumuz her şeyden bizi yalıtıyor, aydınlıktan, çevremizdeki kalabalıktan, seslerden dışa çekiyordu.

Küçük teyzem kendi adımlarını izliyordu.

Elimi tutan dedem ta ileride görülmeyen bir yere bakıyordu.

Sonunda o inanılmaz büyüklükteki yapıya ulaşmıştık.

Kapısındaki küçük bölümde hepimizi gözden geçiren ak önlüklü bir adam, dedemle kısık bir sesle bir şeyler konuştuktan sonra yerine çekilmişti.

Beni öne alarak,

— Haydi bakalım yavrum, demişti dedem.

Çok yüksek tavanlı, dik pencereli, yerleri gri muşamba kaplı geçenekte hiç bilmediğim bir koku vardı. Ak giyimli, ak bezden topuksuz ayakkabılar, başlarında ak kepleri olan birkaç kadın yanımızdan bize hiç bakmadan geçmişlerdi. Kadınlar da o deminki kokuya karışan limon kolonyalı bir esintiyi çevremizde dalgalandırmışlardı.

Bahçeye açılan iki kanatlı yüksek camlı kapıdan geçerek ulu ağaçların altına dağılmış bankların olduğu yere çıkmıştık.

Koyu renk, kalın gövdeli, gür bir ağacın altındaki bankta sırtı bize dönük oturan anneannemi görmüştüm.

Karşısındaki genç adamın ellerini tutmuş, ona bir şeyler anlatıyordu.

Açık alınlı, gür, kara parlak saçlı genç adamın gözlerini nereden geldiği anlaşılmayan bir gölge örtüyordu. Üstelik başı yukarı çevrikti, dolgun yaz güneşinin dorukta olduğu saatlerdi. Genç adamın mavi çizgili pijamasının üstünde, sıcakta daha da yadırganacak bir pelerin vardı.

Bazı akşamlar annemle İstanbul'da olan babamı karşılamak için Kadıköy Vapur İskelesi'nde beklerken ikinci mevkiden çıkan erlerin giydiğine benzer boz renkte bir pelerindi bu.

Dedem sanki kendi kendine soruyormuş gibi,

— Ne konuşuyorlar? Konuşuyor mu acaba? demişti.

Annemle küçük teyzem başlarını eğmişlerdi.

Genç adamla anneanneme yaklaşınca, sessizce beklemeye başlamıştık.

Trenden indiğimizden beri sanki annemle küçük teyzem silikleşiyor, küçülüyor, bedenleri ağırlığını yitiriyordu.

Anneannem sessizliğimizi nasılsa duyumsamış, bize dönmüştü.

Alnındaki çok derin bir çizginin dışında, yüzünde yılların izini taşımıyordu. Neredeyse genç bir kadının pürüzsüzlüğündeydi teninin görünümü. Bu yaşı zor anlaşılır yüzde en baskın anlam, bilinmez bir bekleyişin bakışlarına yansıyan telaşıydı. Gözbebekleri ara sıra titriyor gibiydi. Ağzı ağlamaya yatkın bir bükülüşteydi. Bizlere gülmeye çabalamıştı.

— Nihayet geldiniz demek çocuklar. Bugün de çok sıcak, değil mi? Aman da aman, kimler kimler gelmiş bakındı dayısına, bak kimler gelmiş. Sultanımız gelmiş dayısının ziyaretine. Mektepli olacakmış da dayısının rızasını istermiş de, değil mi Kerim Ali? Sakın merak etme, okutacağız bunu, sen de öyle isterdin hep. İstersin. İstiyorsun...

Annem evde hazırladığı yiyecekleri koyduğu boncuklu hasır çantayı birden hızla karıştırmaya başlamıştı. Çavuşüzümlerinin bulunduğu kesekâğıdını sanki çok derin bir yerden bulup çıkarmış gibi sevinçle annesine uzatmıştı.

— Geç mi kaldık acaba anneciğim? Bak ağabeyime ne aldım; o çavuşüzümünü sever ya... Eh, ağustosu yarıladık sayılır. Tam zamanıdır dedim. Kilise Meydanı'ndaki manavdan aldım. Babama, sana selamları var.

Annemin konuşmasındaki sevecenlik, sesindeki aydınlık tınılar ötekilerine de geçmişti. Bir konuk gününün sevincini kurmaya çalışan ev sahiplerine dönüşmüştü hepsi.

Dedem resmi şapkasını çıkarmış, alnında oluşan belirgin izi elinin tersiyle yoklamıştı.

Anneannem bize döndüğünde gözlerinin bu kez kızarmış olduğunu görmüştüm.

Çevresinde patlayan bu ses, gülüş, dokunuş deviniminden kalın bir camla engellenmiş gibi duran genç adamın önüne doğru kolumdan çekmişlerdi beni.

— Haydi çocuğum, demişti annem, dayının elini öp. Mektebe başlıyorsun ya... Biliyor musun dayısı, bu sene okumaya

başlıyor bu kız, talebe oluyor, senin ona aldığın çantasını şimdiden tebeşirle, defterle, silgiyle, alfabeyle dolduruyoruz. Hani sen o daha dört yaşındayken tez canlılık edip almıştın ya. Vezneciler'e o gün birlikte çıkmıştık, sen demiştin ki....

Annem susuvermişti.

Güneşin ağaç dallarını aşıp ışık kesintileriyle düştüğü yer küllü bir bulutla kaplanmış, donuklaşmıştı.

Büyüklerin yumuşayan yüzleri birden bezginleşmişti.

Küçük teyzem çantasından aldığı ucu dantelli mendilini anneanneme uzatmıştı.

Ben dayımın yakınında kıpırtısız, öylece bekliyordum.

Anneannem oğlunun alnını leylak kokulu o mendille özenle silmişti.

— Ya canım yavrum, ya. Çok düşünceliydi, düşüncelidir daima. Her şeyi inceden inceye tartardı. Ah Allahım, sen büyüksün, ah! Yarabbim bilmem ki...

Genç adamın gözlerinin hiçbirimize dönük olmadığını açıkça ayrımsamıştım.

Dinlemiyordu söylenenleri belli ki.

Üstümüzden doğru oynak yapraklarıyla uzayıp çevresini gür nefti bir gölgeyle okşayan, çiçekleri dolgunlaşmış atkestanesi ağacının yukarılarına doğru çevrikti bakışları.

Ben de aynı göz erimi uzaklığa baktığımda, dalların arasında ince bir altınsı tozlanmayla dalgalanan ışık oklarını sevinçle görmüştüm. Bu gölgelerle ışıkların oynaşmaları kuşların sesleriyle daha da hız kazanıyordu.

Dayım öpmek için yaklaştığım halde, elini bana uzatmıyordu.

Annemle Nagehan Teyzeme dönünce, onlar ne anlama geldiğini çıkaramadığım bir baş sallamasıyla duruşlarını değiştirmeden bana bakmışlardı.

Anneannem usulca, genç adamın dizlerine bıraktığı ak ellerini önce öpüp sonra okşamıştı, ardından sanki kırılacak bir şeyi taşıyormuş gibi sağ elini bana doğru kaldırmıştı. Binaya ilk girdiğimizde ak giysileriyle yanımızdan geçerken bizi yabancılayan bakışlarıyla süzen kadının yaydığı o hiç duymadığım tentürdiyotu andıran kokuyu taşıyan eli dudaklarıma götürüp öpmüştüm.

Bunu yaparken içimi, nedenini kavrayamadığım bir ağlama isteği yoklamıştı.

Başımı kaldırdığımda dayımın aynı yükseltiye yine kesintisiz baktığını görmüştüm. O gözlerini odaklandığı yerden hiç ayırmıyordu.

Kuşların ötüşleriyle uyumlu dalgalanan ışıkların, yaprakların oynaşmasına nasıl da dalıp gitmişti.

Dedem, yinelenen suskuyu kırmak isterce, kalkıp ceplerinde bir şeyler aranmış, annem,

— Ne o babacığım, deyince aynı hızla yerine oturmuştu.

Anneannem başındaki kahverengi eşarbın ucunu hafifçe gözlerinden geçirmişti.

Küçük teyzem orta parmağındaki firuze taşlı yüzüğünü arasız çeviriyordu.

Ben iki adım geri atıp baştaki yerime gelmiş, annemin dizlerine yaslanmıştım.

— Bu yaz çok sıcak oldu, değil mi baba? demişti annem.

— Evet kızım.

Dedemin sesi kalın, yorgundu.

— Uzun bir yaz olacak belli ki Şahsenem. Neyse burası serin, iyi de bakıyorlar. Evet, biz müsaade aldık, hemen hemen annenle ben her gün uğruyoruz. Hemen hemen... Fakat iştahsız, yemiyor.

— Öyle demeyin, demişti anneannem. Yazdan yakınmayın sakın ha. Yaz güzeldir. Ben kışı sevmem. Eziyetli değil midir? Yavrum kocan nereye sefere çıktı bu defa, uzak mı? Eskiden nasıl da sorardı onun gittiği yerleri Kerim Aliciğim. Öğrenince de kitaplar bulurdu, okuyup enişte sine anlatırdı. "Vay vay vay" derdi Ekrem oğlum da eksik olmasın, "Biz böylesini bilmiyorduk, demek ki neymiş..." Akıllıydı, meraklıydı.. Akıllıdır, meraklıdır... Ben nasıl konuşuyorum böyle, nasıl... Bu defa nereye Ekrem'in seferi?

— İskenderiye'ye gittiler anneciğim. Çok uzak sayılmaz ama indirine bindirine bakarsak en az bir hafta, on gün sürer. Peki, doktor ne dedi? Hep aynısı mı?

— Ama abla, unuttun mu yoksa? Kerim Ali Abim ne kadar iyi, baksana nasıl da eğleniyor.

— Ah, öyle demek istemedim, Nagehancığım. Bilmem ki... Geçen eylülde bitecek denmişti ya, siz de yalnız kalıyorsunuz da. Neler oldu bize? Her şey nasıl da yolundaydı. Ah bilemiyorum! Kime ne kötülüğümüz vardı ki? Onun geleceği günleri eniştesi Ekrem nasıl beklerdi. Eve döndüğünde durmadan Kerim Ali'siz olmaz diyordu. İkinci seneyi bitiriyoruz halbuki...

— Hep burdayız biz, demişti dedem. O yalnız değil. Bakırköy'e peki neden taşındık kızım? Biz baba oğul, anne oğul, hal hatır alıp ne var ne yok diyerek günlerimizi geçiriyoruz. Anlatıyoruz, konuşuyoruz. Doktor, iyi şeyler söyleyin, dikkat edin dedi. Duyuyor, duyuyor, sakın unutmayın...

Susmuşlardı.

Dayımın duruşu aynıydı.

Dalıp gittiği uzaklardan ona ulaşan gizemli sesleri dinliyor gibiydi. Mutlu bir gülüşün yüzünde ayıvermesiyle dudakları kıpırdamaya başlamıştı.

Küçük teyzem hızla kalkıp yüzünü iyice dayımın dudaklarına yaklaştırmıştı.

Hepimiz kıpırtısız onlara bakıyorduk.

Küçük teyzemin narin boynundaki atardamarların şişkinleştiğini görmüştüm.

Ötekiler başlarını nedense birden eğmişti.

O sırada önümüzden, sırtına dayımınkinin eşi bir pelerin atmış bir adam, mantar topuklarının üstünde salınarak yürüyen genç, zayıf bir kadına dayanarak geçerken, ikisi de bize bakmışlardı:

— Nasılsınız efendim? demişti genç kadın. Allah'tan ümit kesilmez, ama böylesi bir kaderi kim hak etmiştir ki! Ah efendim, seneler geçip gidiyor. Siz de kendinize bilhassa dikkat ediniz. Biz olmasak nasıl ortada çaresiz kalır bu zavallılar.

— İnşallah, demişti anneannem, inşallah sizinki de iyileşir yavrum. Allah'tan umut kesilmez evet. Beyiniz hiç olmazsa konuşuyor kızım.

— Konuşmak ha, demişti hastasını omuzundan saran kadın, konuşmak... Evet efendim doğru. Baksanıza, bu yaz da neredeyse bitiyor. Bir bilseniz, kış daha da zordur. Onları içeri kapatmak mecburiyetinde olunuyor. Beni o zaman katiyen görmek istemiyor efendim. Bir bilebilsek kafalarının içinde neler

var. İsyan ediyorum artık ben. Ne kadar ıstıraplı bir hayattır bu, ne çaresizliktir bu.

Anneannem genç kadın konuşurken başını sallayıp durmuştu.

Onlar uzaklaşırken annem kaçamak bir bakışla küçük teyzemi kolaçan etmişti.

Küçük teyzem ağabeysinden yavaşça çekilip,

— Benden şarkı söylememi istiyor Kerim Ali Ağabeyim, demişti. Evet, şarkı söylememi istiyor, ne yapayım, görüyorsunuz işte istiyor. Tıpkı eskisi gibi, evet...

— Ne, şarkı mı, nereden çıkardın bunu ah çocuğum, ne ara konuştu? Sahi mi?

— Anlaşılır gibi söyledi anneciğim. Hani iyice yaklaşıp dinledim ya. İstiyor. Ne yapabilirim?

— Söyle o zaman peki, dedi anneannem.

Nedense, oğlunun durmasını beklediği konuşmasının, o duymamış olsa bile gerçekleşmesinden sevinmişe benzemiyordu.

Dedem kalkmıştı. Ağaçların çevresini sıklıkla donattığı yoldan aşağıya doğru yürümeye başlamıştı.

— Nereye gidiyorsun, Mehmet Ali Bey? demişti anneannem. Bak işte...

— Bir sigara içeceğim hanım. Bir sigara...

— Hangi şarkıyı söyleyeceksin? Bari iç açıcı bir şey söyle, demişti annem.

— O şarkısını zaten istedi, demişti küçük teyzem. Elbette onu söylemem icap eder.

— O şarkı mı tekrar? demişti anneannem. O şarkı mı tekrar?

Bol yazlık giyiminin içinde, oturduğu yerde yitip gitmek ister gibi tortop olmuştu anneannem.

Nagehan Teyzem gözlerine ağaçlardan düşen yeşillerin benekleriyle bakışlarının koyulaşan anlamıyla bir an beklemişti.

Dizlerindeki ellerini gerginliğini yok etmek ister gibi birkaç kez boşlukta sallayıp, ağabeysine gülümseyerek bakmıştı.

— Canım ağabeyciğim, senin için iyi okumayı istiyorum, sen de katılır mısın? Çok iyi söylerdin... Söylersin...

Kerim Ali Dayım duruşunu, bakış noktasını değiştirmeden beliren dingin gülümseyişini sürdürüyordu.

Nagehan Teyzemin sesinin güzelliğine o gün tanık olmuştum.

Söyleyişini altta tutmak istiyor gibiydi. Öte yandan da şarkının doğru vurguları için üst, alt tüm perdeleri yitirmemek kaygısıyla bir iki ses arayışı yaptıktan sonra başlamıştı.

"Kalbim yine üzgün seni andım da derinden
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden
Mahzun ve kırılmış gibi en ince yerinden
Geçtim yine dün..."

Sözlerine bir anlam veremediğim şarkının, teyzemin sesiyle taşıdığı duygu beni yadırgadığım bir durgunluğa çekmişti.

Gözlerimi büyüklerden kaçırıyordum.

Dayıma ise hiç bakmak istemiyordum.

Geldiğimizden beri bize ulaşmayan tren sesleri, uzağımızda olmayan denizden gelen motor sesleri basılıp açılarak, şarkının içine karışıyordu. Bütün bunlar sanki Kerim Ali Dayımın kesintisiz aynılığına canlılık veriyordu.

Dedemin bir an önce yanımıza gelmesini, böylece çevremizi alan adlandıramadığım bu garip değişmeyi dağıtmasını istiyordum.

Şarkı bittiğinde bulunduğum yerin boşaldığını, tek başıma kaldığımı sanarak ürpermiştim.

Başımı kaldırdığımda, dedemin gittiği yönde öyle ayakta durarak bizi uzaktan izlediğini görmüştüm.

Yerimden fırlayarak ona koşup dizlerine sıkıca sarılmıştım.

— Ne var çocuğum, ne var evladım, haydi bakalım biz de gidelim yanlarına... Haydi yavrum gidelim.

Dedemin pantolonu tren kurumu kokuyordu.

Bu hoşuma gitmişti.

Üç kadınla duruşu aynı olan, o parlak alınlı güzel genç adam bizden çok uzaktalarmış gibiydi.

Dedemin saçlarımı okşayan elinden cesaret alarak, baştan beri sorulmaması gerektiğini duyumsadığım o şeyi sormuştum:

— Dedeciğim, dayım hep burada mı oturuyor? Onun evi burası mı, buradaki yabancılar dayımın tanıdığı mı?

— Haydi çocuğum, vakit tamam, akşamı ettik, ziyaret saati bitti. Gelip o aksi hemşire azarlayarak hatırlatmasın bize çocuğum. Evet, dayın burada kalıyor. Hep kalacak değil hâşa. İyileşecek elbette. O sağlam, gürbüz bir delikanlıydı... Evet öyleydi. Çok gençtir. İyileşecek...

Sonra kimse nerdeyse konuşmamıştı.

Yol boyunca kadınlar mevsim sebzelerinden, ayvanın bolluğuna bakılırsa o kışın sert geçeceğinden, kömürü odunu hemen almaktan, ayva reçelinin rendelenmişinin tembel işi olduğundan söz etmişlerdi.

Dedem susmuştu.

Ben dedemin elini hiç bırakmamıştım.

Konuştuklarıysa konuşmaya benzemiyordu.

Kerim Ali Dayımdan ayrılırken o koca yapıdan bizle birlikte çıkanların yüz anlamları bizimkilerle aynıydı.

Büyüklerin arasından son kez ardıma baktığımda, Kerim Ali Dayımın koluna girmiş ak giysili, asık yüzlü, ak düz ayakkabılı başka bir hemşireyle yürüdüğünü görmüştüm. Başı, yine üstünde o ağaçla gök varmış gibi yukarıya çevrikti. Yüksek pencereli, yüksek tavanlı limon kolonyası, tentürdiyot karışımı o garip ilaçsı kokuyla sıvanmış geçenekte, ikide bir duraksayarak ağır adımlarla ilerliyordu. Derisi çatlamış kahverengi terliklerinin içinden apak çorapları hemen göz alıyordu.

Dedemlerin evinde bulunduğum o yazda yaşananlar beni suskun yapıyordu.

Kerim Ali Dayımı evciye çıkardıklarında salt o genç adam aydınlık bir nokta oluşturuyordu öylesi günlerde evde.

Geri kalan her şey, herkes bulanıklaşıyordu. Anneannem sol böğrünü yoklayarak kanırtan bir ağrıyı engellemek ister gibi eliyle ikide bir orasına bastırıyor, "Aman yavaş olalım, birkaç aydır seslerden ürküyor yavrum" diyordu. Dedem hiçbir şey duymuyormuş, görmüyormuşça davranıyor, İkinci marka sigara paketlerinden çıkardığı sigaraları tüketiyor, "Hamam iyice ısındı mı?" diye soruyordu.

Anneannem, küçük teyzem, annem, Kerim Ali Dayıma öylesine özen gösteriyorlardı ki, her giydiğinin tertemiz olmasına, her mevsimin meyvesinin, sebzesinin, turfandasının onun tarafından tadılmasına dikkat ediyorlardı. Hamam çıkışı çayla yenecek bademli çörekler için fırının başında, kıvamında kızarması bekleniyordu. Ne sert ne de yumuşak olmalıydı çörekler. Tam Kerim Ali Dayımın sevdiği gibi olmalıydı. Üniversiteden dönüşte eskiden, akşamüstleri, eve girişte nasıl da seslenirdi:

"Marifetli hanımlar kim bilir o güzel elleriyle bademliyi nasıl hazırlamışlardır" diye, unutmuşlar mıydı...

Hiç olur mu canım, nasıl unutulurdu?

"Bu tat ona şimdi kim bilir neleri hatırlatırdı. Hatırlatırdı elbette..."

Ayda bir onu eve aldıklarında yakılan banyo sobası saatlerce sönmüyordu.

Kurnanın çevresini ak sabunların en hasıyla donatıyorlar, genç adamın uzun uzun iyice yıkanmasının onu bir an önce sağaltacağına inanıyorlardı. Bursa işi sık örgülü hamam takımlarının lavanta çiçekleriyle kokulandırılmış yumuşaklığına narin gövdesini dolayarak sevecenlikle kuruluyorlardı.

Kerim Ali Dayım o günlerde genç bir adam olmaktan çıkıveriyor, küçük bir oğlan çocuğunun uslu bekleyişini ediniyordu.

"Kendi başına yıkanmayı becerebilse..."

Anneannem bu durumu tanımlanmaz bir hüzünle dile getiriyordu.

"Evet, yıkanıyor sayılmaz" diyordu. "Çocuğum, oğlum, nasıl talihsiz bir alınyazısıymış bu."

Ayda bir sırtının keselenmesinin, ovulmasının, güzel ince ayaklarının sıcak sularda dinlenmesinin içini, sayrılığını arıtacağını aralarında tutkulu yinelemelerle konuşuyorlardı.

— Hiçbir şeyi baştan savma olmamalı. O hisseder, bilmez miyim ben oğlumu. Sonra bizim kendisinden bıktığımızı düşünür, yıldığımızı, muhabbetimizin bittiğini sanıverir, usandığımızı sanıverir. Bilmez miyiz, unutmadık ya, eskiden böyle olmadan önce nasıl da tertipliydi, titizdi. Dikkatli olmalıyız, eksik gedik kalmamalı...

Evin büyükleri, bu törene dönüşen davranışlarıyla genç adamın sağlığına kavuşabilmesi için gereken kutsal ayini yerine getiriyor gibiydiler.

Tanrı'ya, söze geçiremedikleri derin yakarışlarını paralanırcasına sunuyorlardı. Eğer hatalı bir karşı çıkış gösterirlerse, Tanrı'nın güçlü elini üstlerinden çekeceğini, onları terk edebileceğini düşünüyor olmalıydılar.

Oğullarına, kardeşlerine duydukları derin bağlılığı yeterince kanıtlamanın binbir yeni yolunu arıyorlardı.

O eşsiz yaratıcı, bunca sevgiye nasıl yüz çevirirdi ki.

— Sana inancımız sonsuzdur büyük Allahım. Ne kusur ettik, ah bir bilsek... Senin yarattığın yırtıcı kurda kuşa bile merhametimizi eksik etmedik. Biz kendi halimizde insanlarız, bu imtihanı tez bitir. Çaresizliğin kızgın çölünde daha ne kadar kavrulacağız, neyimiz var neyimiz yok senin yolundadır. Bir işaretin olsun bize... Civan oğlumun derdini hiç olmazsa bana vereydin... Yok, sen bilirsin, sen bilirsin, estağfurullah, bizi halas et... Bu cuma yine Eyüp Sultan'a adağa gideceğim. Rabbim biz, sen de bilirsin, haramdan yalandan uzak insanlarız, bizi halas et bu dertten.

Bu yakarışları onlardan sonraları hep duyacaktım.

Anneannemin namaz seccadesinin üstünden kalktığında, ağlamaktan şişmiş gözlerini görürdüm.

Bana bakar,

— Ne o, bugün niye önümden geçmedin yaramaz? Yoksa sen de büyüdün mü bizlerdeki cevri cefayı dinleye dinleye, derdi. Kerim Ali Dayın birgün zihnine kavuşsun, sen de namaz seccademin önünden eskisi gibi geç dur, ben de hep kaza kılarım a benim evladım, a benim ceylan gözlüm. Allah korusun seni yavrum, e mi!...

Anneannem dayımın adını böylesi günlerde ikiye ayırır, uzatarak söyler, ona duyduğu sevgiyi daha da belirtmek ister gibi davranırdı.

— Kerim'li oğlum, Ali'li oğlum, oğulların hası, başımın tacı, derdi.

Saç, sakal tıraşının kaldığı büyük yerde yapılmasından ötürü, orda çalışanlara her bayramda kutu kutu lokumlar, mendillerle sarılmış bahşişler dağıtmayı unutmuyorlardı.

Tüm bu çabalarının sonucunda o binada sık sık yalnız bırakmak zorunda oldukları oğullarına bakanların davranışlarını sevecenleştirmeyi amaçlıyorlardı sanki.

Dayım sevgiyle çevrelenirse, onun yüreğinden beynine akan onulmaz karanlığı, suskuyu yok edebileceklerine inanıyor olmalıydılar.

Bir konuşsaydı, uğradığı amansız vurgunu bir anlatabilseydi, her şeyle başa çıkarlardı, beynini kaplayan o sisi dağıtabilirlerdi diye düşünüyorlardı.

Dayımı tanıdığım günün akşamüstü Miltiyadi Aile Gazinosu'na doğru yol almıştık.

Ben ilk kez görüyordum orayı.

O gün her şey ilk kez oluyordu benim için.

Daha sonraları oraya ne zaman gidilse derin bir yarın denizle birleştiği noktanın üstünden yükselen bahçenin, açık ucunda oturmak için tutturacaktım.

O günse bu büyük, olağanüstü bahçe beni çok şaşırtmıştı.

Uzaktan balıkçı teknelerinin, mavnaların sahile sıralandığını görmüştüm. Açık denizlerin gemileri, şilepleri, denizin uçmuş rengi içinde boşlukta yol alıyorlardı.

Gemilerin her birinde ben hep babamın olduğunu düşünürdüm.

Çarkçıbaşı bir babanın kızı olmak zordu. Onun bize taşıdığı değişik yerlerin göreni baktıran anılarıyla dolan evimize, arada gelebilen bu genç güçlü babayı onun kucağındayken bile özlerdim.

Bizi kırmızı yüzlü, çini mavisi gözlü, tümüyle gülüş dolu, kolunda bir peçete takılı, kır saçlı, tıknaz bir adam karşılamıştı kapıdan girer girmez.

— Ah vire Mehmet Ali Beyciğim. Geç kaldınız pasam, sizin masa bos değil. Bilmem acaba ne yapalım.

Ortalara doğru, sahne yükseltisine dönük bir masaya kadar bizimle gelip masanın üstünü silerek hafifçe eğilmişti.

— Keyifler nasıl beyim, demişti. Evet evet, geçecek her sey. İşte evlatlar. Bizimkiler de gittiler sonunda böyle Atina'ya, temelli. Böyle. Zamanlar zor. Zamanlar zor...

Ben Çamlıca gazozumu içerken boş sahnenin içinde koşu-

şup oynayan oralı çocuklara, onlara seslenen annelerine dalıp gitmiştim.

Sonra bir ağaca çakılmış rafın üstündeki gazinonun radyosunu açmışlardı.

Güneş alçalıyordu.

Denizin üstü birçok şeyi andıran bulut kümelerinin ağır ağır kızıldan maviye, mora dönüşmesiyle kaplanıyor, ufuk tümüyle çizgisini yitiriyordu.

— *Aşkınla Yanan Gönlüm* şarkısı bu, demişti annem. Ben kürdilihicazkâr makamını da severim doğrusu. Bu şarkı da Selahattin Pınar'ındır değil mi, Nagehancığım?

— Evet, onundur. Güzel besteleri var, evet.

Nagehan Teyzem nedense birden ağlamaya başlamıştı.

Öyle duyulacak bir ağlama değildi bu, kıpırtısızdı tüm bedeni. Ona bakılmasa, ağladığı anlaşılmazdı. Gözlerinden yaşlar yıllardır birikip kalmış gibi zorlanmadan, mutluluğu anımsatan bir rahatlıkla yanaklarından boynuna iniyordu.

Annem sanki ne kardeşinin ne yanındakilerin ayrımında değilmişçe konuşmasını sürdürmüştü.

— Ben Münir Nurettin Bey'in de *Aheste Çek Kürekleri Mehtap Uyanmasın* bestesini fevkalade buluyorum, pek çok beğeniyorum. Hamiyet Hanım'ı da. Yenilerden de Sabite Tur var, sesi iyi ama doğrusu senin sesin kadar değil. Senin çok güzel bir sesin var, eşsiz bir hançeren var Nagehancığım. Muhakkak ders almalısın, bilhassa radyoya girmelisin. Muhakkak ama muhakkak bunu yapmalısın. Radyo pekâlâ olabilir. Hem niçin olmasın... Radyo zannımca pek rabıtalı bir yerdir...

— Senin de sesin çok güzeldir ablacığım. Güzeldir. Hem sen de vaktiyle bunu yapmalıydın.

Küçük teyzemin ağlaması sürüyordu. Kimse ona niçin ağlıyorsun diye sormuyordu.

— Ben evlendim canım, bak haylaz mı haylaz bir de kızım var. Hem açıkçası pek heves göstermedim. Üstelik babam istememişti. Fakat sana bir şey demeyecektir sanırım. O bizleri şimdi daha çok seviyor sanki. Değil mi babacığım?

Dedem anneme ilkten garip, gencelmiş bir şaşkınlıkla bakıp, ardından gözlerini ondan kaçırarak,

— Doğru, demişti.

Annemin sesine yansıyan buyurucu anlam anneannemi tedirgin etmiş gibiydi.

— Böyle nasıl konuşuyorsun a kızım? Şahsenem, sen o seneler istedin de biz hayır mı dedik? Uzak kalır bize hanendelik gibi işler, ama çok isteseydin olabilirdi. Biz Kerim Ali'ye de, isteğine de karşı çıkmamıştık. Kızın ailesi bizleri nedense beğenmedi. Bir pırlantaya kız vereceklerini bilemeyecek görgüsüzlükteydiler. Benim güzelim oğlum niye dengi değildi ki onların, anlayamadık. Devlet Demiryolları'nda çalışmanın acaba nesi kötü? Mehmet Ali Bey, affedersin, kusuruma bakma ben de ileri geri söylenir oldum. Lüzumsuz laflar bunlar, bilirim. Lüzumsuz konuşmalar...

— Hanım, demişti dedem anneannemin sırtını sıvazlayarak. Şahsenem kızımız onu demek istemedi.

Ben kalkıp annemin yanına giderek onun omuz hizasından yüzünü araştırmıştım. Kumral saçlarının yarı yarıya örttüğü yanaklarının ıslak olduğunu o an ayrımsamıştım. Su yeşili gözlerinin akı kızarmıştı, yürek biçimli dolgun ağzı titriyordu.

— Ben ne yapacağımı bilmiyorum bazen anneciğim, ne yapacağımı bilmiyorum. Asıl siz beni affedin n'olur!... Ağabeyime her gidişimde içim hayata karşı isyanla doluyor. Evde ne zaman radyomu açıp bir şarkıya eşlik etmeye başlasam, biraz sonra ağabeyimin sessizce ardımda durduğunu, beni dinlediğini seziyorum. Niçin bu karasevda bizim evimizin kapısını çaldı, niçin? Zengin bir aile değiliz, doğru, ama neyimiz eksikti bizim? Çalışıp geçinmek ayıp mı? Hep hanlar, hamamlar, apartmanlar mı olmalı? Neyimizi beğenmediler? Üstelik kız da ağabeyimi deli gibi seviyordu, istiyordu. Bilmez miyim? Sonsuz bir aşkla seviyorlardı birbirlerini. Sonra bazı günler pencere önünde neye baktığımı bilmeden saatlerce oturuyorum. Bir konuşsa, kalbine kilitlediklerini bize bir açsa... Ağusunu bir akıtsa... Bu şarkılar var ya, bu şarkılar, beni, bizi, alınyazımızı bilin ki en iyi onlar anlatıyor. Nagehan bence şarkıcıların en içlisi, en doğru okuyanı olacaktır, göreceksiniz. İzin ver baba. Gitsin derslere. Benim hatırım, Kerim Ali Ağabeyimin güzel hatırı, hisli nazik kalbi için gitsin. Şarkılara döksün her şeyi.

— Peki, demişti dedem. Ağlamayın artık, susun. Uzatmayın, bu çocuğu da kedere, gama alıştırmayın. Şimdiden içi kırılmasın biricik torunumun. Onun önünde upuzun bir hayat var, bizleri ileride mesut olarak da hatırlasın.

Anneannem kızlarına sarılmış, yüzünü onlara gömmüştü. Tam o anda dedem yine yerinden kalkmış, sahnenin iki yanını süsleyen, gövdeleri, kökleri geniş, yayımlı yaprakları kızıla dönüşmeye başlayan çınar ağaçlarının sol yanındakinin ardından yok olmuştu.

Dedem masamıza döndüğünde Miltiyadi Aile Gazinosu'nun akasya ağaçlarının dallarından karşıdan karşıya çaprazlama aktarılarak bir kameriye gibi oluşturulmuş elektrik düzeninin ampulleri birden yanmıştı.

Masalarda yemeklerini, yün örgülerini yanlarında getirmiş kadınlar da yoğun bir hazırlığa girişmişlerdi.

Küçük atölyelerinden, marangoz tezgâhlarından, Kapalıçarşı'daki bin bir ampullü, gece gündüz aydınlık olan göz kamaştırıcı kuyumcu dükkânlarından, sayılamaz nesnelerin çeşitleriyle tıklım tıklım dolu tuhafiye mağazalarından, ışık almayan hırdavat dükkânlarının rutubetli kuytuluğundan çıkarak, karılarının, çocuklarının, nişanlılarının, sözlülerinin ya da uzaktan uzağa gönül verdikleri genç kızların erkekleri gazinoya gelmeye başlamıştı.

Çıkarılan yiyecekler, sık sık yan masadakilere tadımlık olarak sunuluyordu.

Özellikle Ermeni hanımların yaptığı uskumru dolmaları bu ikramın en hayranlıkla karşılanan tadı olarak konuşuluyordu.

Neden sonra dedemlerin alt katında oturan evsahipleri, Rum Efili Hanım'ı da tanımıştım. Balıkçı kocası Vasil'in Beyoğlu'nda Çiçek Pazarı'ndaki balıkçı tablalarının toparlanması geç saatlerde bitse de, o Vasil'i masasında bir başına bekliyordu.

Anneannemin dediğine göre, hiç çocukları olmamıştı. Evin içinde ilerlemiş yaşından ötürü artık bir çocuğa dönüşen inmeli kaynanasının hizmetlerinden bunaldığı geceler, kocasına bağırdığını duyuyordu dedemler.

"Ey sana ne desem olur ki, Dimitri oğlu Vasil Hacıkarletos, ne desem, o seni mi, beni mi doğurdu rezil kitapsız, putun kı-

rılsın e mi, ey koca kodoş. Tutasın fukaranın biçarenin böğründen. Baksana sidiğe batmış, tut sarhos!"

Erkeklerin çoğu Miltiyadi Aile Gazinosu'nun yaz bitimine dek süren Fasıl Heyeti'nin musikisine katıldığı saatlerde, önlerine gelen mezeleri ya da yakınlarının hazırladıklarını titizlikle gözden geçiriyorlardı. Sonra zorlu geçen günün pasını siliveren dinginliğe gömülüp, kendilerini iskemlelerine bırakıyorlardı. Rakı kadehlerinden ilk yudumu aldıkları anda mutluluklarının yoğunluğu yüzlerine açıkça vuruyordu.

O akşamüstü Efili Hanım geçerken yanağımı okşamış,

— Kuklamu, demişti. Nasıldır filinta delikanlımız Sakine Hanım? Ah evet, bilirim iki gözüm, bilirim, geçen gün onun yorgun ruhu için Aya Yorgi'ye adak yaptım, Sakine Hanımım, Mehmet Ali Beyim. Mum yaktım, o da yardımcımız olacaktır. Geçtiğimiz Apo Kreas gününde de adak yaptım, oruç tuttum, hem zavallı kaynanam, hem delikanlımız için. Umut kesilmez, sakın ha... Bütün bu azizler, peygamberler, acılarımızın yoldaslığını yapmak için değil midir? Yoksa neye lazımlar?

Bizimkiler sevdikleri komşularını, evsahiplerini kırık gülümseyişleriyle yanıtlamakla yetinmişlerdi. Efili Hanım da tüm bu davranışların anlamlarını önceden bilen, hak veren bir baş eğişle iki masa arkamıza geçmişti.

Bahçeye doğru yayvan, geniş, yarım bir yuvarlak çıkıntıyla taşan sahnenin üstündeki beş altı kez çaprazlama atkılanan elektrik kordonları çikolata yaldızlarıyla bezenmişti. Birer karış açıklık içindeki ampuller değişik renkleriyle, günün koyu mavisinde top top ışıldıyordu.

Miltiyadi Aile Gazinosu'na ilk girdiğimizde gördüğümüz toprak rengi kalın bir örtünün kapadığı sahnenin arka duvarındaki perde çekilmiş, orayı silme süsleyen yağlıboya bir resim çıkmıştı açığa. Üç katlı sayısız pencereli ak bir konağın ortasını kesen balkondan, altın rengi saçlarını salmış, omuzları açık bir kadın aşağıda bir derenin resmedildiği noktaya bakıyordu. Derenin içindeki iki ördek yandan görünümleriyle sıralanmışlardı. Çevreyi süsleyen ağaçlar karaya yakın koyu bir yeşille boyanmışlardı. Ağaçların bitimi sona doğru bir üçgen oluşturuyordu. Bu üçgenin yukarısında mor iki dağın doruğunda ipin-

ce bir yarım ay, içindeki kendinden büyük çizilmiş yıldızıyla apak öne taşıyordu. Onların üstlerinde de bir kuyrukluyıldız yatağan yayvanlığındaki kuyruğu ile dolduruyordu kalan açıklığı. Balkondaki kadının yarım yamalak çizilmiş yüzündeki tek belirgin nokta olan dudakları kan kırmızısıydı. Kadının uzun Çingene pembesi giyiminin dibinde boynu sarı kurdelalı kara bir kedi vardı. Resimdeki oranların uyumsuzluğu, bu duvarı örten çalışmaya şaşırtıcı bir acıklılık veriyordu.

Sonra, gazozla benzeri soğuk içecekleri satanlardan biri belirmişti sahnede. Üst üste boyanmaktan nerdeyse köşelerini yitirmiş boncuk mavisi iskemleleri düzenle sıralamaya başlamıştı. Öndeki dört tanesinin üstlerine acı sarı, katı minderler koymuştu.

Sahnenin hazırlanması bittiğinde güneş denize gömülmekteydi.

Miltiyadi Aile Gazinosu'nun her yanı günün renkleriyle kaynaşan güneşin çekilişiyle bütünleşmiş, sahnedeki resim daha da genişleyerek sanki gazinonun batı yönünü de tümüyle kaplamıştı.

— Kalalım bu gece burada, demişti dedem. Ne dersiniz? Birlikte musiki dinleriz. Ne zamandır bunu yapmıyoruz.

— Keşke daha önceden bilseydim buraya geleceğimizi, bir iki şey hazırlasaydım, demişti anneannem. Şimdi...

— Hanım... Buraya gider gelir, gazozdu çaydı, içer duruz. Saygıda hiç kusur etmezler. Hepsiyle ahbap olduk. Bu gece burası biraz da bizden kazansın. Hem biliyor musun, Kerim Ali şarkı istedi bugün. Bir senedir ilktir istek söylemesi. Biz duymasak da konuştu, değil mi? Öyle değil mi?

Annemle küçük teyzem birlikte,

— Tabii konuştu babacığım, demişlerdi.

Gülümsemişti dedem.

Gülünce daha da genç oluyordu.

— Öyleyse biricik oğlumuz için, içip şarkı dinleyeceğiz. O üniversiteye girdiği yıl benden ne istemişti, unuttunuz mu? "Şarkılı fasıllı bir yere gidelim baba, hep birlikte" demişti. Birgün muhakkak iyileşecek, Miltiyadi'ye o da bizle gelecek.

Üç kadın, onları yoklayan hüznü itmek ister gibi sık sık gözlerini kırpıyorlardı.

— Şüphe mi var, tabii iyileşecek, demişti anneannem.

Sahneye çıkan orta boylu, göbekli, ceketi üstünde daracık ilikli adam karşımızda yarı beline dek eğildikten sonra konuşmaya başlamıştı.

— Pek muhterem, pey kıymetli ve pek sevgili bayanlar baylar. Gazinomuzun siz asil ailelere verdiği ehemmiyeti her daim göstermek için bildiğiniz gibi her daim yenilikler peşindeyiz. Bu yaz programlarımıza kattığımız büyük illüzyonist, cihan turundan henüz dönen, Mısır'da firavunları bile diriltip herkesleri hayrete duçar eden, meşhur Kamil Kadabra'yı fasıl heyetimizin güzide icrasından sonra bu akşam huzurlarınıza getirerekten yüksek izninizle sizlere takdim edeceğiz. Muazzam sihirbaz Bay Kamil Kadabra'nın aynı zamanda bundan böyle sünnet düğünlerinize hizmet vereceğini bilhassa hatırlatmak isteriz. Bahçemizde yapılacak düğünler için bu seneden itibaren itinayla ve her sene programlarımıza katılacaktır.

Adamın arkasından çok zayıf, kuru yüzlü, uzun boylu bir genç adam sahneye hızla çıkıp, parlak kara pelerinini başından dalgalandırarak eğilmiş, geniş bir selam verip, bir süre öyle kalmıştı. Şakaklarına sıkı sıkı yapıştırdığı kara saçları da gözleri gibi pırıl pırıl yanıyordu. Boynunda kızıl renkli kelebek bir kravat vardı. Sonra ayrı renkten dört mendili cebinden çıkararak havaya kaldırıp dört bir yana göstermiş, ardından avucunda hızla buruşturup yeniden açtığında, içinde bir tavuk yumurtası çıkmıştı.

Bahçeden yükselen alkış seslerini yatıştırmak isteyen bir tutumla "Çok muhterem hanımlar, beyler", diye yüksek sesle konuşmuştu.

— Heyecanınızı programımızın sonuna saklayınız lütfen, rica ederim. Ben ve asistanım Macar asıllı Matmazel Janin size harikulade bir program takdim edeceğiz efendim. Lütfen sabır buyurunuz. İştee karşınızdaaa yüksek huzurlarınızdaaa korkusuz bir kadıın, ölüm dolabına dahi gözünü kırpmadan giren güzellerrr güzeli, güzeller ecesiii. Cihanı hayran eden sihirlerimin sadık muhibbi. İşteee Macar dilberi şahane Matmazel Jaaaninnnn sizleri selamlamaktaaa...

Bahçede yeniden başlayan alkışa ben de sevinçle katılmıştım.

Bu olanların büyüsü inanılmaz bir etkiyle beni sarıyor, tüm vücudum dağılarak Miltiyadi Aile Gazinosu'ndan kayıp yarın altındaki tembel tembel kıyıya vurup çekilen dalgalara kadar ulaşıyordu sanki.

Üstümüzü örten yeşilliklerin gölgeleri koyuldukça ateşböceklerinin kıpırdayan ışıltıları da beliriyordu.

Ardından İllüzyonist Kamil Kadabra'nın Macar asıllı asistanı Matmazel Janin koşarak sahneye çıkmıştı.

Selam vermek için eğilirken nerden atıldığı anlaşılmayan ak konfetiler de üstüne yağmaya başlamıştı. Şişmanlığın sınırında, toplu, iri yapılı bir kadındı bu. Sırtında ateş kızılı parlak satenden bir pelerin vardı. Etekleri sökük, kumaşı yer yer eprimiş pelerini açıldıkça kasıklarına dek çıplak ak, kalın bacakları ortaya çıkıyordu. Dar bir mayoyu andıran üstlüğü, böcek kabuğu yeşili yanar döner boncuklarla işliydi. Aynı boncuklar havı gitmiş yeşil kadifeden mayosuna yıldız, yürek, ay kesimli süsler yapılarak eklenmişti yer yer. Oksijen sarısı otsu saçlarını iki yandan örüp kurdelalarla bağlamıştı. Başındaki gösterişli tacın madeni bölümleri kararmıştı. Lale motifli abartılı çıkıntılarla yükselen tacın elmas taklidi taşlarının da çoğu dökülmüştü. Kollarını dirseklerine ulaşan sayısız bilezikleri dolduruyordu. Kadının tüm devinimleri bileziklerinin çarpışmalarıyla çınlamalardan oluşan bir müziğe dönüşüyordu. Matmazel Janin onu saran bu garip müzikle daha da çarpıcı oluyordu. Kadın yüzünü öylesine boyamıştı ki ne gözlerinin odakları ne de dudaklarının sınırları anlaşılıyordu. Sağ elindeki küçük tef, sayısız parlak renkten oluşan eş uzunlukta kesilmiş ipek kurdelalarla fırdolayı bezeliydi. Kadın bacaklarını kaldırıp tefi bir sağ bir sol dizine vurdukça, dolgun baldırları titriyor, tefinden patlayan çınlamalara kocaman gülüşüyle katılıyordu.

Herkes soluğunu kesmiş, kirpiklerini bile kırpmadan doğrudan sahneye bakıyordu. Bir renk yumağı gibi karşılarında arasız devinip duran bu iri, güçlü kadının yaptıklarını kaçırmak istemiyorlardı.

Miltiyadi Aile Gazinosu'nun çalışanları da duvar diplerine toplanmış bu göz alan gösteriye dalıp gitmişlerdi.

Tıkız, kalın baldırlarını açıkta bırakan sarı simli altıgenlerle bezeli kızıl çizmeleriyle ileri geri adımlar atarak tefini coşkuyla çalmayı sürdüren Matmazel Janin taşkın kalçalarının ağırlığını da duyumsatıyordu kalabalığa.

Kamil Kadabra sahnenin bir ucuna çekilmiş, asistanını belirgin bir keyifle izlerken, arada dönüp bu kez ciddi bir bakışla kalabalığın tepkilerini ölçüyor, sonucu olumlu bulmuş gibi omuzlarını daha da dikleştiriyordu.

Bütün bu gösteri kısa bir sürede geçtiği halde, Kamil Kadabra, asistanı Matmazel Janin o abartılı selamlarıyla bizlere veda edip sahneden ayrılınca, bahçedeki kalabalık şaşkınlıkla kalakalmıştı.

Neden sonra,

— Zavallı kadıncağız, demişti anneannem, bazı insancıklar ekmek paralarını nasıl da zorlukla kazanıyor. Çok acıdım bu kadıncağıza çoook... Allah yardımcısı olsun...

Sahnede renklerle yığılı bir ateş topu gibi devinerek tümümüzü büyüleyen bu süslü, yüzü kocaman gülücüklerle kaplı kadına anneannemin niçin acıdığını anlayamamıştım.

Masaya getirilenleri yemeye koyulduğumuzda fasıl heyetinin tümü de yerlerini almışlardı.

Öndeki dört iskemleye yerleşen kadınları da çok beğenmiştim.

Biri dışında üçünün renk renk giysileri, parıltılı küpeleri, bilezikleri vardı.

O kara giyimli, kemikli yüzlü, saçlarını ortadan ayırıp kapkara, donuk bir şal gibi omuzlarına yayan kadınsa yalnız bir tek iğne takmıştı yakasına. İri Beyoğlu taşlarından yapılma gül biçimli iğnesi daracık bedeni soluklandıkça çakıntılarla deviniyordu.

Kemancı her biten şarkıdan sonra ayağa kalkıp sahnenin sol ucuna doğru gidip, eğilip bükülerek kemanını çalmayı sürdürürken, o karalara bürülü sıska kadın müziğin değiştiği noktalarda, yumulu olan gözlerini açıp bahçenin belirsiz bir noktasına gülümseyerek bakıyordu.

Gördüklerimden duyduğum sevinç, göğsümü sıkıştırmıştı.

Bir ara sandalyemden fırlayarak sahnenin dibine gitmiş, benim gelişimle hiç ilgilenmeyen çalgıcılar, şarkıcılar topluluğuna ellerimi kesintisiz çırparak bakmaya başlamıştım.

Annem beni kucaklayıp geri götürdüğünde, büyüklerimin Kerim Ali Dayıma gittiğimizden beri yüzlerine yer edip kalan gölgenin yavaş yavaş sıyrıldığını görmüştüm.

— Ah çocukluk, demişti anneannem. Ah, var mıydı hiç büyümek bu dünyada hey Allahım! Daha önce böyle yerlere gitmemiş miydi? Kerim Ali'yle birlikte gelmeliler bunlar. Gelecekler muhakkak... Ne kadar mesut olmuştu bir kız yeğeni olduğu için, hatırlıyor musun?

— Evet, demişti annem. Hayretler içindeydi ilk gördüğünde. Dokunamıyordu. Çok küçük canım bu hayret hayret, dikkat edilmeli, dikkat edilmeli demişti durmadan akşama kadar. İşte şimdi yeni bir şarkıya geçtiler. Muhayyer makamının en güzel şarkılarındandır. Fena söylemiyorlar, değil mi Nagehan?

— Sen de kızım, Nagehan'ı bize üstad tayin ettin, demişti anneannem. Sahiden her söylenen şarkının hangi makamda olduğunu hemen anlıyor mu?

— Evet anneciğim, şüphesiz anlıyorum, demişti küçük teyzem. Yanakları kızarmıştı sorulanı yanıtlarken. Evet, zaten Muhayyer Peşrevi ile başladılar ya. Elbette o makamda devam etmeliler. Tamburi Cemil Bey'in pek meşhur bestesidir bu.

— Desene, demişti dedem, bizim kız Akşam Kız Sanat'a giderken, çoktan hanende olmaya fikir koymuş...

Dördü de birbirlerine sevecenlikle bakmışlardı.

Sahnedeki kadınlar yanık bir anlam kattıkları seslerini şarkının belli bölümlerinde tiz bir noktaya yükseltiyorlardı.

"Batan gün kana benziyor
Yaralı cana benziyor
Esmerim vay vay
Ah ediyor bir gül için
Bu bülbül bana benziyor
Vah benim garip gönlüm"

Dört kadın dizlerine dayadıkları ellerini şarkıların ses dalgalanmalarındaki gidiş ile eş küçük vuruşlarla aynı anda oynatıyorlardı.

Miltiyadi Aile Gazinosu'nun fasıl heyetiyle birlikte ağustosböcekleri, gece kuşları da ötmeye başlamıştı.

Ortada dolaşan çocuklar, akşam melteminin yavaş yavaş çıkışı, bu yumuşak esintinin onları kucaklayışı ile ilerleyen saatlerde sakinleşmişlerdi. Büyüklerinin yanlarına giderek, kimi masalara çenesini dayamış, kimi oturduğu iskemleden bükülerek annesinin kucağına yarı yarıya yatıp, ne kadar diretseler de ağır ağır kapanan gözleriyle bu coşkulu geceyi bir ninni gibi üstlerinde duyumsayarak uykuya geçmişlerdi. Oysa hepsi İllüzyonist Kâmil Kadabra ile korkusuz asistanı cihan güzeli Matmazel Janin yeniden sahneye gelinceye dek uyumamakta kararlıydı.

Ben bir süre daha iskemlemde dimdik oturup bastıran uykumu yok etmeye çabalamıştım.

O kara giyimli şarkıcı kadının devinimlerini eksiksiz izlerken uzaktan geçen bir çatananın düzenli sesiyle kadife yumuşağı ılık bir koyuluğun içine kayıvermiştim yine de. Oysa akasyayla salkım ağaçlarının meltemle savurulan baygın kokusunu soluyor, kemanın uzun yay çekişlerle süren sesini dinliyor, o kara saçlarını ortadan ayırıp yüzünü daha da zayıf, yorgun yapan şarkıcı kadına bakıyordum. Yaka iğnesinin gecenin renklerini toplayan parıltısını bile tümüyle görüyordum...

Bir ara annemin kalçasına yaslanmış yürüyor olduğumu ayrımsadığımda bu kez gözlerimi sıkıca kapatmıştım.

Gazinonun yolu üzerindeki yazlık sinemanın yanından geçiyorduk.

Ordan taşan sesler gecenin bitmediğinin kanıtıydı.

— Daha hâlâ oynuyor film, demişti annem. Uzunmuş demek ki.

— Cudi Garland'ın bir filmi demişti küçük teyzem. Çok güzel bir sesi var onun da, biliyor musun?..

— Ne anlıyorlar ki, demişti dedem. Türkçe konuşmuyor bunlar.

— Ya, sahiden öyle, demişti anneannem. Doğru...

— İngilizce, evet, ama demişti küçük teyzem, alt yazıları var, okuyorsunuz. Biliyor musunuz Yurdanur Abla İngilizce öğreniyormuş.

— Hangi Yurdanur? demişti anneannem. Şahende, şu senin ortamektepteki arkadaşın mı? Hani her gün bizdeydi, ikiniz de sabahtan akşama konuşur gülüşürdünüz. Ankara nereden çıktı? Laleli'de Tayyare apartmanlarında oturmuyor muydu onlar? Ta oradan Laleli'den üşenmeden Kadıköy'e gelirdi kızcağız. Çok sevişirdiniz canım siz. Gençlik bambaşka bir şey Mehmet Ali Bey, bambaşka. Demek haberleşiyorsunuz...

— Evet, demişti annem, arkadaşımın babası ilkmektep hocasıydı ya. Öğretmen Mustafa Remzi Bey'in kızıydı, unuttun mu Yurdanur'u? Ankara'ya Cebeci'ye tayinleri çıktı, üç dört yıl önce gittiler. Annesi de ebedir. Beş kardeştiler hani. İstanbul'a da Erzurum'dan gelmişlerdi. Oradan oraya işte. Memurluk bu...

Sonra bu hiç görmediğim, görmüşsem bile anımsamadığım Yurdanur Ablanın neler yaptığını konuşmaya daldıklarında gittikçe uzaklaştığımız sinemanın İngilizce seslerine ilk kez duyduğum bir müzikle şarkı katılmıştı. Bizim bahçede dinlediklerimize hiç benzemiyordu ya, bence yine de çok güzeldi.

Annemin ayaklarımı yıkarken bir yandan da "Başını tut şu haylazın, bak hiç uyanıyor mu! Bugün çok yoruldu" dediğini duyuyordum.

Ardından ak sabun kokulu bol robalı geceliğimi giydirip küçük teyzemin başucu yuvarlak aynacıklarla bezeli sarı pirinçten demir karyolasının yanındaki sedire hazırlanan yatağıma yatırırlarken, ikisi de dudaklarını yavaşçacık yanağıma değdiriyorlardı. Güzel yüzlü, diri bedenli bu genç kadınların temizliğin ötesinde onlara sinmiş hafif leylak kokusunun dalgalandığı tenlerinden bana akan sevecenlik tüm varlığıma sızıyor, kazınıyordu. Bu "birisi annem olan" iki kız kardeşi de birinci yazımda belleğime iyice alıyordum.

Sonra ayaklarının ucuna yanımdan basarak çekiliyorlardı.

Çağla yeşili çocukluk yorganımın aralığından tahta tavanı gözden geçirirken ordan doğru inen durma değişen birçok biçimden resimler yapıyorum.

Tüm evrenin uykuya daldığını bu ilk kez oluşan, olağanüstü tek parça dinginlikten anlıyorum.

Ancak çocukların duyabileceği seslerin bana yaklaşmasını bekliyorum.

Küçük fışkırmalarla yeni bir pınar yatağını buluyor, kozasını tamamlamış bir ipekböceği kelebeğe dönüşmek için ipince bir vınlamayla çıkış yolunu açıyor, nemli bir toprakta bir öbek mor kahkaha çiçeği eş boyda uzarken, yapraklarını aynı anda uyumla hışırdatıyor.

Ben bu müzikle uyanıyorum.

Geceliğimin kanaviçeyle mine çiçeği işlenmiş yakasını düzeltiyorum.

Sonra dedemlerin evsahibi Efili Karletos Hanım'ın evinin üstümden çekildiğini görüyorum.

Büyüklerimin derin uykularını bozmadan doğruluyorum sessizce, sedir yatağımdan.

Yastığımı dayadıkları için hâlâ yerinde duran, içine oturup dışarıyı izlediğim parmaklıklı pencerenin elörgüsü dantel perdesini aralayıp süzülerek çıkıyorum.

Her yanı Miltiyadi Aile Gazinosu olmuş mahallenin kat kat renkli ampul hevenkleriyle süslü, kimsesiz evlerinin arasından geçerken, elektriklerin arkamdan peş peşe söndürüldüğünü görüyorum.

Koyu mavi yaldızlanmış bulut yığınları, doğuya doğru hızla akıyor ben giderek yükselirken.

Kahkahalar atmaya başlıyorum, gıdıklanırca gülüyorum.

Bu hiç kimsenin duymadığı sessizliği bozmamam gerektiğini düşünerek ellerimi hemen göğsüme bastırıyorum.

Ak mermerşahiden yazlık geceliğimin kumaşı kelebek kanatları gibi omuzlarımdan doğru genişleyip genişleyip açılıyor.

Şarkıcıların sahnesinin ardını süsleyen resimdeki kuyrukluyıldızın tıpkısından iki tane geçiyor başımın üstünden.

Üstelik onlara kolayca değebiliyorum.

Tüm bilinen yıldızlar aynı anda çevremde duruyorlar, titreşen ışıklı Çobanyıldızı'nı avuçladığımda elim içine giriyor, parmaklarımdan gümüş tozları uzayarak akıyor.

Örgüleri çözük saçlarıma ateşböcekleri dolmuş.

Göğün sonsuz boşluğunda istediğim yöne kolayca kayabiliyorum.

Dedemin sokağındaki en gösterişli evin, Selahattin Beylerin konağı denen o yerin damında çocuklar kara önlükleriyle, ellerindeki okul çantalarıyla sıralanmış kıpırtısız duruyorlar.

Bir okul görmemiş olduğum için onların orda okuyor olduğuna karar veriyorum.

Hiç mutlu görünmüyorlar.

Küme halinde duran, çok parlak bir yıldız adacığına dalıyorum, daha daha yukarda olanlara bakarken, iki yıldız peş peşe yüzümü sıyırarak boşluğa kayıp siliniveriyorlar. Burnuma gelen kesilmiş, serin, taze çimen kokusunun yıldızların kokusu olduğunu öğreniyorum.

İncecik, yeni bir ayın kendini hırçınlıkla öne çıkarmaya çabaladığı, gitgel bir esintiden anlaşılıyor.

Gece o denli parlak ki yıldızlar ayın dengi olmuşlar.

Büyüyememiş çizgi ayın zonklayan huysuz esintisi eteklerimi kafama geçirdiğinde, örtülen gözlerimi açmaya çabalıyorum.

Bir fildişi sopa geceliğimi başımdan doğru sıyırıyor.

Sevinçle boynumu diktiğimde tam karşımda Kerim Ali Dayımı buluyorum.

Onu coşkuyla alkışlıyorum.

Üstünde pijaması, o görene sıkıntı veren soluk çuhadan pelerini yok. Meşhur İllüzyonist Kâmil Kadabra gibi parlak, ipek, kara, üstelik yepyeni bir pelerini, kırmızı kelebek kravatı, yalımlı, yepyeni incecik tabanlı, bağcıklı rugan pabuçları var. Güzel, gür, kara saçları düzgün taranmış. Işıyan, rahat yüzünde gözleri şimdi apaçık, belirgin. Yeşil ela gözlü, uzun kıvırcık kirpikli bir delikanlı benim Kerim Ali Dayım.

Eteklerimi başımdan indirdiği sihirli fildişi sopasıyla yukarıları gösteriyor.

Dayımın devinmelerine gökyüzünden parça parça uzayan, duyana dinginlik veren gizemli bir müzik eşlik ediyor.

“Kerim Ali Dayıcığım” diye sesleniyorum. “Niçin konuşmuyorsun sen, kime küstün?”

Tıpkı dedeminkinin eşi gözlerini ilk kez doğrudan bana çeviriyor, elini dudaklarına götürüp sus işareti yapıyor, çevredeki arasız dalgalanan sesleri gösterirce kollarını iki yana alabildiğine açıyor.

Birden birinin, “Dinle çocuğum,” dediğini duyuyorum, “dinle.” Bunu bir yıldız söylüyor gibi, Sabahyıldızı bu ya da Kerim Ali Dayım.

O yeniden kat kat kesintilerle yükselen sonsuz boşluğa çeviriyor bakışlarını.

Onun baktığı yere gözlerimi çevirdiğimde, bana bu kez bir kat aşağıyı gösteriyor.

Eğiliyorum oraya.

Bugün bakışlarını hiç ayırmadan oturduğu ağacının orda onu beklediğini görüyorum.

Ağacın dallarına kurulmuş, incecik gümüş çubuktan yeni yarım ayın salıncağında annem, küçük teyzem, anneannem oturuyorlar.

Anneannem kızlarıyla yaşıt. Uzun topuklu, üstten bantlı, kırmızı ayakkabılar giymiş. Saçları uçuşuyor boşlukta.

Dedem ayakta, gölgede.

Dayım cebinden çıkardığı bir tutam renkli ipek mendili boşluğa savurup, ardından toplayarak elinde yok edip, avucundan kocaman bir ak gül demeti çıkararak ta uzaktaki yerinden bana atıyor.

Güller iri yıldızlara dönüşerek ışık çakıntılarıyla yüzüme yaklaşıyor, kolayca tutuyorum aklar yığını o demeti.

Küçük teyzem karalı hanende kadının eşi giyimiyle birden arkamdan sarılıyor bana.

“Dayın vallahi birgün seninle buluşup sana abra kadabra hokus pokus tirinka linka yapmayı öğretecek, göreceksin, göreceksin” diyor.

“Konuştu değil mi?” diye soruyorum.

El ele tutuşup üçü birlikte gümüş serpintilerinden kayarlarken,

“Ben radyoya gidiyordum” diyor küçük teyzem. “Geciktim. Bu gece, büyük, pek meşhur hanendelerin söylediği bir şarkıyı geçeceğim.”

Küçük teyzemin şarkısı dalgalara dönüşerek büyüyor gökün derinliğinde.

Koyu maviliğin karardığı dip noktadan birden lekesiz, apak bir geminin geldiğini görüyorum.

Gözalıcı ışık toplarıyla bezeli güvertesinde babam duruyor.

Kollarında uzak denizlerden taşıdığı paketler var.

Birden Samanyolu’nun oluk oluk aktığı simden halının, çıplak ayaklarımın altında kıpırdayarak oluştuğunu seziyorum.

Yüreğim hızlanıyor.

“Dur çocuğum” diyor babam. “Nereye böyle?”

“Samanyolu’na bindim babacığım, inemem ki” diyorum, “görmüyor musun?”

“Samanyolu’nu da nereden öğrendin sen bakayım?” diyor babam.

“Sonbaharda mektebe başlayacak ya Ekrem’ciğim” diyor aşağılardan annem.

Sesi ne kadar da uçarı, yumuşak.

Üstünde yine sabahlığı var. Göğüsleri yine yarı açık, yine ışıltılı.

Babam elindeki dikdörtgen bir bambuya altın sim üstüne sıra sıra dizilmiş yuvarlak yeşim taşlarının olduğu şeyi birden bana uzatıyor. “Al bakalım yumurcak,” diyor, “dünyanın en eski hesap aleti, ta Çin, Maçin denizinden sana getirdim.”

Samanyolu’nun odağındaki ılık akışa uzanıyorum.

Gözlerimi daha daha ışıksızlaşan gecenin ucuna çevirdiğimde, uykumun bastırdığını ayrımsıyorum.

Üstüme çocuk yıldızlar vınıltılarla itişerek doluyor, beni örtüyorlar.

Samanyolu evrenin seçilmiş seslerini ninniler yapıp, taşıyor yattığım yere.

“Yaz, güze dönüyor bu gece” diyor fısıltıyla birisi bana.

Bu uyumlu müziğin verdiği taşkınlık bile uykumu bölmüyor.

Öylesine köklü bir tatlılık alıyor ki vücudumu, Samanyolu'na karışıyorum.

Anlamak istiyorum bu bir abra kadabra mı, hokus pokus tirinka linka mı, yoksa bunu göklerden bakışları ayrılamayan Kerim Ali Dayım mı yapıyor bana diye, aynı şeyi durmadan durmadan durmadan düşünüyorum.

Yıllar, yıllar sonra bunun çocukluğa özgü bir mutluluk olduğunu öğreniyorum. Büyük bir arınmanın, gönlünce alıp başını gidebilmenin ilk müthiş duyguları bunlar.

Uzaklardan doğru bir şarkı yaklaşıyor.

"Görmedim ömrümün asude geçen bir demini
Çekerim hep o siyah gözlerinin matemini"

— Ya bu kimin bestesi bakalım?

Küçük teyzemin gülüşünü tanıyorum.

— Yavaş Nagehan. Zavallı yavrucak yorgun düştü bugün. Neler gördü, neler öğrendi kim bilir. Her şeye yetişeceğim diye yürürken yolda bile uyuyordu.

— Şahende Abla, içim çok kırılıyor kimi günler. Dayanamıyorum. İyi ki şu şarkılar var.

— Haydi gevezeliği bırak... Vakit gece yarısını çoktaan geçti. Şuna bak, üstünü açmış. Yarın işimiz çok biliyorsun. Kerim Ali'ciğimizi evci alacağız. Her yanı dipten doruğa temizlemeliyiz. Hamamı da annem kalkmadan yakalım. Bu sene o daha da halsiz, değil mi? Belli etmiyor ya. Çok korkuyorum ikisi için. Bu kedere daha fazla dayanamazlar diye.

— Ağabeyim yıkanırken ben de size şarkıcılık yaparım.

— Ah deli kız, sus yavaş dedim sana!.. Bak sabah oluyor nerdeyse...

Nagehan Teyzemin sesi ince bir su yolu gibi beliriyor, kayıyor odada.

— Peki peki... N'olur son bir şarkı ablacığım... Hani sesimi beğeniyordun. Şarkılar gürültülü değildir ki. Öyle olsa ninniler şarkı olmazdı. Şimdi bir Osman Nihat Bey. Sen de seversin onun bestelerini nihavent makamından.

— Benimle alay mı ediyorsun sen şımarık? Sus dedikçe...

"Körfezdeki dalgın suya bir bak göreceksin
Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde
Mehtâb, iri güller ve senin en güzel aksin
Ve'l-hâsıl o rüyyâ duruyor yerli yerinde"

— Şahende Abla n'olur, diyor küçük teyzem şarkısını keserek.

— Yok yok, bırak, iyiyim ben.

Sonra ikisinin birbirlerine sarılıp ağladıklarını seziyorum.

Uzaktan tren sesi geliyor.

Dedem istasyonuna gitmiş olmalı...

İkinci Yaz Şarkıları

Bahçenin kokuları değişiyordu yaz biterken.

Her yandan boy veren başıboş otlar sararıyor, ivecen saka kuşları kesintisiz ötüyorlardı.

Yaz öğlelerinin ısıttığı toprağın içinden fışkıran o çiçek esintili hava, yerini güz temizliğine kalkışan kadınların bahçeler arası yayılan arap sabunu kokularına bırakmıştı.

Kerim Ali Dayımın elini öpmeye gittikten sonraki günlerde, dayımın dedemle, ninemle, bizimle niçin oturmadığını sormaya kalktığımda annem afallıyor, yüzünde yoğunlaşan bir şaşkınlıkla çevresinde hemen bir iş yaratıyordu.

— Canım sana söylemiştik ya. Yakında iyileşecek dayın, diyordu. O zaman elbette bizimle oturacak. Hatta geçen gün babana, Ekrem'e dedim ki...

Annemin anlattıkları birbirinden kopuyor, sorumun yanıtı olmaktan çıkıp kendi kendine yaptığı bir konuşmaya dönüşüyordu. Odada dolaşmaya başlıyor, eline geçirdiği bir örtüyü ikide bir pencereden silkeliyordu.

Dönüp bana bakıyor, bakışlarına yansımayan bir gülüş kaplıyordu yüzünü.

Ardından bu yapay neşeyi hızla örten bir donuklukla doluyordu gözleri.

Annemi izlerken Kerim Ali Dayımı rastgele sormamam gerektiğini duyumsuyordum.

Karşılıklı susuyorduk.

Ben dışarıya bahçeye yönelirken, annem şarkılarından birine girişiyordu.

Yine bu yıl Ada sensiz içime hiç sinmedi
Dil'de yalnız dolaştım hep gözyaşlarım dinmedi

Şarkılarıyla onu çağıran bilinmedik bir yerlere uzaklaşıyor gibiydi. Söylediklerinin taşıdığı bir gölge vardı sanki, annemi olduğu her yerde izliyordu. Bahçedeyken yanıma geldiğinde bile onu çevreleyen bu loş gri ayladan çoğunluk kurtulamıyordu.

Yaz ortasının dik güneşi kırılmıştı.

Güzbaşındaydık.

Yeni yaz için ne kadar beklemem gerektiğini evdekilere sorduğumda, "Kışı geçirelim hele, dur bakalım bahar gelsin. Mektebin tatile girsin. İşte ancak o zaman yaz gelir. Silivri yoğurdu çıkar. Bu da kış sonunu müjdeler" diye yanıtlıyorlardı.

Okula gitmeme sayılı günler kalmıştı.

Ağacıma çıktığımda, bizdeki, bitişik bahçelerdeki ağaçların değişik sarılarla solmaya yüz tutan yapraklarını izliyordum.

Nar, yenidünya, yabanmersini, ceviz, frenkinciri, akasya, çakaleriği, şeftali, incir, manolya çıplaklaşıyordu. Birkaç bahçeyi birden yayımlı dallarıyla kucaklayan çitlenbik ağacı bakır kızılına dönüşen güz görünümüyle şaşırtıcı bir görkem kazanmıştı.

Çevredeki ağaçların adını babama sorup öğrenmiştim.

Çaktığı merdivenin sağlam olup olmadığını denetlediği ilk gün, "İşte böyle güzel kızım" demişti. "Artık mektepli olacaksın, sor bakalım ne soracaksan."

— Babacığım, yarın nereye gidiyorsunuz?

— Cebelitarık'a. Mektepte dünya coğrafyası da öğreneceksin. Haritada parmağınla limanları gösterebileceksin. Daha neler neler... Benim gibi tahsilin yarıda kalsın istemem. Seni yüksek okutacağız. Okumuş insanın hali bambaşkadır. Gelelim ağaçlara. Burdakilerin çoğu yolunu şaşırmış ağaçlar.

— Ağaçlar yolunu nasıl şaşırır baba? Onlar yürümüyor ki?..

— Dünyada yaşarken her şey yürür. Ağaçlar bile. Bu yüzden yollarını şaşırırlar. Yenidünya, nar, yabanmersini kim bilir hangi uzun yazların topraklarından gelip, şu güngörmüş çamın yanına düştüler.

O gün babamla anımsadığım en uzun konuşmayı yapmıştık.

Güzbaşı sürerken komşu evlerden yansıyan seslerde de değişmeler olmuştu.

Sabahları fincanlarda dönen çay kaşıklarının çınlamasına öğle saatlerinde tencereleri hızlı hızlı karıştıran kepçelerin vuruş sesleri ekleniyordu.

Semt pazarından dönen ev kadınlarının aldıklarını anlatışını olduğu gibi işitiyordum. "Ayva bile çıkmış. Bir reçellik alıverdim."

Ertesi gün kaynatılan reçelin ağdalı kokusu bitişik bahçelerden tütüyordu.

Mevsimin değiştiğini belirten sesler, günün ikindi olmadan puslanıvermesi bana anlayamadığım bir durgunluk vermişti.

Ağacımın dibindeki siğilotu kümesi, ballıbabalar sertleşerek küçülüyor, yok oluyorlardı.

Bir çukur açarak içine su doldurduğum havuzcukta birkaç solucanla sukurtları vardı.

Yaz ortası bir ikindi saatinde bulduğum tosbağa birden ortadan yok olmuştu.

Her deliği, derin kovukları, kümelenmiş yaprak yığınlarını deşip bütün bahçeyi boydan boya onu aramak için dolanırken ağladığımı bilmiyordum.

Hem de gürültülü bir ağlama olacaktı ki, annem mutfaktan fırlayarak "Ne oluyor" diye bakınıp beni hızla kucaklamıştı. "Canım, niçin ağlıyorsun? Ne oldu söyle? Yine düştün mü yoksa?" derken ürkerek dizlerimin henüz kabuk bağlayan yaralarına bakıyordu. O beni göğsüne bastırınca hıçkırıklarla tosbağamın kaybolduğunu, onu ne yapsam bulamadığımı anlatmaya çabalarken,

— Gitmiştir, canım, demişti. Kış geliyor yazın yine döner tosbağan. Sus biriciğim. Büyüdükçe gözü yaşlı bir çocuk mu olacaksın ne? Hadi bugün seninle birlikte iş yapalım. Baban yarın gidiyor. Ona çeşnili, mis kokulu bir yemek hazırlayalım.

Mutfağın serinliğinde annemin bedeninden ayrılmak beni ürkütmüştü.

O, raflardan birçok küçük kavanoz indiriyor, her eline aldığını bana göstererek adını söylüyordu. Bunu da sesine uyumlu bir ezgi katarak yapıyordu.

— Nelerimiz var hele bakalım? Tarçın, kişniş, marsuvan otu, kimyon, kedinanesi, zencefil, karanfil, ısırgan otu, kırmızıbiber, çörekotu, kuru nane. Bunu evvelsi yaz bahçeden toplamıştım. O yaz nasıl da sıcak olmuştu, nasıl...

Annem yine benim bilmediğim bir yazdan söz ediyordu.

— Zencefil, kekik, karabiber, sarısabır, sarıkantoron, kınakına, ısırgan tohumu. Ah hepsi hastalık için alınmıştı aktardan, yemeğe konmak için değil. Ev eczaneye dönmüştü. Alman malı iki boy porselen havan bile almıştık. Kim bu çaredir dese, hemen işe koyuluyorduk. Bin bir reçete denedik, yeter ki hastane olmasın, aman olmasın diyerek. Kimi defa balla kınakına melisa kaynatılıp içirilecekti, kuvvet versin diye... Ne umutlardı, ne beyhude hevesli bekleyişlerdi, geçti gitti, geçti hepsi. Neyse...

Erken inen karanlığın içinden sarı bir ışık uzantısı demirli pencerelerden giriyor, mutfağın boşluğunu boydan boya keserek parça etlerin kavrulduğu tencereye dek çarpıyordu. Kalaylı tencere yarı altındanmış gibi ışıldıyordu ocağın üstünde. Annemin karıştırdığı yemeğin kokusu ağlama isteğimi yatıştırmıştı.

— Çok yazık baban seni mektebinin ilk gününde uğurlayamayacak, kıymetlisini uğurlayamayacak. Yarın tekrar sefere çıkıyor.

Babamın gideceği sabah erkenden uyanıp onların odasına yönelmiştim.

Evin ikinci katındaki büyük sofanın iki ucunda yer alan odalardan biriydi yatak odaları.

Ben onların karşısındakinde yatardım.

Gelen konuklara, babaannem, dedem ya da küçük teyzeme yataklar benimkinde açılırdı hep.

En çok sevdiğim geceler böylesi gecelerdi.

Bana masal anlatmalarını isterdim.

Nasıl bir masal olduğu ya da aynı masalın kaç kez anlatıldığı hiç önemli değildi.

Tümünü sevinçle dinlerdim.

Seslerinin tınısıyla bir bulut kümesine dalarmışça bedenimin uçuştuğunu duyumsar, gecenin içinde eriyip giderdim.

O sabah kapı koluna zorlukla erişip kapılarını açtığımda, odalarının perdeleri örtüktü.

Alacakaranlıkta kalakalmıştım.

İçerde limon kolonyasına karışmış annemin ter kokusuyla dolu bir ılıklık vardı.

Babamın ayaklarını ilk kez çıplak görüyordum.

Ayakları büyük, başparmakları uzundu.

Anneminkiler bu kez alıştığımdan daha da küçük görünüyordu.

Babam annemin boynuna dolamıştı kolunu.

Gülkurusu rengi yorganın açıklığından ikisinin de yüz yüze nerdeyse dudak dudağa uyuduğunu görmüştüm.

Gözlerim loşluğa alıştıkça perdelerin uçuşan meleklerle bezeli elörgüsünü, sızan ışıkta parlak bir kumaşla çevrelenmiş yaldızdan gül çelenkleri oygulu aynanın üstüne asılı babamla annemin evlilik fotoğraflarını seçmiştim.

Soluklarındaki düzen derin bir uykuda olduklarını ayrımsatıyordu.

Köşedeki çift kanadı da aynalı giyim dolabının önünde duran iskemleye babamın çarkçıbaşı kıyafeti özenle yerleştirilmişti.

Şapkası sonraları hep göreceğim yerinde, konsolun mermerinde duruyordu.

Annemin bin bir şişeyle, ipek kumaşçıklarla, kesme zebercetten düğme kavanozuyla, birkaç değişik yelpazeyle, tokalar, firketeler, bağadan tuvalet aynası, fırça, tarak, tırnak takımıyla renkler cümbüşüyle dolu konsolunun üstüne sevinçle bakıyordum.

Babama her sarıldığımda duyduğum ak sabun kokusunu aşıp öne geçen koklamaya doyamadığım ıtırlı esinti demek ki bu odada siniyordu ona.

Yatağa doğru bir iki adım atıp durakalmıştım.

Bir erkekle bir kadının tek bir varlıkmış gibi aynı anda soluk alıp verişlerindeki düzen yeniden ürkütmüştü beni.

Kaba tüylü halının üstünde kıpırtısızdım.

Gözlerimi onlardan ayıramıyordum.

Süresini kestiremediğim bir zaman içinde donmuştum.

Yüreğimi bilmediğim bir öfke almıştı.

Annem, "Ekremciğim, bir tanem geç kalmayasın" diye mırıldanınca kapı yönüne gerilemiştim.

Uyandıklarını sanmıştım.

Babamın onu sıkıca sarıp kendine çektiğini, dudaklarından bastırarak öptüğünü görmüştüm.

Oysa ikisinin de gözleri hâlâ kapalıydı.

Konuşarak uyuyor olmalarını, hem de dudak dudağa uyuyor olmalarını anlayamamıştım.

Dışarıdan atlı bir arabanın ağır ağır geçişi yankılanmıştı odada.

Ardından da sütçünün sesi yükselmişti.

Annemin birden silkinip "Ekremciğim, bir tanem geç kalacaksın. Nasıl da uyumuşuz!" dediğini duyduğumda deminki devinimlerini uykuda yaptıklarını düşünmüştüm.

Annem yatışını değiştirmeden babamı yanaklarından birkaç kez öpüp alnına düşmüş saçlarını okşamıştı. Sonra doğrulup somyayı gıcırdatarak yataktan inmiş, ince markizetten geceliğini dalgalandırarak yürüyüp pencerelerden birinin perdesini yarı yarıya açmıştı.

Odayı dolduran puslu aydınlıkta beni görünce durakalmıştı. "Bak sen, bak sen hele kızıma" derken sesi çocuk sesini andırıyordu. "Nasıl da uyku tutmamış babası gidecek diye kızımı. Talebelik yaşı gelmiş de, büyümüş de... Hadi bakalım yanımıza. Ne zaman uyandın sen, yaramaz?"

Beni kucaklayarak yatağa taşımıştı.

Önceleri de beni aralarına aldıklarını sandıran şeyi o an ayırt etmiştim.

Karı-kocanın ağırlığıyla ortası belirginleşmiş yatakta hiç yabancılık çekmemiştim.

İkisi de birlikte sarıyorlardı beni o sabah.

Öfkem geçmiyordu.

Kucaklamalarında kollarının hâlâ birbirine ulaşan kopmayan uzantısındaydım.

Karşılıklı duydukları sevginin, arzunun gövdelerinden akan sıcaklığıyla, titreşimleriyle çevreleniyordum.

— Ben okula gitmek istemiyorum baba, istemiyorum işte.

O dirseğinin üstünde toparlanıp, annemden hafifçe ayrılıp yine de sol eliyle onun kolunu tutmayı sürdürerek,

— Sakın ha! demişti. Sakın ha, sen daha mektebe gitmeden alfabeyi söktün. Orada yaşıtlarınla olacaksın. Çok seveceksin mektebi çok, gör bak.

Annem de onunla birlikte, okula gitmenin önemini anlatırken bir yandan da göğüslerini açıkta bırakan geceliğini çekiştiriyordu.

Babam geniş omuzlarını daha da belirginleştiren atkılı ak fanilasıyla çok genç duruyordu. Yüzüme eğilmiş, "Seferden dönüşte sana kocaman bir hediye getireceğim" diyordu. "Üstü başı tamam mı bu haylazın?"

Babamın soluğu ince bir esinti gibiydi.

— Evet Ekremciğim, yarın akşam Nagehan Teyzesi gelirken getirecek her şeyini. İki üç gün de burada kalacak. O büyük güne bu haylazı birlikte götüreceğiz. Önlüğünü Hrisula ile dikip bitirdiler. Ya beyaz tafta kurdelalar. İki yana iki tane takılacak. Kelebek olacak kızımız.

Babamın boynuna sıkı sıkı sarılmıştım.

Anneme hiç bakmıyordum.

Babam ben boynunda asılıyken kalkmıştı yataktan.

Tüm gövdesinin küçük bir bölümünü ancak örtebilen vücudumla onun kaslarına, sıcaklığına, yüreğinin atışına bu denli yakın olduğumu ilk kez duyumsuyordum.

Titriyordum.

Babam anneme dönüp,

— Bunu da atıversem şilebe. Ne dersin Şahsenem dilber?

Gülmeye başlamışlardı. Yüzleri mutlulukla ışıyordu.

— Hele büyüsün Ekremciğim. O zaman tabii canım. O zaman alıverirsin yanına.

Gözleri anlamadığım bir istekle doluydu babama bakarken.

Annem ilk kez hoşlanmıyordu.

Mutfağın daha güneş düşmemiş derinliğinde o sabah annem muşamba örtülü yuvarlak küçük masayı düzenlerken, ben de babamın giyindiğinde nasıl değiştiğini izliyordum. Daha yaşlı, daha durgun bir anlam oturuyordu davranışlarına. Uyurlarken birbirlerine sevgi sözleri fısıldayan varlıkları iç içe geçmiş genç adamla, genç kadın, bu gösterişsiz yerde başkalaşıyorlardı.

Davlumbazın altındaki ocakta kaynayan çaydanlığın dem kokusu, zeytin, peynir tabaklarının yanına düzgün kesilmiş dilimlerle sıralanmış kızarmış ekmekler, cam kâsedeki vişne reçelinin kızıl ışıltısı mutfağın kurşun rengi taşlarına sinmiş arapsabunu kokusunu bastıramıyordu.

Çaylarımızı koyarken annem yine yavaştan bir şarkıya başlamıştı.

Babam, "Şahende, biriciğim, fakat daha buradayım bak! Gitmedim henüz" dediğinde, annem, "A Ekremciğim, ah sahiden şarkı mı söylüyorum? İnan farkında değilim" demişti.

Babam evden ayrılmadan ikisi de bana "Bahçene, ağacına bakmaya gitmiyor musun, yaramaz?" dediklerinde bahçe kapısına hızla yönelip çıkarken bir an durup geriye bakmıştım.

Onlar beni hemen unutmuş gibiydiler.

Annemin babama doğru eğildiğini, kırılgan bir şeyi tutarca onun yüzünü hafifçe kendine çevirdiğini görmüştüm.

Aydınlanmaya başlayan mutfağa kapıdan uzayarak düşen gölgemi bile ayrımsamamışlar, öylece yüz yüze kıpırtısız duruyorlardı. İçimi giderek saran öfkeyi anlayamadan, niçin beklediğimi bilmeden kalakalmıştım eşikte.

— Merak etme e mi Ekremciğim, her şeyi düzene koyarız biz. Bıraktığın para inan vallahi yeter. Ah Ekremciğim seni daha buradayken özlüyorum, hemen özlüyorum.

— Şahsenem dur. Baştan çıkarma beni...

— Ya ben, ya ben...

Koşarak bahçeye fırlamıştım.

Önce solucanların, sukurtçuklarının havuzcuğunu tekmelerle ezip üzerine kuru yaprakları tıkıştırmıştım. Ardından hızla ağacıma tırmanmıştım.

Üşüyordum.

Annemin bahçeye uzanıp beni arayan sesini yanıtlamamıştım.

Birkaç kez daha, "Neredesin?" dediğini duymuştum.

Sonra, "Nerede olacak, kuş kız tünemiştir sarayına" diye kendi kendine konuşmuştu.

Ağacımda ne kadar kaldığımı kestiremeden, "Hadi canım öğle oldu, yemeğe gel" diye çağıran annemin sesi yeniden bana

ulaştığında aşağıya inmiş; toprağı, çimenleri bir kez daha tekmeleyip serinleyen güz bahçesine öfkeyle bakarak eve girmiştim.

Masaya oturduğumda annem başımdan öpmüş,

— Yoksa ağaçlardan atlayarak bahçeler arasında mı geziyordun? Bizi nasıl da duymadın? Baban yola çıkmadan seni tekrar kucaklamak istedi.

Hiç bakmamıştım anneme.

Dizlerimdeki kabukları yolmaya girişmiştim.

Açılan yeni derinin dayanıksız pembeliğine dokunuyordum.

Annem "Kanatacaksın. Yapma" dediğinde başımı kaldırıp gözlerimi tam gözlerinin içine dikerek,

— Kanarsa kanasın, bana ne! dedim.

Onun gözbebekleri acıyla titriyordu. Kuşlu sabahlığının sıkıca bağlanmış kuşağının belirginleştirdiği göğsü soluk soluğaydı sanki.

— Kızım, yavrum, biriciğim. Huy mu değiştirdin birden bu sabah? Niçin böyle yapıyorsun? Hırçınlaşma. Git gör, bak mektebi seveceksin. Kime bu öfken?

Oysa ben okulu unutmuştum bile.

Birden başımı karnına dayamıştım.

O, saçlarımı okşamaya başlamıştı.

Annemin karnı gergin ipeğin altında duyulur duyulmaz bir zonklamayla inip kalkıyordu.

Ağlama isteği tepiyordu içimde.

— Hadi canım, yemeğimizi yiyelim. Belli ki büyüyorsun.

Ertesi sabah uyandığımda yatağımın başında küçük teyzem vardı.

Gülerek bana bakıyordu.

Saçlarını mor, ipek bir kurdelayla at kuyruğu yaparak toplamıştı.

Yüzüne o güne kadar görmediğim bir esriklik yer etmişti.

Beklenmedik, olağanüstü olaylara hazırlanıyordu sanki.

— Kalk nazlı hanım. Önlüğünü prova edeceğiz.

Teyzemin soluğu çay demi kokuyordu.

Aşağıya indiğimizde annem oturma odasındaydı.

Büyük kanepeye parlak kara bir giyimle iki tane uzun ak tafta kurdelayı ortalayarak koymuştu.

Gülümseyerek bize bakıyordu.

Birden ikisi de çevremde dolanmaya başlamışlardı.

Beni aralarında çekip çeviriyorlar, genç bedenlerinin devinimleriyle, artan canlılığıyla kucaklıyorlardı.

O sabah uyanır uyanmaz beni uç verip yoklayan ürküntülerim, öfkem yatışıyordu.

Gülmeye başlamıştım.

— İşte böyle efendim diyordu Nagehan Teyzem. İşte böyle. Nasıl da yakıştı değil mi ablacığım?

— Boyu neyse ya, kolları biraz uzun mu? Baksana avuçları yenlerin içinde kaldı.

— Kolay ablacığım. İçten doğru bir iki kat alır kısaltırım. Bunun da bir aydır boyu mu uzadı ne? Yine de önlüğü onu üçüncü sınıfa kadar idare eder. Kumaşını Hrisula ile Lion'dan aldık. Oranın tezgâhtarlarından Taki, Hrisula'nın hısımı. Bayağı indirdi fiyatı. En iyi önlüklük satenden. Pililer iki önde, iki arkada tam okulun istediği gibi. Dön canım. Dik dur. Aman ne kadar da yakıştı!..

İkisi de birden uzaklaşıp ilk kez gördükleri bir şeye bakar gibi beni uzun uzun süzmüşlerdi. Sonra deminki sevecenlikleriyle saçlarımı ıslatıp, tarayıp, ortadan ikiye ayırıp tam kulaklarımın hizasından kurdelalarla sıkı sıkı bağlamışlardı. Sonra sevinçle "Kızımıza altın beşik yapalım" diyerek kollarını karşılıklı birleştirip ortadaki boşluğa beni oturtup kahkahalarla üst kata taşımışlardı.

Ev içinde başlattıkları bu neşeli gezi giderek coşturuyordu onları.

Annemle babamın yatak odasına da girmiştik.

Bu kez kapıyı kolaylıkla açmıştım.

Yatak toplanmıştı.

Perdeler sonuna dek açık, oda aydınlıktı.

İnci akı kendinden işlemeli yatak örtüsünün üstüne bırakılmış E.Ş.Ş.D harfleri işli mavi atlas bir bohça vardı.

Babamı anıştıracak hiçbir giyim eşyası ortada görünmüyordu.

Konsolun mermerinde görüp hayranlıkla izlediklerim, bu yoğun ışık altında ağırlıklarını, bezemelerini, renklerini yitirmişti.

Aynanın üstündeki fotoğrafta gepegenç çocuksu bir gelinle, delikanlılığı yüzünde bir şaşkınlık gibi kalmış damada yeniden bakınca ağlamaya başlamıştım.

Annemle küçük teyzem beni hemen yatağın üstüne oturtup okşamaya, yanaklarımı öpmeye girişmişlerdi.

Annem sönük bir sesle babamın gittiği bir önceki sabahtan beri huy değiştirdiğimi, anlaşılmaz bir inatla surat asarak saatlerce gezindiğimi, çok sevdiğim bahçemi bile neredeyse iki gündür tekmeleyip durduğumu anlatıyordu. Saka kuşları için ekmek ıslatıp duvar üstlerine koymadığımı, yitirdiğim tosbağamı hiç sevmediğimi söylediğimi, daha neler neler yaptığımı sıralarken,

— Bahçesini mi tekmeliyor? demişti küçük teyzem. İşte bu çok tuhaf. Ah keşke bizler de çocukluğumuzu unutmasak...

O gün akşam yemeğine değin iki kız kardeş beni nazlatıp durmuşlardı.

Yatma vakti geldiğinde odama çıkmıştık.

Küçük teyzem katlı yatağını, tirşe rengi saten yorganını duvardaki gömme dolaptan alıp tam karyolamın dibinde kurmuştu.

Bana dönüp uzun uzun bakmış,

— Anneni üzme canım e mi. Biz seni çok, ama bildiğinden daha çok seviyoruz.

Sesi sönüktü, gözleri çok uzaklara bakar gibiydi.

Ben omuzlarımı silkmiştim.

O soyunurken alt perdede tuttuğu sesiyle, *Derdimi ummana döktüm asumana inledim* şarkısını hüzünlü bir yüzle söylemeye başlamıştı.

Onu dinlerken annemin karanlıkta kaldığını sanmıştım.

O aşağıdaydı o gece yukarıya hiç çıkmamıştı.

Odada babamı düşünüyor olmalıydı.

Yatağımda doğrulup, hâlâ ayakta olan teyzeme ne zaman radyoya girip oradan sesini dünyaya duyuracağını sormuştum.

Gülüvermiş, uzanıp çenemi okşamıştı.

— Dünyaya ha? Bakınız şuna neler de biliyor. Şimdilik eve dikişle yardım icap ediyor. Fakat önümüzdeki ay muhakkak

imtihanlara gireceğim. Senin gibi talebe olacağım. Bu sene ikimiz de mektepli olacağız. Ne iyi değil mi? Kim bilir neler neler olacak?.. Dünyaya ha? Canım benim.

Sesinde o güne değin duymadığım güçlü bir çınlayış belirivermişti.

— Ben de susayım da uyuyalım. Yarın hayatının en güzel günlerinden biri olacak. Tabii bizim hayatımızın da. Hayırlı rüyalar gör bakalım. Sen daima çok rüya görürsün bilir misin? Konuşmaya yeni başladığında rüya gördüğünü söylemiştin bize... Çocuk, ah çocuk.

O zamanları hiç anımsamadığımdan ne düşler görmüş olduğumu da bilemezdim.

Yorganımı tepeme çekip sabun kokusuyla içimi doldurduktan sonra yatağımın ısınan yumuşaklığıyla kaplanmıştım.

Birden bizim bahçeye doğru inen koskocaman bir güneş beliriyor. Yaprakları, dalları, taş örgülü duvarları, tüm ağaçları sarı keskin ışıklarına beleyerek dolaşıp duruyor.

Başı gümüş sorguçlu dört saka kuşu güneşin saçaklanan som altından demetlerine oturmuş, sorguçtan teleklerini titreterek peş peşe ötüyorlar.

Birden Nagehan Teyzem ortaya çıkıyor.

Üstünde silme inci işli arkasında yakuttan iki çatallı kuyruk uzayan tülden tuvaletiyle benim göğe karışan ağacıma doğru yürüyor.

Tuvaletinin camdan kuyruklarını tutan kristal kanatlı, zebercetten iki kumru giyimin yakuttan yapılma uzantılarını birbirine vurarak çın çın çınlatınca küçük teyzem şarkıya başlıyor.

Kumrular da insan sesi çıkararak ona katılıyorlar.

Yan evin damında bu yaz gittiğimiz Miltiyadi Aile Gazinosu'nun şarkıcıları sıralanmış, hanende Nagehan'a eşlik ediyorlar.

Bahçemizi tümüyle kaplayan bu altın eriyiği oynaşan ışığın içinde salt tek bir izleyici var.

Boyasız tahta bir iskemleye oturmuş o.

Kara giyimli.

Hanende Nagehan'ın söylediği şarkıları büyük bir istekle arasız alkışlıyor.

Ben yeni önlüğüm, boyumca ak tafta kurdelalarım, ak yakamla koşarak bu tek dinleyicinin önüne geçiyorum.

"A, bakın bakın! Benim Kerim Ali Dayım gelmiş, yaşasın! Ver elini öpeyim biricik dayıcığım.

Sen de benim gibi ağaçları seviyorsun.

Bak bu benim ağacım, al senin olsun" diye bağırıyorum.

O bana bakıyor, konuşuyor benimle, derinden gelen güzel bir sesi var.

"Evet küçüğüm, evet. Ağaçsız, şarkısız hayat mı yaşanır."

"Bizimle mi oturacaksın, oturacaksın değil mi dayıcığım, ha artık!"

Birden sessizlik kaplıyor çevreyi.

Çalgıcılar, hanende Nagehan, kristal kanatları tüm renklerin yalımlarıyla süslü zebercetten kumrular, tek durmaz dört saka kıpırtısız öylece.

Güneşin ışıkları alçalmış, yatışmış gibi.

"Sizin şu üst katta kalabilirim" diyor Kerim Ali Dayım.

Dönüp çatı altından uzanan balkona bakıyoruz.

Tahtadan, oygulu üst saçaklarının yarısı kopuk.

Kapı lentolarının liflenip yer yer çöktüğü görülüyor.

Mutfak penceresinin dibinden uzayan asmanın kavrulmuş dallarının salt oraya varan bölümünde su yeşili zümrütten yapılma dolgun, saydam, sık üzüm hevenkleri sarkıyor.

Çatının komşu bahçeye bitişik güney yönünde kırık bir rüzgârgülü var. Artakalmış iki üç parçası arada gıcırtılarla dönüyor.

"Onu baban, enistem yapmıştı" diyor Kerim Ali Dayım. "Lodos olduğunda güzel sesler çıkarırdı. Lodosu sever. Fakat karayelden yıldız poyrazdan hoşnut değildir, hırpalanır. Bambaşka güzeldir çocuğum çatı. Kadife bir kutu gibidir. Saklar her şeyi. Bir tamir ettirebilsek. Hayatımızdaki saadet benim yüzümden atıl kaldı. Fakat bir iyileşsem..."

"E, sen iyileştin ya Kerim Ali Dayıcığım. İşte konuşuyorsun. Hep öyle demediler mi? 'Ah bir konuşsa, ah bir konuşsa' demediler mi?"

Arkasını dönüyor bana Kerim Ali Dayım.

Güneşin parıltısı birden çakıntılarla akkorlaşıp bakılamaz oluyor.

Ötüşmeler, şarkılar kaldıkları yerden devam ediyorlar.

Mutfak kapısının çerçevesi içinde, annemle babam düğünlerindeki giyimleriyle beliriyorlar.

Babam annemin duvağını sıyırıp ağzından uzun uzun öpüyor.

Öfken yine beliriyor.

Terlemeye başlıyorum.

Onlar hâlâ sımsıkı birbirlerine sarılmış öpüşüyorlar.

Annemin parmaklarından ibrişimden olma değişik renkler akıyor.

Annem birden çıplak oluveriyor.

Göğüsleri iri, gergin, pembe uçları sivrilmiş; göbeği çukur, nemli; beli bir sarmaşık gibi ince.

Kalçalarının yuvarlağına dek bacakları yılan dokusu gibi kat kat kabuklu.

Önü, çiş ettiği yeri yanar döner tavus tüyleriyle örtülü.

Her kıpırdanışında pırıltılı göğüsleri dikleşip arasız titriyor.

Çatıdaki rüzgârgülü dönmeye başlıyor.

"Kerim Ali Dayım konuştu, biliyor musunuz?" diye bağırıyorum gelinle damada bakmadan.

Tahtaları koflaşmış küçük balkonda dedemle ninem duruyor.

Balkon kapısının kesme camları güneş vurdukça yedi renk alıyor.

Kimse beni duymuyor gibi.

Ağacıma çıkma merdivenimin dibinde Miltiyadi Aile Gazinosu'nun şarkıcı kadınlarından birini görüyorum.

Onu tanıyorum.

Ortadan ayırdığı donuk kara saçları, çökük yanakları, Beyoğlu taşlarıyla bezeli kocaman yaka iğnesi olan hanende bu.

Nagehan Teyzeme arada bakarak ağlıyor.

Gözyaşları bir kaynaktan boşalıyor gibi kesintisiz. Önce göğsüne oradan dizlerinde kavuşturduğu ellerinin tırnakları kan rengi boyalı, damarlı, kuru avuçlarına iniyor damlalar.

Küçük teyzem kadının ağlamasından kurtulmak isterce yanındakilerle birlikte ağacın en üst noktasına doğru hızla tırmanıyor.

O yükseldikçe kara giyimli kadının ağlayışı hüngürtülere dönüyor.

Hanende Nagehan bahçeler arasındaki en büyük ağaca, kara meşeye yönelip onun serin nefti derinliklerine dalıyor.

Arkasından bir süre daha tuvaletinin uzanan kuyruklarını tutan kristal sırtlı kumrular görünüyor.

Sonunda da birlikte uzayan dalların içinde yitip gidiyorlar.

Çevrem güz rengini almış yapraklarla dolu.

Babamla anneme dönüyorum, olanları gördüler mi diye.

Bahçede kimseler yok.

Bir ben, bir de Kerim Ali Dayımın demin oturduğu o dayanıksız tahta iskemledeki zayıf şarkıcı kadın var.

Bu kez için için ağlıyor. Gözyaşlarını kara dantelli mendiliyle siliyor.

"Görüyor musunuz şarkıcı bayan" diyorum ona, "çok ünlü hanende Nagehan Hanım kuşlarıyla sarayına çekildi."

Kadın susuyor.

"Söylesenize bayan peki siz niçin durmadan ağlıyorsunuz?"

Dudaklarına götürdüğü işaret parmağıyla beni sessizliğe çağırır gibi başını iki yana sallıyor, ardından çitlenbikle kara meşenin tüm bahçeleri dalga dalga kabararak kucaklayan derin koyuluğunu ürküntüyle gösteriyor bana.

"Hepsi oraya gittiler" diyor. "Ne kadar yalnızız... Kederden öleceğim."

Birden yerinden kalkıp kibirli bir duruşla şarkı söylemeye başlıyor.

"Şarkı söylemeyin bayan," diyorum, "istemiyorum."

"Peki çocuğum susuyorum, sustum işte. Zaten Kâmil Kadabra Bey'in sahnesi geldi, bakınız işte onu çağırıyorlar."

Eğilip beni yanaklarımdan öpüyor, teni kupkuru, üstünde bir kükürt, bir rutubet kokusu var.

"Mektep vaktidir," diyor, "sen olanların hepsini unut, e mi yavrum. Bizleri de unut. Sen her şeyi muhakkak unut e mi..."

— Uyan bakalım. Niye gözlerin ıslak senin? Vakit geldi anca hazırlanırız. Hele ilk gün hiç gecikmek olmaz.

Yatağımdayım.

Küçük teyzem üstüme eğilmiş.

Tavandaki kuru asmayı sıyırarak oradan çizgiler alan sabahın ışık oyunları henüz solgun.

Çok erken olmalı.

Aşağıda annemin şarkı mırıldandığını duyuyorum.

Fanilamı değiştiren küçük teyzem, "Bugün sahiden sevincinden şarkılar söylüyor anneciğin," diyor, "mesut olduğundan."

Kahvaltı bitene değin ikisi de mutfakta seyirtip duruyorlar.

Annem aç kalırım kuşkusuyla lokmalarımı sayıyor.

Törensel bir özenle okul önlüğümü giydiriyorlar.

İkisinin de gözbebekleri buğulu, birbirlerine hiç bakmıyorlar.

Onların giyinmesini bekleyeceğimi sanırken hazır olduklarını görüyorum. Sabah uyanır uyanmaz güzel saçlarını bile biçim vererek özenle taramışlar.

Dışarda sabahın serinliği yavaş yavaş kırılıyor.

Bir karga sürüsü bağırarak üstümüzden geçiyor.

Okulun caddeye köşeleme oturmuş, hemen görülen çarpıcı büyük bir yapısı var. Kurşun rengi dört katı geniş yayımlı bir bahçede yükseliyor. Öğrenci girişi yanda. Arka bahçesi ağaçsız. Ön girişinin bitiş noktaları yarım oval yuvarlaklarla kesilen ana kapısının üstündeki boşlukta yazılı bir alınlık tablası var. Bu kapıya ulanan ikili geniş merdivenleri mermer. Merdivenlerin açıklığındaki düzenli çiçek tarhındaki uzun direkte büyük, al bir bayrak asılı.

— Hiç esinti yok, diyor annem. Sanki yazdan kalma birgün. Yüreğim ağzımda ah Nagehancığım, bir bilsen...

— Abla sen de... Yapma ama ne olur. İşte çok güzel bir ilk gün. Her şey hayırlı olacak, emin ol.

Okula yeni başlayanları getiren büyüklerin çoğunluğu anneler. Arada, bir iki baba da bu uğurlamaya katılmış.

Ben önlüğümün bolluğu içinde rahatım. Başımda çok güzel olduklarını düşündüğüm ak kurdelalarımla kıpırdamadan duruyorum.

Bahçenin soluna düşen kum havuzunun ne olduğunu sorduğumda küçük teyzem bana sokularak "Oynamanız için, görüyorsun canım" diye yanıtlıyor.

Sevinivеriyorum.

Okulun arka yüzünü neredeyse pencereler kaplıyor. Dikdörtgen çift kanatlı büyük pencereler dizisinin alt katının orta noktasından büyük bir kapı açılıyor bahçeye. Kapının tümüyle kucakladığı yayımlı mermer sahanlıkta kır saçlı, tıknaz bir kadın elinde bir kâğıtla duruyor. Onun oraya ne zaman geldiğini kestiremiyorum.

Bahçenin dört bir yanını kaplayan inip çıkan uğultu, anında kesiliyor.

Kır saçlı kadın birkaç basamak inerek tam ortada duruyor. Kalabalığı bakışlarıyla kısaca tarıyor, ardından herkesi denetleyen ölçülü bir gülümseyiş gönderiyor kalabalığa.

— Günaydın çocuklar, günaydın sayın veliler! diye söze giriyor.

Sesi kalınca, gür, pürüzsüz, sözcükleri tane tane.

— Yeni bir ders yılına başlamamızın kıvancıyla hepinizi selamlıyorum. Bakıyorum okula yeni yazılan öğrencilerimizin kiminin gözleri yaşlı. Oysa bu irfan yuvası unutmayınız ki ikinci bir evinizdir. Öğretmenleriniz de anneleriniz babalarınız olacaktır...

Arkamızda duran bir kadın yanındaki arkadaşına, "Müdire Hanım harikadır. Çok disiplinlidir" diyor. Sesine vuran çekingenlik belirgin.

Bayrak töreninde okula yeni gelenler henüz öğrenmedikleri marş bitene değin kıpırdanıyorlar.

Büyükler onların başlarını okşayarak düzgün durmalarını sağlamaya çalışıyor.

Okulun bu denli çok çocukla dolu olacağını bilmediğimden çevremdeki bu yeniliklere uzun süre dikkatimi veremiyorum.

Büyüklerimizin ayrılmasının zamanı geldiği duyuruluyor...

O ana değin çantamı taşıyan annem beni sıkıca bağrına basıp öpüyor. "Haydi canım!" diyor, "haydi güzelim!"

Ardından küçük teyzem kucaklıyor beni. Hafif terlemiş, onun kokusunu içime çekiyorum.

Annem yeniden beni sarıp, "Haydi biriciğim," diyor, "çantanı tut. Biz seni akşam almaya geleceğiz. Çantana koyduğum bir iki şey var. Öğle arasında onları ye. Sonra sana güzel bir yemek sepeti de alacağız."

Birden korkuvermiştim.

Akşamın uzun saatler sonra gelebileceğini seziyordum.

"Akşam mı?" dediğimde iki kız kardeş aynı sözcükleri sıralayıp, "Saat üçte, akşam sayılmaz" demişler, güneş daha yüksekken eve döneceğimi, ağacıma çıkacak zamanımın bile olacağı yanıtını vermişlerdi.

Onların sabahtan beri bir gözyaşı nemini taşıyan gözlerini bir iki adım uzaklaştıklarında daha da açık görebiliyordum. Ağlıyorlardı ama yüzleri mutluydu.

Ben onlara doğru gitmek üzereyken genç bir kadın omzumdan tutarak,

— Fakat anneler gitmeli artık, değil mi yavrum? Haydi, seni sınıfına götüreceğim. Sıraya gir bakayım.

Demin kır saçlı kadının belirdiği o koca kapıya doğru omzumdan tutarak beni yönlendiren solgun yüzlü, kalın bacaklı kadınla yürüyordum.

Bir daha arkama bakmamıştım.

Tüm çocuklar o kapıdan girip çok yüksek tavanlı, uzun bir geçenekte sırayla duruyorlardı.

Bu kurşun rengi girişte sıralanan odaların ortasındaki yüksek kapılı odanın iki yanında büyük saksılarda devetabanları vardı. Onlar da koyu kurşun rengine dönüşmüşlerdi. İkinci kata çıkıldığında ilk başlayanları ayrı noktalara yönlendirmişlerdi.

Girdiğimiz sınıfta, kapının hemen yanında koca bir karatahta asılıydı. Tahtanın yanındaki boşlukta renkli krepon kâğıtlarıyla bezeli bir kartona yeni yılın başarılı geçmesi için çalışmanın zorunlu olduğunu belirten bir şeyler yazılmıştı.

Ben onları okumaya çabalamıştım.

Üç eşit aralıkta dikine dizilmiş tahta sıraların tam karşısına öğretmenin masası konmuştu. Masada kalemler, büyük bir dosya, mürekkep hokkaları bir de boş çini vazo vardı.

Bizleri dersliğimize sokup işaret ettiği yerlere oturttuktan sonra hep aynı anlamı taşıyan yüzüyle hepimize dikkatle bakan kadın,

— Şimdi kıymetli öğretmeniniz Neriman Şimşek öğretmen gelecek. O içeriye girdiğinde hep birlikte ayağa kalkıp 'Günaydın öğretmenim, diyeceksiniz, demişti. Oturun denmeden sakın oturmayınız. Bunları daha pek çok önemli şeyi de bugünden başlayarak öğrenmeliyiz. Elbette öğreneceğiz de.

Kapı açılıp içeriye öğretmenimiz girdiğinde düzenli olmasa da tümümüz ayağa kalkmıştık. Çantalarımız sıraların yanındaydı. Kalkarken kimimiz onları düşürmüştük.

— Çantalarınızı sıralarınızın içine koyacaksınız. Dağınıklık istemem. Düzenli olmayı muhakkak bileceğiz. Birbirimizi daha iyi tanıdıkça da bütün bunları aksatmadan yapacağız.

Bu kadınlar birbirine benzeyen ses tonlarıyla, aynı vurgularla konuşuyor eş devinimlerle davranıyorlardı. Gözlerinden, seslerinden, bakışlarından uzaklaştırıcı bir şeyler geçiyordu bulundukları ortama.

— Şimdi yoklama yapacağız. Kimin numarasını, adını, soyadını okursam o doğrulup, 'Buradayım öğretmenim' diyecek. Bu her ilk derste yapılacak, unutulmasın. Eğitimde devamlılık, işte bu çok çok mühimdir.

İki ortalı çizgili defterimi, Alfabemi, sivriltilmiş kurşunkalemimi, kapağı sürgülü tahta kalem kutumu sıramın önüne dizmiştim.

Onları orada topluca görmek çok hoşuma gitmişti.

Bu, sabahtan beri içimde uç veren yabancılığı yok ediyordu. Ardından sınıf girişinin tam karşısını kaplayan yüksek pencerelere dalmıştım.

Söveleri sağlam, içerlek girintileri günboyu oturulup dışarıyı izlemeye elverişli genişlikte camlardı bunlar.

Kanatlar üstten, alttan ayrı açılan dört parçadan oluşuyordu. Çerçevelerin geniş olukları tavana doğru okulun ön ana giriş kapısı benzeri yumuşak bir ovallikle bitiyordu.

Son dördüncü pencereye düşen oynak gölgeler bir ağaçtan geliyor olmalıydı. Demek ki bizim sınıfın bir bölümü görmediğim ön bahçeye dönüktü.

Orayı çok merak etmiştim.

Annemle, küçük teyzemle okula gelirken çevreme hiç bakmamıştım.

Bunun onları üzdüğünü sezinledikçe de bakmamayı sürdürmüştüm.

Acaba ne ağacı olabilirdi bu?

Sessizce doğrulup pencereye yönelmiştim.

Sonra büyük bir çabayla kendimi nişin içine çekmiştim.

Koca bir mavi çamdı.

İğneleri camı okşayıp geçerken tıs tıs diye sesler çıkarıyordu.

Çamların mevsimler boyu yeşilini koruduğunu da o kış öğrenecektim.

Dallar ışıklarla birlikte kıpırdıyordu.

Arkamda birden bir bağırtı duymuştum.

Annemle küçük teyzem gitmeden önce karşılama konuşmasını yapan kır saçlı kadınınkiler gibi belirgin sözcüklerden oluşan bu öfkeli bağırtı giderek yükselmişti.

Sınıfa dönüp baktığımda öğretmenin olduğu yerden dimdik bana bakmakta olduğunu görmüştüm.

Bir eliyle de sürekli beni gösteriyordu.

— Ne yapıyorsun sen orada? Adını, soyadını, sınıf numaranı bilmiyor musun? Diyelim ki numaranı daha ezberlemedin. Adına, soyadına ne demeli peki? Onları da bilmiyorsan artık! Acayip...

Tüm çocukların yüzlerinde giderek genişleyen gülüşleriyle oturduğum yere, bana çevrikti gözleri.

Sıra arkadaşım olduğunu söyledikleri kız tıpatıp üstüne göre yapılmış önlüğüyle beni pencere içinde görmekten mutlu olmuş gibiydi.

— Ne işin var bakayım camın içinde senin? Bu hal görülmemiş bir şey. Ders sırasında sınıfta başıboş gezilir mi? Söyle bakayım şimdi, derhal söyle. Adını, soyadını duyup niçin buradayım demedin? Niçin?..

Ben nişten hızla kaymaya çalışırken açılan kurdelalarımdan biri yere düşmüştü.

Sırtım terliyor, ellerim titriyordu.

— Doksan üç Şemsigül Şehrazat Debrecenli diye yeniden bağırmıştı öğretmen.

Alnımdan inen teri sileyim derken ikinci kurdelam da açılmıştı. Elimde kurdelalarımla sırama döndüğümde öğretmen sözlerini yineleyerek masasından hızla kalkarak, yanıma gelip yüzüme eğilmişti. Elinde tuttuğu kâğıdı arasız sallıyordu.

— Sen adını bilmiyorsun öyle mi? Sana nasıl seslenirler peki? Görülmemiş şey, daha neler. On yıllık öğretmenliğimde böylesine hiç rastlamadım. Adıın neee... çocuuuk! Söyle bakayım haydi...

Bu kez sınıfta herkes gülmeye başlamıştı.

Arkadan bir oğlanın, "Arkadaşımız adını bilmiyor" açıklamasını öğretmen, "Sus bakayım sana sorulmadı" diye kesmişti.

— Doksan üç Şemsigül Şehrazat Debrecenli, bak bu sensin sanırım. Kaydın böyle yapıldığına göre. Sana bunca tantanalı adı takan ebeveynin bir de öğretmeyi bilseydi... Nereden çıkıyor bütün bunlar?.. Bu namlar, sanlar...

Sınıftaki çocukların adlarını o gün, azarlandığım an ezberlemeye başlamıştım. Sıra arkadaşım Suna Hekimoğlu'ydu. Arkamdaki erkek çocuğun adı Ercan Serhatlı. Onun yanındakinin Timuçin Elverdi'ydi.

Sınıftaki adlardan hiçbiri benim olduğu söylenene benzemiyordu.

Ders arasında bol önlüğüm, çözülmüş kurdelalarım, çantamdaki paketlenmiş öğle yemeğimle yapayalnızdım.

Çocukların kum havuzunda oynamaya girişmeden önce bana uzun uzun baktıklarını, onlara arkamı dönsem de sırtımda bir sıcaklık olarak duyumsuyordum.

O gün öğleden sonra öğretmen ikinci sıradaki yerimi değiştirip beni en arkadaki beşinci sıraya almıştı.

Çam ağacına daha yaklaşmıştım.

Penceredeki dokunuşlarını daha iyi işitiyordum.

Dönüp ona bakamayacağımı, istediğim anda sınıfta dolaşamayacağımı öğrenmiştim.

O ilk büyük azarlanmadan sonra öğretmenin anlattıklarına duyduğum ilgi yitmişti.

Dışarıda yankılanan bir kapının çarpışı, merdivenlerden hızla inen topuk seslerinin arasına karışan buyurucu ünlemlerin kesilmesiyle beliriveren dış sessizlik, okulun koyu kurşun rengiyle örtüşüp beni sarıyor, yerimden uzaklaştırıyordu. Öğretmenin tekdüze anlatışını bölen bir vapur sesini, peş peşe gelen tren düdükleri silip yok ediyordu.

Zil çaldığında sonsuz bir genişlikten oluştuğunu sandığım o loş çıkışta yeniden duraksamıştım.

Çevremdeki her şeyin olağanüstü büyüklüğünü ikinci kez ayrımsayınca ağlamaya başlamıştım.

Çocuklar itişerek bahçeye koşarken okula ilk gelenler şaşkınlıkla aynı yerde bekleşip duruyorlardı.

Önden birçok düğmeyle iliklenmiş, ağarmış kırçıl bir önlük giymiş kısa boylu tıknaz bir adam gelerek durmuştu karşımızda. Yeni başlayanların kümelendiği noktayı işaret edip,

— Haydisenize, demişti. Acemiler, haydisenize. Nah işte bahçe kapısı. Hele görülmeyecek gibi mi? A bebecikler, haydisenize!

İki yanı saksılı odanın kapısı açılmış, sabahki konuşmayı yapan Müdire Hanım, o dik duruşlu kadın başını uzatarak, "Yûşa Efendi, bu yeniler hâlâ mı burada? Çıkar çocukları bahçeye bakalım, haydi çabuk" deyince, Yûşa Efendi gözlerini kırpmaya başlamış, bizi yederek dışarı çıkarmıştı.

Yükselen güneşin gölgeleri silen ışığıyla belenmiş kum havuzuna gitmiştim.

Havuzda birkaç oyuncak kürekle paslanmış büyük bir çinko kova vardı. Oyuna katılmamıştım, orada dikilip durmuştum.

Yakındaki denizin tüm sesleri duyuluyordu. Martıların çığlıkları, vapurların kısa sesleri, limana giren büyük bir geminin tok, uzun sesi günü ağırlaştırıyordu.

Tüm bu gürültüler okulun bahçe duvarlarını aşarak bana ulaştığında o ağlama isteği yeniden göğsümü zorlamıştı.

Ders zili çaldığında kırçıllanmış önlüklü adam bizi önüne

katarak dersliklere dağıtmaya başlamıştı. Onun gibi giyinmiş bir kadın başındaki örtüyü alnından geçirip terini silerken geçenekte biriken bizleri süzüp,

— Bunlar da bu senenin yenileri ha, Yûşa Usta, demişti. Pek de sübyanlar hele... Yemekhaneyi iyice pakladım.

— İyi iyi, demişti Yûşa Efendi. Hadi tez ol! Günü bitirdik sen daha ilk kattasın Habibe Kadın. Müdire Hanım demin bir sıkıladı ki sorma. Her yer temizlikten cam olsun, işte o kadar dedi. Parlasın demeye getiriyor hani.

Müdire Hanım'la konuşurken takındığı söz dinleyen uslu duruşu tümüyle değişmişti Yûşa Efendi'nin. Dik, buyurucuydu konuşması.

Yerleri silen kadın onu yanıtlamadan dinliyordu.

Büyük geçeneğin sola açılan merdivenlerinden uçarca inen genç bir erkek hızlı adımlarla çevrede kimseler yokmuş gibi yürürken Yûşa Efendi birden toparlanıp dimdik durarak selam verircesine baş eğmişti.

Genç erkek geçeneğin sağ ucundaki yukarı kata eklemlenen ötekinin eşi hareli mermer merdivenlerin ilk basamaklarında aniden durarak arkasına dönmeden,

— Biraz sonra 5-A'ya uğra Yûşa Efendi. Müdire Hanım'dan alacağın bir dosya var onu derhal bana getir, diye seslenmişti.

Sesi derin, etkileyiciydi. Yüksek tavanlarıyla bitişen duvarları alttan yarı mermer kaplı geçenekte sesi bir süre yankılanırken genç erkek görünmez olmuştu.

Yûşa Efendi duruşunu bozmadan,

— Peki efendim, demişti. Peki öğretmen bey, peki Kaya Bey. Küçükleri salayım tez kopar gelirim.

Yûşa Efendi gözlerini yeniden kırpmaya başlamıştı.

Yerime oturduğumda değişen sıra arkadaşıma dönmüştüm ilk kez.

Benim önlüğümün benzeri bollukta dikilmiş önlüğüyle kıpırtısızdı. Saçları birkaç eski yara izini açıkta bırakacak denli tıraş edilmiş bir oğlan çocuğuydu. "Adın ne?" demiştim. Çocuk eğik başını ürkerek kaldırıp sarı ela gözlerini alan derin bir kederle bakmıştı bana. Yüzü pul pul kabukluydu, dudaklarının aralığından ayrık ön dişleri görünüyordu.

— Ben buradan değilim a kardeş. Adım Mikail, baba adımsa Sohban. Sekizimdeyim, okumaya ziyade geç kalmışım.

— Sen benim adımı biliyorsun değil mi? Öğretmen bağırarak söyledi ya sabah, demiştim.

— He ya, duydum, uzundur ama ne zararı var. Bana sorarsan âlâdır, demişti.

Sıra arkadaşımdan hoşlanmamıştım. Çirkin, aptal bulmuştum onu. Biraz daha yana kaymıştım oturduğum yerden. Mikail Sohban hemen tahtaya bakmaya başlamıştı.

— Oradaki yazıları okuyabilir misin? demiştim. Ben her yazıyı okurum, önceden öğrendim. Babama gazete bile okuyorum.

Mikail yüzümü arayarak yeniden bana dönmüştü. Benim de ona bakmamı istediğini duyumsadığımda omuzlarımı dikleştirip öğretmenin alfabenin harflerini sıraladığı tahtaya çevirmiştim yüzümü. Harfleri sökmeyi sürdürüyordum. Kendim bile duymakta zorlandığım yinelemelerime, camı okşayan çam pürçeklerinin hışırtısı karıştığında olduğum yeri yitirdiğimi sezmiştim. Öğrencilerin tebeşirle yazılan harfleri aynı anda söyleyişlerinin tekdüzeliğiyle beleniyor, uyuşukluğu andıran bir dalgınlığa kayıyordum.

— Doksan üç Şemsigül Şehrazat Debrecenli, müzik dersinde değiliz. Nannara naanaralarını kes bakayım, diyen sesle birden kendime gelmiştim.

Öğretmen tepemde durmuş elindeki tebeşirle havada bir şeyler çizerek bana bakıyordu.

Tebeşir tozuna karışmış, yeni ütülenmiş temiz çamaşır kokusu hafif bir pudra kokusuyla örtüşüp soluk aldığım havayı dolduruyordu.

— Çocuğum burası okul. Bu ilk günümüz elbette, fakat görüyorsun ki arkadaşların pekâlâ öğreniyorlar. Ya sen? İlk derste camlara çıkmak, adını bilmemek, öğleden sonra da şarkı türkü, daha neler... Dik otur bakayım, kendine gel! Sesimizi de keselim. Ezbere geç sen de...

Son derse kadar sırada kıpırtısız oturmuştum.

Öğretmeni dinleyemiyor yine de onun yüzünü, bakışlarını kaçırmamaya özen gösteriyordum.

Akşam eve döndüğümüzde bir daha okula gitmek istemediğimi söyleyip annemle küçük teyzeme yalvarmaya karar vermiştim.

Babamın nerelere gittiğini atlas denen şeye bakarak ben de çözebilirdim.

Nasılsa okumayı biliyordum.

Böylece bu güz başı beni ikide bir yoklayan alışık olmadığım ağlamalarımın da kesileceğini sanıyordum.

Okulu sevmemiştim.

Annemle küçük teyzeme hiç benzemeyen, hatta onları zerre kadar andırmayan bu kadınlardan korkmuştum.

Evet bir tek o katlar arasındaki güzel, sarmal, süslü merdivenlerden uçarcasına inip çıkan Kaya öğretmen dışında buradakilerin tümü ürkütücüydü.

İlk okul günümün ders bitiminde beni almaya geldiklerinde kurdelalarım hâlâ elimdeydi. Onları hiç bırakmamıştım ki.

Önlüğümün öndeki ve arkadaki dört plikaşesi alabildiğine buruşmuştu.

Akan yaşlarımı nasıl silmişsem yanaklarımda kir yolları vardı. Önlüğümün kollarını kısalttıklarını söyleseler de çantamı tutan elim kol ağzının içinde kayboluyordu.

Okulun kapısında bu sabahtan beri üstlerine yerleşen aynı çekingen duruşlarıyla annemle küçük teyzem bekliyorlardı.

Bazı çocukları Yûşa Efendi'yi anımsatan adamlar alıyorlar. Çocuklar çantalarını vermiyor, onları ikide bir tekmelemeye kalkıyorlardı. Okula yeni başlayanları götürmeye gelen birkaç genç kadın annemle teyzemin önüne geçerken aralarındaki konuşmayı sürdürüyorlardı:

— Adadan erken indik sayılır. Yaz uzun süreceğe benziyor. Fakat hafta sonları gidilebilir.

— Biz de daha kapatmadık köşkü...

Dantelli mendillerini arada çıkarıp burunlarına nazlı nazlı bastıran bu genç kadınların giyimleri ilk bakışta göze çarpmasa da, çerçevesi çok taşlı kol saatleri, yüzükleri, ayakkabılarının incecik topuklarının üstünde duruşları, davranışları başkaydı, değişikti.

Annemle Nagehan Teyzem yüzüme bakar bakmaz bir ağızdan, "Neler oldu?" diye sormuşlardı. Sonra birbirlerini beklemeden konuşmalarını sürdürmüşlerdi:

— Nasıl kolayca okuduğunu öğretmenine gösterdin değil mi? Şaşırmıştır o da.

— Niçin yüzün topraklanmış?

— E, bunu bilmeyecek ne var. Kum havuzunda oynamıştır afacan, Şahsenem Abla.

— Doğru Nagehancığım. Kimlerle arkadaş oldun, çok meraktayız?

— Evde anlatacak birer birer bize, acele etmeyelim ablacığım, sabır...

— Sana bugün en sevdiğin yemekleri yaptık. Köfteyle patates kızarttık, sütlaç, daha neler neler.

— Bak naz edip susuyor...

— Nagehancığım, eh büyüdü mektepli oldu görmüyor musun?

— Yağma yok, ben de yarın musiki imtihanına giriyorum dünyaya şarkı söylemeye başlamak için... Hani dememiş miydik?..

İki kadının soluk soluğa süren konuşmaları başımı döndürmüştü.

Yürürken bacaklarımın yerden kesildiğini sanmıştım.

Onlar hiçbir şeyi ayırt etmiyor, her ikisi de sürekli gülmeye çabalıyorlardı. Güzel yüzlerini sarmaya başlayan kaygı okulun ilk günü için giydikleri emprimelerinin renklerini, gözlerinin harelerini koyultuyordu. Saçlarını silkip duruyorlardı. Kalçalarının dolgun değirmiliğini ortaya koyan eteklerinin verev kesimine karşın görüntüleri bir buğuyla kaplanıyor gibiydi.

Annem niçin yaptığını anlayamadığım bir ivecenlikle çantasından çıkardığı mendiliyle nar rengi dudak rujunu silivermişti.

Nagehan Teyzem bir an ablasına bakmış, sonra gözlerini ondan kaçırarak başını iki yana sallamıştı.

Eve girdiğimizde annem doğru yukarı koşup elinde ak bir tülbentle aşağıya inerek bunu sırtıma koymaya kalkınca küçük teyzem,

— Ablacığım çocuk terli değil ki. Hava hâlâ ılık. Dikkat ettinse okuldan çıktığından beri elleri soğuk, demişti.

— Doğru. İkindi oldu da bak serinlemedi ortalık. Üşüttü mü yani? Ne bileyim Nagehan... Onu öyle küçücük, bir başına, kocaman demir kapının önünde bekler görünce yüreğim titredi. Henüz çok küçük değil mi? Parmak kadar bir şey. Sanki o yüz odalı binada yalnız, yapayalnız.

— Neler söylüyorsun abla aaa... Çocuğu vallahi daha da ürküteceksin. Nedir bu laflar...

Okşayarak öperek okul giysilerimi çıkardıklarında oturma odasındaki kanepeye tırmanıp sokağa bakmaya başlamıştım. Okulu yeniden gözümün önüne getirmek istiyordum. Belki de ikinci yaz gelene değin istemesem bile gideceğim o yeri. Hiç tanımadığım o insanları. Bizimkilere hiç benzemeyenleri.

O gece yatağımdayken nedense küçük teyzemin yüzüme ikide bir eğilip dikkatle baktığını görmüştüm. Ona gülümsemiştim.

— Bir taneciğim daha ilk gün. Alışırsın, sen akıllı bir kızsın.

Gözlerimi ondan kaçırıp,

— Annem başka bir çocuk yapsın, demiştim. Onu yollasın okula, ben bir daha gitmek istemiyorum.

Nagehan Teyzem bir şeyler söyleyecekmişçesine dudaklarını kıpırdatmış, ardından susuvermişti. Tavanda sanki salt onun görebileceği bir şeyler varmış gibi oradaki bir noktaya dalıp gitmişti.

Dışarıda birden başlayan rüzgâr çatı katının rezeleri gevşemiş kapısını sarsıyordu.

O yönden derinden derine garip bir ses gelmişti.

— Bak puhukuşu ötüyor. Bence hayırlı bir kuştur, demişti küçük teyzem. Biz sen doğmadan oralara çıkardık, çatı aralığına. Ne oyunlar oynardık. Biz de çocuktuk. Deden bu evi eline ne geçtiyse biriktirip almış. Anneannen de çeyiziydi, yüz görümlüğüydü nesi varsa her şeyini satmış. Ne güzeldir burası. Çok mesut günlerimiz oldu, bakma sen... Ağabeyimin, Kerim Ali Dayının da ne şen, uçarı buluşları vardı. Bunları düşündü-

ğümde kendimi çok yaşlanmış sanıyorum. Sen bizim biriciğimiz, kıymetlimizsin. Başka kardeşin olmayacak, olamayacak. Haydi şimdi uyu. Güzel rüyalar gör, rüyacı sultan.

Rüzgâr fırtınaya çevirdiğinde evin her yanından değişik sesler geliyor.

Duvarların dalgalandığını, tahta çatmalarının titreştiğini ilk kez duyuyorum.

Çatı gıcırtılarla kalkıp iniyor.

Eskilikten gevrekleşmiş tahtaların tozları dolduruyor havayı...

Genzim yanıyor.

Evimiz ulu bir ağaç gibi eğiliyor, katlanıyor.

Çatı aralığından ulanan şarkıyı andırır ağlama seslerinin dalgakıranın düdüğüyle örtüşen müziği ürkütücü.

Orada kim var, bu karanlıkta yakararak niçin ağlıyor?

Olanca gücümle bağırmak istiyorum.

"Bana bir atlas alın, babamın gittiği limanlara dokunacağım" diye bağırmalıyım.

Sesimi alabildiğine yükseltip Miltiyadi Aile Gazinosu'na dek duyurmalıyım.

Kerim Ali Dayımın beni çatıda beklediğini düşünüp hemen oraya seyirtmek istiyorum.

Karşımda Kâmil Kadabra'nın asistanı Matmazel Janin beliriveriyor.

Onu daha da tombul, iri gösteren kızıl, eprimiş peleriniyle.

Uçuşan pelerininden keskin bir sirke kokusu yayılıyor.

Matmazel Janin birden diz kırarak oradakileri selamlıyor. "Şimdi tavşanlar geliyor muhterem misafirlerimiz, bekleyin, rica ediyorum bilhassa onları alkışlayın" dedikten sonra kalın bacaklarının arasından beliren ak bir tavşanı yakalayıp havaya fırlatıyor.

Hayvanı ustalıkla tutup bize gösterirken tavşanın bir posta dönüştüğünü şaşkınlıkla görüyor, "Ah burnuna bir bakın, zavallıcığın burnu kâğıt gibi kurumuş. Ölü bu, ölü bu!" diye haykırmaya başlıyor.

Soluk alamıyorum.
Annemin konuştuğunu duyuyorum.
Söylediklerini anlayamıyorum.

Hamam tasında ıslattıkları sirke kokulu bir tülbenti alnıma bastırıyorlardı. Anneannemle annem yatağımın başında ayaktaydılar. Beni korkuyla süzüyorlardı.

— Ateşler içinde yanıyor, diyordu annem. N'oldu bu çocuğa söylesenize.

Anneannem, "Çocuk için çok sayılmaz bu ateş kızım" dediğinde, "Nasıl olur 39,5 az ateş mi? Eriyor baksanıza" diyordu annem. Anneannem onu, "Daha çok küçüktür demiştik size. Okul için acele ettiniz. Bir senesi yok muydu?" diye yanıtlayınca, "Ah keşke, ne bilelim. Öyle merak sarmıştı ki okumaya" diyordu annem. "Nagehan şimdi gelir değil mi anne? Doktor Abımelek Bey'in evi uzak sayılmaz, Yeldeğirmeni'nde. Neredeyse burada olurlar."

Anneannem yatıştırıcı, alçak bir sesle anneme yeniden bir şeyler söylüyordu.

Yüzleriyle birlikte seslerini de yitiriyordum.

Anneannem ne zaman gelmişti?

Tüm vücudum acıyordu.

Beni birden kucaklayıp sırtımı açanın kim olduğunu anlamaya çalışıyordum.

Seyrek saçları rüzgârdaymışçasına dağınık, sarı yuvarlak tel gözlüklerinin altındaki uçuk mavi gözleri doğrudan bana bakan, ama bakmıyormuş sandığım adamı görmüştüm.

Fitilli kadifeden solmuş kahverengi ceketi tütün kokuyordu.

Elindeki parlak madeni şeyin iki uzun ucunu kulaklarına yerleştirip sırtıma yuvarlak lastiği dayadığında, korkuyla ağlamaya başlamıştım.

— Hiç ağlayan bir çocuk değildi Bay Abımelek. Sizi temin ederim ki doktor bey, mektep meselesinden beri her fırsatta ağlıyor, demişti annem.

Sesi dağılıyordu, pürüzlüydü. Görüntüsü, gözleri, saçları tekdüze loş bir ışıkla yok oluyordu.

— Elektriği yakalım lütfen, demişti doktor. Sen de küçük hanım öksüreceksin kuvvetli kuvvetli. Çünkü icap eden budur. Anlayacağız acaba ateşiniz neden? Biliniz evet, çocuklar böyledir efendim. Birden ateşleri çıkar. Helecanlanmayınız. Büyükvalde de gayetle iyi bilir. Sizleri büyütmüş. Her şeyden nem kapar bu yavrular. Ağlamaları da iyidir, ciğerleri gelişir. Şimdi bu yaramazı iyileştirmeye bakacağız.

Sararmış işaretparmağı ile ortaparmağı arasına sıkıştırdığı kara dolmakalemiyle bir şeyler yazdığı kâğıdı anneme uzatırken reçeteyi gösterip, "Okuldan izin almanız şarttır, kuvvetlenmeden okula gitmemek şarttır" diyordu.

Kuvvet sözcüğünün üstüne basıp başını kararlılıkla sallayarak,

— Derslere bir zaman katiyen gitmemeli, cereyanda kalıp üşütmemeli, sıcak tutulup itina göstermeli, demişti. Öyle anlamışımdır ki mühim bir şey yoktur. Belki üşütme, belki küçüğümüz çok sıkıldı. Görmeye yarın uğrayacağım tekrar. Sabah ve akşam derecesini alacaksınız. Sakın unutmamalı. Bir yana da kaydediniz ateşini lütfen...

Bu konuşmalar sürerken üçünün arkasında duran küçük teyzem elindeki kapalı zarfı doktora uzatıyordu.

— Yarına kalabilir. Acele etmeyiniz. Yarın bu saatte uğramalıyım. Bu gece tavuk suyu konsome içiriniz. Kâfidir. Yarın, evet yarın takdim edersiniz, demişti Bay Abımelek. Kapı numarası 46'dır değil mi? Evet mi? Eh oldu...

Doktor herkesi başıyla selamlamış, üstten kapanan uzunca, yuvarlak kahverengi çantasına dolduruverdiği o parlak şeyleriyle hızla çıkmıştı odadan.

Nagehan Teyzem elinde zarfla kalakalmıştı.

— Almadı işte ablacığım, görüyorsun. Önceden hazırlamıştım. Vizitesini öğrenir öğrenmez.

— Buraların zengin muhitleri olmaktan çıktığını biliyor doktor, demişti anneannem.

Odada bir sessizlik oluvermişti.

Kimse kıpırdamıyordu.

Üç kadın birbirlerine bakmadan beni terden ıslanmış yatağımdan alarak kanepeye taşımışlardı.

Çarşafı, yastık yorgan yüzünü değiştirip yeni bir gecelik giydirip beni karyolama yatırmışlardı.

Geceliğim lavanta çiçeği kokuyordu.

Birden mutlulukla dolmuştum.

Üçüne de gülümsediğimde deminden beri yüzlerindeki nedenini anlayamadığım anlam, kapanıklık silinmemişti.

— Öyle demek istememiştim Şahsenem kızım, demişti anneannem fakirlik filana lafı getirmek değil benimkisi. Hani epeydir buralar...

— Ben hemen çıkayım, demişti küçük teyzem. Şu reçeteyi yaptırayım Altıyol Eczanesi'nden. Tertipler için uzunca beklersem sakın merak etmeyin. Şurubun birini derhal içsin demedi mi, Bay Abımelek? Doktorun üçüncü, en küçük oğlu Haim Abımelek, çocuk felciymiş. Yufka yürekli bir adam. Son hastasını yollar yollamaz, "Elbette yürüyeceğiz çocuğum. Taksi peşine düşmeyeceğiz. Şükür ayaklarımız vardır. Tanrı'ya da, onun üç peygamberine de her çalışan azamız için hamdetmeli" dedi. Çok utandım ben de, keşke yürümekten laf açmasaydım. Oğlunun belden aşağısı hiç tutmuyormuş. Kadıköy'ün en iyi hekimidir diyorlar, çocuk hastalıklarında. Hemen dönerim.

Kaç gün yattığımı bilmiyorum.

Babam ortada yoktu ya da gelip gitmişti.

Çoğunluk küçük teyzem başımdaydı.

Tuttuğu çizgili bir kâğıttaki işaretleri ezberlemeye çalışıyordu o. Bunu yaparken tıpkı hızla geçen birinci yazda gördüğüm hanende kadınlar gibi elleriyle dizlerine düzenli devinimlerle dokunuyordu. Bakışlarıyla beni arada denetleyerek soluklarımı dinlemek için arada yüzüme kuşkuyla eğiliyordu. O anlarda yoğun bir susku kaplıyordu odayı. Taşkömürü sobasının bir yanının kızıllaştığını, oradan dağılan sıcaklığın yüzümü okşadığını duyumsuyordum.

Uzaklardan gelen bir tren sesinin odaya ulaşmasıyla derin derin iç geçiriyordu küçük teyzem. Kaldığı yerden çalışmasına girişiyor, şarkının sözlerini seslendirmeye başlıyordu.

Sarahaten acaba söylesem darılmaz mı?
Darılmak âdeti bilmem ki çapkının az mı?
Sarahaten acaba...

Ondan yayılan teninin ılıklığına karışmış demli çaydan, sobanın üstündeki kuruyan portakal kabuklarından salınan sıcak kokuyla doluyordu oda.

Vücudum dinginlikle yeğnileşiyor, sanki tavana doğru yükseliyordu.

Küçük teyzem sesini en alt noktada tutarak şarkısını en ince iniş çıkışları bile atlamadan seslendirebiliyordu.

Çevremdeki her şey okşayıcı bir buğunun içinde ağır ağır salınıyordu.

Uykuyla uyanıklık arasında tatlarını sevmediğim şurupları içirirlerken günün hangi saati olduğunu kavramaya çalışıyordum.

Yarı örtük elişi tüllerin çiçek çelenkli desenlerinden sızan aynı değişmez ışığı görüyordum.

İçinde güneşin sarısının dolaşmadığı o donuk kış ışığını...

Bir kez galiba sormuştum, "Niye hep böyle aydınlık etraf" diye.

"Nasıl yani?" demişlerdi.

"Aydınlık gibi değil" demiştim.

"Sonbahar ışığı böyledir. Hemen akşam olur."

Birgün babam sandığım bir gölgenin, onun tıraş sabununu çağrıştıran serin esintisi dolaşmıştı üstümde. Annemin ten kokusuyla karışmış havanın yüzümü yaladığını ayrımsayıp gözlerimi açmaya çabalamış, başaramamıştım.

Arada yatağımın yakınında süren anlamlandıramadığım fısıltılı konuşmalar kesildiğinde o uyutucu, donuk aydınlığa yeniden gömülüyordum.

Önüme içinde bir nehrin kıyısında yükselen hurma ağaçlarının, bir deve kervanının, alçak gövdeli iki yelkenli geminin rengârenk resimleri çizilmiş tepside köfte, kızarmış patates getirdikleri gün, "Kış artık bitti değil mi?" diye sormuştum.

“Kış bitmedi, ama yaza doğru yol alıyoruz” demişlerdi annemle küçük teyzem.

Çok solgun görünüyorlardı.

Güz ortası haftalardır süren o garip, adı konulmamış hastalığımın ardından okula yeniden başlamıştım.

Bir süre sonra da annemin ya da küçük teyzemin beni okula kadar götürmelerini istememiştim. Bunda öylesine diretmiştim ki üsteleyememişlerdi.

Günler daha kısa, geceler giderek daha uzundu.

Babam yine uzak denizlerdeki seferlerine çıkıyor oralardan evi dolduran süslü gözalıcı şeyleri getirmeyi sürdürüyordu.

Küçük teyzemin yatıya kaldığı günlerde Kerim Ali Dayımdan artık neredeyse hiç konuşulmuyordu.

Ben de sormuyordum.

Onu yeniden görme zamanımın yazın geleceğini kestirmiştim.

Derslerime çalışıyordum.

Öğretmen nedense beni öne çıkaran bir övgüde bulunmuyordu.

Sıra arkadaşım Mikail Sohban kimi günler okula gelmiyordu. Yoklamalarda öğretmen onun numarası elli yediyi söyleyip, “Burada” yanıtını beklemeden öteki öğrencininkine geçiyordu.

Yağmurlar başladığında bana bir palto dikmişlerdi.

Kumaşının küçük teyzeminkinin eşi olduğunu gördüğümde sevinip “Bir örneğiz ne iyi!” demiştim.

Kış ortası hazırlığı olarak da yine paltomun kumaşından bir de yelek yapmışlardı. Işıltılı sedef tek bir düğmesi vardı yeleğimin.

Annem “Hrisula’nın tuttuğu her iş rast gitsin. Nasıl da faydası oldu bize senelerdir” demişti.

— Daha parçamız var. Anneme de sıcacık bir etek yapayım diyorum, demişti küçük teyzem. Birden evde beklemedikleri halde tek başına kalıvermek onlara çok dokundu.

— Temelli mi gittiler yoksa? diye annem ayağa kalkmıştı.

Odada sanki dışarıya çıkacakmış gibi bir iki kere gidip gelmişti.

— Gittiler ha? Öyle mi?.. Yazık... Hiç istemiyorlardı oysa. Bizim de bu korkunç hadiselerden haberimiz olmadı ki... Bütün İstanbul ayağa kalkmış da...

— Ta ki annemi eve götürdüğüm gün duyduk her şeyi demişti küçük teyzem. Bütün camlara bayraklar asmışlar. Hatta annem hastaneye giderken sokakların böyle birdenbire bayraklarla donatılmasına şaşmış. Acaba hangi bayramdır bu diye düşünmüş. Günün ortasında işini bırakan dükkânını kapatan evlerine sığınıyormuş. İstasyon çıkışındaki Ermeni gazeteci elinde koca bir bayrakla koşuşup duruyormuş. Bir hastanede bayrak asılmamış. Sonra her şeyi parçalamaya girişmişler. Kumaşları sokaklara fırlatmışlar. Kristalleri kaldırımlara atıyorlarmış. Ben de görmüşüm gibi anlatıyorum. Madam Efili günler sonra iki parça eşyasını denk etmeye uğraşırken bir el bile uzatamadık. Ne olduğunu anlayamadık ki. Beyoğlu'nda Balık Pazarı'nda Hacı Vasil'in balıkçı tablalarını altüst etmişler. Kapatılan mağazaların kepenklerini kırıp o canım avizeleri, ipekleri, kadifeleri kaldırımlara sererek üstünde tepiniyorlarmış.

Annem, küçük teyzem konuşurken yürüyüşünü hızlandırıyordu.

Teyzemin sesi ağlamaklıydı.

Ablasına çaresiz bir bakışla bakıyor, ellerini ovuşturuyordu.

— Bir hafta önce Sirkeci'den bindiler trene. Uğurlanmak istemediler. "Yok hayır. Elveda yapmayalım güzel Nagehancığım" dedi Efili Hanım. Hacı Vasil iyice içmiş sarhoştu. Çocuk gibi ağlayıp duruyordu. Madam Efili ilk defa kocasının sarhoşluğuna öfkelenmemişti. İkide bir sırtını sıvazlıyordu onun. Arkalarından su döktük annemle. Küçük denkleriyle Kâmil'in taksisine binip uzaklaştılar. Neyse ki bir ay önce kayınvalidesi ölmüştü.

— Halimize bak ölümlere şükreder olduk. Geriye dönerler birgün elbette, demişti annem. Dönerler, dönerler. Efili Hanım da "Elveda bize yakışmaz" demiş ya. Hacı Vasil de, o da istemezdi oraları. Bir büyük yortularında oğulları para yolladıysalar da Atina için, çıkıp gitmemişlerdi ikisi de. Peki ev ne olacak? Kirasını nasıl ellerine ulaştıracak bizimkiler?

Annemin gözlerine yansıyan ağladı ağlayacak anlamı görünce koşarak başımı dizlerine dayamıştım.

Nagehan Teyzem beni işaret eden bir bakışla,

— Neyse onu da hal ettik, demişti. Büyükparmakkapı'da bir ahbapları varmış. Taksim'deki Aya Triyas Kilisesi'nin diyakozu. İki ayda bir parayı ona vereceğiz.

— Niçin iki ayda bir?

Annem ağlıyordu sanırım.

Saçlarımda gezinen elleri titriyordu.

— Öyle istediler. Sizin de dediler, yorulmanızı istemeyiz... Hatta...

Küçük teyzemin sözcükleri kopuyordu. Ayağa kalkıp pencerelere doğru gitmişti, sırtı bize dönüktü.

— Ne diyorsun ablacığım! Ev ıpıssız kaldı. Onların odasının önünden geçerken, mutfakta yemek yaparken gittiklerini unutup seslendiğimiz bile oluyor Madam Efili'ye. Bir de tutturmasınlar mı, "Ne verebilirse versin, Mehmet Ali Beyimize satıverelim şu evceğizi" diye. Babam "Hâşa" dedi, "hâşa. Ahla, yazıkla bırakılan mal üçe beşe kapatılmaz. Ederini veren çıktığında satarsınız. Biz de göz kulak oluruz. Sonra bu ne acele? Hele her şey yatışsın döneceksiniz elbette memleketinize yeniden" dedi...

Nagehan Teyzem birden dönerek annemle beni sıkıca kucaklamıştı. İkisinin de yürek atışlarını duyuyordum.

— Doğru konuşmuş babam, demişti annem. Umarım Hrisula familyası filan da inşallah gitmeye kalkmasınlar o yaban ellere. Kıyamam inan ki onlara da.

Annemin yüzünü günlerdir yoklayan o kırık gülüş yeniden belirmişti.

— Şimdilik öyle bir mevzu yok, konuştuğumuza göre, demişti Nagehan Teyzem. Galatasaray'daki kuyumcu Toma Konstantinidis Bey'le Hrisula'nın büyük ablası Dimitra'ya yeni nişan taktılar. Mısır apartmanının içindeydi ya terzihane, Ankara'nın mühim adamlarının, Demokrat Parti mebuslarının zevceleri de baş müşterileridir ya. O felaketten, yağmadan bir miktar korunmuşlar. Zor, çok zor. Bizler de hastalıklarla boğuşmaktan acaba dünyada mıyız, değil miyiz farkında mıyız ki?

Annem başını sallıyordu. O tuhaf gülüşüyle ikimizi uzun uzun süzmüştü.

— Neler neler olmuş, neler... Belki de hiç sormamak, bilmemek daha iyi idi. Üstelik ölüleri de burada yatıyor... Talihsizlik ah!..

Bunları söyledikten sonra, "Gidip bir şeyler hazırlayayım" diyerek odadan çıkmıştı.

Birlikte olduklarında her işi peş peşe dolaşarak yapan iki kız kardeş o gün saatlerce suskun kalmışlardı.

Biri benim yanımda oturmuş, öteki mutfaktan çıkmamıştı.

— Çok sarsıldı anneannen de, demişti küçük teyzem. Artık dayanıksız, benden beter. Efili Hanım bize geçtiğimiz şeker bayramında Rumca bir İstanbul türküsü öğretmişti. Ablam bir okumada ezberleyivermişti. Nasıl da şen şakrak bir bayram günüydü o anlatamam... Şimdi o şarkıyı bir daha asla ağzıma alamam. O da bir keder, elem şarkısı olup çıktı, görüyor musun? Yok yok, ben de yorgunum. O şeker bayramı kaç zaman önceydi. Kerim Ali Dayın da ağırlaşmamıştı daha. Hep birlikteydik. Hacı Vasil lakerdaları kesmişti, kırmızı soğanlar, rokalar, tereler... Erkekler de rakı içmişlerdi. Çok mesut bir bayramdı. Öyle canlı ki hatırası, yeni olmuş sanırsın sanki. Kayınvalidesi Katarina Teyze toparlanıp yerinden doğrulmuştu. Yatalak demezdin. Meğalinari ilahisini okumaya başlamıştı. Efili Hanım, "Vay ki vay... Şaşırdı fukara, şenlendi... Hamd ilahisini okumaktadır..." demişti...

Güzün ikinci ayı biterken en büyük resmi bayramımız olduğunu öğrendiğim Cumhuriyet törenlerine, zayıf düştüğümden ötürü okulla katılmamam için karar alınmıştı.

Annem Müdire Hanım'dan izin almaya gelmişti o hafta en şık giyimiyle. Böyle tanımlıyorlardı aralarında gece mavisi tayyörü. Bele sıkıca oturmuş ceketiyle diz altında biten dar eteğiyle ne de güzeldi annem. Uzun topuklu kara rugan ayakkabıları, koluna takılı kara rugan çantasıyla büsbütün gözalıcıydı. Gevşek bir topuzla biçimlendirdiği saçlarıyla tam ders arası zili çaldığında belirmişti okulda. Çevresi ak taşlarla kaplı dal kesimli iğnesi okulun kesintisiz loşluğunda daha belirgindi. Alt kattan gelen damlayan musluk sesleriyle yoğunlaşan loşluğu siliveren ışıltılarıyla o adım attıkça çakıyordu yakasında.

Tam o an annemle göz göze gelmiştik.

O hafifçe öne eğilerek bana parmak uçlarıyla bir öpücük göndermişti.

Koşmak, ona sarılmak istiyordum.

Bunu sezince sakın ha der gibi bir davranışla dönerek Müdire Hanım'ın odasının kapısını tıklatmıştı.

Ne denli uzaktaydı benden.

Okula ait tüm donuk görüntülerin içine eklenmiş günışığında duran ayrı bir resim gibiydi.

Birden kapı açılmıştı.

Annem bir iki adım geri çekilmişti.

Kaya öğretmen çıkıyordu dışarıya.

Anneme doğrudan bakıp uçucu bir gülüşle yol vermişti.

Kapıyı ağır ağır örterken Kaya öğretmenin yüzü hâlâ Müdire Hanım'ın odasına çevrikti.

Sonra bir an durup bizi ayrımsayıp, olduğumuz noktaya bakmıştı. Gözleri yine de başlarımızın üstündeki boşlukta dolaşıyordu.

Çocuklardan biri "Bakın bakın! Uçak geçiyor" diye bağırınca kocaman arka kapının geniş üst camlarında uçağın görüntüsünü aramaya başlamıştık.

Uçak yoktu, sesi giderek siliniyordu.

Geçenekte bizden başka kimseler kalmamıştı.

Alt kat musluklarının damlayışı yine öne geçmişti.

Bodrum katta helalar, el yıkama yerleri, büyük bir yemekhane vardı.

Yemekhanenin karşısına düşen beden eğitimi salonunun kapısını hiç açık görmemiştim.

Yemekhanede dikdörtgenlerden yan yana uzantılar oluşturan masaların yanlarında iskemleler diziliydi.

Yemeğe gelindiğinde bu iskemlelere tırmanmak zorunda kalıyorduk.

Ayaklarımız yere değmiyordu oturduğumuzda.

Etrafa kesintisiz eskimiş bir yağ kokusu sinmişti. Tavanı alçak sayılırdı. Kapı yanındaki duvardaki gri yağlıboyalı küçük pencereden evlerinden yemek getiremeyen, ailelerinin fukara kâğıdı çıkardıkları çocuklara Kızılay'dan öğle yemekleri dağıtılıyordu. Mikail Sohban da bunlardan biriydi. Önceden sıraya

girse de nedense yemeğini en son alandı o. Onun bedenini yoklayan bilinmez bir korkuyla itiliyormuş gibi kambur duruşundan çevresini kolaçan eden bakışlarındaki ürkeklikten hoşlanmıyordum. Bana yaklaşmaması için yemekhanenin en ucuna gidiyordum. O nedense gözleriyle beni araştırıp buluyordu. Hızla arkamı dönünce çoğunluk hep eğik olan başını kendi kendine birkaç kez sallıyordu. Sınıfta sıraya oturunca da onunla en uzak arayı bulmaya çabalamaktan vücudumun yarısı sıranın dışında kalıyordu.

Konuşmuyorduk.

Önceleri bana sorduğu soruları giderek yanıtlamadığımdan bir şey sormaz olmuştu.

Hiçbir şeyimi vermiyordum Mikail Sohban'a.

Boynuna sicimle astığı silgisini ikide bir ağzında sakız gibi çevirdiğini görüyordum.

Okulda artık beni tek tedirgin eden şey Mikail Sohban'ın yanımda oturmasıydı.

Uzun adımı tekerleme yaparak arkamdan söyleyen öteki öğrencilerle de ilgilenmiyordum.

Dışardaki çam ağacını neredeyse unutmuştum.

Derslerimi yapıyordum, usluydum.

Öğretmen devamlılık yoklamasında salt numaramı söylüyordu: 93. Adımı yinelememesi Şemsigül Şehrazat Debrecenli diye bağırmaması sunduğu gizli bir aferindi sanki bana...

Annemin okula geldiği gün derse girerken gözlerimle Müdire Hanım'ın oda kapısını araştırmış, o hâlâ içerde midir diye anlamaya çalışmıştım. Hiçbir zaman açık olmayan, her çıkanın özenle kapadığı bu kapıya bakarken Yûşa Efendi'nin uyarısıyla adımlarımı hızlandırmıştım.

İki gün sonra Cumhuriyet Bayramı tatili gelince öğleye doğru annem beni hazırlamaya başlamıştı. Üstten bantlı rugan ayakkabılarımı iliklerken,

— Ben de giyineyim canım, sonra karşıya geçeceğiz, demişti. Deden seni Taksim'e suların, bayrakların olduğu yere, bayrama götürecek. Ne güzel değil mi?

Bunları yadırganacak bir ivecenlikle söylüyordu.

Ona soru sorulmasını istemediğinde davranışları hep böyle oluyordu, öğrenmiştim.

— Sen de gelecek misin anneciğim bizimle?

— Bilmiyorum. Düşüneceğiz, düşüneceğiz canım...

İskelede direkleri kıpırtılı, sayısız küçük bayraklarla süslü, ak vapura bindiğimizde ben, yandaki açık yerlerde oturmak istemiştim.

— Hava uygun üşümeyiz, peki oturalım, demişti annem. Bu sene çok garip. Neredeyse kış gelmeden gidecek. Geçenlerde babam da söylüyordu. Otuz yıl önce böyle olmuş da ağaçlar sonbahar güneşine aldanıp baharlarını açıvermişler. Olsun, güzel havadan yakınılmaz.

Karaköy rıhtımında dedemle küçük teyzem bizi bekliyorlardı.

Bakışlarıyla kalabalığı araştırırlarken ben koşarak onları dizlerinden kucaklamaya davranmıştım.

Dedem sivildi.

Bu giyimiyle daha zayıf, daha yaşlı görünüyordu.

Yanında olduğumuzu unutmuşçasına yüksek sesle, "Rahat geldiniz mi?" diye sormuştu.

Başı açıktı. Saçları apaktı. Trenci giyiminin güzel şapkasının izi alnında silinmeyen derin bir çizgi oluşturmuştu.

Annem tedirginlikle, "Nasıllar?" diye sormuştu.

"Ablacığım," demişti küçük teyzem.

"Biz seninle döneceğiz. Trende anlatırım."

Annem elini göğsüne bastırmış, hafifçe dedeme dayanmıştı.

Vapur yolcuları hâlâ seyrelmemişti.

İçlerinden pardösülü bir genç adam anneme bakıp, "Aman tutunuz beyefendi. Küçük hanım bayılacak galiba, sapsarı olmuş" deyince dedem irkilmiş hemen annemi sırtından sarıp sıkıca tutmuştu.

"Şahende yavrum, yapma böyle. Bak çocuk da ağlayacak neredeyse. Sandığın gibi değil. Dur kızım, dur bakayım."

"Elimde değil babacığım, işte görüyorsun. İster miydim?" diyordu annem.

Yüzü soluklaşıyor, ince bir terle kaplanıyordu. Gözlerinin pırıltısında, boyasız dudaklarının titreyişinde ağlamaya dönüşecek bir acı beliriyordu.

Küçük teyzem bizi kalabalığın dışına çıkışa doğru yürütmek isterken, "Ablacığım ne konuşmuştuk seninle, hatırla. Kendini bırakma lütfen. Annem bizi Sirkeci'de istasyonda karşılayacak, unutma..." diyordu. "Onu da düşün. Aylardır dünya yıkılsa farkında değil, lütfen."

İskeleden çıkıp karşı kaldırıma geçtiğimizde dedem hâlâ annemi yarı yarıya taşıyor gibi kucaklamasını sürdürüyor, kızıyla birlikte dikkatli adımlarla yürüyordu.

Küçük teyzem elimden tutmuş bir şeyler anlatmaya başlamıştı.

Söylediklerini dinlemiyordum.

Dar bir ara sokağa dönerken birden karşımıza yüksek camekânlarla kaplı bir dükkân çıkıvermişti. Cam kavanozları renk renk şekerlerle doluydu. Kavanozlarından her birinin sarı pirinçten top kesimli tutmalıkları, kapaklarına nereden geldiği kestirilemeyen dik bir ışığın vurmasıyla yalımlanıyor, şekerler daha da saydamlaşıyordu. Yer bu düşsel renklerin gitgelleriyle kesintisiz ışık değişimlerine uğruyordu.

Dedemle annem, kısacık bir geçitten olma sokakta bizden birkaç adım öne geçmişlerdi.

Çevremizdeki kalabalık hızlı adımlarla akıyordu.

Bu insan uğultusuna karışan deniz kokusu geçitteki serinliği artırıyordu.

Deminki korkum yatışmıştı.

Annemin sorusunu duyabilmiştim şekercinin önündeyken.

— Karantinadan çıkardılar, öyle mi?

— Evet kızım, çıkardılar. Bak biraz da sana muhtaç olanları düşün. Saygılı, sevgili bir kocan, gözbebeğimiz bir çocuğun var. Bilesin sabır lazım hepimize sabır. Bugün gittik...

Dedemin sesi duyulmaz olmuştu. Sonra dönüp yaklaşmamızı bekleyerek,

— Haydi çocuklar, demişti bize. Madem yolumuz buraya geldi Hacı Bekir'e girelim. Küçük talebemize şekerler alalım. Hem de Şahende, kızım sen de bir demirhindi iç iyi gelir. Bir nefes duralım. Bayram kalabalığı ziyade yordu bizi.

Tezgâhların ardındaki tombul yüzlü, kara parlak kolluklar takmış bir adam dükkândaki kanatları çift yöne açılan bir ceviz kapıdan süzülürken,

— Hoş geldiniz efendim, demişti. Hoş geldiniz. Evladım bakınız hemen beylere.

Birkaç müşteri siparişlerini beklerken tatlarına bakmaları için sunulan değişik lokumlardan parmaklarının ucuyla alıp ağızlarına atıyorlar, sonra hoşnutluklarını gösteren baş sallayışlarıyla birbirlerine bakıyorlardı.

Annem uzatılan deri kaplı bir iskemleye ilişince, dedem demirhindi denen çay benzeri koyu şerbeti tezgâhtaki adamdan alıp kızına vermişti. Küçük teyzem limonata istediğini söyleyince,

— Peki ya küçük hanım acaba ne istiyor, demişti satış yapan.

Yanakları pençe pençe al, saçları da neredeyse yanakları gibi kırmızı çok genç bir çocuktu bu.

— Benim için şeker alınacak, o kadar, demiştim.

Dedem gülerek yanıtlamıştı:

— Bir şeyler de içebilirsin çocuğum, bugün bayram. Seç bakalım.

Tezgâhtakiler akideleri kavanozlarından çeşitlendirip ustalıkla kutulara doldururken, vapurdan çıktıktan sonra iskelede olanların üstümüzdeki ağır etkisi tümüyle dağılmış görünüyordu.

Dükkândaki kesintisiz giriş çıkış, altın rengi kepçeciklerden değişik boylarda üstleri yazılı ak kesekâğıtlarına şekerlerin, lokumların aktarılışı, ısmarlanan şerbetlerin musluklardan boşalırken bardakları kendi renklerine çeviriverişi, çınlayan her kasa sesinin ardından para üstü ödenirken söylenen rakamların farklılığı, iki yana açılan ağır cevizden yapılma giriş kapısının kesme camlı yüzünde görüntüleri yansıtan oynak güneş ışıkları, ceviz cilası kokan dükkânı eksilmeyen bir canlılıkla dolduruyordu.

Deminki kara kolluklu adamın girdiği iki yöne hızla açılıp kapanan yarım kapının oradan eritilen bir şekerin güzel kokulu esintisi ağır ağır sızıp dışarıdaki güz gününü ılıman bir mevsime çeviriyordu.

Sıcak renklerin, esen buhurların, sıralı yüzlerce altın kapaklı kavanozun ışıltılarla durma sıvadığı bu dükkânda belki de yazlar sürgit değişmiyordu.

Dedem ödemesini yaparken kasadaki kolluklu adamla havaların beklenmeyen güzelliğini konuşuyordu.

— Otuz sene kadar önce de tam böyle olmuştu diyordu dedem, kış ortasıydı üstelik. Ben askerden yeni gelmiştim. Kânunievvel ayını bitirene kadar havalar aynen böyle gitmişti.

Hesabı tamamlarken çıkışmayan birkaç kuruş için para bozdurmaya kalktığında,

— Yok efendim demişti, kasaya bakan kır saçlı adam, rica ederim efendim, ufak bir borcunuz kalsın ki yolunuzun buraya düşmesi mümkün olsun değil mi?

Dedem gerçekten sevinçli görünüyordu.

İki adam birbirlerini ağırbaşlılıklarını dağıtmayan bir gülüşle selamlamışlardı.

Dedem annemi önüne katarak dükkândan çıkarken küçük teyzemle beni de dokunuşlarıyla kolaçan ediyordu.

— Hadi bakalım! Görüyorsunuz her şey yolunda. Bak çocuğum annen nasıl rahatladı. Demek ki kalabalık yordu onu.

Küçük teyzem atılıp onaylamıştı babasını.

— Tabii ben söylemiştim zaten...

O gün küçük teyzem yerli yersiz her söze karışıyordu.

Onları Karaköy'den Sirkeci tramvayına bindirmiştik. Sonra dedem beni iyice bir süzüp yaşıtıymışım gibi eşit bir tutumla,

— Ne dersin kızım? demişti. Seninle ikimiz Yüksekkaldırım'dan bakınarak mı çıksak, yoksa biz de bir Taksim tramvayına mı binelim?

— Yürüyelim dedeciğim. Buraları bilmiyorum ki... Ben her şeye bakmayı çok severim.

— Hatırlamazsın çocuğum, bilirsin ya hatırlamazsın. İlk çıktığında Kerim Ali Dayının kucağındaydın. Seneler nasıl da geçiveriyor.

Yüksekkaldırım'ı tırmanırken dükkânların çokluğuna, sattıklarının çeşitliliğine dalıp gitmiştim.

Birden çanlar çalmaya başlamıştı. Ağır ağır sürüyordu çanların vuruşu.

Dedem, "Ya Hak elhamdülillah!" demiş sağ eliyle de yüzünü sıvazlamıştı.

Elimi hiç bırakmıyordu.

Dedemin avucu sert, pürüzlüydü.

— Dede, bizdeki çanlardan daha çok bunların sesi.

— Sizin oradaki kilise ta çarşı içinde. Eve yakın değildir. Bak neredeyse kilisenin yanından geçiyoruz.

Çanlar kesilmeden bir müzik başlamıştı. İçinde insan sesinin olmadığı bir müzikti bu. İçerlek bir dükkânın önünde birkaç adamla iki deniz eri durmuş dikkatle bakıyorlardı. Oradan sık sık kuru bir takırtı geliyordu. Her patlamanın sonunda "Karavana!" diye çınlayan tiz bir kız sesi duyuluyordu.

— Haydi baylar! diyordu ses. Keskin nişancılara mükâfatlar var. Cesaretli baylar davranın! Üç atış yirmi beş kuruş, pahalıdır demeyiniz. Ya kazanacaklarınız! Harikulade hediyelerimizden nasıl hemen vazgeçersiniz?

Bekleyenlerde ani bir dalgalanma olup sonra yatışıyordu.

Dükkânın önünde durup içeri baktığımızda iki nişan atıcı perdeyle kapatılmış bir yükseltinin önünde dimdik duruyorlardı. Görmüştük.

Ellerindeki tüfekleri birden doğrultup çimento sıvalı duvardan akan demirden çubukların ucundaki tenekeden yapılma kuş kesimli hedef noktalarına hizaladıklarını, ateş ettiklerini görmüştük.

Sesini önceden duyduğumuz kız neredeyse çocuk denecek yaştaydı. Uzun, kara gür saçlarını omuzlarına dağıtmıştı. Koyu mor üstüne parlak sarı papatya desenli bluzunun altına giydiği dar eteği, fırlak dizlerini, küçük bir çocuğunkini andıran cılız bacaklarını açıkta bırakıyordu. Ayakkabıları kırmızıydı, uzun topukluydu. Bu onun aşırı zayıflıktaki bacaklarının daha dikkat çekmesine neden oluyordu. Sıska kollarını arasız şıngırdayan tel bileziklerle süslemişti.

"Buyurun baylar!" diye bağırırken sağ eliyle yaptığı hızlı devinim tüylenmeye başlayan koltukaltına doğru işlemiş dağlanmışı andıran bir yanık izini ortaya çıkarıyordu.

İlk görene acıma duygusu veren genç kızda bunu hemen silen, dudaklarının dolgunluğu ile iri kara gözlerindeki bakanları küçümseyen anlamdı.

Erkeklerin tümü sesini yer yer çınlatarak yükselten kızın

dudaklarını sık kıvırcık kirpiklerinin gölgelediği gözlerindeki kışkırtıcı anlamı sektirmeden izliyorlardı.

Dedem beni yürütmeye davranan yumuşak bir çekişle bir iki adım attığında,

— N'olur dedeciğim, demiştim. Biraz daha duralım burda n'olur.

Tam o an deniz erlerinden biri kuştan hedefi vurmuştu.

Kız eteklerini havalandırıp patiskadan donunu açığa çıkaran bir dönüşle çığırtkanlığına yeniden abartılı bir coşkuyla başlamıştı.

— İşte denizlerin kahramanı bahriyelimiz bir atışta büyük hediyeyi aldı. Bahtım yoktur demeyin baylar. Bahtınız tüfeğinizin emrinde...

Kız sesine kattığı taşkın yapmacık neşesiyle duyurusunu sürdürürken teneke kuşların aktığı kara perde yarı yarıya açılmıştı.

Oradan çıkan yutak noktası uzun boynunun derisinden fırlayacakmış gibi duran kara saçları kıtıklaşmış bir adam, havaya kaldırarak herkese ayrı ayrı gösterdiği bir bebekle durmuştu.

Bebek neredeyse benim boyumdaydı.

Bu şaşılacak denli zayıf adam, nişanı vuran deniz erine yaklaşmıştı.

Sanki boyunu daha uzatmak ister gibi dimdik, gururlu bir duruşla konuşmaya başlamıştı. İnik kalın sesi öksürüklerle sık sık kesiliyordu.

— Çok kıymetli baylar, beyefendiler! Çocuğunuza, yeğeninize, nişanlınıza, ablanıza işte ebedi bir hediye. Şimdi kibar apartmanlarda, asil bayanların tuvalet masalarının üstünde kullandıkları, şık yatak odalarının moderin süsü. Büfelere de koymak için şahane bir bebek. Amerika'dan daha dün gelen gemiden çıktı. Kazandınız, alın.

Deniz eri mendiliyle ensesinden başlayarak yüzünü sıkıca silmiş, kenarlıksız şapkasını bir an çıkarıp sıfır numara kesilmiş saçlarında da gezdirmişti mendilini.

Bebeğin koyu pembe tüllerden kat kat yapılmış kabarık uzun eteğine çikolata yaldızından yıldızcıklar çepeçevre yapıştırılmıştı. Bakalit kulaklarında sarı, halka küpeler vardı. Çizile-

rek yapılmış yüzündeki taşkınlık, çizgi kirpiklerinin kaşlarına varan uzunluğu çarpıcıydı.

Üç deniz eri arkadaş kazanılan ödülden tedirginmiş gibi onu nasıl taşıyacaklarını bilemeden elden ele geçirerek hızla uzaklaşmışlardı.

Kız demin içeriden çıkan adama "Birazdan dönerim baba" derken dedem de bana "Haydi çocuğum, yukarılarda göreceğimiz çok şey var daha" demişti. "Burası bitti değil mi? Ne dersin?"

Dedemi dinlemem gerektiğini sezmiştim.

Yüksekkaldırım'ın bitimindeki müzik aletleriyle dolu dükkânları gördüğümde yüreğim öylesine hızlanmıştı ki atışları neredeyse dışarıdan duyuyordum.

— Dedeciğim Nagehan Teyzem de şimdi müzik okuyor, sen de kızmıyorsun artık ona değil mi?

— Allah bizlere öyle büyük bir acı verdi ki hiçbir şeye kızacak mecalim kalmadı çocuğum.

Sesi birden yorulmuştu.

Yokuşu dönüp düze çıktığımızda büyük, uzun bir caddeyle karşılaşmıştık.

Cadde uzantısının iki yanındaki yapılar çok katlı, süslü ve gösterişliydi. Kimilerinin kat kesitlerinin köşe bağlantıları heykellerle bezeliydi. Dükkânlar yüksekti. Maun çerçeveli kunt kapıları biçimlerle tıraşlanmış kesme camlardan oluşuyordu. Çoğunda çiçek benzeri kıvrımlarla değişik madenlerden yapılma tutamaklar vardı. Kimisinin girişleri içerlekti. Bazı dükkân üstlerindeki alçı çıkmalarda satış yerinin adının harfleri süslü kıvrıntılarla yazılmıştı. Bükümlerle oluşturulmuş bu güzel çiçeksi yazıları sökmeye çalışıyordum.

Her yana sıklıkla asılmış bayrakların kızılı günün ılıklığını pekiştiriyordu.

Çevremizden akan giyimleri gösterişli özenli kalabalık dedemle bana hiç bakmıyordu.

Bazıları caddeye açılan ara sokaklarda yok oluyorlardı.

Geçenlerin arasında eski buruşuk giyimiyle seçiliveren bir adamın koltuğuna sıkıştırdığı gazete tomarını "Apoyevmatini, Vima" diye güç duyulur bir sesle satmaya çalışmasını yadırga-

mıştım. Gazeteci onu kamburlaştıran sağ yana çökük omzuyla, dirsekleri eprimiş ceketiyle hafifçe topallayarak yüksek bir yapıda açılan derin loş geçite doğru uzaklaşmıştı.

Arkasında alabildiğine büyük bir bahçe görünen yapının tümü demirden yapılmış, gösterişli, ortalama noktaları sarı yaldızlı armalarla belirtilmiş, ana kapısı caddeye yerleşikti. Neredeyse bir yapı boyundaki bu girişin önünde birbirlerini dinlemeden konuşan çocuklar görmüştüm. Eş giyimliydiler. Onların da öğrenci olabileceklerini kestirmiştim.

— Bunlar da okullu değil mi dedeciğim?

— Öyle çocuğum, diye kısaca yanıtlamıştı dedem.

Elimi hâlâ sıkı sıkı tutuyordu, ama sanki yanımda değil gibiydi.

Çevremizdeki devinimi algılamadığını, hiçbir şeye bakmadığını ayrımsamıştım.

Camekânları ışıltıyla çakan dükkânların sergilediği kadın takılarına, giyimlerine, annemle küçük teyzemde hiç rastlamadığımı, bunların çok başka bir çekicilikte olduğunu görüvermiştim.

Demek ki, annemle Nagehan Teyzem buradakileri andıran alımlı bir şeylerinin olmasına çalışıyorlardı.

Hrisula'nın da bu görkemli yapıların birinde olduğunu, onlar için gizlice yeni giyim modelleri çıkarmaya çalıştığını düşünmüştüm.

Dedeme Mısır apartmanından geçtik mi diye soracakken yüzüne baktığımda gördüğüm anlamın tıpkı Kerim Ali Dayıma gittiğimiz gündeki gibi olduğunu ayrımsayıp caymıştım.

Büyük alan önümüze birden çıkmıştı.

Cadde boyunca şaşırtıcı yapıların, kısaca göz atabildiğim aynalardaki yansımalarıyla görüntüleri iç içe geçerek durma süren pasaj dükkânlarının etkisiyle dedemin deminki durumunu unutarak sorularıma duraksamadan girişmiştim.

Alan içimi yeniden çarpıntılarla doldurmuştu.

Kentin uğultusu sanki tam burada toplanıp odaklanıyordu.

Alana bakan oval bir yükseltinin üstündeki tümü camlarla kaplı, arkasında büyük bir kilise yükselen, altında sıra sıra dükkânlar olan iki katlı yapıdan dağılan bir şarkıyla hafifçe sallanmaya başlamıştım. "Taksanaki" diye yinelenen şarkının anlayamadığım sözlerini tramvay çanları arada siliveriyordu.

Kalabalığın yoğunlaştığı noktada durduğumuzda alanın tam ortasındaydık.

Yuvarlak tarhlarla dolaylanan yıldızçiçekleri, aslanağızları, peygamberçiçekleri, menekşelerle bezeli bu düzenli yerin odağında yükselen anıtın dört yana dönük yüzündeki insan görüntülerine bakakalmıştım. Elini kaşlarının üstüne götürmüş çok uzakta, bizim olduğumuz yerin de çok çok uzağında, aralarından hayranlıkla geçtiğim katlarla yükselen yapıların bile ötelerindeki bir yere bakan heykel adamı, yanındaki askerleri, yük taşıyan kadınları bana anlatmaya başlamıştı dedem.

Sesindeki saygı, savaş denen şeyin korkunçluğunu benzetmelerle canlandırmaya çalışması tedirgin etmişti beni.

Oraya gelenlerin anıtın önünde neşeyle resim çektirmeleri giderek yer eden ürküntümü dağıtmıştı.

— Dedeciğim, demiştim. Bana kâğıttan ay yıldızlı bayrakla balon alır mısın? Buradakiler gibi biz de resim çektirelim mi, n'olur?

Uzun bir duvar kesitini sürdürerek üstten doğru akan suların doldurduğu havuzun orada birikmiş sokak satıcılarına yönelip tahta sopalı küçücük bir bayrakla, uzun ipli kırmızı bir balonu almıştık.

— Foto, foto haydi Abide Foto! Cumhuriyetimizin muhteşem bayramında çektireceğiniz ebedi hatıralarınız için Abide Foto emrinizdedir efendim. İşte bizi şirin bir torunla muhterem bir dede bekliyor, hemen geldim.

Boynunda fotoğraf makinesi asılı adam tam önümüzde durarak dedeme asker selamı vermiş, duruşunu bozmadan beklemeye başlamıştı.

Anlaşılmaz bir keyifle bizi izliyordu.

Dönüp dedeme bakmıştım.

O bugün kendisini ikide bir yoklayan dalgın duruşunu yeniden edinmişti.

Elini çekince toparlanmış, belli belirsiz gülümsemişti bana.

— Şimdi de ne var bakalım yaramaz?

— Biz de foto çektirelim mi dedeciğim? Annemleri şaşırtalım.

Abide Foto'cu üstteki iki altın dişini ortaya çıkaran garip

gülüşüyle önümüzde eğilip, "Hazır mıyız acaba?" diye sormuştu.

Dedemle uzaklara bakan heykel adamın bölümünde durup kıpırdamamıştık.

Dedemin fotoğraf çektirirken duyduğum sevinci ayrımsadığını belirten elimi sıkışıyla dönüp bakışlarını aramıştım.

Olduğum yerden ona baktığımda yüzünün yarısına vuran günışığında, gözlerinin Kerim Ali Dayıma ne denli benzediğini görmüştüm.

Sıkıca tuttuğum elini birden öpüvermiştim.

— Bayramın el öpmesini yeni hatırladın öyle mi, yaramaz? demişti eğilip. Ne çok resmimiz vardır bilsen, burada, ne çok...

O fotoğrafı yıllar sonra bulduğumda yanağımı dedemin eline dayadığımı, bileğime bağlı balonun resmin dışında kaldığını. Kıpkızıl kâğıt bayrağımın da her şey gibi renksiz çıktığını görmüştüm.

Abide Foto'nun adamı resmimizi iki gün sonra alabilmemiz için gereken kâğıdı uzatmıştı.

Adresin orada yazılı olduğunu, Sıraselviler Caddesi'ndeki dükkânlarını elimizle koymuş gibi bulacağımızı kanıtlamak isterce gösterdiği yönün tam karşıtı yönden caddenin yukarısından doğru düzgün adımlarla gelenleri görmüştüm. Lacivert giyimleri eş, şapkalarında, kollarında altınsı parlak şeritten süsleri olan bu adamlar müzik aletleriyle anıta yaklaşıyorlardı.

Birindeki sapsarı madenden ışıldayıp duran, adamın neredeyse boyunun yarısına ulaşan boru çalgısı şaşırtıcıydı.

Anıtın önüne dizilerek hemen hazır ola geçmişlerdi.

Aralarından ayrılan biri önlerinde yer alıp elindeki sopayı havada değişik devinimlerle çevirmişti.

Sopanın boşlukta hızla aşağıya inen kesin bir çizgiyi çekmesiyle de çalgıcılar müziğe başlamışlardı. Biz yeniden yola koyulmuşken bu gösteriyi bırakıp gitmemek için direnmiştim.

— N'olur dedeciğim. Biraz daha kalalım n'olur. Baksana neler oluyor. Kim bilir daha da neler olacak...

— Annenler bizi Karaköy vapur iskelesinde bekleyecekler çocuğum. Meraklanırlar, telaşlanırlar. Çalgıcıların sesleri biz

caddenin yarısını bulsak da duyulur. Dinleye dinleye güzel güzel gideriz. Hem bugün seni Tünel'e de bindireceğim.

Caddeyi yarıladığımızda bile müzik daha silinmemişti.

— "Ey gaziler yol göründü yine garip serime" marşını çalıyorlar, demişti dedem.

Ne Tünel'in kömür kokan alacakaranlığı ne de oradaki yolcuların birbirlerine hiç bakmadan oturuşlarıyla ilgilenmiştim.

Vagonlardan çıkar çıkmaz iç içe süren kalabalığın arasında, gezinin başından beri ellerimizin hiç ayrılmadığı dedemin bir yerlere uzaklaşmış olduğu korkusu almıştı beni.

Başımı dayadığım pantolonunun ütülenmekten kayganlaşmış kumaşı, kentin yanıveren elektrikleri dedeme sokulmama neden olmuştu.

Annemle Nagehan Teyzem Karaköy iskele girişinde denize karşı durmuşlardı.

Çevrelerinden geçenler, akşamüstünün uğuldayan devinimi, yavaşça inen karanlık onları sarmıyor gibiydi.

İkisi de solgun görünüyorlardı.

Gazeteye sarılı büyük bir çıkını ayaklarının dibine bırakmışlardı.

Limanı dolduran vapurların kısa sık düdükleri dinmiyordu.

Bu seslerin üstüne karşı kıyıdaki görkemli caminin ezan sesi inivermişti.

"Ya Hak elhamdülillah" demişti dedem yeniden.

İki kızının omuzlarına dokunmak için elimi bırakıvermişti.

— Ne haber çocuklar? Annenizi eve kadar bıraktınız mı? Yemek yemeye başlamış mı? Doktor ne demiş?

— Evet, demişti annem, yiyor sayılır...

Annem birden bastıran gözyaşlarını silebilmek için çantasında mendil aramaya girişmişti.

Nagehan Teyzem onu kucaklamaya çalışırken dedem durmadan, "Yapma kızım, yapma kızım!" diyordu.

Annemin ağlaması hıçkırıklara dönüşüyordu.

— Saçları bembeyaz olmuş baba. On gün içinde düşün bembeyaz olmuş. O daha otuzuna varmadı. Bir ihtiyar gibi bembeyaz.

Dedem, onlar orada yokmuş gibi arkasını dönmüştü birden.

Küçük teyzem nedense beni oyalamaya çalışıyordu.

— Nasıl geçti gezintiniz? Sevindin mi? Babacığım, seni yordu mu?

— Hayır, demişti dedem. Yavrucak eğlendi. Söz dinledi Şahande yormadı beni. Siz de vapurunuzu kaçırmayın.

Ayrılmak istemediğim dedemden kucaklayarak güçlükle almışlardı beni.

Yolculuk boyunca konuşmamıştık.

Annem kambur bir oturuşla öne vermişti kendini, yüzünde küçük seyirmeler vardı. Nagehan Teyzem ikide bir kuşkuyla bakıyordu ona.

Eve girerken ikisi de seslerine yansımayan neşeli davranışlarla yüzümün yanmış olduğunu, açık havanın bana ne kadar yaradığını, neler yaptığımızı sorarak bir şeyleri unutturmaya çalışıyorlardı. Oysa onlar ne Bakırköy'den, ne anneannemden, ne de oralarda sabahtan beri ne yaptıklarından söz etmiyorlardı. İskelede olanlarsa hızla silmek istedikleri, önemsemedikleri şeylermiş gibi algılansın diye çaba gösteriyorlardı. Ben geçirdiğimiz günün olaylarını tamamlayamadan kesik, kopuk bir coşkuyla anlatıyordum. Dedemle ben diye giriştiğim her cümle karışık bir yol izleyerek sürüyordu. Odada koşuşturup duruyordum daha iyi anlatabilmek için gördüklerimi.

Onlar sırtımın terleyip terlemediğini yokluyorlar, hemen bir tülbent buluverip koyuyorlardı arkama.

Bohça ile paket arası şeyden çıkardıkları çamaşırları o gece hemen yıkamaya girişmişlerdi.

Yaz bitiminden beri ağabeylerini, onun hastalığını açıkça konuşmamaları, sonunda ağır bir gölge olup yüzlerini yoklayarak değiştirmişti. Hafif davranışları, arada patlayan uçarı neşeleri Hrisula'dan alınan Beyoğlu haberlerinden duydukları çocuksu heyecan giderek seyreliyordu. Son çıkan Radyo Haftası, Yıldız dergilerine gösterdikleri ilgi de sönüyordu. Kimi günler aralarında tek söz geçmeden dergi sayfalarını çevirmekle yetiniyorlardı. Uzun süren bu sessizliklerden, annem bazen başını kaldırıp soru sorarak kurtulmak ister gibiydi.

"Geçen hafta hangi şarkıyı geçtiniz Nagehancığım?"

Küçük teyzem bu beklemediği canlanma anının verdiği rahatlamayla ablasının gözlerini sevecenlikle arayarak,

— Söyleyeyim ister misin?

— Tabii canım, elbette, ne iyi olur, dinleriz.

Nagehan Teyzem hemen başlıyordu:

Solsan da sararsan da yine gonca dehensin
Rabbin bana bir nimeti varsa o da sensin

Annem de anca duyulur bir sesle kardeşine katılıyor, sonra ikisi de şarkıyı durgunlaşan yüzleriyle sürdürüyorlardı.

O ilk kış her şarkıdan sonraki şakalaşmalarını bastırıveren hüzünlü duygularını dağıtmak amacıyla makamlarla ilgili biten yazın yaptıkları açıklamaları, tartışmaları nedense yapmıyorlardı.

Arkada kalan o ilk yazda ikisinin daha çok güldüklerini, konuştuklarını anımsıyordum.

İlk kışımı öğreniyordum.

Kışların tüm ışıkları külleyen bir yerlerden sızan güçsüz aydınlıkların soğuk günleriyle dolu olduğunu öğreniyordum.

Büyüklerin söylediği gibi günlerin kısa değil, ağır, koyulmuş, uzun saatlerle dolu, bitmez gecelere dönüştüğünü düşünüyordum.

Okuldaysa zaman hiç değişmeden eş saatlerin süregenliğiyle başlayıp bitiveriyordu.

Tek önemli olaysa benim için koca düğmeli iç yeleğimin giydirildiği kış ortasının en soğuk haftasına girdiğimiz gün olmuştu.

Bu yelek önlüğümü bedenimde katlıyor, buruşturuyordu. Öğretmen bunu evdekilerin içime giydirmelerini söylemişti ikinci gün.

"Böylesi doğru olur" demişti, "forman daima görünmeli." İçime giydirdiklerinde sınıftakilerin benimle yeniden alay ettiğini sezinlemiştim.

Gövdesi birden şişmanlamış sıska bacaklı bir kız görünümündeydim.

Bütün kış öyle gezecektim.

Sınıftakileri sevmiyordum.

Sıra arkadaşım Mikail Sohban'la otururken aramızı açabilmek için gösterdiğim çabayı kesmemiştim.

Bazı günler o ortada görünmüyordu. Bu görünmeyiş giderek sıklaşmıştı. Öğretmen "Doksan üç" der demez fırlayıp, "Buradayım" diyordum. Mikail'in numarası okununca tüm sınıf, "Yok efendim" diye bağırıyordu.

Ben hiç karışmıyordum bu bağırışlara.

Şemsigül Şehrazat Debrecenli adı unutulsun, numaramın dışında bana bir şey yöneltilmesin istiyordum.

Bir yanlara siniyordum.

Derslerimi yapıyordum.

Sorulanları doğru yanıtladığımda öğretmenin durgun yüzünden geçen sıkıntılı bakışının bir an üstümde kalışını duyumsuyordum.

Çevremdeki kimsenin gözlerine doğrudan bakmıyordum.

Bulunduğum her ortamda en kıyıda durabileceğim bir boşluğu seçiveren bir öğrenci olmayı başarmıştım.

Birgün hafta biterken öğretmen, Mikail Sohban'ın yoklamada yine olmadığını görünce,

— Devamsızlıktan kalacak bu çocuk, demişti. Nerede oturduğunu bilen, tanıyan var mı onu içinizde?

Sınıftakiler şaşkın birbirlerine bakmışlardı. Bir doktorun oğlu olan yetmiş dört Timuçin Elverdi atılarak,

— Öğretmenim, demişti, onu gördüm ben. Teyzemlerle Suadiye'ye gidiyorduk. Haydarpaşa Tren İstasyonu'nda simit satıyordu. Uzun bir sopası vardı. Simitleri ona dizmiş. Avazı çıktığı kadar bağırıyordu, akşam simidiiii...

Timuçin de bağırmaya başlamıştı.

— Yeter, demişti öğretmen yeter sus, anlaşıldı. Ailesi acaba bilmiyor mu ki ilköğretim mecburidir. Büyük cezası vardır gelinmezse. Susunuz! Okul Aile Birliği bu işe derhal eğilir. Timuçin yavrum, sana otur dedim. Herkes kalemini defterini çıkarsın.

Sevinmiştim.

Yardım yemeği kuyruğunda beklerken incecik ensesinden taşan kemik dizisini, sırasını kolayca alanlara karşı vücudunun silinmek ister gibi seyirmelerle eğilip bükülüşünü bir daha görmeyecektim Mikail Sohban'ın.

Günler kışa ulanırken Cumhuriyet Bayramı gezimden sonra o ilk kışta büyükleri de etkileyen üç önemli şey olmuştu.

Babamın gemisiyle yeniden Karadeniz'de Sivastapol Limanı'na kadar en az on beş gün sürecek bir sefere çıktığı söylendiğinde küçük teyzem her zamanki gibi bize gelmişti.

Okul dönüşümde onu evimizin dar, içerlek kapısında bekler görmüştüm.

Eş kumaşlı mantomuzdan giymişti.

Çantasında bir şeyler aranıyordu.

Ana giriş kapısının tek kanatlı yükseltisinin üst camları kırmızı, mavi, yeşil renkliydi. Orta noktadaki kırmızı camsa iyice koyuydu. Annem "Tam şarap rengidir o" diyordu.

Güçsüz kış güneşi bile o camlardan akar, dar girişin taşlarını uzunlamasına yayılan renklerle doldururdu.

Küçük teyzem beni görünce,

— Sus canım, demişti yavaşça. Sakın kapıyı çalma. Anahtarımı bulayım, ablama sürpriz yapacağım.

Bu ilk kez duyduğum sözcükten etkilenmiştim. Ne demekti acaba?

Yapılacak olanın sevinçli bir şey olduğunu kestirip kıpırtısız beklemiştim.

Küçük teyzem iki oluklu uzun demirden anahtarı çıkarıp dikkatle kapıyı açıp, beni de kucaklayarak içeri girmişti. Onun güzel kokulu bedenine yaslanmış dururken okulun üstüme sinen seslerinden, rutubetli loşluğundan sıyrılıp arınıyordum.

Kulağına eğilip "Teyzeciğim yorulacaksın, ben artık büyüdüm" demiştim.

— Sus bakayım! Daha neler. Kuş kadarsın henüz sen. Üstelik kocaman da bir çanta taşıyorsun.

Beni yavaşça taşlığa bırakmıştı.

Eğilirken saçları yüzüme değiyordu. Yumaklar halinde dal-

galanan saç tellerinde Miltiyadi Gazinosu'ndaki o ilk akşamdan kalma, denize özgü yosunlu bir esinti var gibiydi.

— Ne zaman gideceğiz bir daha o gazinoya demiştim fısıltıyla.

— Nereden çıktı şimdi bu tuhaf istek? Ne çocuksun sen? Daha kış. Baharda, yazda gideriz. Sus, sakın ha gürültü etmeyelim.

Öylece duruyorduk.

İlk kattaki oturma odasının taşlığa açılan iç camında annemin pencere, oda kapısı arasında gidip geldiğini gösteren yansımaları belirip siliniyordu.

Küçük teyzem yanıma çöküp "Ütü yapmış yine titiz hanım," demişti. "onları yerleştiriyor."

Tülün ardındaki gölgenin devinimleri kesildiğinde bir iki adım atmıştık ki içeriden bir şarkı yükselmişti.

Küçük teyzem beni yeniden kucaklamıştı.

Annem o güne değin duymadığım yükseklikteki gür, duru bir sesle söylüyordu şarkısını.

Taşlığın o bildik görüntüsü puslanıyor, derinleşen bir suskuyla çekiliyorduk ikimiz.

Küçük teyzemin genç teninin pırıltısını o loşlukta bile görüyor, hızlanan soluğunu duyuyordum. Dirim dolu ince gövdesi arada ürperiyordu.

— Çok ıstırap çekiyor, demişti anca duyulur bir sesle. Çocuklukları birlikte geçti onların. Ağır geliyor olanlar. Bu elemden, kederden ablamı nasıl kurtaracağımı bilemiyorum. İki elim böğrümde kalıyor. Ah keşke sevdiklerimizi böyle delice, mecnunca sevmemeyi becerebilseydik. Sevginin bir kararını, ölçüsünü bulup bilip yapabilseydik... Sevmemeyi bilebilseydik belki de... Nerede... Sen sakın sakın bize benzeme. Bağlılığımız bizleri sakatladı.

Küçük teyzem varlığımı unutmuştu sanki.

Girişin açıldığı ana taşlıktan mutfağa uzanan kapıya doğru bakarak konuşuyordu.

Bahçeye açılan pencerenin gece mavisine dönüşen kesitinde, orada, o uzaklıkta teyzem birini mi görüyor diye yüzüne bakmıştım. O an beni ayrımsayıp,

— Ne güzel bir şarkı değil mi canım? Şevki Bey'indir. Annenin sesi benden çok, ama çok güzeldir, işitiyorsun ya. Dinle bak...

Dil yâresini andıracak yâre bulunmaz
Dünyada gönül yâresine çâre bulunmaz
Her derdin olur çâresi meşhur meseldir
Dünyada gönül yâresine çâre bulunmaz

— Hani sen ona sürpriz yapacaktın, üzülmemesi için, demiştim.

Yüzünü cılız göğsüme gömüp kısa bir an öylece kaldıktan sonra,

— Evet, değil mi ya? Akıllım benim! Ne tuhaf konuşuyorum ben?..

Dört basamakla çıkılan odanın önündeki dar sahanlığa birlikte varınca yarı aralık kapıdan yavaşça girip "Biz geldik işte!" diye bağırmıştık.

Annem şarkısını hemen kesmiş ama bize dönmemişti. Yüzü bir süre daha pencerelerde, "Ah efendim ah" demişti. "İşte nihayet evin sultanları gelmiş." Sesindeki boğukluk, pürüz, deminki şarkıyı söyleyenin o olduğunu düşündüremeyecek denli yoğundu.

Sırtı bize dönük olarak konuşmasını sürdürmüştü.

— Bu yaramazı sen mi aldın yoksa mektepten? İyi ki kızmadı sana, azarlamadı. Bizleri orada görünce nasıl da hırçınlaşıyor bilsen.

Beni yere bırakan küçük teyzem koşarca gidip annemi sırtından doğru sarmıştı.

Odanın sokak pencerelerinden giren akşam ışıkları ikisini de birer gölgeye dönüştürürken ışıkların buğusunda kafalarının ne denli bitiştiğini görüyordum.

Küçük teyzem mırıltıyı andırır bir konuşma tutturmuştu.

— Doktor, ilaçlar, vallahi billahi çok iyi Şahsenem Abla. Kış sonuna kadar oraya gelmemelisin. Annemle babam da daha ne

kadar dayanır... Şok yaptırmaktan başka çaremiz var mıydı söyle? Doktorlar uygundur, lüzumludur dediler. Vallahi billahi ümit var. Sonra çok şükür bizler iyiyiz. Onu hiç yalnız bırakmıyoruz. Ablacığım lütfen...

— Yalnız değil mi, öyle mi? O kafasındakilerle yapayalnız, yoksa unuttun mu? Bizler sıhhatteyiz öyle mi? Ah Nagehan hiçbiri doğru değil bunların... Hayır doğru değil.

Ben hâlâ elimde tuttuğum çantam, son derste nedense her zaman çözülüp düğümleri saçlarımın ucunda bağlı kalan ak tafta kurdelalarımla Cumhuriyet Bayramı'ndan sonra alınan üstten kapaklı hasır yemek sepetimle kıpırtısız bakıyordum ikisine.

Hiçbir şeyin onları sürgit sevindirmediğini, neşeden üzüntüye istekle, hızla neden geçiverdiklerini anlamaya çalışıyordum.

— Elektriği yakalım demişti annem, ortalık adamakıllı kardı. Sitti sevir fırtınaları başlayacakmış, takvim yazıyor. Biriciğimize bir kazak modeli bulsak da örsek.

Sesi yoruluvermişti. Bu kırılgan, neredeyse yabancı sesin annemin olduğuna inanamamıştım.

İkisi dönüp bana beklemedikleri birini görmüş gibi bakmışlardı.

Sırtlarında biriken akşamın tortulu aydınlığında bu kez de yüzleri gölgedeydi.

Küçük teyzem ağır adımlarla gidip elektrik düğmesini çevirdiğinde annemin yüzünü araştırmıştım. Gözleri yine uçup gitmiş gibiydi. Saçlarını uyandığından beri taramadığını da görmüştüm. Bol elörgüsü bir hırkanın içindeki vücudu o uyumlu çizgilerini yitirmişti. Yüreğimin sıkıştığını ayrımsadığımda annem önüme çömelmiş yüzünü yüzüme iyice yaklaştırmıştı.

— N'oldu çocuğum? demişti. Niçin öyle olduğun yerde tepiniyorsun?

Küçük teyzem,

— Haydi bakalım başlıyoruz! diye sesini yükseltmişti. Büyük bir sürprizim var ikinize de. Talebe hanım peki biz eve niye hırsız gibi girdik, unuttuk mu yoksa? Meraklandık mı efen-

dim? Fakat dikkatle dinleyelim. Ablacığım yerleş kanepeye, bu dağınık ama çalışkan talebeyi de oturt kucağına. Dinleyiniz lütfen, sizlere bir mektup okuyacağım.

— Bir mektup mu? demişti annem. Ne mektubu? Bize kim yazar ki... Yoksa Yunanistan'dan Efili Hanım'dan mı geldi? Doğrusu buna hakikaten pek çok sevinirim.

Teyzem her zaman olduğu gibi tepeleme dolu çanta bavulunu açıp içindeki yığından bu kez hiç aramadan bir zarf çıkarmıştı.

— Kimden geldiğini hemen söylemeyeceğim. Fakat Efili Teyze'den değil. Onlar gideli henüz dört beş ay oldu. Ancak yazabilirler.

— Haydi hazır mıyız? Okuyayım mı? Hazır mıyız?

Annem yerinden fırlayarak kız kardeşini kucaklıyordu.

Odanın, ortası mavi madalyonlu kaba tüylü halısının üstünde ara sıra itişerek dolaşıyorlar, annem sevinçle havada tutulan zarfa ulaşmaya çabaladıkça küçük teyzem ablasının yanaklarına hızlı kısa öpücükler kondurarak,

— Merak et bakalım Şahsenem Şahende Hanım, merak et. Vallahi de billahi de kaptırmam.

Sonunda kahkahalar atarak ikisi de nefes nefese kanepeye yanıma yığılmışlardı.

— İşte, diyordu annem bana, görüyor musun şu küçük hanımın inadını. Güya beni çok sever, acaba bilmem ki nasıl inanmalı...

Sırt dayama yerinin bitimine perdelere eş örtüler serili koltuğa geçip oturmuştu küçük teyzem. Oradan mutluluk dolu bakışlarıyla bize gülüyordu. Sonra bir gözünü kırparak,

— Hele sen yaramaz, demişti. Hele sen, bil ki bu mektubun sahibi seni doğmadan çok önceden tanıyor. O da bir manada teyzendir. Teyzelerse anne yarısıdır. Abla bu çocuk sevgi şımarığı olacak vallahi billahi birgün.

— Hadi uzatma artık, diyordu annem, gerçek bir gülüşle sesini yükseltip direterek. Oku, okusana! Meraktan öleceğim, haydi.

Küçük teyzem pembe pelür kâğıtlara yazılmış mektubu her sözcüğüne anlam katarak okumaya başlamıştı:

Pek sevgili, iki gözüm kardeşim Nagehan, acaba nereden çıktı bu tuhaf mektup da diye şaşacaksındır. Dünyalar ecesi Şahsenem Şahende Ablana yazmaktan doğrusu, çekindim, utandım. Aslında o benim arkadaşımdır. Hem yaş olaraktan, hem baş olaraktan. Fakat o yaz yaşanan sevdalarının şahitliğinden beri bana göre yaş aldı, büyüdü sanki. Ekrem Enişte mizle olan o büyük tesadüf nasıl da hayatlarında mesut bir netice verdi. Evlendiler ve bilhassa evlilik genç kızları hemen genç bir hanım haline getiriveriyor. Ve ben yaşıtı olsam da kendimi pekâlâ henüz toy farz ediyorum. Latife bir yana fakat... İşte neticede hadiseleri sana yazmaya karar verdim. Son mektubumdan beri aylar, hatta seneler geçti. Fakat ne beis var dedim, kalplerimiz şüphesiz ki daima aynıdır. Ben üç dört senelik Ankara hayatımı sana yazdıklarımda pek de açıkça kaleme geçirmedim biliyorum. Meğer bizleri buraya çeken benim kaderimmiş, alınyazımmış.

İstanbul'dan ayrıldıktan sonra. Oranın, Lâleli'nin, sizlerin hasretiyle geçti günlerim yeminle. Hatıralarımızla teselli buluyordum. Sanki Ankara'da hiç mevcut değildim. Ta ki o İngilizce merakımın neticesi benim beklenmedik bir fırsatla karşılaşmama sebep oldu. Yaşadıklarımı baştan sona yazmaya kalksam adeta bir roman olacaktır inanın. Ne yapmalıyım derken, sizleri görmek maksadıyla ummadığım bir imkân elde ettim. Küçük kız kardeşimin Suna'nın Kandilli Kız Lisesi'ne leyli meccâni yazılma muameleleri hakkında Maarif Müdürlüğü'nden malumat almak bahanesiyle yola çıkmaktayım. Cumartesi akşamı Ankara Ekspresi ile buradan hareketle ertesi Pazar sabahı sekiz sularında Haydarpaşa Garı'na inmekteyim. Bu benim için ziyade talihli bir bahane oldu. Babamı ise ancak bu yoldan ikna edebildim. Sevgili biricik arkadaşım Şahende'de kalmayı isterim, fakat elbette evde vaziyet müsaitse. Değilse rica ederim lütfen telaş etmeyin. Bir çare bulacağım kalacağım yer için. Geldiğimde ikinizi de muhakkak göreceğim. Hakikatsız çıktı Yurdanur demeyin. Sizler burnumda tütüyorsunuz... Öyle mağmum bir hasret içindeyim ki asla tahmin ve tasavvur edemezsiniz. Geçmiş yazlarımızı hayal etmek bile beni sonsuz heyecanlara gark ediyor. Ma-

zideki günlerimizi durup düşünüyorum da... Sabahlara kadar konuşurduk. Doyamazdık birbirimize. Şafak sökerken başlarımız düşerdi. Fakat anlatmakta hâlâ ısrar ederdik. Geliyorum, bekleyiniz. O büyük amansız sırrımdan bir ipucu vermeliyim size. Bundan kendimi ne yapsam men edemiyorum. Umutsuzca perişanım çünkü âşık oldum. Hem de bir Amerikalı'ya. Düşünün nasıl arapsaçı bir vaziyet. Ailem tahmin edersiniz ki henüz hiçbir hali bilmemektedir. İkinizin fikrine fevkalade ihtiyacım var. Konuşmaya ihtiyacım var. Çünkü biliniz ki hakikaten çaresiz bir haldeyim. Biricik kıymetli kardeşlerim, sizleri garda bir an için bile görmek beni ziyadesiyle mesut bahtiyar edecektir. İkinizi de sonsuz muhabbetle kucaklıyorum. Ya o küçük dilber acaba kim bilir nasıldır? Büyümüştür değil mi? Arkadaşlığınızdan ebediyen gurur duyacak olan kardeşiniz Yurdanur Hocaoğlu.

Hamiş: Eğer işiniz çıkar da karşılamaya gelemezseniz üzülmeyiniz. Nasıl olsa ben koşaraktan geleceğim. Y.H.

Odadaki ampulün ışığı sanki daha güçlenmişti.

Annem biten ilk yazda görüp izlemeye doyamadığım yüzünü ediniyordu. Yanaklarını altınlayan ayva tüyleri ışıyor, dudakları gergin, dolgun çizgilerine kavuşuyordu.

Küçük teyzem muzip muzip bakıyordu.

— Yurdanur'un gelmesine şaşırdım. Sevindim de, demişti annem. Elbette deli kız bizde kalmalıdır. İyi ki yazmış sana. Gelişi hakikaten sevindirdi beni. İçimi açtı inan ki bu haber. Zaten Ekrem seferde. Hem evde de olsa ehemmiyeti yok ki. Akrabamız gibidir o. Yurdanurcuğum nelerimize şahittir. Mektuplarımızı dahi taşımıştır arada. Hakikaten mesut oldum bu haberden. Zamanımız fazla değil, işlere hemen el atalım. Koca bir gece var önümüzde. İki elden girişirsek yetiştiririz elbette. Nasıl da hatırlıyor. Sabahları ederdik evet, hiç unutulur mu? Doğru, başlarımız önümüze düşerdi de bana mısın demezdik. Annem de "Kızlar nedir bu haliniz canım. Allah'ın gündüzleri, günleri bitti mi?" diye azarlayınca uykumuzdan ayrılır annemi kucaklayıp havalara kaldırırdık.

Âşık olmuş sevdalanmış Yurdanur ha? Üstelik de bir yabancıya. Zor bir vaziyet... Bir Amerikalı mı? Ailesi belli ki bu münasebeti katiyen istemeyecektir. Biraz haklılar. Fakat ne söylüyorum ben? Aşka asla karşı konmamalı, konamaz da. Amerika çok uzak bir yerde değil mi? Uzak da olsa sevenleri ayırmamak lazım. Ayrıldıklarında neler oluyor gördük biz, gördük...

"Gördük biz" sözcükleri dağılan gölgeleri odaya yeniden getirir gibi olduğundan, küçük teyzem bunu engellemeyi isteyen bir çeviklikle kalkıp ablasına sarılıvermişti.

— Ne kadar iyi oldu değil mi? Hakikatlidir Yurdanur demişti. Bir Amerikalı'yla... Vallahi filmlerdekine benziyor bu macera. Ben iki üç gündür çarpıntıdan, helecandan inan ablacığım ne yaptığımı bilemedim. Yarın erkenden giderim Haydarpaşa'ya. Trenden iner inmez beni karşısında görmeli. Böylesi yakışık alır değil mi ablacığım? Filmlerde olanların vallahi tıpkısı bu. Amerika denince bile adamakıllı şaşkınlığa düşüyor insan. Büsbütün beklenmedik bir hal. Kaç gecedir zihnim karıştı. Acaba evlenirler mi dersin? Mesut olurlar muhakkak. İnan ablacığım düşündükçe sahiden başım dönüyor.

Annem yeniden dalgınlığına gömülüyordu.

Küçük teyzem bu durumu görmezlikten gelip, konuşmasını artan bir coşkuyla sürdürmüştü.

— Evet efendim işte böyle. Ablacığım, evi bir güzel elden geçirelim. Çatı katından eski günlerden kalma fotoğrafları çıkaralım. Bir iki çeşit zeytinyağlı, bir iki çeşit de etli yemek yaptık mı.... Yemek yemeye vakit bulabilirsek artık ne iyi...

— Sakın Nagehan, sakın, çatı katını filan karıştırmak olmaz. Sakın!..

Annemde demin boy veren sevinç yatışmaya dönüşürken küçük teyzem bu kez de ablasının yanaklarını üst üste öpmeye başlamıştı.

— Ablacığım öyle demek istemedim ki. N'olursun lütfen anla beni. Fotoğraflar filan yok... Hem icap etmez ki... Sen bilirsin beni, ileri geri gevezelik ederim. Yok çatıymış... Dur dur ellerini ver bana.

Annem kardeşine yüzüne gittikçe yerleşen, sık sık görmeye başladığım o kırık gülüşüyle bakıp başını sallamakla yetinmişti.

Sabah uyandığımda küçük teyzemin yatağını çoktan topladığını görmüştüm.

İkisi de ne zaman yatmışlardı kestiremiyordum.

Uykumun arasına gece boyunca sızan, uzanan değişik yemek kokuları, radyonun sesi, iki kardeşin arada bir bastıramadıkları kahkahaları evimizi sarmıştı. Soğuk bir kış gecesini unutturacak bir sıcaklığa bürünüyordu her yan. Salt oturma odasında yakılan taşkömürü sobasındaki kömürlerin çöküşünü yukardan bile duyuyordum. Bu taşkın devinimlerin, evin tüm boşluklarını dolduran buğulu sıcağının okşamayı andıran dalgalanışında sallanıyor gibiydim.

Uyuduğumu sanmadığım halde uyuyor olmalıydım.

Bu olağanüstü gecede değişiveren iki kız kardeşin böylesine koşuşturmalarına ilk kez tanıktım. Durma temiz tutulan evlerinde işlerini her zaman aşırı bir titizlikle yaparlarken, o gün oldukları yerden çok uzaktaymış gibiydiler. Diri duruşlarıyla çalışırken ivecenlikle dolaşmaları bu kez çok başkaydı. Duraksız hamaratlıklarının canlılık nedeni olan konuklarını merak ediyordum.

Uyumamaya çabalarken yatağımı saran o bildik kadife yumuşaklığındaki koyuluğa kayıvermiştim.

Alnıma dokunan uçucu bir öpücükle içim kıvançla dolmuştu.

Bu Kerim Ali Dayımdı, biliyordum.

"Sana sihirli kelimelerimizi söylüyorum. Unutma e mi? Abra kadabra, hokus pokus, trinka linka".

Üstüme sayamadığım çoklukta çiçek, yaprak, ateşböceği, incecik ışık çubuklarından oluşma yeni aylar yağıyordu.

Kerim Ali Dayımın artık konuştuğunu koşup herkese müştulamalıydım.

Sesi nasıl da güzeldi, sıcaktı.

Gözlerimi açtığımda uyandığımı anlamıştım.

Kerim Ali Dayım yanımda yoktu.

Perdelerin ardından apak, ilk kez gördüğüm ak bir ışık taşıyordu odama.

Kalkıp camlara gittiğimde odamın nasıl soğuk olduğunu belki de ilk kez ayrımsamıştım.

Aşağıdan sesler geliyordu.

Beni unutmuşlardı demek ki.

Merdivenlerinden koşarak inip oturma odasının kapısında bir an durmuştum.

Odadan taşan konuşmaları ayırt etmek olanaksızdı.

Kimse birbirini dinlemiyor üst üste konuşuyordu.

Arada bazı sözcükleri ayırabiliyordum.

Sonunda seçilebilenlerin "evet", "hayır", "sahi mi" sözcüklerinden öteye geçmediğini ayrımsamıştım.

Kapıyı vurunca konuşmalar kesilmişti.

Birden kapı açılmış, küçük teyzem beni gülerek kucaklayıvermişti.

— Ah canım donmuş bu, niçin seslenmedin ki uyanınca bize. Donmuş vallahi. Dur bakayım...

Annem önünde duran, önceden görmediğim kâğıt yığınından, bir kutudan, birkaç küçük paketten ellerini çekerek, hızla seğirtip ayaklarımı avuçlayarak ovalamaya başlamıştı.

— Ah biriciğim! Ah kızım vallahi billahi hasta olacaksın. Bak Yurdanur görmüyor musun? Ne kadar büyüdü kızımız.

Oda, teyzemin, annemin kokusunu andırmayan daha belirgin bir başka kokuyla doluydu.

Pencereler buğulanmıştı.

Kanepede oturan esmer, kara saçları kısa kıvırcık, birbirine yakın gözleri parlak bir ışıkla yüzünü aydınlatan zayıf kadını görmüştüm. Bedenine oturmuş kırmızı ceketinin altına kara bir etek giymişti. Bana gülerek bakıyordu. Dişlerinin aklığı gülüşüne eklenen bir aklık oluşturuveriyordu.

O tanımadığım kadın kalkıp bana yaklaşmıştı. Üstünden deminki hemen beliriveren güzel koku geliyordu.

— Canım Şahsenem tıpkı sana benziyor. Can yakıcı bir güzel oluvermiş maşallah, Allah korusun. Ruhum, gel bakayım Yurdanur Teyzene, gel bakayım. Yavrum sahiden üşümüş. Eh senenin ilk karı başladı bugün, değil mi?

— İstanbul işte, demişti annem. Güya dün havaya birinci cemre düştü.

— Öyle öyle, diyordu esmer genç kadın. Bilmez miyim?..

Beni kucaklamış yanaklarımı, alnımı öpmeyi sürdürüyor, kulak bitiminde başlayan kara saç lüleleri yüzümü sıyırıyordu. Yüreğinin hızlanan çarpışlarını beni göğsüne bastırdıkça duyuyordum.

— Değil mi? Nasıl kocaman oldu, diyordu küçük teyzem. İşte gördün Yurdanur. Düşün, bir talebe artık o. Evet ablama daha çok benziyor haklısın, Ekrem Eniştemden bir tek çenesinin çukurunu almış.

— Ya ben? Ya ben? Nasıl da bahtiyarım sizlerle buluştum diye. Ah ne iyi ettim de geldim. Her şey şimdi dün gibi, evet dün gibi.

Kanepeye birlikte oturduğumuzda, pencerelerin buğuları arasında serpilip duran aklığı görünce hoşlanmadığım bu kucaklanmayı unutup,

— Kar değil mi bu yağan küçük teyzeciğim? diyorum...

Bu kez konuğumuz sıkıca sarılıyor bana. Nerdeyse soluk alamaz oluyorum.

— Bana küçük teyze dedi boyuma posuma bakıp Nagehan duyuyor musun? Yavrum evet yağan kardır. Ben İstanbul'a böylece ilk karla geldim. Ankara aylardır bembeyaz bir görseniz.

— Ben sana küçük teyze demedim ki. Ben Nagehan Teyzeme dedim...

Üç kadın da aynı anda susuveriyorlar.

Annemin söyleyecekleri dudaklarında kalmış gibi.

Konuğumuz kırılgan bir şeyi tutarcasına beni yanına yavaşça oturtuyor.

— Haklı çocuk beni tanımadan, kimim neyim... Sevdiğimi nerden bilsin ki o zaman yürümüyordu bile, haklıdır çocuk, ürkme canım...

Annem elindeki hırkayı, çorapları bana giydirirken aralarında uçuşan neşenin basıldığını sezinliyorum.

Konuğumuz gözlerini benden ayırmadan öylece oturuyor.

Güzel bir ağzı var.

Görünüşünün silikliğini, ufak yapısını, gözlerinin karasında çakan ışıltılar siliveriyor.

— Şehrazatçığım diyor annem. Bak Yurdanur Teyzen Ankara'dan geldi, misafirimiz, sana ne getirmiş? Neyi çok sevdiğini o müzevir kuşlar ona söylemiş, kocaman bir *Nestlé* çikolatasıyla çıktı geldi Yurdanur da. Haydi canım, teyzenin elini öp Şehrazatçığım.

— Bana Şehrazat demeyin! diye bağırıyorum. Demeyin öyle. Benim numaram var, numaramla çağırın. Ben bu adı sevmiyorum, adımı değiştirin, benim numaram var, 93 deyin bana, ben adımın hiçbirini sevmiyorum. Herkes alay ediyor.

Yağan karın sesini duyabileceğim denli ağır bir susku oturuyor odaya.

İlk kışımın ilk karısoğuğun ığıltısını taşıyan uçucu vuruşlarla iniyor camlara.

Ağlamaya başlıyorum.

Ağlamam içe dönük sürüyor, gözlerimden yaşlar zorlanmadan akıyor. İç çekişlerimle omuzlarım arada sarsılıyor.

Çok sessiz bir ağlama bu.

Oysa daha önceleri böyle belirsiz ağlamadığımı düşünüyorum. Ağlamak beni yatıştırıyor, nerdeyse mutlu ediyor. Yüreğimin tam üstüne kıvrılmış batan katı bir şeyin çekilip eridiğini duyumsuyorum.

— 93 deyin bana... Şemsigül Şehrazat Debrecenli demesin kimse, demesin kimse istemiyorum. İstemiyorum...

Annem dizlerinin üstüne çöküp oturuyor tam karşıma.

Konuğumuz bu kez başını çevirip dışarı bakıyor.

Negahan Teyzemin Cezayir menekşesi mavisi gözleri koyulmuş, nemli. Dudakları gibi sesi de titriyor.

— Çocuktur henüz. Altı yaşını bile tamamlamadı. Bir günü ötekine uymuyor. Büyüyor ya. İnsan ismini beğenmez mi hiç? Numara ile çağrılınır mı? Senin isimlerin nasıl da güzeldir küçük hanım bilsen. Ya sen benim birinci ismimi öğrendin mi peki, söyle bakalım. Nazikdil'dir birincisi, ikincisi de Negehan'dır... Hepimizin isimleri uzundur. Ailemizin ölmüş büyüklerinin isimlerini vermişler bize. Kadir bilmektir bu... Birbirimize seslendikçe onların ruhu şad oluyor böylece. Senin adın da dedenin babamın annesinin, ninemizin adıdır. Şemsigül Hanım'mış o. Şehrazat'ı baban taktı sana.

Odada sönen, yiten o canlılığı yeniden yakalamak isteği ile annem:

— Hatırlıyor musunuz? diyor sesine yansıtmaya özendiği bir neşeyle. Daha yeni söz kesmiştik Ekrem'le, o da ilk uzun seferine çıkıyordu. Marsilya'ya. Sinemayı o da çok sever bilirsiniz.

— Biliyorum, diyor konuğumuz. Hani zar zor izin alıp beni de yanınıza katmışlardı da Beyoğlu'nda, Lale Sineması'na gitmiştik. Ordan da bir filme daha gidecek müsaademiz olmadığı için hep birlikte nasıl da üzülmüştük. Ekrem Ağabeyim "ah kızlar bir film daha görebilseydik..." deyip durmuştu...

— Sen küçüktün, önce seni yanımıza katmaya kalkmıştı, kalkmıştılar.

— Kim, diyordu küçük teyzem, kim? Abla kimdi o?..

Annem susuyordu.

Bu susmanın ne anlam taşıdığını anlayıveren küçük teyzem anneme dönerek, özür dileyen bakışlarıyla, gözlerine yansımayan gülüşüyle,

— Ah evet doğru, ben ne anlardım ki, diyordu, peki ablacığım ya sonra, sonra ne olmuştu?

— Hiç unutmadım, Ekrem Marsilya dönüşünde bana demişti ki, daha dün gibi hatırlıyorum vallahi. "Limandaki salaş bir sinemada çok güzel bir macera filmi gördüm, belki buraya da gelir birlikte gideriz." Hatırlıyorum tam öyle demişti. Dil bilmediğinden oralarda macera filmlerine gider Ekrem. Filmin ismi de Gemici Sinbad'sa hele... Hatırlıyorum.

— Daha neler, diyordu konuğumuz, elbette olanlar dün gibi. Ne tuhafsın Şahsenem, evleneli çok olmuş seneler seneler geçmiş gibi konuşmaktasın...

— Doğru, diyordu annem, haklısın. Fakat sebepleri vardır unutkanlığımızın.

— Haydi abla, diye üsteliyordu küçük teyzem, anlat, peki ya enişte Marsilya'dan dönünce...

Küçük teyzem annemi sarmaya başlayan o bildik gölgeyi kesinlikle yok etmek çabası içindeydi. Söylenmemesi gereken bir adın yeniden anılmaması için sabırsız sorularıyla sözcükleri yutarak konuşuyordu annemle.

— Haydi abla anlat... N'olur.

— Bu filmi görmüş ya Ekrem, Gemici Sinbad'ın Maceraları diye. Filmde de bir Şehrazat varmış. Çok akıllı, çok güzel bir kız, işte, o an karar vermiş kızım olursa ismini Şehrazat koyacağım diye. Biliyorsunuz Ekrem ailesini zelzelede kaybetmiş küçükken. Her şeylerini bütün akrabalarını kaybetmiş...

Üç kadın da neyi konuşsalar, sakınsalar da araya karışıveren bazı sözcüklerle beliren hüznü engelleyememenin ezikliği ile birbirlerine bakmışlardı.

— Onu asla kıramazdım. Kızımıza istediği ismi taktı. Hem yakıştı da. Şemsigül Şehrazat oldu da fena mı oldu?

Konuğumuz bana eğilerek,

— Ağlama güzel Şehrazat, demişti. Bak bir aradayız bugün göreceksin çok eğleneceğiz, sil gözlerini. İnan isimlerini büyüdükçe öyle seveceksin ki. Seni nasıl beklediler bu evde biliyor musun? Bayram oldu doğuşun onlara. Kerim Ali Ağabey...

Nagehan Teyzemin konuğumuza bakışını yıllar sonra bile unutmayacaktım. Yüzü birden sararmış gözlerinin akı kızarmıştı. Konuğumuz ise esmer tenine basıveren bir kızıllaşmayla örtülen yüzünde gözlerinin karasını buğulayan gözyaşlarını kaçırmak ister gibi başını camlara çevirmişti.

Annem doğrulup ona uzanmış sırtında elini gezdirerek.

— Yurdanur işin kötüsü bu oldu. Garipleştiriyor daima bizi bu bir şeyleri kollamalar. Ne lafımızı ne adabımızı bilir olduk. Rica ederim. Elbette Kerim Ali Ağabeyim de neler neler düşünmemişti ki. Onun okuması lazım diyordu, sizler siz güzel kızlar sevgiyle yetinmeyi bildiniz, ama gelecekte böyle olmayacak inanın, dünyamız değişiyor savaşları çabucak unutur oldu insanlar... Okumalı, meslek sahibi olmalı bu yeni insan. Bileğine altın bileziğini takmalı. Kız olsa da erkek olsa da artık böyle bu... Yurdanur, geçmişi onsuz anlatmak Kerim Ali'siz anlatmak mümkün değilse biz de elbette onunla anlatırız. Kardeşim rica ediyorum kusuruma bakma lütfen... Onu sevinçle anarak anlatırız. Daha birlikte bir günümüz geçmeden.

Konuğumuzla sarılmışlardı birbirlerine.

Kanepenin ortasında karların odaya vuran duru ak aydınlığının odağında başları omuzlarına eğik bir şeyler fısıldıyorlardı. Arada annemin "elden ne gelir" dediği duyuluyordu.

Oda kapısına vurulduğunda annem toparlanmış kalkıp kapıyı açmıştı.

Küçük teyzem elinde büyük tepsiyle,

— Haydi kahvaltı vaktidir hanımlar, diye girmişti içeri.

Onun dışarı çıkışını görmemiştik bile.

Reçellerle, zeytin, beyazpeynir, yumurta, kızarmış ekmekle dolu tepsiyi ortadaki küçük masaya bırakan teyzem gülerek durmuştu karşımızda.

— Sular buz tutmuş biliyor musunuz? Hava nasıl soğuk, etraf bembeyaz. Bugün hiç dışarı çıkmayalım. Yiyip içip keyif edelim. Tam ev havası.

Teyzem biraz önceki duygu gelgitlerinin içinde olmamış gibiydi. Ablasına, konuğumuza, bana dönerek hepimize gülüşünü ayrı ayrı sunuyordu.

— Çaydanlıkla demliği de getirdim mi keyfimize diyecek yok.

— Dur Yurdanurcuğum kalkma sakın, demişti annem. Geleli kaç saat oldu ki azıcık da misafirlik et. Sonra bilirim bizimle derhal işe girişirsin, hamarat hanım.

Çaydanlık sobanın üstüne konduktan sonra dem kokusu dışardaki soğuğu, karı daha da yoğunlaştıran bir etkiyle sarmıştı odayı.

Sıcağın, kızarmış ekmeklerin, üç kadının tenlerinden aktığını sandıran güzel kokuların çevreyi sarışı, içimi bir sevinç beklentisiyle dolduruyordu.

Üçünün de dinginleştiğini seziyordum.

Alçak masanın çevresine yere bağdaş kurarak dizilmiştik.

Çeşitlenmiş reçellerden ikisinin Ankara'dan geldiğini, Gazi Çiftliği'nin balının da bunlara eklenmiş olduğunu açıklamıştı. Nagehan Teyzem.

"Zahmet etmişsin" diyordu "ta oralardan."

"Yok canım daha neler Nagehancığım, topu topu mühim olmayan bir iki şey görüyorsunuz."

Bir süre Ankara'yı konuşmuşlardı.

Konuğumuz Küçükesat'ta bir apartmanın alt katında oturduklarını, oralarda hâlâ tek tük binalar yapıldığından kiraların uygunluğunu, annesinin de yakında ebelikten emekliye ayrıla-

cağını, bu yüzden hesaplı gitmeleri gerektiğini anlatırken kocaman bir kahkaha atıyor, "Hep hesaplı gidildi ve şüphesiz ki daima öyle yapılacak" diyor, "aman sen de. Sağlıklıysak, muhtaç değilsek açgözlü olmak yersiz" diye ekliyordu.

Annemle küçük teyzem kahvaltılarını sürdürürken bakışlarıyla gülüşleriyle onun her dediğini onaylıyorlardı.

Yeni arkadaşlar edinmekte zorluk çektiğini, Ankara'nın İstanbul'a bakılırsa nasıl bir kasaba gibi kaldığını söylerken de konuğumuz iki arkadaşının yanaklarını öpüveriyordu. Anlattıklarını tüm bedeninin devinimleriyle güçlendiriyor, dikkatle dinlendiğini bilmekten ötürü coşuyor, soru sorulmasına gerek kalmadan birbirlerini görmedikleri yılları ayrıntılarıyla çiziyordu sözleriyle.

— E, demişti annem, meraktayız. Şu mesele, hani mektuptaki Yurdanurcuğum.

— Sormayın sormayın ne olacak, nasıl olacak bunun neticesi katiyen bilmiyorum. Fakat biliniz ki cayamam asla ondan. Amerika bilirsiniz bana göre olabileceğini düşünmediğim erişilmez bir rüyaydı her zaman... Şimdi ise hakikat oluyor. Evet kararlıyım... Kalbim aylardır göğüs kafesime sığmıyor inan Şahendeciğim. Bu Nagehan daha pek bilmez zannederim ama sen bilirsin aşkın, sevdanın ne olduğunu. İşte bu yavru bir aşk şahidi değil midir hepimiz için?

Bu son sözleriyle beni kolaçan ediyordu konuğumuz, nedense birden susuyordu. Nagehan Teyzem onun ikircikli duruşunu görmezlikten gelerek,

— Niye sustun? diyordu. Haydi Yurdanur o daha küçücük bir çocuk. Hem ne kötülük var ki anlattığında?

— Öyle mi? Evet elbette kötülük yok, doğru, sevginin, aşkın neresinde fenalık olabilir ki. Biz yerleştikten dört beş ay sonra Amerikan Haberler Merkezi'nde bir iş buldum, daktilo işi işte, bir de not almak, telefona bakmak filan. Böyle olunca onların askeri alışveriş çarşısına, oraya PX diyorlar, girmeye de hakkım oldu. Biliyor musunuz, orada satılanlar Ankara'da fevkalade rağbette, moda şeylerdir. Dışarda bile sivillere, Türklere Amerikan pazarları açıldı. Horace Isom Jefferson'la orada tanıştım, bir iki defa çıktık. Sonra onların dans günlerine birlikte

gittik. Sesini bir duysanız öylesine içli, dokunaklı, güzel ki. Ona bunu biraz da utanarak söylediğimde "Biz siyahların sesleri daima güzeldir, bunu böyle bil, asla da şaşırma bir daha balım" demişti bana. Mississippili kendisi. "Sıcak bir bölgedir" diyor. "Bizim topraklarda, orda ihtiyarı genci, kadını erkeği, daima şarkı söylerler, kolaylıkla hatasız söyleyebilirler üstelik" der bana. Bir filme gidip hangi şarkıyı beğensem, tabii Amerikan şarkıları bunlar, hemen, hem de çok güzel söylüyor. PX'de Amerikan sineması da var. Hafta sonları filmler oynuyor, birlikte gidiyoruz, İngilizcem adamakıllı ilerledi.

Annemle Nagehan Teyzem durakalmışlardı.

Küçük teyzem ağzına götürdüğü lokmasını öylece tutuyordu.

Ekmek parçacığına sürdüğü bal akmaya başlamıştı.

— Siyahi mi dedin Yurdanur?

— Evet öyle Şahende. Fakat bir görsen, nasıl da yakışıklı, bana da âşık... İşin bir de o yanı var, evet sevgilim Horace Isom Jefferson siyahidir. Lakin ne yapayım, seviyorum Is'i, ona kısacık böyle diyorum; IS diyorum, bazen Isom, Jef diyorum, çok isimli olmak ne hoş, ne oyalayıcı...

Odada bir an her şey duruyor.

Annem doğrulup sobanın üstündeki demliğe uzanıyor.

Nagehan Teyzem hırkasına akmış balları silmek için çevresinde bir şeyler aranıyor.

Dışardan geçen bir atlı arabanın buzları ezen tekerleklerinin çıtırtılarını bile duyuyoruz.

Gözlerini birbirlerinden kaçırıyorlar.

Konuğumuzun deminki ataklığı, anlattıklarına sesiyle kattığı çınlayan vurgulamaları sönmüş. Yarım bir gülüşün giderek yittiği yüzüyle sonsuz bir boşluğa bakıyor gibi. Birbirine yakın düz uzun kirpikli gözleri, kara yay kaşları, gür saçlarının çevrelediği zayıf elmacık kemikleri belirgin oval yüzüne boz bir tül inmiş gibi buğulanıyor.

Çayların bardaklara doldurulması bitiyor.

Soğumaya yüz tutmuş ekmekleri sobanın üstündeki ince sac kızartıcıya aktarıyor küçük teyzem.

Hâlâ konuşmuyorlar.

Bardaklarına şeker koymadan, ne yapacaklarını unutmuş gibi bakıyorlar kahvaltılıklara.

Bu çok kısa anın yoğunluğu şaşırtıcı.

Gördüğümden beri dur durak bilmez konuşmasından, canlılığından tedirgin olduğum konuğumuza doğrudan bakıyorum.

Annemle teyzemi üzdüğünü düşünüyorum onun.

Annem çay şekerine uzanarak yerleşen koyu durağanlığı kırıyor.

— Ne oluyor kuzum bize, acaba niye sustuk... Şeytan geçti galiba, öyle derler ya. Haydi Yurdanur... Peki sonra... Meraktayız biliyorsun... Gelmeni Nagehan'la ben bilesin, adeta iple çektik.

— Siz de bu sevdayı, uygunsuz, yanlış buldunuz işte. Çaresiz vaziyetteyim ben... Başıma neler gelecek, ne işler açılacak pekâlâ bilmekteyim, fakat mümkün değil Is'ten vazgeçemem. Amerikalı da olsa, Arap da olsa, Hıristiyan da olsa... Sahiden, hakikaten sevdalandım.

—Daha neler! diyor annem; birlikte Arapları, siyahileri uğurlu saydığımızı, büyüklerimizin hayırlıdırlar dediğini nasıl hatırlamayız? Hem ne dedik de üzdük seni? İsmet Paşa'nın iğnecisi ya da Gazi Paşa'nın iğnecisi denen bir Arap bey vardı hani, onu görür görmez sevinir, uğurdur diye niyetlerimizi hemen dua edip tutmaz mıydık? Saçları apaktı, uzun boyluydu, gözlerinin akı ihtiyarlıktan maviye çalmıştı. Yaz kış beyaz gabardinden yukardan aşağı iliklediği, uzun, kol ağızları eprimiş bir pardesü giyerdi, gümüş saplı, siyah bir şemsiye taşırdı daima. Tertemizdi üstü başı, Onu selamlayanlara da "Devletle efendim, hürmetle efendim" diye temenna ederdi. Nasıl da severdik onu. Haydi canım daha neler! Derisi siyahtır diye değildir benim tereddütüm. Amerika çok uzak olmalı. Baksana cihan savaşı bitti de, dünya âlem yeni öğrendi Amerika'yı, belli ki çok uzaktadır. Annenler kardeşlerin burda kalacaklar... Sonra hasret başlayacak. Hıristi-

yanlığına gelince, o da bir din... Vallahi Yurdanurcuğum bunlardır düşündüğüm.

Nagehan Teyzem de annem konuşurken onun tüm söylediklerini sanki daha hafif bir sesle yinelermiş gibi dudaklarını oynatmıştı.

Sonra üçü de iğneci yaşlı Arap beye ilk kez nasıl rastladıklarını, onu görür görmez de tuttukları dileklerinin çoğunun gerçekleştiğini açıklıyorlardı.

Opera Sineması'na gitmeye kalktıklarında özellikle bir Amerikan müzikali oynuyorsa bu filmlere hayrandılar, iğneci beye rastlamak için Halitağa Mahallesi, Şifa, Küçük Moda arasında dolaşıp durduklarını dünmüş gibi anımsıyorlardı. O hayırlı adama rastlayınca da neler dilediklerini gülüşerek anlatıyorlardı. Nasıl oluyorsa oluyor, yerine geliyordu istekleri. Evden hem para hem izin çıkıveriyordu öylesi günler.

Kadıköy İskelesi'ne gezintiye hava almaya indiklerinde Heybeliada'dan akşamüstü gelen vapurdan çıkan deniz okulu öğrencilerinin kendilerine bakmasını istediklerinde, hep o siyahi yaşlı adama rastlamak için gecelerce dua ettiklerini unuturlar mıydı hiç? Bir kez de böyle bir hayırlı rastlantı sonucunda deniz öğrencileri yanlarına değin gelip kendileriyle konuşmaya davranmışlardı. Uçarılıklarını anında bastırıveren bir çekingenlikle bu olayı ortaya döküyorlardı.

O yıllar büyüklerin yanlarına gözcü diye taktıkları küçük teyzem yaşananları tüm ayrıntılarıyla anımsıyordu.

Baharlarda iskele parkında, sulanmış koca çanaklı yıldızçiçeklerinin, bodur akasyaların, hareli taflanların üstlerinde su damlacıkları renk renk ışırdı. Yükselen toprak kokusunun arasından bitiyor gibi gelmişti ona gencecik Deniz Harp Okulu öğrencileri; bu apak giysili, sırma apoletli, çocuksu delikanlılar birbirlerine çok benziyorlardı. Konuğumuzla annem onlar yaklaşıp da temizliklerinin esintisi kendilerine vurunca, durma taze bir sakız kokusu vardı denizcilerin üstlerinde; bu günmüş gibi duyuyorlardı o ılıman çarpıcı karşılaşmayı. Ayakları takılarak kaymakamlığın oraya doğru apar topar koşmaya başlamışlardı. Dilekleri gerçekleşmişti ya, utançtan korkudan nasıl davranacaklarını da bilememişlerdi. Onlar tarafından beğenilmek istemişler, beğenilmişler, sonra da evlerine ulaşana dek yanak-

ları al al, hiçbir cümleyi bitirmeden, neyi anlattıklarını bilemeden sayıklamaya benzer konuşmalarıyla koşar adım yürümüşlerdi. Bu davranış sözcük karmaşası içinde caddenin kalabalığını yararak bir süre daha koşturmalarını sürdürmüşlerdi.

Böylesi günlerde içlerinden taşıp duran heyecanı besleyenin ne olduğunu ise hiç anlayamıyorlardı.

Gülmekten ağlamaya, susmaktan gevezeliğe geçivermelerinin nedenlerini de ertesi gün kolayca unutuveriyorlardı.

Bedenlerini değiştiren küçük kıpırtılar, memelerinin özenle dikilmiş çiçekli basmalarından giderek uç veren sivrilişi, saçlarının toka firkete tanımayan ipeksi başıboşluğu, ince ayak bileklerinin yerli yersiz burkulması, küçük ellerinin arada terleyivermesi, o dinmez yürek çarpıntıları beklenmedik anlarda yineleniyordu.

Dileklerinin kabul olduğu öylesi günlerde düşsel birer kahramana dönüştürüverdikleri bu deniz subayı adaylarını anca duyulur bir sesle büyük bir gizlilikle burun buruna verip konuşuyorlardı iki kız.

Böylesi buluşma günlerinin gecelerinde çoğunlukla Yurdanur da onlarda kalıyordu. Birlikte yatıyorlar, sabun kokulu yazlık, pamuk yorganı tepelerine çekerek tan ağarana dek fısıldaşıp duruyorlardı.

Ne zaman uykuya geçtiklerini onları artan bir ilgiyle gözleyen Nagehan Teyzem bile bilmiyordu.

O henüz çocuktu, bu akşamüstlerinde yaşanan o esrikliğin ne anlama geldiğini çözemiyordu.

İki yeni yetme kızın durdurak tanımaz taşkın davranışlarını anlamasa da doğal bir sevinçle karşılıyordu.

— Hem yanınıza gelsinler istemiştiniz, diyordu küçük teyzem, hem de nasıl koşturarak kaçmıştınız. Üstelik beni de unutup! Sizi Hacıbekir'in önünde beklerken bulduğumda hâlâ gülüyordunuz. "Kerim Ali Ağabeyime söyleyeceğim görürsünüz" demiştim de, korkudan donakalmıştınız. "Ne yaptık ki biz Nagehan?" diyordu ablam. "Kerim Ali Ağabeyime söyleme sakın, söylesen de ne der sanıyorsun akıllım, baharda, yazda daima böyle olur kızlar der çıkar". Hemen dondurma almıştınız bana, küçüktünüz ikiniz de. Evet genç kız olmuştunuz ol-

maya ama, ne bileyim küçüktünüz işte. Çocukluk hantallığınız hâlâ üstünüzdeydi. Düz pabuçlar, kısa ceketler, yazın da basmalar giyerdiniz. Saçlarınız ikide bir açılsa karışsa da sahiden çok güzeldiniz.

— Ben de mi? demişti konuğumuz, yapma Nagehan ben hiçbir zaman güzel olmadım ki... Kara kuruydum yine de öyleyim. Sevenlerin mektuplarını gizlice onlara taşıyan zararsız bir kızdım. Biraz daha serpildim sonraları, ama yanımdan geçen hiçbir erkek dönüp de arkamdan bakmamıştır bilesiniz. Ya Şahsenem Şahende Hanım'a bakanlar, eğer isteseydi o çok zengin biriyle evlenebilirdi. Onların, zenginlerin dolaştığı yerlere adımımızı atmadık ki biz. Nagehan ne haylazmışsın sen de! Her şeyi bir bir nasıl da hatırlamakta baksana Şahsenem. Hayır ben güzel değildim, değilim...

— Daha neler, demişti annem, pekâlâ bir esmer güzeliydin, o yaşta da akıllıydın, kıpır kıpırdın, cana yakındın. Bize her seferinde dondurma aldırtırdı bu küçük casus biliyorsun ya.

İlk kez Kerim Ali Dayımın açıkça anılması neşelerini bozmamıştı.

Giderek alıştığım, adı anılsa da anılmasa da yaşanılan anı pürüzlendiren, kaplayan o hüzün bir yerlerden ilk kez sızmamıştı.

— Zenginliği düşünmeyecek kadar çocuktuk... Şefkatle, nazlatarak büyüttüler üstelik bizi. Bir şeyimiz eksik değildi ki. Pahalı olması şart mıdır her alınanın. Ben bahtiyarım Ekrem'le. Sana gelince, kendine haksızlık etme Yurdanur, ne kadar gençtik, diyordu annem, nasıl da saftık, hatta kendimizi iyice büyümüş sanacak tuhaflıktaydık. Dudaklarımızı bir boyasak bir boyasak diye az mı heveslenirdik? Şu anda inanılmayacak gibi gençtik. Telaşım senin mesut olabilmeni arzu etmemdir Yurdanur. Evet haklısın, sevda mani kabul etmiyor. Hayatı da onsuz manalı yaşatmıyor elbette.

İçeri ilk girişimde gördüğüm, eni daha geniş, bir dikdörtgene benzeyen fildişi rengi kutuyu konuğumuz açıvermişti.

Yanından çıkan elektrik fişini de, radyonunkini çıkarıp aynı prize takmışlardı.

— İşte şimdi başlıyor, diyordu konuğumuz.

Bizi bakışlarıyla kucaklıyordu.

— Plaklar pikabın üst kapağının içindeki şu küçük naylon torbacıklarda.

Birkaç plakçığı alıyordu oradan.

— Birer çay daha içer miyiz bakalım? diyordu küçük teyzem.

— İyi olur vallahi, diyordu annem dışarda kar tipiye döndü tam bir kış keyfi.

— İnşallah yarın vapurlar çalışır diyor, konuğumuz.

— Deli misin Yurdanur, sis yok lodos yok elbette çalışır, hep birlikte ineceğiz ya, Şahende Ablacığım mutfakta konuştuğumuz gibi bize söz verdin n'olur cayma, darılırım...

— Peki Nagehan deli kız, evet dedik ya peki.

— Bak ikinizi de muhakkak Hrisula'ya götüreceğim ona göre. Şaşırtalım onu, Yurdanur'la da tanışsın, gör bak sen de nasıl seveceksin bizim kızı, yok yok telaşlanma abla mektep kapanmadan döneriz.

— Elbette Şahsenem benim işim de zaten maarif müdürlüğünde sabahtan öğlene kadar. Neyi çalacaksın Yurdanur?

— Bu seyyar pikabı bana yaşgünümde Isom hediye etti, onlar yaşgününe ziyade ehemmiyet veriyorlar, ben de işte söylemiş bulundum. Pek marifetli bir çalgı bu, hem de taşınması çok kolay...

Müzik başlamadan önce ortadaki küçük masayı kenara almalarını konuğumuz önermişti, çekmişlerdi.

Sonra pikabın kolu dönmeye başlamıştı.

— Perry Como bu, diye açıklıyordu konuğumuz. Hoş, sarıcı kadife gibi bir sesi var. Meşhur bir şarkıcı Amerika'da.

Take Care, my foolish heart...

Sözlerini anlamadığımız şarkıyı orta kalınlıkta bir erkek sesi söylüyor.

Konuğumuz annemin önünde kısacık bir selamla eğilmiş, ciddi bir anlama bürünüveren davranışlarıyla,

— Benimle dans eder misiniz acaba sevgili bayan, diyor...

Nagehan Teyzem gülmeye başlamış bana da onları işaret ederek göz kırpıyor.

— Bu bir slov dans, diyor konuğumuz; çocuklar unuttuğumuzu zannetmiyorum, şarkı, dans, müzik oldu mu biz üç ahbap çavuştuk. Üstümüze yoktu. Öyle değil miydik fakat yoksa...

— Öyleydik elbette, hâlâ da öyleyiz, diyor annem.

Sesi su gibi ışıltılarla doluveren annemle, ondan boyca kısa olan arkadaşı odanın küçük orta açıklığında müziğe denk düşen adımlarıyla dalgalanıyorlar.

Her ikisinin yüzünde arınmış bir anlam var.

Dupduru bir ışığın içinde uyumla dolaşır gibiler.

Şarkıyı konuğumuz da İngilizce olarak alt perdeden söylemeye başlıyor.

— Sözleri ne manaya geliyor acaba şarkının Yurdanur? diyor küçük teyzem.

— "Dikkatli ol, aptal kalbim" diyor nakaratlarında Pery Como.

— Ne kadar tesirli... Aptal kalpler nasıl dikkatli olabilir ki. Adamakıllı öğrenmişsin sen artık İngilizceyi belli, diyor küçük teyzem, ne iyi.

— Onların müzikleri de tesirli ve çok güzel inan ki Nagehan, Is'le benim çok sevdiğimiz bir şarkı var. Bizim şarkımız diyoruz ona, *You belong to my heart. Now and forever.* Manası Türkçede şöyle "Sen kalbime aitsin, şimdi ve ebediyen."

— Hakikaten çok güzel, diyor iki kız kardeş, müziğin eğer sahiden müzikse zaten çirkini olur mu hiç?

Odamızın ortasında hafif adımlarla, beden dalgalanmalarıyla dönen bu genç kadınlara ilk kez görüyormuş gibi bakıyorum. Gözlerimi de açmış olmalıyım ki,

— Haylaz şey çok mu sevdin dansı, hayran hayran bakakaldın şu bayanlara. Gel bakayım buraya, diyor küçük teyzem, biz de dansa katılalım.

Bana ayaklarının üstüne ayaklarımı koymamı söylüyor, eğilerek.

— Öğreneceksin, diyor. Hepimize Kerim Ali Ağabeyim böyle öğretmişti, hem yalnız slovu değil.

Küçük teyzemle dönüyoruz.

Annem hoşnut bir bakışla izliyor ikimizi.

Odamız müzikle dolu.

Eşyalar, camlı alçak büfenin içindeki babamın tükenmez bir hevesle taşıdığı sırça, porselen, bilmediğim ince maden kesmelerden yapılma bin bir süslü şey, yapma çiçekler, her zamanki yerlerinde nedense daha belirgin görünüyorlar.

Erken inen kış akşamında danslarını arada kesip, yeni plakları pikaba koyan kadınlardan akıp duran bu mutlulukla sıvanmış gibi öne çıkmış her şey...

Annemin tanımadığı birilerinden söz açarmışça yoğun bir şaşkınlıkla ikide bir "Ne kadar gençtik" dediği o yıllarına taşınıyorum, küçük teyzemin ayaklarının üstünde dolaşıp dururken. Bu ilk kışımda odamızın o günkü durma artan aydınlığında, o nerden sızdığı bilinmez, engellenemeyen nefti gölgelerin bir yanlara sindiğini düşünüyorum.

Uzaktan gelen dalgakırandaki deniz fenerinin düdük sesleri düzenli aralıklarla sık sık çalıyor.

Teyzemin, onun adımlarıyla birlikte dansımızı sürdürüyoruz.

Bedeni hep bana eğik, gözlerindeki artan sevinci görüyorum.

Küçük teyzemle annemin uğradıkları değişim şaşırtıcı.

Aralarında ben olmasam ilk gençlik günlerinden birini yaşadıklarını düşünmelerine engel olacak hiçbir görüntüyü odada ayırt edemeyeceklerini algılıyorum.

İlk bakışta gösterişsiz olan konuğumuzun çekim alanında yarattığı bu duygu yoğunluğu, kış odasını şaşırtıcı büyüklükte bir atardamar gibi canlılıkla dolduruyor.

Yeni bir plak daha konduğunda teyzemin ayaklarının üzerinde kıpırtısız bekliyorum başlayacak şarkıyı.

Bu gencecik kadınların cinselliğini de ilk kez duyumsuyorum.

Esrik bir uçarılıkla, mutlulukla ortaya seriliveren özlemlerinin, beni ittiği utanç karışımı ilgiyle, onlara karışmak, onlar gibi olmak istiyorum.

Konuğumuzla başlayan hiç bilmediğim bu yeni davranışlardan, sözcüklerden alabildiğine etkileniyorum.

Hem küçük teyzem hem annem başkalaşıyorlar.

Kendimi çok uzaktan onları gözleyen biri sanıyorum.

Bu duygunun verdiği kuşkuyla da uyandığımdan beri ikide bir ya anneme ya da küçük teyzeme yaklaşıp başımı göğüslerine dayıyorum.

Beni okşayıp bir iki sözcük yönelttikten sonra, istekle konularına dönüveriyorlar.

Saçlarımda gezen ellerinin sabırsızlığını ayrımsıyorum.

Avuçlarının ılıklığı konuğumuzun gelişiyle gerçek neşelerine dönüşlerinin akışını geçiriyor bana.

İki kız kardeşe anlattıklarından varlığımın dışındaki geçmiş yıllardan, kendilerine özgü olan o günlerden çıkıp gelen biri o.

Kıskanıveriyorum konuğumuzu.

Kerim Ali Dayımın adının bile ikirciksiz, kaçınılmadan anılabilmesine kısa sürede neden olmasından ötürü de sevgiye benzer bir duygu belirip yokluyor beni.

Saatlerin hızla katlandığını, ikindiyi bulunca ancak ayrımsıyor annem.

— Açlıktan öleceğiz vallahi billahi, diyor. Bir kahvaltıyla saati kaçladık...

Plakların döndüğü kutuyu hemen kanepeye alıp, küçük orta masayı toparlayıp sofra örtüsünü seriyorlar.

Üçü de gülüşerek mutfağa gidip geliyorlar.

Ellerindeki tencereleri sobanın üstüne koyup tabakları dizdikten sonra yemeğe başlanıyor.

Geçmişte hangi yemekleri sevdiklerini hangilerini asla yemediklerini anlatırken bile ağızlarından çok önemli kaçırılmaması gereken sözcükler çıkıyormuş gibi birbirlerini olağanüstü bir dikkatle dinliyorlar.

Karın yoğunlaştığını belirten dalgakıranın sıklaşan düdüklerini ayrımsadıklarında:

— Ah İstanbul bambaşkadır, diyor konuğumuz, büsbütün başkadır. Ne günlerimiz oldu bu şehirde. Kalbimizin neden çarptığını bilmediğimiz, lakin daima yeni bir şeyler beklediğimiz o günler unutulmaz ki Şahendeciğim. Biliyor musun insan bu şehre nasıl hasret çektiğini, Haydarpaşa'ya adımını atınca iyicene anlıyor. On üç on dört yaşlarımızın ömrümüzün ilk me-

sut hayallerinin şehridir burası değil mi? Sizi de yeniden görmenin umulmaz saadetini acaba anlatabilir miyim ki?.. Bu kadar ziyade olduğunu ben bile bilmezmişim hasretimin... Fakat birini sevince, âşık insan her şeyini onunla dolduruyor, bilmez değilsin Şahendeciğim. Sabahtan yatsıya kadar her yaptığın işte onu göreceğin anı hesaplamaktasın, gece yatınca da rüyalarındadır... Evet Ankara da böyle hayatım, onu tanıdıktan beri, fakat burda sizler, İstanbul... Keşke Amerika'ya gitmesek diyorum kimi günler. O memleketimizde bir iş bulsa. İşte görüyorsun akla zarar, acayip olmaz laflar... Üstelik ben de Amerika'yı öylesine görmek istiyorum ki. Filmleri bir düşünsenize. Acaba hayatta her saadeti bir arada tutabilecek bir sihir var mıdır?.. Bu ayrılıklara mani olmak için.

Üçünün de aynı anda gözleri yaşarıveriyor.

Annem uzanıp arkadaşının yanağını hafifçe okşayarak anca duyulur gibi:

— Saadet her şeyin ilacıdır diyor. Yurdanur ikinizin sevdası pek çok şeyin yerini kolayca alacaktır.

— Bana yazacaksınız değil mi? N'olur söz verin.

Sesi titriyor konuğumuzun. Bu isteğinin yoğunluğu gözbebeklerine yansıyor.

— Elbette diye yanıtlıyor iki kız kardeş bir ağızdan. Yazmaz olur muyuz? Hem niçin yazmayalım? Amerika'yı biz de bilirsin her vakit, daima merak etmekteydik.

Birbirlerine dokunuyorlar, elleri, omuzları, kolları yanakları arasında karşılıklı gidip geliyor.

Amerika'nın inanılmaz şaşırtıcı zenginliğini, yüzlerce katlı binalarını kocaman rahat arabalarını, şıklığını, geniş çok gereçli aydınlık mutfaklı evlerini, gece saçı yapmış, görkemli gece takıları takmış, ağır uzun kürkler giymiş güzel kadınlarını sevinçli bir özlemle anlatıyorlar. Bunların tümünü filmlerde görmüşler. Anlattıkları Amerika yoksulluğun, çirkinliğin kesinlikle olmadığı bir ülke. Filmlerdeki erkek yıldızların yakışıklılığını, dünyalar güzeli kadın yıldızların hiçbir yanlarında kusur olmayışını, bıkmadan şaşkınlıkla yineliyorlar.

— Fakat durun bakalım, diyor küçük teyzem, her vakit de öyle değil, kiminin elleri biraz iri ya da yeterince ince narin de-

ğilse, filmin eller kısmında çok güzel, hiç işe değmemiş birinin ellerini göstererek vaziyeti hallediyorlarmış. Geçen ayki *Yıldız* dergisinde okudum. Elizabeth Taylor'un mesela boyu çok kısaymış, uzun boylu bir erkekle yan yana olan filmlerinde ayaklarının altına yükseklik koyuyorlarmış. Tabii biz filmde bunları görmüyoruz. O yine de çok güzel bir kadın, hele hele gözleri...

— Tıpkı senin gözlerin diyor konuğumuz.

— Daha neler Yurdanur, diyor küçük teyzem... Beni seversin de sen...

Annemle konuğumuz bu yapılan benzerliği üsteleyerek kabul ettirmeye kalkınca,

— Sakın ha, diyor küçük teyzem, yeminle, vallahi billahi kaçarım dışarı.

— Peki peki mahcup güzel, sustuk, fakat yine de aynıdır gözleriniz.

Konuğumuzla annem gülüşmelere başlıyor.

— Hollywood ah bir seni görseydi Nagehan, deyiveriyorlar.

Hollywood denen bir cenneti andıran kentten, bu kentin inanılmaz çekiciliğinden, bambaşkalığından, gizinden dönüp dönüp bıkmadan söz ediyorlar. Belki de Amerika'ya gittiğinde bu erişilmez yıldızların, unutmadıkları filmlerin yapıldığı yeri bile görebilirdi arkadaşları Yurdanur.

Tüm olacağını varsaydıkları durumların, konuşmalar sürdükçe getirdikleri tanımlarla durma oluşan uzaklığından, göz kamaştıran erişilmezliğinden biraz da ürker gibiler. Amerika denen olağanüstü ülkenin gerçekliğine yeniden inanabilmek için, andıkları bu filmlerdeki o varsıl görüntüleri anlattıklarına kanıt sayıyorlar.

Ülkenin görkemini, ulaşılmazlığını kimsenin olumsuzlaştıramayacağına olan inançlarını istekle pekiştiriyorlar. Konuğumuzun kara bir Amerikalı erkekle evlenerek yaşayacağı bu ürkütücü yeniliği coşkuyla konuşuyor, böylece kuşkularından arınıveriyorlar.

Çavuşla olan nerdeyse düşsel, yadırganacak karşılaşma bir talih kapısının açılıvermesine dönüşüveriyor arkadaşları için. Üçü de bunu kıvanarak yineliyorlar.

— Evet sahiden masallara benziyor.

— Şey ya da tıpkı rüyalardaki gibi Ankara'ya alınyazısı çekmiş belli ki seni Yurdanur...

— Amerikalı çavuşla bir sevda...

— Bir kader olmalı bu...

— Denizden gidiliyormuş, çoğunlukla aylarca sürüyormuş bu yolculuk, diyen konuklarına heyecanla bakıyorlar.

Arkadaşları da bu inanılmaz mutluluğun nasıl onu bulduğunu hâlâ çözemediğini ortaya koyuyor. Yüzü ışıyarak ivecenlikle katılıyor konuşmalara. İç titremeleriyle, ürküntülerle yaşadığı korkulu sevdanın, güçlükler taşıyan geleceğini üç arkadaş istekle arıtıp salt sevince dönüştürüyorlar.

Öyle ya, ikisi de birbirlerine bunca tutkunlarsa hiçbir şey yıldırmamalıydı onları.

Dışarda lapa lapa inen karın altında daha da güvenilir oluveren bu küçük ahşap evin ısıtılan tek odasındaki üç gencecik kadın alıp başlarını düşlerinin özgürlüğüne doğru sözcükleriyle soluk soluğa kıvanarak gidiyorlar.

Bu yeni ülkeye yolcuları taşıyan, çok katlı transatlantiklerdi.

Bu yüzen sarayları filmlerden biliyorlardı.

Sıcak iklimlerin kocaman nebatlarıyla çevrelenmiş, altın suyundan geçirilmiş, bezekli, aynalı salonlarının ortasında, parlatılmış meşe parkeli dans pistleri vardı.

Yemek müziğini çalan orkestranın tümü kara, parlak saten yakalı smokinleriyle ulaşılmaz görüntüleri, soylu davranışlarıyla kemanlarına eğilmiş oluyorlardı.

Kuyruklu kara piyanonun önündeki piyanistin saçları alnına düşerken, o baş devinimleriyle saçlarını alnından uzaklaştırıyor, o anlarda yüzünün solgun, düzgün çizgileri ortaya çıkıyordu.

Üniformalı garsonların titiz bir dikkatle sundukları yemeklerin, ayaklı ince bardaklarla içilen seçkin içkilerle bitirilişiyle de, dans müziğine geçiliyordu.

Bu her gece durmaksızın dans eden gemi yolcularının kadınları, sırtları bellerine dek açık payetli göz kamaştıran tuvaletler giyiyordu. Küçücük kadife çantalarının kapanan ağzı pı-

rıltılı taşlarla işlemeli, pahası tartışılmaz bir mücevheri saklayan benzersiz kutucuklar gibi ak bileklerinden sarkıyordu.

Saçları briyantinli, kelebek kravatlı, sıkı ütülenmiş ak kolalı yakaları önden kırık, kara giyimli ağırbaşlı erkeklerse, her dans bitiminde bu nazlı "damlarının" iskemlelerini çekerek, kadınlar oturana değin, onların çıplak yuvarlak omuzlarına eğilmiş gülümseyerek bekliyorlardı. Sonra uçucu bir tutuşla dokunuyorlardı izledikleri bu ak omuzlara.

Kadınlar dönüp, kara rimelli ağır kirpikleriyle yarı örtük, baygın gözlerini çeviriyorlardı erkeklere.

Eğer böyle bir deniz yolculuğuyla, bir yüzen sarayla bu yeni kıtaya varılacaksa kesinlikle bir gece giysisi edinmeliydi arkadaşları.

Pahalı mıydı?

Yarın ya da olmazsa öbür gün nasılsa Beyoğlu'na kesinlikle inilecek, Mısır apartmanında Hrisula'ya uğranılacaktı. Bu konuyu o kolayca çözümlerdi. Hem çok ucuza hem de çok şık bir sonuç elde ederek üstelik. Kumaş gereksinmesine gelince; ya Lion'dan ya da Hacı Resul'den ağır bir ipek ya da daha ileri gidilerek bir Fransız doresi ya da lamesi satın alabilirlerdi ya da ayırttırırlardı.

Hrisula'nın oralarda çok tanıdığı vardı. Sevinçle, yüksünmeden yapardı tüm bunları.

— Dikişi sahiden çok seviyor, diyordu Nagehan Teyzem. Bana benzemiyor, bir hafta önce de başmakastarın yardımcısı oluverdi. Bu işte istikbal elde edecek sevgili arkadaşımız.

— Öyle mi? diyordu annem, inan çok sevindim. Sen ufak tefeksin Yurdanur ama vücudun pek mütenasiptir. Hele bacakların uzundur boyuna göre. Yakışan bir model bulabiliriz rahatça. Hrisula'lara hususi geliyormuş Paris'ten modeller. Öyle şurda burda satılanlardan değil, bir mulaj çıkardı mı sana, tamam, kaş göz arasında yapar, ben de yardım ederim. Ordan giyinen çok zengin şık hanımlar hep kupon kumaşlar diktiriyorlarmış. Bir tek onların üstünde olmalıymış ropları böyle istiyorlarmış...

Nedense susup bir süre birbirlerine bakıyorlar.

— Sanki her şey yarın olacakmış gibi konuşuyoruz, diyor konuğumuz, halbuki Is'le aramızdaki maniler nasıl da fazladır.

Fakat annemler, kardeşlerim akrabalar. Tutturacaklar 'hayır katiyen seni evlatlıktan reddederiz' diye biliyorum. Hayat müşküllerle dolu...

— Daha neler, diyor annem, elbette rüyaların hakikat olacak, bunu anlayacaktır şüphesiz ailen, birbirinizi sevdiğinize göre, sakın ha korkma.

— Doğru, diyor konuğumuz, onu öylesine sevmekteyim ki, kim ne derse desin cehenneme bile onunla gözümü kırpmadan giderim. Üstelik Is Jeff Amerika fevkalade, harikulade diyor, sabırla kararımı bekliyor.

Sabahki ortak açıklamalarıyla annemle küçük teyzemi korkuya, yadırgamaya iten bu evlenme olayını kolaylıkla unutmuş gibiler. Anlattıklarının büyüsüyle dolmuşlar. Çok uzak bir ülkeye doğru yol açan bu inanılmaz aşkın, rastlantının, kesin bir mutluluk olduğunu kanıtlayan şeyleri sıralamak, buna birlikte inanma isteği durma pekişiyor aralarında.

Varsıllık, uçsuz bucaksız yükselişleriyle başdöndüren gökdelenler, kürkler, pırlantalar, gece ışıklarının üstünden aktığı son model uzun otomobiller, ince belli uçarı kadınlar, fildişinden altın kakmalı incecik ağızlıklarını tüttüren platin rengi kabarık saçlı dilberler, elmaslı platin pudriyerler, sonsuz caddeler diye coşkulu anlatmalarını sürdürüyorlar.

Arkadaşlarının kara tenli bir Amerikalıyı sevmiş olmasının, kim ne derse desin onunla o Yeni Dünya'ya çekip gitme kararını vermiş olmasının, onları arada yoklayan olumsuz etkisi giderek siliniyor iki kız kardeşte. Arkadaşlarının bu olağanüstü ülkeye gitmesinin nasıl erişilmez, beklenmez bir mutluluk olduğunu yeni anlamış gibi saf bir şaşkınlıkla davranıyorlar. Vardıkları bu noktayı, düşüncelerindeki kuşkuları tümüyle silmek isteğiyle övgülü tanımlamalarını üçü de bıkmadan sürdürüyorlar. Gördükleri filmlerden ortaya attıkları örneklerin arkası kesilmiyor, daha etkili, daha yeni sözcükler arayarak doymaz bir istekle bir düş beldesini çiziyorlar...

Dışardan geçen yoğurtçunun sesiyle havanın adamakıllı karardığını ancak ayrımsıyorlar.

Üçü de kendilerini beklemedikleri bir yerde bulmuş gibi odaya yabancılayarak bakıyorlar.

Küçük teyzem kalkıp radyoyu açıyor.

— Akşam yemeği hazırlığına girişelim, vakittir, diyor. Ne dersiniz? Yoğurt lazım mı ablacığım?

— Hayır Nagehancığım, var.

Kendilerini oldukları yere çekmek zorunluluğu içinde hâlâ araştırır gibiler çevrelerini.

Gözleri ikide bir üstümde durunca, hemen gülümsüyorlar bana.

Konuğumuz radyodan gelen müziği gösterir gibi, eliyle orayı çizerek,

— İşte, hicazkâr makamı değil mi? diyor. Ah sahiden severim bunu. Demek ki peşrevden sonra bu makamdan geçecekler şarkıları. Peki ya sen ne yaptın derslerini, bana yazmıştın ama...

— Bu hafta radyo imtihanlarım var, gireceğim ben de. Adamakıllı çalıştım.

Birbirlerine sarılıveriyorlar.

Bu habere ne denli sevindiklerini küçük kahkahalarıyla kesilen bir coşkuyla belirtmeye çalışıyorlar.

— Şuna bak hele, benim bile bundan haberim yok...

— Sürpriz olacaktı ablacığım. Günü, saati sana elbette söyleyecektim, Yurdanur sordu, boş bulundum ben de. Deminden beri baksanıza alıp başımızı nerelere nerelere gittik, boş bulundum işte.

Bu kez de ikisi Nagehan'a bu sınavları kesinlikle kazanacağına olan güvenlerini açıklıyorlar.

Hem güzelliğinin, hem sesinin, eşsiz hançeresinin bunun için yetip artacağını bildiklerinin altını çiziyorlar. Ne umulmaz şeyler başarabileceğini "umulmaz" sözcüğünü de lafın gelişi ağız alışkanlığı ile kullandıklarını hızla belirtiyorlar. Beklediklerinin her zaman onun kazanması olduğunu, bunun tersinin bile düşünülemeyeceğini bildiklerini yineliyorlar. Son günlerin ünlü şarkıcılarının nasıl varsıl hayatlar yaşadıklarını elde ettiklerini, kazançlarının akla gelmez sınırları çoktan aştığını açıklıyorlar.

— Şarkıları, makamlarını hakkıyla okuyorlar, sesleri şüphesiz ki mükemmel, diyor konuğumuz, fakat senin ne eksiğin var ki? Bir de fazladan çok güzelsin, alımlısın çok da gençsin, biz nerdeyse otuzumuza yaklaşıyoruz. Üç beş senemiz kaldı

şurda. Gelgelelim sana, ah Nagehan bu zenginlik göreceksin hakkıyla senin de olacaktır birgün kardeşim. Hususi arabaları varmış çoğunun, bir de üstelik hususi şoförleri. Zenginliğin zararını kim görmüş şu cihanda. Biraz ferahlamak çok meseleyi de halleder öyle değil mi Şahendeciğim?..

— Sıhhatle gelecekse evet...

Annemin bu açıklamasıyla yeniden susuyorlar.

Akşam yemeğinin düzenlenmesine girişirlerken, odaya giriş çıkışlarında dans edercesine, radyodan yükselen şarkılara eşlik ediyorlar, şarkıların bestecilerini makamlarını sözleşmişler gibi de aynı anda açıklıyorlar.

"Nasibin Mehmet Bey'in eseridir, çok hisli bir şarkıdır" diyerek birlikte söylemeye başlıyorlar.

Seni candan severim aşkına kurban olurum
Ölürüm feyzi gâramınla yine can bulurum
Sanma ölmekle bu sevda tükenir kurtulurum
Ölürüm feyzi gâramınla yine can bulurum

Her şarkıyı teklemeden ezbere biliyorlar.

Mâni oluyor hâlimi takrire hicabım
Üzme yetişir fırâkınla harabım

— Tatyos Efendi bu, diyor annem... Daima bir elem vardır onun şarkılarında, pek dokunaklıdır, pek beğenirim.

Akşam yemeği bittiğinde sobayı yeniden dolduruyor küçük teyzem.

Konuğumuz sobanın gövdesinin ortasına doğru incelmiş demirinin yavaşça kızıllaşmasına dikiyor bakışlarını.

— Ah sizlere hasret kalacağım, evet böyle eşsiz bir kış gecesini bir daha nasıl yaşayabiliriz ki...

— Hayat bu, diyor annem.

Bunu der demez de sanki birden yaşlanıyor.

Sabahtan beri onu sarıp değiştiren geçmiş yıllarının ışıltısını yitiriyor.

Üçü de önlerine bakıyor.

Dışarda karın yağdığını yeniden duyuyorum.

Saçaklardan inen buzlanmaları bile görmeden ayrımsıyorum.

Perdeyi açıp burnumu cama dayıyorum.

Sokağımızın girişindeki üstü galvaniz bir çanakla örtülü lambanın ışığı, karın akmavisinde kırılıp ölgünleşerek düşüyor orta yola.

Evimizin ikinci kat konsol çıkmasının orda, aşağıya doğru camsı buzdan sarkıtlar oluşmaya başlamış.

Bu ilk kışımın ağır soğuğunu, sobası taşkömürle doldurulan, korunaklı, küçük bir odada yaşamak birden çok sevindiriyor beni.

Sabahtan beri konuşmalarla danslarla şarkılarla geçen saatlerin, yemek yemek için üçüncü kez bağdaş kurarak çevrelendiğimiz, alçak masada dinlediklerimin baş döndüren büyüsüyle dolan günümün yeniliği taşkınlığı sürüyor içimde.

Ardıma dönüp baktığımda, odayı ıssız, kimsesiz bulacağımı sanıp ürküyorum.

Üçünün de suskuları kırılmamış.

İki kişinin sıkı giyimleri içinde birer gölge gibi geçip gidişlerine bakıyorum, ağır ağır atabildikleri adımları karlara batıyor.

Karın yağışı aynı düzende sürüyor. Işıkları eleyen aklığı perde gibi iniyor sokağa, kaldırımlara.

— Bir çay koyayım şimdi, diyor küçük teyzem. Eee n'oluyoruz, yemek üstüne acaba uyku mu bastırdı bizi? Bu dalıp dalıp gitmeler neden acaba?..

Ben hızla dönüp,

— Bana erken yat yarın okul var demeyin, hayır yatmayacağım işte, diyorum.

Gülmeye başlıyorlar.

Öyle bir şey söylemeyeceklerini, mızmızlanmanın bana hiç yakışmadığını, bu gece konuğumuz şerefine, istediğim saatte uyuyabileceğimi açıklıyorlar.

— Yalan söylüyorsunuz işte, diyorum, hep böyle yapıyorsunuz.

Birbirlerine bakıyorlar.

Bazı sözcüklerin bu denli kolayca söylenmesine alışık olmadıkları açık.

— Yalan mı Şemsigül? diyor annem, böyle laflar hele büyüklere katiyen söylenmemeli, hiç doğru olmaz. Zaten yukarılar çok soğuk mutfağa gidip gelirken bile üşüdük, seni şu kanepede yatıralım diyorum, karlar kalkana kadar...

Birden öylesine seviniyorum ki, sabahtan beri ikide bir taşan sevincimi konuğumuzu yabancılamayı yenemediğimden bastırma isteğim bitiyor, fırlayıp sırayla üçüne de sarılıyorum.

Konuğumuzun ağladığını ıslanmış yanaklarından anlıyorum.

Onların gülüşlerden, gözyaşlarına böylesine ani geçiverişlerine şaşıyorum.

Duygularının üç arkadaşı nasıl birbirine bağladığını giderek seziyorum.

Yakın geçmişlerine duydukları özlem gençliklerinin arılığını da duyumsatıyor bana. O içinde olmadığım yıllarının düşlerine dönerlerken anılarının unutulmazlığıyla ürperiyorlar. Ortak geçmişlerindeki ayrıntılara sadık kalmış bellekleri, sözcüklerinin diri ayrıntılarıyla beziyor odayı...

Ağlamaları, hüzünleri, kahkahaları, yeniden eksiksiz andıkları günlerinin yalın mutluluğuna tanıklık ediyor.

Ben ilk kış gecemde, bu üç kişinin ikide bir neden hüzünlendiklerini zorlansam da öğrenmekteyim.

Beni o sabah görür görmez yaptığı gibi sıkı sıkı tutmuyor konuğumuz.

Bundan hoşlanmadığımı anlamış olmalı.

Bu kez ben ona sarılmaya çabalıyorum, kollarımı yettiğince omuzlarına doluyorum. Gülerek yüzüme bakıyor ışıl ışıl, kucağından kayıp elini öpüveriyorum.

— Seni küçümencik şey, diyor, ah çocuk ah. Bakın işte sonunda kanımız kaynadı. Beni teyzeliğine kabul etti.

Avuçlarıyla yüzümü sarıyor.

Göz göze geliyoruz.

Annemle küçük teyzem kıpırtısız bize bakıyor.

Dışardan deniz fenerinin uzanan sesi yeniden dolduruyor odayı.

Sokaktan birilerinin kartopu oynadıklarını açıklayan sevinçli bağrışlar geliyor.

Bu odakları gözyaşıyla buğulanmış, düz, uzun kirpikli, kara gözlerin güzel olduğunu düşünüyorum. Dar bedeninin, küçük göğüslerinin hızlanan soluklanmasından bakışlarımı alamıyorum.

O aylarla sürecek uçsuz deniz yolculuğunun korkutuculuğu aklıma geliyor.

Ufacık bir kadın bu.

Gülüyorum konuğumuza.

Gülüşüm kahkahaya dönüşüyor.

Onun dudaklarının ılıklığı önce alnımda, sonra yanaklarımda geziyor.

— İşte nihayet teyze olduk, diyor konuğumuz, hayatımda ilk defa bir küçüğüm elimi öptü. Çok yaşa Şehrazat küçümenim benim. Fakat daima da bahtiyar ol e mi?

Çayların dem kokusu, kaynayan çaydanlığın buharı, imbiğinden yükseliyor.

Kanepeye yorganımla yastığımı indirip sererlerken Ankara'nın yeni bir kent olmasının rahatlığını anlatmakta konuğumuz.

— Bir ucundan baktığınızda kimi zaman caddelerin sonunu bile görebilirsiniz, bu insana emniyet hissi veriyor. Şehrin her yanı ortada sayılır. İstanbul'u hele bir düşünsenize, fakat Ankara ancak buranın Kadıköy yakası kadar...

Gece haberlerini okuyan spikerin sesi öne geçtiğinde annem birden:

— Sen yarınki derslerini yaptın mı? diyor. Ha canım aman... İhmal etmemeli.

— Üç sayfa yazı, bir sayfa da toplama vardı tek haneli rakamlardan.

— Aferin, diyor annem, aferin. Tek haneli rakamlar... Neler biliyoruz artık. Sen şöyle yatıver bakalım, uyu demiyorum sakın... Bak biz elektriği kapamıyoruz, yanındayız.

Uzaktan uzağa köpek havlamaları var.

Tipide gemilerin sık sık düdük çaldıklarını da ayrımsıyorum. Üstelik gemilerin sesi vapurlardan çok değişik, daha tok, daha uzun uzun sürüyor sonra katlanarak dağılıyor gecede...

— Anne, diyorum...

— Ne var yavrum ne oldu? Su mu istiyorsun? Sana da çay koyalım mı sıcak sıcak? Sırtına yastığını dayadık mı?..

— İstemem.

Yorganım yukarı odanın soğuğunu taşıyor. Soğuğun etkisiyle parlak, saten yüzü daha da kayganlaşmış gibi. Parmak uçlarımı geçiriyorum kumaşın üstünden. Karla kaplanmış. Pembe karlarla kaplanmış sanki yorganım. Babamın karlı, karlar yağan kapkara bir denizde olduğunu düşünüyorum.

— Babamın gemisine de kar yağıyor mudur anne?

Üçü de gülüşerek "hayır" anlamında başlarını sallıyorlar.

Uyumamakta kararlıyım.

Konuşmalarını sürdürdükleri ağızlarının oynayışından belli.

Çok kısık bir sesle bir şeyler anlatıyorlar.

Arada bir sözcükler beliriyor.

Geçmiş bir yazı anıyorlar, sesleri duru, pürüzsüz.

Kerim Ali Dayımın küçücük ağız mızıkasıyla *La Paloma*'yı nasıl o kadar güzel çalabildiğine hayranlık vurgularıyla yeniden şaşıyorlar.

Şarkıyı deminki kısık, bundan ötürü daha da etkili olan sesleriyle söylemeye başlıyorlar.

Sözcüklerin kimilerini yine kaçırıyorum

Neden gözlerinde baharın hüznü var
Issız kalbimi sen de kanatlarınla sar
Mehtaplı geceler anlatır seni bana

— Minik bir ağız mızıkasıydı, diyor konuğumuz. Kerim Ali Ağabeyimin avucunda kaybolurdu göremezdik. Çalgısının adını bile ezberlemiştik, Kerim Ali Ağabey alay ederdi bunu söylediğimizde. Harfleri tek tek sıralayarak söyleyebiliyorduk çalgısının adını, nasıl da gülerdi. Gülüşü unutulmazdır onun...

Bu küçüklüğü vurgulanan çalgının adını seslerinde beliren hüznü dağıtmak isterce belli ki eskiden söyledikleri gibi çocuksu

bir tutumla aynen söylemeye başlıyorlar, *Trade Mark M. Hohnere Made in Germany Fabrique Eu Allemagne Grand Prix Paris 1937. Grand Prix Geneve.* Sözcüklerin sonuna doğru söyleyişlere yansıyan hafiflik, bastırmaya çalıştıkları kahkahalara dönüşüyor. 1 Mayıs'ta gittikleri o bahar bayramına atlıyorlar sözcüklerle.

— İşte orda Kerim Ali Ağabeyim yeniden *Paloma*'yı çalmıştı, bir de İvanoviçi'nin valsini.

Sonra ailemizde şaşırtıcı bir müzik yeteneği olduğunu, bu ailenin müthiş kulaklarının, billur hançerelerinin yadsınamayacağını üsteleyerek belirtiyor konuğumuz.

— Büyükada'nın Nizam yönündeki sırtlarında toplanmışlardı o gün. Herkes aşağı yukarı yeni tanışıyor sayılırdı, diyor annem. Kızlarla oğlanlar henüz yeni yeni görüşüyorduk. Canım biliyorsun Yurdanur, ben Ekrem'e vallahi billahi doğrudan bakamıyordum. Terleyip duruyordum. Kerim Ali Ağabeyim de Berrin'e. O ise birden gevezelik yapıp mahcubiyetimizi yatıştırmaya çalışıyordu.

Sonra koşumsuz bir ak atın ortaya çıkıverdiğini, onların olduğu yerde durakaldığını buna nasıl şaştıklarını ortamın bu beklenmedik görüntü sonucu rahatladığını, beliriveren başıboş ata dair hemen hemen bir saate yakın konuşmuşlardı. Böylece aralarındaki gerginlik çözülmeye yüz tutmuştu. Alnındaki koyu kahverengi sakardan ötesinin apak olması çok değerli kılıyordu atı. Tümü ak olsa önemi kalmazmış. Kerim Ali Dayım yapıyormuş bu açıklamaları.

"Salt alnındaki sakar, işte bir o şaşırtıcı, bir o makbuldü..."

Başıboş atla dayımın bu konudaki sonsuz bilgilerini heyecanla anıyorlar.

Gözlerimin ağırlaştığını duyumsadıkça, gözkapaklarımı açık tutmaya çabalıyorum.

Kerim Ali Dayımın bilmediğim sesini duyuyor gibiyim, o adadaki mayıs günü anlatılırken. Apak alnı akıtmalı atın iki büyük fıstık çamının dibinde eşinmeye başlamasıyla herkes gülüşüyordu.

Güneş indiğinde kızıllaşan ışıkların dik kesitlerinin daha güzelleştirdiği çam korusunda bir ara atı unuttuklarını ayrımsayıp aranıyorlardı.

Onu göremeyince sakarlı ak atın "bir uğur işareti sayılacağını" söylüyordu annem, "evet sen böyle yakıştırmıştın Şahendeciğim. At murattır demiştin, hatırlasana. Kerim Ali Ağabeyim önce gülerek karşı çıkmıştı bu inancına, fakat sonra peki peki, demişti öyle olsun". "Sen bile unutmamışsındır Nagehan o gezimizde ikide bir yoruldum diye tutturduğunu, çam iğnelerinden üç kez kayıp dizlerini yaraladığını, Berrin'in de mendiliyle senin yaralarını sildiğini..."

Sonra erkeklerin Nagehan Teyzemi sırayla omuzlarında taşıdıklarını açıklıyorlar. O yıllar teyzem küçücük, söz dinler bir kız çocuğuymuş çünkü.

İskeleye vardıklarında ağırdan aldıkları için vapuru kaçırmanın keyfini yaşamışlar, günün bitmesini hiç istememişlerdi.

Birbirleriyle rahatça konuşmayı başarabilmişlerdi en sonunda.

Sürekli anlattıkları neydi doğrusu hiç anımsamıyorlardı. Sözcükler mutluluk, neşe fiskeleri gibi gidip geliyordu aralarında.

Her yan gül kokuyordu.

Varsıl köşklerin bakımlı bahçelerindeki o 1 Mayıs'ın güllerini hiç unutmamışlardı.

"O gün havada yudumlanacak yoğunlukta bir bahar vardı değil mi?" diyorlardı.

İskeledeki dondurmacının dondurma yapmaya başladığını nerdeyse bağırarak müjdeliyordu Kerim Ali Dayım. Dükkâna yöneldiklerinde işte ilk kez o an onların el ele tutuştuklarını görmüşlerdi.

O zaman Berrin'le Kerim Ali Dayımın birbirlerine nasıl âşık olduklarını da hepsi anlayıvermiş.

— Ne zaman yüz yüze konuşmaya davransalar gözlerini kaçırmalarından belli değil miydi aşkları düşünsene Şahende? diyor konuğumuz.

Konuşmalardaki deminden beri süren neşe, bu soruyla yiter gibi oluyor.

Uykuyla uyanıklık arasında savrulan vücudumun, gitgellerini engellemek çabasıyla bir iki kez yattığım yerde dönüyorum.

— Uyumamış mı bu çocuk daha? diyor küçük teyzem.

— Bilmem ki, diyor annem.

Uzaktan bir tren düdüğü kesintisiz yükseliyor.

Sessizlik, odada demin anlatılanları sanki tümüyle silip geriliveriyor.

Üşüyorum birden.

Yorganımı çekiyorum başıma.

— Uykusunda dönüyor, diyor annem. Huy değiştiriyor günden güne. Ne istese yapacağım bu çocuğa. Ömür dediğin göz açıp kapayıncaya kadar geçiveriyor... Demin konuştuklarımızı düşündüğümde şaşıyorum... Şehrazat'ın kaderi bize benzemez inşallah. Benzememeli...

— Haklısın, diyor konuğumuz. Her şey boş, kendini iple astı zavallı da. Berrin kendisini bir köylü kadın gibi iple astı banyoda. Evlenip Ankara'ya gitmişti ya doktor kocasıyla...

— Ne? diye çığlık atıyor annem.

— Sus ablacığım, diyor küçük teyzem. N'olur... n'olur sus... Ya Şehrazat uyanırsa...

— Bilmiyor muydun yoksa? diyor konuğumuz. Ankara gazeteleri de doğrusunu yazmadı, ani ölüm dediler, aileyi dedikodudan korumak için. Ben Nagehan'a mektupta...

— Nagehan sustu, söylemedi bana. İnsan ölecek kadar birini sever de sevdiğiyle nasıl alıp da başını gitmez, nasıl Allahım nasıl olabilir?

— Fakat hayır diyememiş işte. Babasının annesinin kızın üstüne aylarca gittiğini, kiminde tehdit ettiklerini, kiminde ağlaştıklarını akrabaları, komşuları hâlâ anlatmaktalar. Kendisine, ailesine uygun bir izdivaçla ancak mesut olunur diyerek aşktı sevdaydı, gençlik hevesidir bunlar diyerek tutturmuşlar aylarca.

Annemin ağlamaya başladığını seziyorum. Bu kez başlayan suskuda onun kesik solukları öne geçiyor.

— Abla. Canım ablacığım, güzel ablacığım yapma! diyor küçük teyzem.

— Kendini asmış ha, o kumral güzel, dal gibi kız? Bir köylü gibi diyorsun öyle mi? Yurdanur, sanki kendini cezalandırmış, ah Berrin ah kime yaradı ki bu sevdanız sizin. Ağabeyim bir sustu, susuş o susuş. Ağzına ölüm mühürünü vurdu... Böy-

le sevmemek lazım, evet böyle sevmemek lazım artık biliyorum. Hayatın ifrata tahammülü yok. Çok kederlendim, yazık yazık o güzel yüzüne, gençliğine. Yazık o narin kıza. Nasıl ağır bir gam yüklenmiş kalbine demek.

— Bilmiyordum vallahi Şahsenem habersiz olduğunu, susardım yoksa, diyor konuğumuz. O mayısta adaya birlikte gittiğimiz nerdeyse bütün arkadaşlarımız hadiseyi biliyor. Evliliğinin senesinde oldu bu hadise.

Koşumsuz ak alnı bezekli bir atın bana doğru geldiğini görüyorum.

Kerim Ali Dayımla kendini iple asan sevgilisi binmişler üstüne.

Çamların neftiliğini yer yer kesen ışık kesitlerinin puslu altınsı dalgalanışına yöneliyorlar.

Bir ara dönüp bana bakıyorlar.

Sevgilisinin yüzü yok. Kumral saçları demet demet uçuşuyor, kolları gül hevenkleriyle dolu.

Güllerden birini bana atıyor. Uçarca pusların içine dalıp yok oluveriyorlar.

Hafiften bir şarkı yükseliyor.

My funny valentine

Bunu söyleyen konuğumuz, ses onun. Sözlerini çeviriyor arkadaşlarına.

Büyükada'nın sırtlarındalar, ben de yanlarındayım.

Beni görmüyorlar, önlüğüm tam üstüme göre.

— Benim şirin komik sevdiğim, ya da sevginin sevimli piri. Aşkın eşsiz piri demeye geliyormuş sözleri.

Tepelerden inen kadınlı-erkekli bahar bayramı kalabalığı alkış tutuyorlar arasız, başlarında renkli krepon kâğıtlarından süsler var.

Kerim Ali Dayımın ağız mızıkasını bu kez ben çalıyorum.

Herkes coşkuyla şarkıya başlıyor.

Eteklerimi tutup eğilerek selamlıyorum onları.

Çayır, güneş, çay demi, gül kokan bir bahar serinliği esiyor yüzümde.

— Canım haydi kahvaltın hazır gecikme diyor annem.

Yüzüme çok yakın duruyor. Gözleri kızarmış.

— Kıpırda tembel şey, diyor küçük teyzem, dışarısını görünce bayılacaksın. İstanbul'un her yanı bir gecede bembeyaz olmuş bu sabah. Bembeyaz...

Kahvaltıyı yine oturma odasında yapıyoruz.

Üçü de çıkmak için çoktan hazırlanmışlar.

Başımı boynumu sıkı sıkıya sarıyorlar atkıyla.

Dışarı adımımızı atar atmaz sevinç dolu küçük çığlıklarla bağrışıyorlar.

Kaldırımlar, parke taşlı yol yok olmuş, küçük kar koyakları oluşmuş sokakta.

Apak bir açıklıktayız.

Sıra evlerin camlarından uzanan soba borularından külrengi dumanlar yükseliyor.

Serçeler kanatları ürpererek sıçrayıp duruyorlar karların üstünde. Onların çok hafif olduklarını da o sabah öğreniyorum, o ak yumuşaklığa gömülmeyen üçlü izleri var pençeciklerinin.

Beni okulun köşesine bırakıyorlar.

Gelmelerini istemiyorum benimle.

Çocukların kartopu oynadığı arka giriş kapısından dönüp bakıyorum hâlâ oradalar mı diye, yanakları soğuktan dudaklarının boyasından ayırt edilemeyecek denli kızarmış nerdeyse.

Konuğumuz annemle küçük teyzemin arasında iyice kısa kalıyor. Kara saçlarından bir tutam, yana devrik kızıl yün beresinden taşıyor.

Özenle giyindikleri halde onların, okula başladığımdan beri gördüğüm bazı genç kadınlar kadar gösterişli giyinmemiş olduklarını artık anlıyorum.

Sol kollarındaki çantalarıyla, ayakkabılarının üstüne geçirdikleri kara lastikten şosonlarıyla, kürk yakalı paltolarıyla karın sonsuz aklığında durmuş, kıpırtısız, gülerek bana bakıyorlar.

Nedense elimi sallayıveriyorum.

Aynı anda sözleşmiş gibi üçü de parmaklarıyla üst üste öpücükler yolluyorlar bana.

Birden gözlerim yaşarıveriyor.

Akşamüstü eve döndüğümde onları taşlıkta soyunurken buluyorum.

Henüz geldiklerini, beni kapıda bırakacaklar diye düştükleri telaşı soluk soluğa anlatıyorlar.

Üstlerinden dağılan kışın arı havasına kendilerine özgü bir koku karışıyor.

Bunun genç kadın kokusu olduğunu düşünüyorum.

Çünkü anneannem daha çok ak sabun, kaynamış ıhlamur kokuyor.

Sobanın geçip geçmediğine bakıyorlar odaya girer girmez.

Sabahtan iyice doldurup anahtarını yarı yarıya kapadıklarından, "harlandırmak kolay" diyor küçük teyzem, evimizdeki bu dinmez canlılığın, bu tükenmeyen ilk kışımı unutulmazlaştırdığını da ayrımsıyorum.

Akşam yemeğine oturduğumuzda, radyomuzda onların fasıl dedikleri müzik başlıyor.

Sobanın yüzü her zamanki gibi giderek kızardığında, bugün neler yaptıklarını anlatıyorlar.

Uğradıkları arkadaşları, Hrisula'yı konuğumuz önceleri tanımadığından, onu övgülerle tanıtıyorlar yeniden. Bakırköy'e taşınıldığında kuruluyor ahbaplık Hrisula ile. Nasıl candan biri olduğunu ikide bir neşeyle yineliyor annemle küçük teyzem.

Dediklerine bakılırsa şanssız bir kız sayılırdı Hrisula, çalışıp hem eve bakıyor, hem de drahomasını hazırlıyordu. Ağabeysi Aleksi iki ay önce alıp başını gitmişti. Hayırsız sarhoşun birinin "gitmesinin ardından yas tutmak icap etmez" diye kesip atmış Hrisula da. Fakat anneciği Despina Hanım teselli edilemiyor, durmadan inleyip ağlıyordu tek oğlu için. Öylesine gamlıydı ki, göklerdeki kudretli Yaradan'ın kullarına armağanı, lütfu cihan ışığını gözlerinden olacaktı nerdeyse. İstanbul'un

tüm kiliselerinde yakarıyor, tüm yatırlarına adak adıyor, tüm ayazmalarından sular içiyor, dualı sularla yüzünü yıkayıp duruyordu...

Oğlu kıymetlisiydi, hayırsız da olsa...

"Ah canım, ne altın kalplidir o Hrisula" diye bağlıyorlardı sözlerini iki kız kardeş, "Allah kısmetinden güldürür o fedakâr kızı birgün inşallah..."

Mısır apartmanının merdivenlerini öve öve bitiremiyorlar.

Annemin en üstten aşağıya doğru baktığında tutamakları ferforje mermer merdivenlerin bir danteli andıran kıvrımlarla kat kat çizilen sarmalının güzelliğini eksiksiz dile getirme çabası güldürüyor ötekilerini.

Girişin sağındaki dikdörtgen aynada kendilerine baktıklarında, ıslanmış mantolarının vapurda oturur oturmaz buruşuvermesinden ötürü duydukları tedirginliği yeniden konuşuyorlar.

"Modelleri güne uygun olsa da mantolarının kumaştan yana ucuzluğu, ne yazık ki hep bu sonucu veriyor" diyorlar.

Mısır apartmanının dördüncü katındaki şarap rengi ağır kadife kaplı kanepe takımının, Rus kristali gece gündüz yanan iki avizenin, Pisalti imzalı cevizden gümüş dolabının, incecik ayaklı marküterili sehpaların olduğu kabul salonuna girince hayranlıkla kalakalmışlardı.

Patron Madam öfkeye dönen bir şaşkınlıkla bakmıştı onlara. Kaşları incecik, ağzı yürek biçimi boyalıydı.

"Servis kapısı bozuldu yoksa matmazel Hrisula?" diyerek, yüzü gölgede kalan parlak çoraplı müşterisine dönüp "Öğrenemiyorlar efendim bunlar ne yapılsa, mil pardon" demişti.

Üçü de nedense ayak uçlarına basarak terzihane bölümüne geçmişlerdi.

Çalışanlar oradan giyinen zengin mi zengin hanımların, avuç dolusu paraları Avrupa kupon kumaşlara harcamalarının haklılığını bıkmadan yeniden dile getiriyorlar. Üstelik bu ödemeler salt kumaşlar içindi. Dikiş, üst işlemeler, aksesuar ise ayrı bir hesapta...

Beyoğlu'nun pasajlarını ne denli özlediğini bugün anlayıverdiğini açıklıyor annem.

Hocapulo, Şark, Hristaki, Karlmann, Avrupa Pasajı gibi o gün girip girip çıktıkları, ışıltılı, uğultulu, esintili o geçitlerde çocuklar gibi eğlendiklerini, kemikten, üstten dört delikli beş adet düğme arama bahanesinin nasıl da işe yaradığını keyifle açıklıyorlar.

15 numaralı Taksim-Sirkeci tramvayıyla yukarı çıkıp, Tünel'le Karaköy'e dönüşlerini, epeydir bekledikleri, planladıkları uzun bir geziyi gerçekleştirebilmenin taşkın utkusuyla, her ayrıntısına değin konuşuyorlardı. "Gördün mü" der demez soruya üçü de beklemeden yanıt veriyordu.

"Evet."

Balık Pazarı'ndan çıkar çıkmaz karşılarına düşen kumaş mağazasındaki, İngiliz malı yün alpagaların ipek pırıltılı yayımından, karların orada pek tutmadığını belki de mağaza önlerinin erkenden kürünmesinden ötürü, Beyoğlu kadınlarının ince iskarpinleriyle kışın da rahatça gezebildiklerini biraz da özlemle belirtiyorlardı.

Gece inerken beni aynı yerime, kanepeye yatırmışlardı.

Konuklarının Maarif Müdürlüğü'ndeki işi uzamayacağa benziyordu. Öğretmen çocuklarına parasız yatılı sınavlarda kazanınca orayı hak etme konusunda bir anlamda kolaylık sağlanıyordu.

Ankara'ya dönmesi gerekecekti konuğumuzun.

Buna üzülüyorlardı.

O ise sevdiği adamı, kara tenli Amerikalısını özlediğini inik, utangaç bir sesle açıklıyordu.

"İleri geri konuşuyorum sizinle fakat" der demez annemle küçük teyzem "E Yurdanur kardeşim biz senin yakınınız, adeta kardeşin gibiyiz" diye gönüllendiriyorlardı onu.

Fakat bir gece önce, konuştukça giderek güzelleşen, çekiciliği tartışılmaz oluveren evlenme kararını yeniden söze geçirmekten kaçınır gibi, üçü de hemen başka bir konuya geçiveriyorlardı.

Ertesi gün okuldan döndüğümde evde salt annemi buluyorum.

Küçük teyzemle konuğumuzun sabahtan çıktıklarını, kalan okul işlerini birlikte tamamlayıp sonra ayrılacaklarını, konuğumuzun akşam kalkan Ankara Ekspresi'yle evine döneceğini öğreniyorum.

Biz yalnızlaşan odada alıştığım o kırık dökük konuşmalarla aynı düzende yemeğimizi yerken, annem birden patlayıveren bir tren düdüğü sesiyle başını kaldırıp saate bakıyor.

— Yurdanur Teyzenin treni. Allah yolunu açık etsin, hem de her manada. Ah, fakat arkadaşım, ah!..

Uzanıp beni iki yanağımdan da öpüyor.

— Canım kızım bir tanem, diyor. Acaba dünya gözü ile bir daha üçümüz birbirimizi görebilecek miyiz?

Ben uyumaya geçerken onun yukardan battaniye getirdiğini, koltuğa bir iki yastık koyduğunu, oraya sessizce yerleştiğini görüyorum.

— Anneciğim burda mı yatacaksın sen de?

— Yok canım haydi sen uyu. Radyo uykunu kaçırıyor mu? Bak elektriği de kapatıyorum. Peki şimdi sesi biraz kısalım. Haydi uyu sen canım... Güzel rüyalar gör bir tanem.

Elektrik sönünce, odaya dışardan karın aklığı sızıyor.

Radyonun karanlıkta öne geçip beliren göz kesimli yeşil ışığına bakıyorum.

Bu yeşil ışığı çok seviyorum, o ta uzaklardan gelen seslerin dalgakıranı deniz feneri gibi.

O yanarsa sesler ancak yolunu buluyor.

Babama sorduğumda "öyle değil midir?" diye, "doğru kızım öyledir" diyor her defasında.

Bir ara uyandığımı sanıyorum.

Annem koltukta, üstünde o ipekten yazlık geceliği var. Etekleri kasıklarının apak kıvrımına değin sıyrılmış.

Babamın başı onun karnında.

Annem elleriyle onun saçlarını karıştırıyor.

— İyi ki geldin Ekrem, diyor, iyi ki geldin, öylesine ıstırap duydum ki dinlerken... Düşün, Yurdanur evinden ailesinden sevdiklerinin hepsinden kopup ta nerelere gidecek. O çocuk-

luk, genç kızlık kapısı temelli kapanacak ona. Berrin'i de anlattı bana. Nagehan saklamış onca zaman. Yüreğim paralandı inan, ne kara bir yazı bu... Sevgilim yegâne sevgilim, ruhum, bir taneciğim, iyi ki çıkıp geldin.

— Sakın ha dilberim, sevdiceğim sakın ağlamayasın, diyor babam, bu ağlamalar huy etmesin sende hatırım için... Şahende Şahsenem Hanım, dünyadaki hanımların en güzeli.

Sonra kesintisiz öpüşüyorlar.

Ertesi sabah yorganımı babam açıyor.

Üstünde kara çuhadan kışlık çarkçıbaşı ceketi var. Sakalları uzamış, beni kucaklayıp kaldırıyor havaya iki üç kez atıp tutuyor. Annem elinde tepsiyle içeri girdiğinde çığlık çığlığa bağırıyor.

— Ekrem yüreğim ağzıma geliyor, yapma ne olur. Ya düşerse, büyüdü artık. Yapma allahaşkına.

— Daha neler, diyor babam, daha neler! Hâlâ tüy gibi bir şey bu.

Babam bana okula başladığımdan beri şaşırtıcı armağanlar almıyor artık. Kalemtıraşlar, defterler geliyor seferlerden çoğunluk. Bu kez cevizden bir kalem kutusu var elinde, benim bunu gereksinmediğimi söylüyor annem, çünkü zaten böyle bir kutum var.

— Bu başka Şahende sultan görünce anlarsınız. Siyah lake, pek zarif bir işçilik var bunda.

Eski kutum gibi tek gözlü değil. Kara kapağına mavimsi sedef kakmalarla çiçekler yapılmış. Geniş gövdeli, üç gözlü, her yanı cam gibi parlak. Yanında bir paketçik daha var.

— Bu ne? diyor annem, bildim dürbün işte, şaşırtacaksın çocuğu. Çok masraf ediyorsun Ekremciğim.

— Keşke elde olsa da sahiden hepimize gönlümce masraf edebilsem.

Ben dürbün dediklerine gözümü dayadığımda, içinde durmadan akan renkli kesitler görüyorum. Bu kesitlerin buğulu cam daireciğin aydınlığında oluşturduğu çiçeksi görüntüler en küçük bir devinimde tümüyle başkalaşıveriyor. Hem kalem kutumu hem bu adı çiçek dürbünü olan oyuncağımı o sabah okula götürmek istediğimi söylediğimde, dürbünümü evde bırakırsam daha iyi olacağını, arkadaşlarımda yoksa canlarının sıkılabileceğini söylüyor annem.

Susuyorum, yanıtlamıyorum.

Arkadaşlarımın olmadığını evdekilere söylemiyorum.

Arkamdan ikide bir üç adımı da uzun uzun sıralayıp gülüşerek bağıran o çocukları çok uzaklardaymışlar gibi düşünüyorum.

Okulda her şey ilk günkünden değişik değil.

Kocaman yapı, geçenekler, akan musluklar kışın bastırmasıyla kurşun rengi kocaman ıslak bir bezle örtülmüş gibi. Oralardan geçenlere olanca soğuğuyla değiyor. Kente de kışın ışıksız nemi inmiş. Yanan sobaların tütüşü, arabaların, otobüslerin egzozları, vapurların dumanları, trenlerin kurumları gürültülerle örtüşerek uzaklardaki buzlu kış güneşini daha da siliyor. Gök kurşun rengi katmanlarla kentin üstüne sarkıyor. Karlar erimeye yüz tuttuğunda bile çabuk inen karanlık nedense değişmiyor.

Çok az gülüyorum. Çok az konuşuyorum okulda.

Ne denli çalışsam, benim yaptığım bir şey hâlâ örnek olarak gösterilmiyor sınıfta.

İlk kışımın uzunluğu ürkütücü, şaşırtıcı geliyor bana.

Tükenmez bitmez görünüyor kış.

Beni sindiriyor.

Annemle babama "Kış yazdan uzun mudur?" diye sorduğumda "İnsana daima öyle gelir" diyorlar.

O belleğimin eksiksiz aldığı şaşırtıcı ilk yazımın diriliğini bile silecek denli ağır geçen bir ilk kış bu.

Mutfağa soğuktan ötürü bırakmadıkları için arada girsem bile, bahçeme bakmayı hiç istemiyorum.

Yaz orada belki de benim bıraktığım yerde ağacımla beni beklemektedir diye düşlüyorum.

Bakıp da göremezsem silinip gidebilir, hep kış olur artık kaygısını taşıyorum.

Soğuklar sürdüğünden hâlâ oturma odasında yiyoruz yemeklerimizi.

Birgün kahvaltıda annem göz kırparak,

— Göçmen kuşların dönüşü başlıyor haberin olsun, diyor.

— Ama serçeler burda ya.

— Ya kırlangıçlar canım, onları sonbahardan beri gördün mü, yalı çapkınları, çalı bülbülleri...

Yüzünde ferah, şakacı bir anlam var.

Öpüşüyoruz.

Okul dönüşü, o gün kapıyı bana küçük teyzem açıyor.

Kucaklayarak her zamanki gibi odaya taşıyor beni.

Annem ortada yok.

Sorduğumda "Seni benimle bıraktı kaçtı" diyor gülmeye başlıyor.

Böylesi garip bir gülüşü ilk kez görüyorum onda, gözleri öylesine donuk ki, gülüşüyle arasında kurulacak en küçük bir bağlantıya ket çekiyor.

— Derslerini bugün birlikte yaparız canım, diyor.

— Peki ama ben hep kendi kendime yaparım, kolay, zor değil ki.

— Bilirim sen akıllı kızsındır ya, olsun, beraber yapalım...

Yemeği konuşmadan yiyoruz.

Evimizde ilk kez radyonun açık olmadığını görüyorum.

Nedenini sorduğumda "zihnin karışmasın diye" diyor teyzem. Annemi istediğimi söyleyince gülüyor yine o garip gülüşüyle. "Yarın gideceğiz canım ona, sen bebek misin, artık koskoca talebesin" diyor "yarın olsun hele..."

Ben uykuya dalarken, kafasını yattığım kanepenin kolluğuna dayadığını, boşluğa öylece yadsınacak bir dikkatle baktığını görüyorum. Arada omuzları sarsılıyor.

Sabah beni kimse erken kaldırmıyor. Bunu uyandığımda anlıyorum.

Küçük teyzem kahvaltıyı hazırlamış öylece sessiz oturuyor.

Uyanışımı seçmiyor bile.

"Küçük teyze" dediğimde silkinerek ürküntüyle bakıyor bana.

— A biriciğim evet söylemedim değil mi, unuttum işte, diyor. Bugün okula gitmeyeceksin. İnan bir günle bir şey olmaz. Yavaş yavaş hazırlanalım bak saat dokuz buçuk olmuş. Ancak geçeriz karşıya. Bizi bekliyorlar. Senin de tanıyınca seveceğin biri bekliyor ikimizi de; Hrisula, hatırladın mı hani daima konuşuruz annenle, senin önlüğünü de, mantonu da birlikte diktiğimiz arkadaşım.

Teyzemin sesi tüm rengini yitirmiş, ölgün. İkide bir denediği gülme çabası onu arasız solduruyor. Vücudunun nerde

olursa olsun her zaman duyumsanan dirimi her sözcüğüyle boşalıyor sanki.

Vapur iskelesinde birçok kişiye çarpıyor.

Çevresine nedense yadırgayarak bakınıyor.

Ona, yüzünde ne gördülerse, bir şey söylemiyorlar.

Yaşlı bir kadın "Yavaş çocuğum yavaş çocuğum acele etme, bir yanlarını çürüteceksin. Allah kolaylık sabır versin" diyor. "Haydi geçin öne, dikkat edin vapura binerken..."

Yan yana oturduğumuzda o yine aynı şaşkın, yadırgayan bakışlarıyla bakınıyor çevresine.

Ürküyorum teyzemin uğradığı bu değişimden, kolunu çekiyorum. Eğilip,

— Ne var güzelim, diyor, ne oldu? Evet evet gördüm, havalar açıyor. Bugün ise tam bahara girdik görüyor musun? Ağaçlar çiçeğe durdu. Gel gör ki toprak kıymetlilerini, civanlarını demek ki böyle bayram ederek elimizden alıyor.

Vapurdan çıkışta gelip geçenlere çarpması daha da artıyor.

— *Küçük teyzeciğim* elimi tut istersen diyorum.

— Haklısın bir tanem haklısın...

Trene bindiğimizde karşımızda oturan uzun mantolu, kafalarını eşarpla örtmüş iki kadın gözlerini kaçırarak arada bir teyzeme bakıyor.

Ellerinde eş iki büyük file var, içine katlanmış kumaşlar doldurmuşlar.

Ben dışarıya bakıyorum.

Surlar, evler, insanlar akıyor pencereden.

Bakırköy istasyonundan bir önceki istasyonda iniyoruz.

Dedemlerin evinin önünde çok zayıf, kalın kara kaşlı, yeşil gözlü, biraz kambur, teyzeminkinin, benimkinin eşi mantolu genç bir kız duruyor.

Bizi görür görmez, koşarak Nagehan Teyzeme sarılıyor. Onun sırtını arasız okşayarak,

— Tamam tamam kardesim, diyor. Tamam, ulu Rabba karşı gelinir hiç? İsterim senin yerinde ben olayım ya, ne mümkündür ki Nagehancığım kendini sakın bırakmayasın...

Bu genç kız sanki başka sözcük bilmezmiş gibi, hep aynı şeyi yineliyor.

"Tamam tamam iki gözüm lütfen... Ulu Rabbim..."

Beni yeni anımsamışlar gibi, ikisi birden dönüp bir süre bakıyorlar bana.

Dudakları titriyor küçük teyzemin arkadaşının.

— Demek matmazelimiz, küçük prensesimiz budur. Kuklamu bir seydir görmekteyim. Biz ikimiz bugün yumurtalarımızı alıp seninle biraz Miltiyadi'ye gideceğiz. Nagehan fakat yazık ki seni götürmeyeceğiz... Bas basa olacağız eğlencemizde. Bilir miydim ki hiç Paskalya'yı böyle bir cihan afetiyle geçireceğimi Nagehancığım. Bir lütuf bu.

Konuşma boyunca ikisi de ağladıklarının ayrımında değiller. Bastırılmış gözyaşları yol bulup engelsiz akıp duruyor, karşılaştıklarında birbirlerine sarıldıklarından beri ağladıklarını anlıyorum.

— Ne oluyor canım bize? diyor. Ah Hrisula yoksa sizi tanıştırmayı unuttum mu?

Küçük teyzem çocuk gibi kolunun yenlerine siliyor gözyaşlarını, bir yandan da,

— Sen bize bakma Şehrazat, diyor, biz ne zaman karşılaşsak böyleyiz... Sulugözün tekiyiz ikimiz de... Annen de bizden hiç geri kalmaz ya.

Ortasından açılan iki kanatlı yüksek kapılı ahşap evin önünde, onlara bakarak bekliyorum.

Birbirlerine iyice kapanarak duyamayacağım gibi konuşuyorlar...

Ardından kapıyı açıyor teyzem büyük demir bir anahtarla.

Bizim evin taşlığından daha büyük loş bir yere giriyoruz.

Burayı günışığında ilk kez görüyorum.

Tıpkı bizim evdeki gibi onun yan odası da girişe bir pencereyle açılıyor.

Camın karşısına düşen duvardaki dikdörtgen girintinin içinde, kucağında küçük, gürbüz bir bebek tutan, başı yarı yarıya örtülü genç bir kadının yağlıboyadan yapılma bir resmi duruyor. Resmin önündeki küçük demirden kandildeki mum kararmış, yarı yarıya bitmiş.

Taşlıkla mutfak, oda, kat geçişinin köşesinde çizgili bir kilimle denk edilmiş bir yük, üstünde tahta bir bavul duruyor.

— Biz burada mı bekleyelim? diyor teyzemin arkadaşı.

Hemen çenemi sevecenlikle okşuyor.

Teyzem yanıtlamadan koşarak yukarı çıkıp, bir süre yukarda kalıyor.

Merdivenlerden inerken büyük bir paket taşıdığını görüyorum. Yumuşak bir şeylerin olduğu belli pakette, arkadaşı Hrisula'ya para çantasından bir şeyler vermeye davrandığında, kalın kara kaşlarını çatıyor genç kız, gözlerinin yeşili örtülüveriyor. Kararlı açık bir sesle,

— Darılırım Nagehan, diyor Allah hakkı, kul hakkı için, Meryem hakkı, İsa hakkı için darılırım bilesin. Üstelik böyle bir günde...

Küçük teyzem tümüyle kanı çekilmiş yüzüyle ona bakıyor, bir şey söylemiyor.

Üçümüz de evden çıkıyoruz.

Küçük teyzem geldiğimiz yöne doğru hızlı adımlarla uzaklaşırken, biz evin önünde durmuş onu izliyoruz.

Teyzemin arkadaşı elimi tutuyor. Elleri sıcak.

— Şimdi bizim Paskalyamız başlıyor, diyor.

Gülüyor ilk kez. Güldüğünde yanaklarında iki gamze oluşuveriyor, bu da yüzünün aşırı zayıflığını siliyor.

— Paskalya nedir?

— Çocukların da ayrıca bilhassa büyük bayramıdır; yeni mevsimin, canlanmanın kutsal bayramıdır, yumurtaların ortalara döküldüğü, renk renk boyandığı, baharın büyük senliğidir bilesin küçük güzel hanım.

Miltiyadi Aile Gazinosu'na girdiğimizde oradaki kimsesizliğe şaşıyorum.

Güneş pusundan sıyrılmış, ısıtmaya başlıyor günü.

Miltiyadi Aile Gazinosu'nun yavaş yavaş yaza hazırlandığını söylüyor teyzemin arkadaşı.

— Kısın uyur bahçeler bir güzel istirahat yapar, bahar geldi mi yavasça gözlerini açar doğrulur. Biz bugün bir adak daha adamalıyız. Acıların Meryemi'ne... Kalbimizi temelinden yıkmasın, merhametini göndersin diye...

Ağaçların gövdelerinde bir pırıltı dolaşıyor. Dalların uçlarından yer yer, açık yeşil, diri tomurlar fışkırdığını görüyorum.

Bahçenin ucunda yaşlıca tıknaz bir adam beliriyor. Hızlı adımlarla gelip bizi karşılıyor. Adamın çini mavisi gözleri var.

Teyzemin arkadaşıyla aralarında anlamadığım bir dilden konuşuyorlar arada bir iki Türkçe sözcük geçiyor. "Vah yazıktır, vah yazıktır", "çok yazıktır", "kör talih", "Rab familyasına Hazreti Eyub sabrı versin" gibi, sonra başımı okşuyor.

— Oriste hos gelmissiniz, Paskalya ile çıkıverip gelmissiniz... diyor. Şimdi ister bir masa ki, çabuk çabuk hazırlamalıyız. Çay mı kahve mi istersin acaba Hrisula kızım?

Teyzemin arkadaşı, Nagehan Teyzeminkinin eşi kocaman çantasından büyük bir kesekâğıdı çıkarıp, içinden iki üç boyalı yumurta alarak adama veriyor.

Bu kez ikisi seslerine duayı andırır bir yakarış katarak konuşuyorlar.

Denize yakın dik uçta oturmak istediğimi açıkladığımda gülüyorlar.

— Eh niçin olmasın vre yavrum? diyor oranın sahibi... Her yan senindir...

Ellerini çırptığında bahçenin dibindeki galvanizle kaplanmış küçük barakadan iki delikanlı çıkıveriyor. Taşıyıp yerleştirmeye giriştikleri masalardan birini benim istediğim noktaya çekiyorlar.

Serin tuzlu bir koku ulaşıyor masamıza. Deniz koyu mavi. Göğü ortalayan güneş bu koyuluğu yer yer aklaştırıyor.

Demir korkuluklardan eğilip yüksek yarın denizle kesiştiği çizgiye bakıyorum. Etsi kalın yosunlar üst üste yığılmış. Dalgalar küçük vuruşlarla yaklaşıp çekiliyor. Her çekilişlerinde ak, iri bir kuş ölüsü de suda dalgalanıyor. Ölü kuşun kanatları açık yayımlı, yosun kokusu keskinleşiyor ara ara.

Uzaktan kesik vınıltılar geliyor.

Kuşun sulardaki kayıp duruşundan gözlerimi alamıyorum.

— Bu ne kuşudur abla, ölmüş kocaman?

Sırtıma doğru eğilip aynı noktaya bakıyor.

— Yelkovan kuşudur... Canım sakın üzülme yavrucuğum, kuşların cennetine gider yarın.

— Peki bu gürültü nedir?

— Samatya tarafından geliyor. Orada odun depoları vardır. Hızar sesidir.

Küçük teyzemin arkadaşı oturduğunda öne eğik duruşunu sürdürüyor.

Gidip yerime yerleşiyorum, sırtımı okşuyor.

— Ölümün nefesi çaresizlik kokar küçüğüm, diyor. Sakın ki sen bunları düsünme, böyle seylere alısma, bizim gibi olma...

Yazın gördüğüm sahnedeki resim tümüyle akmış. Üç katlı konak belirsiz, onun balkonundan altın rengi saçlarıyla sarkan kadının yüzünden bir dudakları kalmış. Ne dere, ne köprü belirgin. Salt derenin içindeki ördeklerle, geniş yatağan kuyruklu yıldız seçilebiliyor. Tüm boyaların iç içe sıvandığı resimde, bu ikisinin ortadaki duruşu görene, onların gökte bir yerde asılı kaldıklarını sandırıyor.

Sahnede bırakılmış boş bira, gazoz şişesi kasalarının üstü dökülmüş yapraklarla dolu. O çuvalsı perdeyse yer yer sarkmış, yırtılmış, çekili duruyor bir yanda.

Demin ortalığı düzenleyen iki delikanlı bu kez sahneye yönelip, orayı toparlamaya başlıyorlar.

Bizi karşılayan yaşlı adam belli bir uzaklıktan onları denetliyor.

Arada bir o bilmediğim dilden "Hayda bakayım İbrahim yavrum, hayda bakalım Flora yavrum" diyerek bir şeyler söylüyor.

Teyzemin arkadaşı masaya önce ak bir peçete serip, üstüne küçük iki tabak koyuyor.

Tabaklara üçer tane yumurtayı diziyor.

Sonra daha önceden dilimlere ayrılmış yuvarlak pişkin bir ekmeği çıkarıyor ortaya. Kâğıda sarılı kaşar peynirini de iki tabağa pay edip;

— Çikolata yumurtanı en sonra, tatlı yerine yersin değil mi? diyor.

Başımı sallıyorum. Gülüşüyoruz.

O an çevremdekilerin o gün gülüşlerini niye bana bakar bakmaz anında sunduklarını düşünüyorum.

Çayla gazoz getiriyorlar.

Çünkü bana sorduklarında ilk yazımdaki gibi gazoz istiyorum.

— Yumurtalarımızı tokuşturalım, diyor teyzemin arkadaşı, eğer ki kim kazanır, o bastan istediği hediyeyi alacaktır.

Dün akşamdan beri süren, teyzemden bana yansıyan, anlayamadığım iç burukluğum dağılıveriyor. Kırmızı boyalı yumurtayı alıp tutuyorum ona vurması için, yanaklarını çukurlaştıran gülüşüyle;

— Sen de vurmalısın küçüğüm öyle icap eder çünkü, çok küçüksün daha, öyle icap eder kuklamu...

Vuruyorum birkaç kez, onun yumurtası kırılıyor.

Bu duruma öylesine seviniyor ki... Yumurtalarımızı kaşar peyniriyle, taze ekmekle yemeye başlıyoruz.

Onu seviveriyorum.

Ben önümdekileri bitiriyorum. O biraz iştahsız, yumurtalarının ancak ikisini yiyor.

Çantasından bu kez büyük, yumurta kesimi, koyu kahverengi, ortası kırmızı kurdelayla bağlı, jelatin kâğıtla kaplı bir çikolata çıkarıyor.

— Bak, diyor, kazanan da bunu alıyor daima.

Bahçenin yapraklarını süpürmeye girişen iki delikanlı arada bir uzaktan bize bakıyorlar.

Bir esinti geçiyor üstümüzden.

— Erik baharı mis gibi kokuyor, diyor, teyzemin arkadaşı. İste tekrar bahar gelmistir. Ah panayamu baharla sen de hepimizin bağrındaki gamı sil süpür. Bütün azizler beni duysun lütfen.

Bunları yakararak söylerken beni unutmuş gibi. Arkasındaki uç vermeye yüz tutmuş akasya dallarının parlak yeşilinde, yüzü adamakıllı bitkin görünüyor. Oturduğundan beri eğik duruşu değişmemiş genç kıza belli etmeden bakıyorum. Ellerini kucağında kavuşturmuş. Paltosunun düğmelerini çözdüğünden bluzunun yakasının üçgen açıklığından uzun, ak, pürüzsüz boynu görünüyor. Ellerinin ince güzelliğini bozan tek şey sağ işaret parmağındaki küçük kızarık delikler, bunların kimisi de kabuk bağlamış.

— Evet gördün bilmekteyim. Kim var ise yanımda sorar ki yaraların niyedir Hrisula diye kuklamu. Bir türlü yüksük kullanmayı öğrenemedim. Büyük familyalar gelip siparis verdik-

lerinde hemen bakarlar ellerime. Bilhassa gelinlikler el isi boncukla inciyle süslenmek istenmektedir. Nemlizadeler'in geçen sonbaharda ağır bir siparisi olmuştur. Tütün krallarıdır onlar, yüksek bir familya. Belçika gipuru üstüne damla inci işlemeli korsaj yapılacaktır gelinliğe. İşte bu parmağım şüphe verdi büyük hanımefendiye eğer ki kanarsa diye... Hiç olabilir mi? Ziyade dikkatliyimdir... Yoksa nasıl takdir alırdım ustamdan, nasıl taltif alırdım?.. Ben artık kalfalığa yükseldim, namımız Pera'da titize çıkmıştır. İğne deliğidir bunlar. Sertlesse hemen, bunca tasa olmayacaktır bana... Tamam söylemistir kaç gece, bağlamıstır parmağıma yüksüğü mamam ya, gel gör ki bana mısın demez bu Hrisula saskını. İşte böyle küçüğüm günlerim rüzgâr gibi geçer gider...

Onun anlattıklarını dinlerken sahneye doğru yürüyen iki yeni delikanlı belirmişti bahçede.

Birinin omzundan astığı büyük çalgısı hemen dikkat çekiyor, ötekisi ise kara deri kaplı, karnı genişçe uzun, yandan tutulan bir kutuyu taşıyordu.

Ellerimi çırpmaya başlamıştım.

— Onlar mı? diyor teyzemin arkadaşı, bizim mahalledendirler. Nagehan da iyi tanır. Bugün Paskalya'nın ilk günüdür ya. Başlangıcıdır ya, burda toplanılacaktır belli ki aksamüstü.

Sonra sesini yükselterek gelenlere dönüyor.

— Provaya mı geldiniz Stratis?

Delikanlılar bize dönüp gülümseyerek selamlıyorlar başlarıyla, Stratis diye seslendiği,

— Öyle Matmazel Hrisula, Hrisulacığım, diyor, önceden bir prova almalıyız dedik. Biliyorsun bu bizim Mihal denen sefil Bulgar henüz pek acemidir.

— Hayda sen de, diyor Mihal dediği genç. Hayda sen de iki gözüm kim dibine kadar fevkalade acemidir göreceğiz simdi. Matmazel Hrisula siz de yapasınız lütfen sahitlik.

Hem teyzemin arkadaşı, hem de onlar gülmeye başlıyorlar.

Ben de istekle gülüşlerine katılıyorum.

Sahneyi temizlemeyi sürdüren iki delikanlı ile tokalaşıp aralarında şakalaşarak bir şeyler konuşuyorlar.

Kara deri kutusundan kemanını çıkaran Mihal, içi mavi sa-

tenden, kapitone kaplı kutuyu boyaları akmış sahnenin dibine tam iki resim ördeğin oraya dayıyor.

Delikanlıların biraz küçülmüş gibi ceketleri, pantolonları ise uzun bol, ayakkabılarının üstünde katlanıyor. Yakaları abartılı genişlikte, birininki ıslanmış gibi yer yer potluklar yapmış. Her ikisinin de frenk gömleklerinin yenleri görünmüyor ceket kollarından.

Stratis'in kemikli yüzünü sık gür saçları çok daha zayıf gösteriyor. Teninin aklığına karşın dolgun dudakları kırmızı. Elleri ise şaşılacak denli büyük. Mihal düzgün çekik burunlu, belirgin çeneli, daralmış ceketini gerecek denli geniş omuzlu.

Bir iki ses arayışından sonra çalmaya, aynı anda da söylemeye başlıyorlar.

Miltiyadi Aile Gazinosu'nun daha gürleşmemiş ağaçlarından inen güneş, çakıntılar yaparak akordeonun tuşlarının sıralandığı sedef yüzeyi harelendiriyor.

Ayaklarımı sallamaya başlıyorum otururken.

Stratis'in sesi o dayanıksız görünüşünü yadırgatan bir kalınlıkta, Mihal'inki ise yumuşak, tınısı berrak, akordeonun tuş vuruşlarına keman ince inişlerle, yanık yükselişlerle katılıyor.

Maniçamu natamas i Paskalya irte
Sto nisimu tapağo sta dentra tis elyes meston ilyo
Eftis sto dromo navğume
Afistemu nakimito
Oreomu koviçi mifovase
Tafio Sto dromo tavgo

Birkaç kuş konuyor ağaçlara.

Müzikle birlikte ötmeye başlıyorlar.

Kara, uzun kuyruklu bir kuş sürüsü dikine doğru, hızla yarın altına uçuyorlar.

Teyzemin arkadaşı;

— Doğrusu fevkalade çalıyorlar, diyor Nagehan da iyi bilir bu şarkıyı. Bakalım lafları ne manayadır anlatmam icap eder ki sana meraktaysan... İster misin küçüğüm?

Başımı sallıyorum. Yüzü çok değişken, ilk karşılaştığımızdan beri çizgileri bir belirip bir yitiveriyor. Gözlerinin yeşili hüzünlenmiş gibi koyulup derinleşiyor kimi anlar.

— "Ah anneciğim işte Paskalya geldi/ Adama gideceğim zeytin ağaçlarının ve güneşin içindeki adama./ Haydi yola çıkalım/ Uyuyacağım bırakın/ Kızım benim güzelim korkma/ Gideceğim yola çıkacağım..." İşte böyle yavrum sözleri. Duam odur ki onların sabırları kalplerinin ziyade ıstırabına, çaresiz elemlerine yetsin...

Sahnedekiler daha oynak seslerle bezeli yeni bir şarkıya geçtiklerinde saatine bakıyor küçük teyzemin arkadaşı, günün ikindiyi geçtiğini açıklayıp.

— Çoktan dönmüslerdir, diyor. Meraka düsmesinler ki bekletmeyelim.

Evin önüne geldiğimizde kapının aralık olduğunu görüyoruz.

Taşlıkta çıkarılmış sayısız ayakkabı var.

Camı taşlığa açılan odadan dua okuyan bir ses yükseliyor.

İkimiz el ele duruyoruz.

Küçük teyzemin arkadaşının sağ işaret parmağının sertliği avcumun içinde örtük.

Amin, amin, sözcükleri bize yansıdığında, başımı kaldırıp yüzünü aranıyorum. Yüzü değişmiş, kapanık.

Küçük teyzemin arkadaşının ağladığını görüyorum.

İçeri girmeden hep orda duruyoruz.

Taşlığın yanındaki düzgün dikdörtgen oyukta duran çocuğunu kucaklamış kadının yağlıboya resminin önüne doğru yaklaşıyor, ellerini açıp salt dudaklarının kıpırdamasından öteye geçmeyen bir yakarışla duruyor resmin önünde o. Söylediklerinin duyulmayan gücü ikide bir soluklanmasıyla sarsıyor onu.

Küçük teyzemin arkadaşı bir süre öyle kalıp, sonra bana dönüyor.

— Sen çocuksun daha, diyor, gam elem sana yaramaz. Böyle bu dünya her sey geçici... Böyle iste çocuğum...

Biz hâlâ aynı yerdeyiz.

Dışarda günün kararmaya başladığını sokaktaki seslerden, işten dönenlerin telaşlı adımlarından anlamış gibi, olduğu yerde ilk kez çevresine bakınıyor küçük teyzemin arkadaşı.

— Biraz bekleyesin beni e mi yavrum, diyor.

İlk yazımda geldiğim bu evin, bizim evden çok büyük olduğunu taşlıkta yalnız kalınca yeniden ayrımsıyorum.

Dışardan bir erkek sesi çarpıyor yaklaşıyor yarı aralık sokak kapısına.

— Yeni çıkan şarkılar bunlar, Abdullah Yüce'nin, bütün İstanbul ahalisinin dillerinden düşmeyen meşhur şarkısı. Yeni çıkan şarkılar. Haydi meraklısına...

Şarkıyı söylemeye başlıyor.

Bu ne sevgi ah, bu ne ıstırap
Zavallı kalbim ne kadar harap
Nasibim olsun bir yudum şarap
Sun da içeyim yarin elinden

Birden pencere açılıyor, tanıyamadığım bir ses:

— Haydi efendi, diyor. Sus, hemen git buradan. Başka yerde satış yap. Durma, çabuk. Burası matem evi, cenaze evi fesuphanallah.

Sokaktaki adam özür dileyen ezik bir konuşmayla, anlayamadığım bir şeyler söyleyerek uzaklaşıyor. Adımlarının vuruşu ağır kaba kunduralar giydiğini gösteriyor.

İçeriden gelen konuşmalar şarkı satan adam uyarıldıktan sonra, bir ara kesilip ağlamalara dönüşüyor.

Odada elektriği yakıyorlar, taşlığa yansıyıveren o sarı aydınlıkta hâlâ bekliyorum.

Bir tren sesi yükseliyor.

Küçük teyzemin arkadaşı annemle birlikte bir süre sonra dönüyor.

Annemin başındaki ak örtünün sardığı yüzü öylesine küçülmüş ki, yadırgıyorum onu.

Beni kucaklıyor, öd ağacı, gülsuyu kokusuyla kaplanıyorum.

Tüm gövdesi içten içe arasız sarsılıyor, titriyor. Vücudunun titreyişini tümüyle duyumsuyorum.

— Böyle olmaz Sahende ablacığım, diyor Hrisula. Sakın ki böyle olmaz. Ulu Rab her seyi bize göre kıldı. Vardır bildiği. Biz günahkârlar...

Annem biraz çekilip, solup gitmiş gözbebekleriyle sanki beni görmüyormuş, görmeyi çok istiyormuş gibi aralıksız bana bakıyor.

Ürküyorum. Kaçmak istiyorum onlardan.

Tam o sırada küçük teyzem beliriyor. Onun da başı örtülü gözleri şiş, kırmızı, yüzü öylesine durgun ki, cansız gibi.

— Haydi abla, diyor, biz artık yola çıkalım Şehrazat'la, karanlığa kalmayalım. Sen bizle gelmeyecekmişsin. Öyle mi... Nasıl olsa babamla annem evdeler, burdalar. Hrisula'nın annesi Despina Teyze, o da burda kalacak, gece ışık da zaten sabaha kadar yanacak.

— Gelmeyeceğim, diyor annem, katiyen ısrar etme Nagehan gelmeyeceğim. Ayakkabılarını kapının önüne bıraktınız mı?

— Evet, evet demin koyduk, yalvarırım abla, n'olur ablacığım...

Nagehan Teyzemin konuşurken ağlamaya başladığını yüzüne bakınca anlıyorum. Yüzünün dinginliğini değiştirmeyen gözyaşları boynunu ıslatacak denli gürlükte akıyor.

İkimiz kapıya çıktığımızda kararan gökte kızıl bir parça bulutun günışığını hâlâ taşıdığını görüyorum.

Evin kapısının sokağa dönük, uzun, geniş mermer eşiğinde, nerdeyse hiç giyilmemiş, bir çift kahverengi erkek ayakkabısı duruyor.

— Sen bu gece kalmasan da olur Hrisula, nasıl olsa annenler var, diyor teyzem. Çok yoruldun dünden beri. Hiç uyumadın da üstelik.

— Yok vre canım, diyor Hrisula, onları yalnız mı bırakayım istersin? Olmaz. Mamam tuhaftır bilirsin mecnundur o, tutar oğlunu söylemeye, dert yanmaya kalkar. Hayır hayır sabaha kadar kalacağım, bilesin.. Savruldular gittiler güzelim ihtiyarlar, ben duracağım elbette ki yanlarında.

Trende de vapurda da konuşmuyoruz küçük teyzemle.

Eve girince taşlıkta birden kucaklıyor beni...

Kararmaya yüz tutmuş serin boşlukta beni sıkıca sarmışken, bu kez sarsılarak, bağırarak ağlıyor.

Sesi taşlıktan ta yukarlara merdivenlere mutfak boşluğuna çarpıp geri dönüyor.

Süresini kavrayamadığım bir uzunlukta bana sarılmış olarak ağlamasını sürdürüyor.

Çığlıkları yatışıyor giderek...

Göğsünden yükselen kopuk sarsıntılara dönüşüyor ağlaması.

Korkmaya başlıyorum.

Loş taşlığın renkli üst camlarının kesiti karanlıkta yitiyor.

Evimiz ilk kez bana yoksul, terk edilmiş görünüyor.

— Annem gelmeyecek mi? Korkuyorum küçük teyze, annemi istiyorum.

— Gelemez, diyor küçük teyzem bu gece, evet gelemez, istemiyor çünkü. Ağlıyorum diye korkma... Affedersin canım... Yok yok. Bir şey olmadı ki küçüğüm, sen sakın ağlama, bana bakma... Geçti bak, geçti işte...

Ertesi gün okuldaki en uzun günüm oluyor.

Annemin eve dönmüş olmasını çok istiyorum.

Sınıfta aylardır unuttuğum çam ağacına dönüp, uzun uzun bakıyorum.

Baharla birlikte onun yeşili de daha canlanmış görünüyor bana.

Kapıyı açıp annem karşılıyor beni.

Küçük teyzem onun tam arkasında, elleriyle ablasını sırtından destekler gibi. Bedenini ona tam değmeyen bir uzaklıkta tutuyor. İkisinin de davranışları anlayamadığım bir değişime uğramış. Hem birbirlerini kolluyorlar, hem de bu davranışlarını aralarında gizlice sürdürüyormuş gibiler. Biri bir şey söylemeye kalktığında nedense hemen cayıveriyor, öteki de konuşması için onu üstelemiyor.

O akşam artık hava daha ısındığından, benim yukardaki odamda yatmamın yerinde olduğunu açıkladıklarında karşı koyamamıştım.

Oysa ki kışın oturma odasına taşınmış olmanın oyalayıcı anlarını, uykumun arasında duyduğumu sandığım konuşmaları yitirmek canımı sıkmıştı.

Doktor Abimelek beni hastayken iyileştirdikten sonra, üstteki yatak odamda kış boyu bir daha soba yakılmamıştı.

O günlerde radyomuz da hiç açılmamıştı.

Annem kısacık konuşmalarının bile bozamadığı derin bir sessizliğe gömülmüş gibiydi. Sanki uzun süre engellemeye çalıştığı bir şey sonuçlanmış, o da bu sonuca boyun eğmişçe yorgun, isteksiz davranışlarla dolaşıyordu evde.

Bazen yukarı kata çıkıp bir süre orda kalıp inince "a canım ben niye çıktımdı acaba oraya... Pek unutkan oldum... Neyse hatırlarım hatırlarım" diye açıklamalar yapıyordu.

Yüzüne belirsiz bir gülümseme yerleşmiş, bakışları sık sık bir yerlere takılır olmuştu.

Küçük teyzemle Bakırköy'e gittiğimiz arkadaşı Hrisula'nın beni Miltiyadi Aile Gazinosu'na götürdüğü, renkli yumurtaları yediğimiz günün akşamı onunla birlikte eve döndüğümüzden beri; annem istersem bahçeye çıkabileceğimi, günlerin epeydir uzadığını söylediğinde "canım istemiyor seninle kalacağım anneciğim" der demez gülümseyişi silinmeden yanağımı okşuyor "Peki canım öyle olsun, peki canım" diyordu.

Babamın gidiş gelişlerinin ayırıcı özelliğini taşıyan günlerin düzeni de evimizde yavaş yavaş siliniyordu.

Annem bu buluşma, ayrılış günlerindeki sık yıkanmalarına, saçlarını sarmalara, tuvalet masasının önünde nerdeyse saatlerce süren süslenmelere artık girişmiyordu.

Oysa öylesi günlerde bu güzel kadının tuvalet masasının önündeki oturuşunu, yüzünü, boynunu uçuk mavi kocaman tüysü pudra ponponuyla pudralayışını, bir yabancıya bakar gibi aynadaki yansımasını dikkatle süzmesini özlemeye başlamıştım. Dudak boyasının daha da belirginleştirdiği güzel ağzını görmeyi, koltukaltlarına, ensesine yaklaştırıp üstü pembe bir ağla örtük, ibrişim püsküllü koku şişesini lastiğine basarak süründüğü, tenine sinmiş, artık onun olup çıkmış leylak kokusunu geçmiş günlerdeki gibi solumayı istiyordum. Ayna önünde oturuşlarını tam onun dibinde çömelip izlediğim o anları ne çok seviyordum.

Bu yadırganacak başkalaşmaya babamın da nedense karşı koymadığını sezinliyordum. O da karısının dalgın dolaşmaları-

na, sonunu getirmediği cümlelerle konuşmasını yadırgamaz gibi davranıyordu.

Değişik iklimlerin uzak denizlerinden, karışık gürültülü limanlarından çıkıp gelen bu genç adamı her zamanki karşılamalarında, ellerinden paketleri kahkahalarla, kucaklaşmalarla alan genç kadın, şimdi paketlere şöyle bir göz atıp "Ne kadar da güzel hepsi Ekremciğim, canım eksik olma e mi?" demekle yetiniyordu.

Okul kapanmadan bir süre önce bir ilk yaz akşamı eve döndüğümde annemi ilk kez heyecanlı bulmuştum.

Oturma odamızı dağınık olmadığı halde, hızla toparlayıp duruyordu. İşlediği yastıkları yeniden kabartıp köşelerine koyuyor, perdelerin açıklığını denetliyordu.

—Dersin var mı? diye sormuştu.

Bu sorusunda "İnşallah yoktur" diyen bir vurgulama sezmiştim. Okumayla ezberim olduğunu, benim bunu kolayca yapabileceğimi söylediğimde;

— Ah çok iyi canım, haydi hemen soyalım seni, elini yüzünü silelim, yemeğimizi hazırlayalım, demişti. Mis gibi olsun benim kızım. Artık zamanıdır radyoyu da açalım. Bekleyelim. Bugün Nagehan Teyzen nihayet fasıl arasındaki solo şarkılardan birini okuyacak. Dinleyelim...

Benim için ayrılmış olan yumuşak bezi hamam tasında ak sabunla köpürtüp, kulaklarımı, boynumu, yüzümü, en sonunda ellerimi birkaç kez silerken, bir yandan da konuşup duruyordu. Günün önemini bıkmadan açıklarken sevinci de artıyor gibiydi.

— Nerden biliyorsun bu akşam radyoya çıkacağını küçük teyzemin? Ne zaman geldi ki bize?

— Nagehan hemen hemen her gün uğruyor buraya, o şeyden beri...

— Beni niye beklemiyor peki? Niçin kalmıyor artık bizde? Ne oldu ki küçük teyzem yatıya gelmiyor?

Annem başını hızla pencereye çevirip, yanıtlamamıştı beni.

Böyle anlarda tren, vapur sesleri evimizin yakınındaymışça dolduruveriyordu odayı.

— Epeydir babanın da uzak seferlere sık sık çıkmadığını

biliyorsun. Beni pek yalnız bırakmıyor. Teyzen de dedenle anneanneni... İşte böyle... Radyoyu açalım. Vakittir aman, sakın kaçırmayalım. Bu akşam Hüseyni faslını geçeceklermiş. Zor bir makamdır, musikimizin en hassas makamlarından biridir. Hangi şarkıyı okuyacağını söylemedi. Dinle bileceksin abla dedi. Onu bahtiyar görmeyi nasıl da arzu ediyorum. Çok fazla hırpalandı son aylarda biricik kardeşim, biricik kardeşim. İşte sonunda ikimiz kaldık. Evet sadece ikimiz... Üstelik ne güzel bir yaz akşamı...

Anneme yeniden soru sormamam gerektiğini anlamıştım.

Günlerdir onu kaplayıp saran, en aydınlık saatlerde bile üstünden kalkmayan gölgeye neden olan olaylardan sıyrılamadığı açıktı. Her sabah yorgun davranışlarla her akşam yine aynı yorgunluğu yansıtan bıkkın bakışlarıyla yine de bana güzel oyalayıcı şeyler söylemeye gayret ediyordu.

Radyonun sesi odamızda yayıldığında birden çevremdeki her şeyin köklü bir değişime uğradığını ayrımsamıştım.

Radyonun hep açık olduğu geçmiş günlerde, sesi kimi kez basılıp, silinir, kiminde hemen öne geçerek annemi ya da bizdeyse küçük teyzemin sevinçle katıldığı şarkılarla seçiliverirdi evimizde.

İki kız kardeş sürgit "Musiki bambaşkadır" deyip dururlardı o saatlerde. Doğduklarından beri kulaklarına çarpan seslerin seçkin etkisinden, dinledikleri parçaları şarkıları kolayca ezberlemelerinden bir anlamda gururla söz ederlerdi.

"Alaturka da olsa alafranga da olsa musiki insanın taa ruhundan gelir" diye ağırbaşlılıkla birbirlerine açıklarlardı düşüncelerini sık sık.

Bu güzel sesleri uzun bir süre sonra yeniden evimizde duymak sevindiriciydi.

Müzik; eşyaları, bizi sararak, akşamüstüne dönen günün ışıklarının perde aralarından düşen maviliğiyle de dalgalanarak örtüşüyor gibiydi.

Sesler boşlukları kaplarken, beni olduğum yerden kaldırıyor, gövdemi yeğnileştiriyor, Miltiyadi Aile Gazinosu'na yönlendiriyordu.

Paskalya dedikleri günü birlikte geçirdiğimiz küçük teyzemin arkadaşının sözlerini çevirdiği şarkıyı da bir yerlerden

duyar gibi oluyordum. Çevremdeki büyükler o Paskalya gününden beri benimle olunca gülmelerini durma eksik etmiyorlardı.

Bu gülüşler sonunda nerdeyse yüzlerinde hüznün yerleşik yansıması oluvermişti.

Sazların kısa çalışının ardından şarkılara başlamıştı fasıl okuyucuları.

Annem koltukta olağanüstü bir dikkatle gözlerini radyoya dikmiş, kıpırtısız oturuyordu.

Beklediği anın gelmesini hızlandırma arzusu gözlerinin odağında birikir gibiydi.

"Gel Şehrazat yanıma gel" dediğinde, adımı söylemesiyle toparlanmış, onun yeniden dalgınlaştığını, oturduğu yerden kopup gittiğini ayrımsayıvermiştim.

Sonra ben odada değilmişim gibi sesini nedense yükseltmişti.

— Gel canım Şemsigül Şehrazat, bir tanem, onu, kıymetlimizi birlikte dinleyelim ana-kız.

Koltuğa yaklaşıp tam dibine oturmuş, başımı annemin dizine dayamıştım.

Koro çekilmiş, silinmiş, tek bir ses öne geçmişti, bu Nagehan Teyzemin sesiydi.

Şarkısının sözcüklerini tane tane geçerken, söyleyişindeki başkalık, sesinin pürüzsüz, parlak tınısı beni şaşırtmıştı.

İlk kez duymuyordum oysa onu.

Bu arasız şarkılar söyleyen iki kız kardeşin ellerinde büyürken sesleriyle dolu geçen günlerim sonunda söyleyişleri bir alışkanlık olup çıkmıştı benim için.

Şimdi çok başka bir şey oluyordu odada.

Radyonun yeşil göz biçimli ışığının gerisinden yükselen parlak ses benim teyzemin olağanüstü güzel sesiydi.

Uzaklarda bir yerdeydi o.

Yabancılar arasında cesaretle, çekinmeden şarkılarını söylemeye başladığını gösteriyordu bu ışık.

Ürkmüştüm onun oradaki yalnızlığından.

— Hakkıyle okuyor, demişti annem. Dinleyenlerinin kulaklarını yavaşça okşar, teselli eder gibi okuyor canım karde-

şim, pekâlâ hakkıyle okuyor duyuyorsun değil mi? İşte ordaki eşsiz muganniye senin küçük teyzen.

Müheyyâ oldu meclis sâkıyâ peymâneler dönsün
Bu bezm-i ruh-bahşın şevkine mestâneler dönsün
Bu bezm-i dil güşâya mahrem olmaz Bâkıyâ herkes
Di gelsün ehl-i diller, gelmesün bi-gâneler, dönsün.

Şarkı sürerken annem eğilmiş,

— O yolunu bulsun istiyorum Şemsigül Şehrazat, çocuğum. Bak duyuyorsun değil mi? diyordu... Nasıl bir hançeresi var, gırtlağında bir bülbül saklı Nagehan'ın, Allah vergisidir bu öyle bir bülbül ki Yaradan ona nasip etmiş, bunun kıymetini bilecek inşallah. Bilmeli daima bahtiyar olmalı. Sen ağladığıma bakma e mi canım, bu bil ki hakikaten saadet gözyaşlarıdır...

Onun son günlerde sıklaşan ağlamalarına babamın bile artık karşı çıkmadığını düşünmüştüm.

Sanki annemin içinde birikmiş bir ağu, bir ağır tortu vardı, bu da gözyaşlarıyla akıp temizleniyordu.

Çevresindeki hiç kimse ağlamaması için en küçük bir uyarıda bulunmuyor, avutmaya kalkışmıyordu kendisini. Sabırla bekliyorlardı. Güzeller güzeli Şahsenem Şahende Debrecenli Hanım'ın durulmasını.

O gece annem kendisiyle yatar mıyım, diye sorduğunda bu soru beni çok şaşırtmıştı. Davranışlarında giderek küçük bir kıza dönüşen annemin yaptıkları ile yakınlarını incitebileceğini sanmaya başlamasının günü belki de o gündü.

Nagehan Teyzemin ilk kez tek başına radyoda şarkı söylediği o gün.

Şarkı bitene değin başım onun dizinde otururken, annemin de şarkıya katıldığını bir ara yüzünü aradığımda ayırt etmiştim.

İki kız kardeşin sesleri o denli benziyordu ki, annemin de söylediğini eğer yüzüne bakmasaydım ayırt edemeyecektim.

Yukarı çıkıp onların yatak odasına girdiğimizde, ilk yaz ayının dışarıyı ısıtıp evleri hemen ısıtamadığını da öğrenmiştim.

Yatakta annemin yanıma gelmesini beklerken;

— Bir de Kerim Ali Dayın duysaydı keşke Nagehan'ı söylerken, demişti.

Yanıtlamamıştım onu.

Yanıma uzanıp yorganı, battaniyeyi üstümüzde sıkıladıktan sonra, sağ kolunu boynumun altından geçirip, yanağımı öperek,

— Rahat mısın küçüğüm? demişti.

— Rahatım anneciğim. Hem ben seninle yatmayı çok severim...

Annemin güzel kokusu saçlarından salınan bir ılıklıkla bütünleşip yüzümü boynumu tümüyle sıyırarak geçiyordu üstümden.

Sabah gözlerimi açtığımda onun yatışını hiç değiştirmemiş olduğunu, karanlığı ağır ağır kırılan odanın örtük pencerelerine baktığını görmüştüm.

Kolu hâlâ boynumun altındaydı.

Yatağın yumuşaklığı annemin tüm bedeniyle kaplanmış gibiydi.

Kendimi öylesine bir korunma içinde duyumsamıştım ki, bu duyguyla bir yere kıpırdamamak, uyandığımı belli etmemek, okula gitmemek istemiştim.

Annem gözlerimin yarı aralık olduğunu seçmemiş olacak ki, deminki duruşu, bakışı değişmemişti. Bir ara bana eğilip soluklarımı dinlemiş, sonra kendi kendine konuşmuştu.

— Ne olacak bugün de evde kalsın çocuk, ne güzel derin derin uyuyor. Devamsızlığı yok ki.

Yeniden yanıma kayıp başını yastığa koymuştu.

Okul bitmiş, 'iyi' derece ile ikinci sınıfa geçmiştim.

O yaz sonu Bakırköy'e taşınmamız gerekmişti.

Başka bir okula yazdıracaklardı beni, ordaki Taş Mektep'e. O binaya herkes öyle diyordu "Taş Mektep".

"Taşınmamızın nedeni evimizin satılma zorunluluğunun ortaya çıkmasıdır" denmişti bana.

Dedem bazı arkadaşlarına borçlanmıştı, ödemesi gerekiyordu. Onlar da dedem gibi az kazançlı insanlardı. Zor günümüzde de kol kanat açmışlardı ailemize.

Taşınmanın nedense günlerce sürdüğünü söyleyip duruyordu annem.

Oysa, araba vapuruyla bir kamyonda giden eşya, aynı gün dedemlerin evine boşaltılmıştı.

Dedem kamyonun şoförüyle önde oturmuştu o gün.

Biz sabahtan annemle yola çıkmıştık...

29 Ekim bayramından beri görmemiştim dedemi. Çok zayıflamıştı. O gösterişli gövdesi ceketinin altındaki belirginliğini yitirmişti. Arasız sigara içiyordu.

Daha sonraları istasyon çıkışındaki küçük satış büfesine sık sık sigara almak için beni yollayacaktı.

Pazar günleri izinliyse yaz boyunca dedemle birlikte gidip üç dört paket ikinci sigarası alarak, derin bir yar ortasında olan Bakırköy Tren İstasyonu'nun bir yanındaki yükseltide sıralanan ağaçların altındaki banklara oturup çevremize bakacaktık.

Bakırköy'deki evde oturduğumuz süre her ay iki üç kez dedemle yaptığımız bir gezi olmuştu bu.

Az konuşuyorduk.

Sık sık gülümseyerek birbirimize bakıyorduk.

Dedem yeni bir sigara çıkardığında dudaklarına yerleştirmeden kibriti bana uzatıyordu yakmam için.

Bundan çok hoşlanıyordum.

Dedemin kırçıllaşan bıyıkları tütün sarısına dönüşüyordu yer yer.

Madam Efili ile kocası Vasil Hacıkarletos'un evini satın almaya geldiklerinde oturmamız için bize bir süre tanımıştı evi alan Konyalılar.

Küçük teyzemin önceleri sık sık yaptığı gibi, Efili Hanım'ın Yunanistan'dan yazdığı son mektuplarında "Mehmet Ali Bey alsın rica ederim" diyerek teklifini yinelediğini, hatta bu konuda içtenlikle ısrarcı olduğunu dedeme sık sık söylediğini, dede-

min de "Hayır olmaz demiştim önceden size, unuttunuz mu?.. Ne değişti peki... Onlara da para lazımdır, değerini bulsun evleri" diye karşı çıktığını bazı günler nedense ikide bir açıklıyordu küçük teyzem anneme.

O büyük evin her zaman kapalı olan iki odasını, ben yeni okuluma başladığımda birgün yakın tanışları, kirayı bizden alan bey çıkıp gelmiş, boşaltmıştı.

Giderken de her eve girişte bakmaktan hoşlandığım, kucağında küçük bir çocuk olan genç kadının yağlıboya resmini de götürmüştü.

Oysa anneannem bazı günler resmin önünde mum bile yakıyordu. Sonra da akşamüstleri başına uzun ak bir örtü takıp odasına çekilerek, elindeki bir kitaptan dualar okuyordu.

O büyük loş eve taşındıktan sonra içersinin günışığı alışının, gölgelerinin aynı bizim satılan eski evimize benzemesinden ötürü, ikide bir arkadaki bahçesinin de benim bahçem olduğunu sandığım anlar vardı.

Mutfağa doğru koştuğumda evin bahçe uzantısının bitiminde yükselen çok katlı bir yapı görüveriyordum. Çimento, kireç tozlarıyla belenmişliğine bakakalıyordum bahçe duvarının.

O büyük yapıda sabahın erken saatlerinde başlayan işçilerin gürültüsü akşam güneş inerken kesiliyordu.

Yapı yükseldikçe bahçeye uzanan güneş daha erken saatlerde çekiliyordu ordan.

Anneannem komşusu, arkadaşı, evsahibi Efili Hanım'dan aldığı son mektubun ona çok dokunduğundan arada söz açıp;

— Baksanıza onları sevmemiş Atina'dakiler. Nazikdil Nagehan, Şahende Şahsenem, diyordu.

Evimiz satıldığından beri annemle teyzemle kızlarının iki adını da söyleyerek konuşuyordu.

— Vasil Efendi ile ikisi de kalkıp Pire'de küçük bir yer kiralamışlar, oğullarını da razı edip, karı-koca oraya yerleşmişler. "Pire şehri güzelcedir Sakine Hanım'cığım. Denizi var hiç olmazsa. Fakat bilir misin kasaplar sokaklarda kuruludur burda. Kesim hayvanları kancalarda asılıdır, açıktadır satışları. Pire'nin kara sineği ise pek ziyadedir. Hepsi de etlerin üstünde-

dir. Ah bizim memleketimiz gibi var mıdır? Dedim ya hiç olmazsa biz iki ihtiyar Pire'nin denizine bakmaktayız. Bizim Hacıkarletos tamamiyle içkiye vermiştir kendisini. Öfkelenmiyorum şimdi bu yüzden. Eh şunun şurasında ne ömrümüz kalmıştır ki. Günah, vebal onadır, a kıymetli hemşirem benim" diye yazmış bana, diyordu anneannem.

— Ekrem oğlum Pire Limanı'na hiç gittin mi? diye kaçıncı kez sorduğunda da annem atılıp;

— Baksana, anneciğim unuttun mu? İşte şu vazoyu, şu iki şarap bardağını Ekrem oradan getirdi ya, diyordu.

Babam gülerek sevgiyle iki kadına bakıyor sonra anneannemin elini tutup okşayarak;

— Gittim, güzel sahiden. Belli ki rahattırlar, iyi ki Pire'de yerleşmişler. Atina kuru kireç topraklı kıraç bir yerdir, diye yanıtlıyordu.

Küçük teyzem kendi odasını annemle babama vermişti.

Dedemle anneannemin yatak odaları bu odayla karşılıklıydı.

Tıpkı bizim satılan evimizdeki gibiydi bu evin de düzeni, fakat daha büyüktü. Kapalı olan iki alt odasının ortasına düşen mutfağa bakan taşlık, dar tutulmuştu. Sokağa dönük oturma odasını biz teyzemle geceleri yatmak için de kullanıyorduk. Annemin giderek artan çekingenliği garip bir utangaçlığa dönüşüyordu. Davranışlarındaki siliklik Bakırköy'deki evde daha da artmıştı.

Küçük teyzemin başarılarından başka hiçbir şey onu uzun uzun konuşturmuyordu.

Şarkılarını mırıldanmaya yeniden dönmüştü, onların içine dalıp dalıp gidiyordu.

İkinci sınıfı pek iyi ile Taş Mektep'te bitirdikten aylar sonra, oradan da taşınmıştık.

Bu kez uzun bir yokuşun bitimindeki oda oda kiralanan üç katlı ahşap bir evin, biz de iki odasını tutmuştuk.

Evimizin kararmış tahtalarıyla yükselen yan yüzü, bitişiğindeki küçük bir cami ile bir yatır türbesine yaslanıyordu. Demirleri yeşile boyalı türbenin kabir taşının bitiminde boy veren bodur, mavi, salkım ağacının, biz oraya taşındığımızda dalları hâlâ çiçek hevenkleriyle bezeliydi.

Arnavut kaldırımıyla döşeli dar sokağı güzel kokusunun serin esintisiyle dolduruyordu ağaç.

Yeni okulum daha çok beni andıran çocuklarla doluydu.

Adımla kimse ilgilenmiyordu.

Önlükleri ağarmıştı çoğunun.

Benim önlüğüm de tam bana göreydi o yıl. Kısalsa bile içinde pay bıraktıkları için uzatabileceklerini söylüyordu küçük teyzem.

Çocukların çoğu zayıftı, solgundu. Böyle olmalarına karşın dur durak bilmez bir koşuşturma içindeydiler.

Ben her akşam okul çıkışı kar kış olsa da yolumu değiştirip, Bahriye Caddesi'ni uzunlamasına ortadan boydan boya kesen tonozun üstünde koşup alttan vuran boşluğun tok sesiyle eğlenip, sonra evimize dönüyordum.

Kasımpaşa iskelesine uğrayan küçük vapurları izlemeye ise, bahara doğru girişmiştim.

Evdekiler geciktiğimde telaşlansalar da, okulun bahçesinde arkadaşlarımla oyuna daldığımı söyleyince, ilk kez arkadaşlarımın varlığından söz etmiş olmamdan etkilenip, sevindiriveriyorlardı.

Cumhuriyet bayramının yeniden yaklaştığı günlerde dedemle tekrar o alana gidebileceğimizi düşündüğüm gün tonozun üstünde koşmayıp okuldan çıkar çıkmaz eve dönmüştüm.

Evin odalarındaki öteki kiracıların tümü de bizim oturma odamıza toplanmışlardı.

Bir orta kat sofasına açılan dört odanın ikisinde de biz yaşıyorduk.

Çantamı bırakıp içeri girdiğimde annemle, anneannemi örten kalabalığın kesintisiz uğultusu ile sürülen ucuz bir limon kolonyasının ekşimsi kokusu çarpmıştı bana.

— Sabredin büyük hanım, diyordu masmavi gözlü başı örtülü genç bir kadın. Ölenle ölünmez. Allah verir, Allah alır. Hepimizin gideceği yer orası... Er ya da geç...

Dedemin işindeyken kalpten öldüğü o gün, Bakırköy'den arkadaşları getirmişlerdi onu eve. Aralarında cenazesi için para toplamış, yapacakları katkıyı da utanarak sıkıştırmışlardı yerdeki serili yatağın altına.

Ortalık o denli kalabalıktı ki ben salt geceleri serilen yatağın niçin o saatte açılmış olduğunu hâlâ anlamaya çalışıyordum.

O masmavi gözlü genç kadın beni birden kucaklayıp "haydi yavrum" demişti "sen bu akşam bizde kalacaksın".

İşte tam o anda kalabalığın arasından uzanan annemin yüzünü görmüştüm.

Saçları dağınıktı.

İlk kez o garip kısılmışlık oturmuştu dudaklarına.

Yüzündeki aşırı saydamlık ürkütücüydü.

İşaret parmağını dudaklarına götürerek bana "sus" işareti yapmıştı.

Oysa odanın artan gürültüsü ağlama sesleriyle katlanarak sürüyordu.

İlkokul beşe geçtiğimde, önlüğüm kısaldığından kollarındaki, eteğindeki payları açmışlardı.

Önlüğüm böylece kara, gri arası eklerden oluşuvermişti. Kumaşı yıkanmaktan incelmiş yer yer dağılmaya yüz tutmuştu.

Ben uzun bir ağlama tutturmuştum o gün.

"Üzülmemeliydim ortaokula başladığımda yepyeni giysiler yapacaklardı bana. Küçük teyzem de yavaş yavaş para alıyordu radyodan" öyle diyorlardı.

Arkadaşları Yurdanur'dan kış başında Amerika'dan gelen bir mektup almışlardı. Yazıldığından aylar sonra ulaşmıştı İstanbul'a mektup.

Biz hâlâ Kasımpaşa'daki o evde oturuyorduk.

Ev giderek yatırın türbesiyle camiye doğru eğiliyordu.

Sofamıza bir uçtan bir şey bırakılırsa hemen öbür uca kaymaya başlıyordu.

Biz çocuklar gönyesi bozulan sofada oyuncaksız oyunlar oynuyorduk.

Bu uzaklardan gelen mektubu haftada en az üç kez okurdu iki kız kardeş.

Anneannem mektupla duymuyormuş gibi hiç ilgilenmezdi.

Dedemin ölümünden beri çukura kaçmış gözlerinin, rengi ayrımsanamaz olmuştu anneannemin.

Bahriye Kışlası'na giderken sağa düşen, oranın en eski eczanesinden haftada iki kez dispanserin verdiği reçete ile Bromür adlı, içilen ilaçtan yaptırıyordum anneanneme.

Eczacı beni tanımıştı.

Söylediklerine göre anneannemin kulakları da ağır işitiyordu artık.

Küçük teyzem bunun onun için bir şans olduğunu evin durmak bilmeyen gürültüsünden böylece uzak kalıp başını dinleyebildiğini yineliyordu.

İki kardeş de nerdeyse aynı sözcüklerle aynı konuları konuşur olmuşlardı.

Sonra temiz, diri bir soluk alır gibi canlanan ilgileriyle mektuba yöneliyorlardı.

Arkadaşları Amerika'nın Michigan Eyaleti'nin Detroit kentinde yaşadıklarını yazıyordu.

Kocası burda Ford otomobil fabrikalarında işçi olarak çalışıyordu.

Soğuk, kurşun rengi bir yerdi bu Detroit. Sanki inanılmaz büyüklükte, sürekli çalışan bir motorun sesiyle dolup duruyordu o kent.

Ne yazık ki kocası Horace Isom Jefferson'ın doğum yeri olan Mississippi'ye gidememişlerdi hiç.

Oranın sıcağını, güneyi özlediğini sık sık söylemekteydi kocası.

Arkadaşları Yurdanur şakacı bir tutumla onlara Amerika'da beyaz bir kadının siyah bir erkekle evli olmasının çok yadırgandığını belirterek "asıl burada renklerle hayret olunacak kertede bir acayip merakla uğraşmaktadırlar" diyordu, ikiz kızları olmuştu çiftin. Birinin adını ister inansınlar, ister inanmasınlar Nagehan Şahende ötekininse Peggy Sue koymuşlardı "Is Jeff buna çok fazla güldü başlarda" diye ekliyordu arkadaşları.

"Buralarda hiç kimse birinci kızımızın adını söyleyemez tatlım" diyordu Is, "çünkü çok karışık gelir." Nagehan Şahende Jefferson ikizlerin ilki üç dakika önce doğanıydı.

"İşte böyle birbirimizin hatırını kırmadık isimleri takarken. Çok çok uzaklarda biliniz ki bu iki yeğeniniz büyümektedirler. Ellerinizden öperler. Sizlere, vatanıma olan hasretim tarife sığmıyor. Ah bir de alaturka şarkılara nasıl düştüm bilseniz. Bilmem ki Ekrem enişte acaba bu uzak diyara, dünyanın öteki ucuna, yolu düşer de gelir mi? Gelirse hissedeceğim saadetse asla ölçülemez. Bana da bizim şarkılardan getirir mi? Bugünlerde kim meşhur oralarda? İkizleri arabalarına koyup bazen Detroit'in ırmak kıyısına gitmekteyim. Orada da sulara bakarken hep böyle şeyler düşünmekteyim işte. Hele o Büyükada'daki 1 Mayıs bahar bayramımızı... Ne çok mesuttuk hepimiz hatırlar mısınız?.. Arada bazen babaları ile de kimi günler yolu uzatarak Belle Isle parkına bile gidiyoruz. Filmlere gelince, şunu itiraf etmeliyim, burası filmlerin Amerikası değil elbette. Filmler meğer filmlermiş sadece kardeşlerim. Biz yaşlandık artık, nihayet otuzumuzu geçtik değil mi?.. Hollywood ne harikulade bir rüyaydı üçümüz için. Yazmadan edemeyeceğim, ayrıca buralarda nedense siyahları uğurlu saymıyorlar pek. Benim biricik kardeşlerim sakın sizi üzmüş olmayayım. Fakat bunu biliniz ki hiç istemem. Evet siz benim biricik kardeşlerimsiniz dünyada ve hatta ahrette bile. Çünkü ailem beni tamamiyle evlatlıktan reddetti. Ne yapalım kaderim bu, dönüşü olmayan bir hayatı seçtim. Keşke, keşke dönülebilse... Daima sizin hasretinizle yaşamakta olan vefanızı asla unutmayan kalpten arkadaşınız Yurdanur."

Bu arada ortaya çıkarılıp okunan mektup, bizim eskiden Bakırköy'de oturduğumuz sonra Konyalıların aldığı eve yollandığından elden Hrisula'ya verilmiş. O da bizimkilere hemen ulaştırmış.

Hâlâ Mısır apartmanında çalıştığı son yıla kadar üçü de sık sık görüşmüşlerdi.

Sonra Hrisula da ailesiyle Yunanistan'a çıkıp gitmişti.

Ben ortaokul son sınıftayken küçük teyzem güz başında birgün musiki heyetinden birine âşık olduğunu anneme açıklarken, ben odaya giriyordum.

Beni duymamışlardı bile.

Yaylı tambur çalan, adı Vedat olan bu genç adam ilk kez Mesut Cemil Bey'in benzersiz bestesi nihavent saz semaisini

geçerken dikkatini çekmişti. Olağanüstü bir duyarlıkla ustalıkla çalıyormuş yaylı tamburu. Açık alnına düşen koyu kumral saçlarıyla iri ela gözleriyle de büyülenmiş küçük teyzem.

Annemin o günkü bakışını yıllar sonra da hiç unutamadım, pek çok şeyi giderek hızla unuttuğum halde.

Gözlerinde sevecenlikle örtülen yoğun bir acıma vardı küçük teyzeme bakarken.

O ise bunun hiç ayrımında değildi.

Bu benzersiz rastlaşmanın, inanılmaz duygularla içinde nasıl büyüdüğünü, tüm varlığını nasıl hızla sardığını artık her şeyi bambaşka gördüğünü anlatmaya kaptırmıştı kendini.

Bu sevda öyküsünün ortaya çıktığı yıl, biz yine yatırın yanındaki evdeki odalarımızdan taşınmaya girişmiştik. Çünkü orayı bir müteahhit almıştı, birkaç ay sonra da bir apartman yapacaktı.

Liseye başladığımda bu kez Tozkoparan'a yerleşmiştik.

Burası apartmana döndürülmüş eski bir kâgir yapıydı.

Yine iki odadaydık.

Ben yoksulluğun kokusunu artık iyice tanıyordum, ucuz sabun, kavrulmuş soğan, çoğunlukla ortak kullanıldığından temiz olmayan hela, çürümüş çöp, yosunsu bir rutubetten salgılanıyordu bu tiksindirici iğrenç koku.

Babamın kışın en kısa, en soğuk günlerinden birinde gittiği bir Karadeniz seferinden on beş gün sonraydı. Radyo bir kuru yük gemisinin Romanya açıklarında fırtınaya yakalanıp battığı haberini verirken hava kararmıştı.

Ben ders çalışıyordum.

O an nedense bu geminin babamın gemisi olabileceğini düşünmüştüm.

Düşündüğüm gerçekleşmişti.

Bu olayla birlikte odamıza aylarca inen ağır yası, acı yüklü bağırtıları, kesilmeyen hıçkırıkları, arasız zayıflayan iki kız kardeşi, neler olup bittiğini anlamaya çalışan, sinirleri yatışabilsin diye artık haftada dört şişe Bromür tüketen on beş günde inanılmaz denli yaşlanıveren anneannemi sessizce izliyordum.

Onların tümünün o günlerde görüntüleriyle bana verdikleri göğsümü zorlayan, parçalayan acıyı bir daha duymayı kesinlikle hiç istemedim.

Babamın ölüsünün denizde kaybolduğu bizlere bildirilmişti.

Aranacaktı.

Onu bulamadılar.

Keşke bulsaydılar diye yıllarca diledim.

Yeniden yeniden evden eve taşınıyorduk.

Aynı çevrede ev değiştiriyorduk.

Çünkü oralarda bizim gibi insanlar oturuyordu, kiralar ucuzdu.

Bir sabah yatağındaki derin uykusundan anneannem bir daha hiç uyanamadı.

"Melekler gibi uçtu gitti" dedi komşularımız, "mübarek bir kadınmış, hiç günahı yokmuş."

Küçük teyzem "günah mı?" diye hayretle yanıtlamıştı, "günah mı?"

Küçük teyzem sevdiği adamla sonunda evlenmeye karar verdiklerini bir akşam Radyo'dan dönüşte anneme açıklamıştı.

Annem incelmiş yüzünü hızla yoklayan hüzünlü anlamı örtmek isterce salt başıyla bu kararı onaylayıp sonra kardeşini yanaklarından birkaç kez uzun uzun öpmüştü.

Küçük teyzem ikircikli bir susuşla bir süre ablasına bakıp;

— Biliyorum abla tam şöhret basamaklarında yükselirken bu isteğimiz sana doğru görünmeyebilir.

Annem yeniden yeniden öpmüştü gülümseyerek kız kardeşini, saçlarından hafifçe de okşamıştı.

— Fakat, demişti teyzem, öylesine seviyoruz ki ablacığım birbirimizi. Onunla gideceğiz. Almanya'da geçenlerde daha iyi şartlarda bir iş buldu. Para biriktirir biriktirmez de hemen döneceğiz. Bir ev alırız şöyle arkasında bahçesi ağacı olan. Hepimiz birlikte yerleşiriz oraya ablacığım. Sizleri bırakmanın zorluğunu Vedat da bilmiyor değil, daima bunu konuşuyoruz. Birkaç sene yetecek...

Annem kardeşine sıkıca sarılmıştı.

Her ikisinin başı birbirine öylesine yakındı ki, ne dediklerini duyamamıştım. Belki de hiçbir şey demeyip derin soluklar alıyorlardı.

— Sevgi her şeydir demişti annem, sonra onu kendisinden biraz uzaklaştırıp gözlerine doğrudan bakarak, sevgi her şeydir

Nagehancığım. Yoksa bunu unuttuk mu? Birbiriniz için yaradılmışsanız ne âlâ, öyle de görünüyor. Sen beni, bizi hiç düşünme sakın. Kızıma baksana nasıl çalışkan nasıl akıllı. Babamdan kalan bir iki kuruşumuz da var. İdare ederiz biz. Elbette gidin. Hayatın en mühim şeyi fanilere biricik hediyesi sevgi değil miydi? Sevgi için düşünsene ne ömürler yaşandı...

Günlerdir konuşmadığı denli, beni şaşırtacak uzunlukta konuşmuştu annem.

O gece yemek hazırlığını odamızın bir köşesinde oluşturdukları mutfakta omuz omuza yapmışlardı.

İş arasında hiçbir şey söylemeden sık sık dönüp birbirlerine bakıyorlardı. Çıplak ampulün yetersiz ışığında durulmuş, neredeyse mutlu bir anlam vardı yüzlerinde.

Annemle ikimiz baş başa kaldıktan sonra, onun giderek artan sessizliğine, görünmemek isterce odalarda yumuşacık devinimlerle yürüyüp geçişlerine alışmıştım, ilgilenmiyordum.

Bu çok sayıda insanın barındığı odalardaki gürültülerse değişikliğe uğramıyordu.

Bezgin, vaktinden önce yaşlanmış anneler, kışın soğuktan korunmaları için birçok kumaş yığınının, eklenmiş yünlerin oluşturduğu şeylerle üst üste giydirilen hantal görünüşlü nezleli sıska çocuklar, evlerine döner dönmez bağırmaya başlayan babalar, herkes uykuya çekildiğinde gecenin ağırlığını sıklıkla bozan öksürükler. Tan yeri ağarmadan başlayan iniş çıkışlar...

Bir bizden ses çıkmıyordu.

Bundan ötürü annemle komşuluk kurmaya kimse yanaşmıyordu. O ise bunun hiçbir zaman ayrımında değildi.

Ben bu eski evlerden, artık açıkça yaşadığımız yoksulluktan, bu yavan hayattan giderek daha çok nefret ediyordum.

Fakülteyi, ardından da avukatlık stajımı bitirdikten birkaç yıl sonra, ticari şirketlerle borçlar konusunda uzman bir hukukçu olmuştum.

1990'larda çalıştığım avukatlık bürosunda, hocaların hocası diye anılan ünlü büyüğümüz, artık bir hisse sahibi olabileceğimi açıklamıştı bana.

"Çok çalışkan, bilgili ve zekisin. Üstelik bir kadınsın, hem de harikulade güzel zarif bir kadın... Bizlerden biri olmayı, işe ortak olmayı şimdi hak ettin" demişti.

O gün gerçekten olağanüstü mutlu olmuştum.

Dönerken Divan'dan pasta almıştım eve.

Maçka'da asansörlü iki yüz metrekarelik, kaloriferli, çift banyolu, servis kapılı yeni bitmiş bir apartman dairesine taşındık o yıl.

Annem kendisine bir ucu denize bir ucu parka bakan geniş pencereli arka odalardan birini seçmişti.

Yıllar önce sattığımız Kadıköy'deki evimizden, onun balkonlu çatı arasından indirttiği, o yıldan beri yanından hiç ayırmadığı, kaplamaları sıyrılmış eski ceviz sandığını oraya da direterek taşıtmıştı.

Ardından günlerce odasına kapanmıştı.

Bir akşam hemen hemen her gün yaptığım gibi, onu yoklamak için odasına girdiğimde, ladin ağacından yapılma yepyeni, stil camlı dolabını, içine doldurulmuş o tuhaf şeyleri görmüştüm.

Yarısı paslanmaya yüz tutmuş küçük maden kutucuklar, camdan dökme ucuz vazolar, huni yapısını tümüyle örten mukavvası bakılacak göz açıklığından ayrılmış bir çiçek dürbünü, renkleri atmış kırık yelpazeler, birkaç tane kalın porselenden resimli çatlamış tepsi, içinde kararmaya yüz tutmuş düğmelerin dolu olduğu kristal taklidi kapaklı bir şekerdanlık. Şekerdanlığın altın suyuna batma tutacağının yer yer kavlamış sapı, çok sayıda çerçevesiz sararmış fotoğrafın dolabın sırtına doğru üst üste sıralanışı, uçları delinmeye yüz tutmuş kahverengi kaba deriden bir çift erkek eldiveni.

Yatak takımının başucundaki ladin komodinin duvara dayalı noktasında da babamla annemin çok sıradan aşırı bezekli çerçevesi içindeki düğün fotoğrafı göze çarpıyordu. O çerçevenin tam önünde de ağaçlar arasında çekilmiş bir grup resmi duruyordu.

Ucuzluğu ilk bakışta belli olan bu şeylerin bana verdiği tedirginliği sezmiş gibi, yine o yıllanmış, değişmez, bezgin gülümseyişiyle;

— Burası benim odam değil mi Şemsigül Şehrazat? demişti annem. Hem kimse girip çıkmasın diye ricada da bulundum sana kızım... Temizlikçini bile istemem. Ben kendi işimi yaparım. Arkadaşlarını ise zaten tanımamaktayım, hem tanımam da icap etmez. Ben hatıralarımla çok bahtiyarım. Gel yaklaş, bak, gel burda kimler var. Bunları bugün ayırdım. Doyamıyorum bakmaya...

Gösterdiği grup fotoğrafına eğildiğimde yıllar yıllar öncesinin o bitmek bilmeyen ilk kışımdaki günlerinden birini zorlanarak anımsıyordum.

Annem parmağıyla resimdekileri birer birer tanıtıyor bana.

Öylesine canlanıvermiş ki tüm vücudunda kan basıncı artmış gibi.

Ayrıntılarla fotoğraftaki kişileri uzun uzun tanımlıyor, adlarını özenle sıralıyor.

Çoğunu tanımıyorum oysa.

Hepsinin gençlikle dolu yüzlerinin hiçbir gölgeyle kırılmamış düzgünlüğünü parmak uçlarıyla okşayarak konuşuyor.

Güzelim tınılı sesine yeniden kavuşmuş.

Önde oturan narin yapılı iri gözlü bir kız arkadaki delikanlıya döndürdüğü kaçamak bakışlarıyla yakalanmış makineye.

— İşte bak gördün mü? Bu Kerim Ali Dayın Şehrazatçığım. Bu da onun biricik aşkı sevdiği Berrin. Paha biçilmez yadigârlar burdaki her şey bizim için. Öyle değil mi Şemsigül Şehrazat?.. İşte görüyorsun ikisini, nasıl da gençler... Onlar birbirleri için yaratılmışlardı. Birbirlerini de bulmuşlardı. Bu nasıl büyük bir talihtir bilemezsin kızım. Fakat bizim ölülerimiz ne yazık ki hep ayrı yerlerde gömülü. Müşkülatlara uğradık daima. Ekrem, baban, sevdiğim nasıl olsa birgün çıkıp gelecek ben bu mevzuu nihayet onunla halledeceğim. Senin, canım kızım gece yarılarına kadar çalışmaktan vaktin mi var. Sevdiklerimizi bir araya toplayacağız. Hele bir baban dönsün, ona buraya taşındığımızı unutmadın yazdın değil mi? Aramasın geldiğinde. Hem her seferden dönüşünde yaptığı gibi, elleri kolları dolu çıkacak ortaya biliyorum. Kim bilir neler neler getirecektir bize... Ne kadar da uzun sürdü bu defa yolculuğu. Mevsimler, mevsimler geçti...

Sol baş noktasındaki sararmanın yayılarak silinmeye dönüştürdüğü fotoğraftaki kişilerin toplandığı ağaçların arasında ak bir at poz vermişçe resmin odağında duruyor. "Kerim Ali Dayın" diye annemin parmak bastığı noktadaki delikanlının gülüşü hâlâ ışıltılı belirgin o sararmanın içinde bile...

Annem o günden sonra çok az çıktı odasından.

Alt perdede tuttuğu sesiyle içli şarkılarını söylemeye yeniden başladı.

Acısını azaltacak hiçbir oyalanmayı, başkalaşmayı yaşamak, kabul etmek istemiyordu.

Artık varlıklı olduğumuzu söylediğim birgün "Biz fakir miydik ki güzel kızım?" diye hüzünlü gözlerini yüzüme çevirmişti.

Onun tek avuntusu odaya taşıdığı geçmişiydi.

Bazı geceler odada birileri varmış gibi konuştuğunu, hatta arada utangaç kahkahalarla güldüğünü bazen de ağladığını duyar gibi oluyordum.

Annemin bana hiç benzemediğini ya da aslında benim ona hiç benzemediğimi övünçle, sıklıkla aklımdan geçiriyorum.

Ben avukat olur olmaz adımı değiştirdim. Kartvizitimdeki telefon ve faks numaralarımın, internet ve büro adreslerimin hemen üstünde seçkin, etkili bir ad oldu adım doğrusu sonunda.

Gül Debrecenli
Avukat

Babamın soyadı çevremde sık sık ilgi çekiyordu.

Bu gösterilen ilgide başarılı, güzel, çekici buldukları bir hukukçu kadına duydukları özel bir yakınlaşma isteği de var çoğunlukla. Kimi müvekkillerimiz soyadımın bilmedikleri bir yer mi olduğunu ya da anlamını irdeleyip eğer bir yerse "neresi" olduğunu soruyorlar.

Adımı değiştirmek için hukuki işlemlere başladığımda Debrecenli'nin anlamını da araştırmıştım.

Debrecen'in Doğu Avrupa'nın ovalarıyla ünlü devleti Macaristan'ın Transylvania bölgesinin yeşilliğinde yer alan bir nokta olduğunu, bir kent olduğunu öğrenmiştim.

Babam, sanırım açıklamaları annem ya da dedem yapmıştı bana anlatıldığına göre, Erzincan'daki bir büyük zelzelede tüm ailesini yitirmiş bir çocuktu. Böyle bir soyadını babasının yani baba yanımdan gelen hiç tanımadığım dedemin nasıl kimden, nerden almış olduğunu ara sıra düşünüyordum...

Anneme soramıyorum, hayır bu artık kesinlikle olanaksız.

Zamanla bu merakım da yatıştı, geçti gitti...

O garip yadsınacak insanlar, onlar benim en yakınlarım yüz yıllar öncesinde kalmışlar gibi.

Kendimi onlardan biri olarak düşünmek gittikçe daha da güçleşiyor.

Yaşadıkları yılların kentindeki sesler, ışıklar, şarkılar tümüyle çoktan yok olmuştu...

Birgün bir dava takibi amacıyla Ankara'ya uçmak için Sirkeci sahil şeridinden Yeşilköy'e giderken, sanki aniden birçok renk uçuşuvermişti önümde.

Sıcağın dalga dalga titrettiği yoldan yoğun bir akasya kokusu dağılıyor gibiydi...

Arabayı yavaşlatmıştım.

Bakırköy'ü geçiyor olduğumun ayrımına varmıştım birden.

Başım dönüyor, şakaklarım zonkluyordu.

Geçtiğim yer inanılmaz bir dönüşüme uğruyordu.

Sağa yanaşarak, alnımı direksiyona dayamıştım.

Dalga dalga karışık sesler çarpıyordu sanki arabamın camlarına.

Başımı nedense ürkerek yavaşça kaldırıp çevreme dikkatle bakmıştım.

Sesler kesilmişti.

O silinen seslerin denizle kesişip birden yükselen dik derin bir yarın üstünden dağıldığını duyumsuyordum.

Orası değişik sık ağaçlarla örtülü, çaprazlama atılmış ince elektrik kablolarıyla donatılmış renkli ampullerin günbatımı sona ermeden hemen yakıldığı yer miydi?..

Adını bulmaya çabalıyordum.

Bilgisayarıma: –Beynime ben hep öyle derim– birkaç harf kodlamam gerekiyordu, o sonra çalışır arananı getirirdi belleğime...

Sonunda belirmişti sırasıyla harfler.

Miltiyadi Aile Gazinosu'ydu denize yukardan bakan o yer.

Oysa çevremde uzayıp açılan görüntüde hiçbir iz yoktu oradan. Deniz sahille birleşik yatay bir çizgideydi...

O yer yoktu, o deniz yoktu. O esinti, o ağaçlar, o yazlar, o sevecen koruyucu bakışlar yoktu. O gülümsemeye hazır yüzler, o sesler, o dokunaklı şarkılar yoktu.

Düz yüzlü beton apartmanlar, et kokulu, anason kokulu restoranlar, ara ara ak renkli plastik oturmalıkların ak plastik masaları çevrelediği düzayak çay bahçeleri görülüyordu...

Sıklıkla geçtiğim bu yolun yıllar önce başkalaştırılmış doğal konumunu nedense ilk kez ayırt ettiğim o günün de bir özelliği yoktu.

Yalnız beklenmedik denli ışıltılı renkler, üst üste geçmiş konuşmalar sesler kokular üstüme yığılmıştı, korunaksızdım bu çağrışımlara karşı.

Sonra hiç ummadığım gibi ağlamaya başlamıştım.

Annemi anımsatıyor bu garip ağlayış bana.

Niçin ağladığımı anlamaya çalışıyor, yine de ağlıyorum.

Beni zayıflatan duyularımın, içimi dayanaksızlaştıran gözyaşlarımın nedenlerini kavrayamıyorum.

Bu yadırgadığım duruma öfkeleniyor, sonra bir boşluğa düşer gibi bırakıyorum kendimi, gözyaşlarım akıp duruyor.

İçimi sarsıp duran bu istem dışı, savrulan, kopuk çağrışımlardan kurtulamıyorum.

Hafifçe öne eğik duran, yeşil gözlü, yaşından çok önce yorgun bir bakış edinmiş genç bir kız trafiğin en yoğun olduğu kentin bu saatlerinde otomobillerin arasında beliriyor. Elindeki bavulsu çantasıyla yürüyor.

Birden dönüp yukarlarda bir noktaya el sallıyor.

Ben de onun baktığı yöne çeviriyorum gözlerimi.

Orada bir tepede duran, küçük bir kızı önlerine almış kloş etekleri hafifçe uçuşan iki çok genç güzel kadın o solgun kızın eliyle yolladığı vedalaşma devinimine, öpücükler yollayarak coşkuyla karşılık veriyorlar.

Ardından akordeonla çalınan bir şarkıya kara giyimli, zayıf, ışıksız bir kadın katılıyor.

İnsanlar kalabalık bir koronun sessiz bireyleri gibi toplanıyorlar kadının çevresinde.

Tümünün birbirini tanıdığı davranışlarından belli.

Bir ses ninni söylercesine "Yaz, güze dönüyor bu gece" diyor, yüreğimde bir şey çıtırdıyor.

Sözcükler devingenlikleriyle hızlanıyorlar, sesleri artmaya başlıyor.

Sözcüklerin gücüyle sersemleşiyorum.

Sarı saçları yaz güneşinde tarazlanmış çok sıska bacaklı küçük bir kızla, iri yarı yorgun oturuşlu bir adam tren istasyonlarının bakımsız bir bankında yan yanalar.

Ön dişleri değişen küçük kız yarı aralık ağzıyla bakınıyor çevresine.

Yaşlı adam sigarasını dudaklarına koyup "Haydi bakalım yaramaz" diyor, "yak şimdi".

Küçük kız yara kabukları bağlamış örselenmiş dizlerinin üstünde bankta yükseliyor dedesine doğru, sonra bir kurum kokusu...

O garip gün az kalsın Ankara uçağını kaçırıyordum.

İlk yazımla birkaç yıla bedel uzun kışımı bir süre daha bir karabasan gibi düşlerimde duyumsadım.

Hayır artık düş görmüyorum.

Bana dokunup geçen sersemletici bir koku, bulaşıcı bir hastalık bu anımsamalar şimdi...

Hiç hoşlanmıyorum bu tür anımsamalardan...

Tümünün verdiği o nefreti duyumsuyorum.

Ortada geçmişe ait bir iz bile yok ki.

Anneme gelince yıllardır o odasında zamanları geçmişin üstüne katlayarak yaşamayı sürdürüyor...

Küçük teyzemden gelen mektuplara haftalar, haftalar sonra yanıt veriyor.

Teyzemler Berlin'e yerleşeli yıllar oldu.

Üç çocukları var.

İki oğlan bir kız.

Her ikisi de müzik öğretmenliği yapıyorlarmış, karı-koca, öyle anlattılar.

Çocuklarına yine ailemize ait birçok adı sıralayarak takmışlar.

Üç yıl önce bir yaz çıkıp geldiler.

Annemin durumuna günlerce üzüldüler.

Onu çok mahzun gördüğünü söylemişti teyzem, "üstelik gelecek kaygısı da kalmadığına göre..." diye eklemişti. "Güldüğünde bile mahzun ablacığım ne yazık... Fakat iyi ki sen varsın benim güzel kızım."

Teyzem gerçek bir teyzeye dönüşmüştü görmeyeli...

Annemse akrabalarını özlemiş görünmüyordu.

Benim içinse onların konukluğu salt yorucu, daha doğrusu sıkıcı üç hafta olmuştu.

Başarılarımdan hayranlıkla söz açmaya davranmaları ise daha da bunaltıcıydı. Annem için "Acaba iyileşme olasılığı var mıdır?" diye sordular.

Çok seçkin doktorların ona uzun süre baktığını, sonuçta tıp biliminin yapabileceği bir şey kalmadığını açıkladıklarını belirtmiştim.

Üstelik doktorlar annem için ciddi çaba göstermişlerdi.

"Çok güzel, genç bir kadın iyileşebilseydi..." diye üzüntüyle söylemişlerdi sonucu.

Evet annem, babam yitip gittiğinden beri hiçbir değişime uğramamıştı. Aynı yaştaydı sanki, bir tek gözlerinin rengi uçmuştu.

Hayatı boyunca yaşananlara bakışındaki çocukça saflık inanılır gibi değil.

Her şeyin tümüyle silinip, unutulup gittiğini görmüyor.

Görse anlayabilir mi, bu kuşkulu işte...

Olanlara, yaşanan o tuhaf aşklara, tutkulu arkadaşlıklara, hatta bütün bu geçmişin gerçekliğine inanmak giderek güçleşiyor, olanaksızlaşıyor artık benim için...

Kasım 1997 – Mart 1999 İstanbul